නිකොලායි ගොගොල්

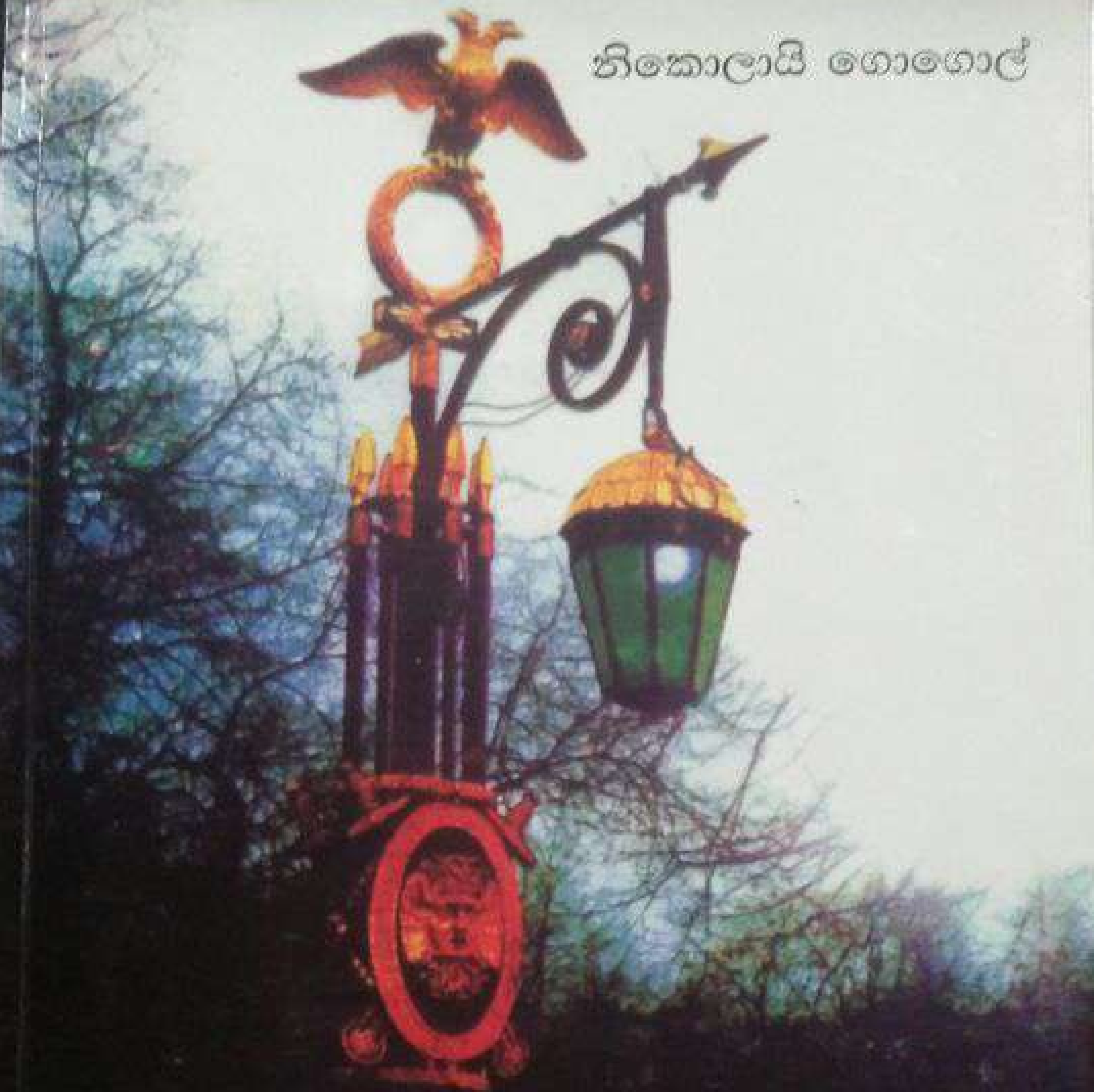

හිම කබාය

පටුන

	පිටුව
1 නිකොලායි ගොගොල්	07
2 ඉවාන් දෙපල වයිර බැඳ ගත් විග	19
3 තිම සළාය	83
4 දීපයේ නිලුණු කාන්තාව	125

නිකොලායි ගොගොල්

ඔබ ඔබගේ ජීවිතය
මව්බිමේ ද මිනිස් සංහතියේ ද
සෞභාග්‍යය උදෙසා කැප කරම්.

නිකොලායි ගොගොල්

නිකොලායි වසිලියෆ් ගොගොල් උක්‍රයිනයේ වසිලෙව්කා ගමේ තරමක පොහොසත් ඉඩම් හිමි පවුලක 1809 අප්‍රේල් 1 වන දින උපන්නේය. ඔහුගේ පියා - වසිලි අෆනාසියවිච් - උපහාසාත්මක නාට්‍ය කීපයක කතුවර සාහිත්‍යකලා රසිකයෙකි. මව - මරියා ඉවානෝව්නා - ආගම දහමට බෙහෙවින් ළැදි, රූමත් විනීත කුල කාන්තාවකි.

වසිලෙව්කා ගමේ පිදුරු සෙවිලි කළ කුඩා ගොවි ගෙවල් අතර පිහිටි ගොගොල් පවුල වාසය කළ සුදු හුනු පිරියම් කළ නිමවුණු එක් මහල් ගෙය කැපී පෙනුණේ ගෙය ඉදිරිපස බැඳි මිටි ගල් කුලුනු කීපයකිනි.

වසිලෙව්කා චනාහි හිරු රැසින් බබළන රමණීය ගම්මානයකි. පැසුණු, ඉදුණු, පල බරින් බිමට අතු නැමුණු ඇපල්, මිදි, පෙයාර්ස්, ඇප්‍රිකට්ස්, පීච් යනාදී පලතුරු ගසින් ගහණ වුණු සරුසාර උයන් වතු සිරියාවන්තය. කිරිබර එළදෙන්නු, පොහොණි ගවයෝ නිල්වන් තණබිම්වල නිදැල්ලේ ඇවිදිති. පොකුණුවල වන තාරාවෝ පන්ති පන්ති පීනති. ඉමක් කොනක් නැති කෙත් යායේ පැසී නැමුණු රන්වන් තිරිඟු කරල් සුළඟට ලෙළ දෙයි.

නිකොලායි අකුරු කියවන වයසට පැමිණි විට ගුරුවරයකු ගෙදරට ගෙන්නා අකුරු කියවන ලදි. ඔහු පියාගෙන් සාහිත්‍ය පොතපත සහ ජන ජීවිතය පිළිබඳ විත්ති ද මවගෙන් ආගමික කතා පොත් ද

උගත්තේය. සියලු දෙනාට ම වඩා රසවත්ව හැඟීම්බර ලීලාවෙන් කත්යානා ආච්චි කියන ජනකතා, ජනකවි, ගී සින්දුවලින් නිකොලායි වින්දේ අපමණ ආස්වාදයකි; චමත්කාරයකි. ගෙදරට පැමිණෙන අමුත්තන් සමාජයේ සිදු වන සිදුවීම් ගැන පියා සමඟ දොඩන දෙඩුම්වලට ඔහු මහත් මිනැකමින් සවන් දුන්නේය. ඉඩම් හිමියන් විසින්, බදු නොගෙවූ ගොවි දාසයන් දින ගණන් අඳුකදෙහි හිර කර තැබීමත්, එළිමහනේ අධික සීතල පවතිද්දී ඔවුන්ගේ හිස්වලට ඇල්වතුර වත් කිරීමත් පිළිබඳ පුවත් කුඩා ගොගොල් අසා ගෙන සිටියේ කඳුළුබර දෙනෙතිනි; හද කකියවන දුකකිනි.

ගොගොල් 1812 සිට 1828 දක්වා නිශෙන්ස්කයා මහා විද්‍යාලේ උගන්නා සමයේ දී සාහිත්‍යය හා සිතුවම්කලාව කෙරෙහි ඇල්මක් දක්විය. විද්‍යාලේ උත්සව දිනවල රඟ දක්වූ නාට්‍යවල ඔහු අපූරු කුසලතාවකින් රඟ පෑවේය. ගොගොල් විද්‍යාලේ සිටි තම ප්‍රියතම මිතුරාට වරක් මෙසේ පැවසීය. "මගේ හදවත උදාර හැඟීම්වලින් පිරී තිබෙන බව විශ්වාස කරන්න. මම මගේ ජීවිතය මව්බිමේ ද මිනිස් සංහතියේ ද සෞභාග්‍යය උදෙසා කැප කරමි."

නිකොලායි ගොගොල් 1828 දී මහා විද්‍යාලය හමාර කොට එවකට රුසියාවේ අගනුවර වූ පීතර්බූර්ග් නගරයට පැමිණියේ නව ජීවන මාවත පටන් ගැනීමේ බලාපොරොත්තු ඇතිවය. පියා මිය ගොස් සිටියෙන් ගෙදරදොරේ හා ඉඩකඩම්වල වැඩකටයුතු දුෂ්කරතා මධ්‍යයේ බලා කියා ගත් මවට මුදල් හදල් අතින් මහත් අගහිගකම්වලට මුහුණ පාන්නට සිදු විණ. ගොගොල්ට පීතර්බූර්ග් නුවර දී සුළු පඩියකට ලිපිකාරකමක් සොයා ගත හැකි විය. එය ඔහුගේ සිත් ගත් කාර්යක් නොවීය. මුදල් හිඟ පාඩුකම් ද ලොකු ලොක්කන්ගේ හා පොහොසත් නෑදෑයන්ගේ නින්දා අපහාස ද ඔහු නොමඳව විඳ දරා ගත්තේය. 1829 අප්‍රේල් 30 වන දින ගොගොල් තම මෑණියන් වෙත යැවූ ලියුමක මෙසේ සඳහන් වෙයි; "ඔබට අදහා ගත නොහැකි තරමට පීතර්බූර්ග් නුවර වියදම් අධිකයි. උත්සව දිනවලදීත් එදිනෙදාත් මට අඳින්නට ඇත්තේ ඇඳුම් කට්ටල දෙකක් පමණකි. ඉතාමත් අරපිරිමසා ගෙන ආහාරපාන ගත්තත් ඇඳුම් පැළඳුම් කළත් මසකට රූබල් 120 කට අඩුවෙන් කවදාවත් වියදම් කරන්නට බැරිය. සාප ලත් කාලකණ්ණි සල්ලි සොයා ගත හැකි විදියක් ගැන සිතා ගත නො හැකිය."

ගොගොල් විසින් කලකට පෙර ලියා ඇඳුම් පෙට්ටියේ සුරැකි ව තබා තිබුණු ගාන්ස්කුගෙල්ගාටන් නමැති පොත 1829 දී මුද්‍රණයෙන් පළ විණි. එය පාඨකයන්ගේ වත් සාහිත්‍ය විචාරකයන්ගේ වත් කිසිදු අවධානයකට යොමු වූයේ නැත. එහෙත් වරක් එක්තරා විචාරකයෙක් මොස්කොව්ස්කි ටෙලිග්‍රාෆ් සඟරාවෙහි ලා එම පොත දරුණු නින්දාලාපයකට භාජන කිරීම නිසා මහත් කලකිරීමට පත් ගොගොල් තම සේවකයා ද කැටුව පොත් සාප්පුවලට ගොස් පොතේ ඉතිරිව තිබුණු සියලු පිටපත් එකතු කර ගෙනැවිත් ගිනිබත් කෙළේය.

එවකට රුසියානු කාව්‍යයේ සූර්යයා මෙන් බැබළුණු ඇලෙක්සැන්ඩර් පුෂ්කින් (1799.06.06 - 1837.02.10) මුණ ගැසී ඔහු සමඟ දැනහැඳුනුම්කම්, මිතුරුකම් ඇති කර ගැනීමේ ඉඩ ප්‍රස්තාව 1831 දී ගොගොල්ට ලැබිණි. එය ගොගොල්ගේ පෞද්ගලික ජීවිතයේ ද සාහිත්‍යකලා නිර්මාණාත්මක ජීවිතයේ ද බෙහෙවින් වැදගත් සිද්ධියක් විය.

1821 - 1832 යන අවුරුදුවල දී ලියා පළ කරන ලද 'ඩිකන්කා ගම්බද ගොවිපොළේ සැන්දෑවන්' නමැති, උක්‍රයින් ජන ජීවිතය නිරූපණය කරන හාස්‍ය රසයෙන් අනූන චමත්කාරජනක කතා සංග්‍රහය ලේඛකයකු වශයෙන් ගොගොල්ට මහත් කීර්තියක් ලබා දුන්නේය. ඇලෙක්සැන්ඩර් පුෂ්කින් ඇතුළු එවක ප්‍රබුද්ධ සාහිත්‍යධරයෝ යථෝක්ත කෘතිය උසස් ලෙස අගය කළහ. පුෂ්කින් තම උද්දාමය පළ කෙළේ වදන්වලිනි. "මම ඩිකන්කා ගම්බද ගොවිපොළේ සැන්දෑවන්" නමැති කතා සංග්‍රහය කියවීමි. එය මා මවිතයට පත් කෙළේය. එය අව්‍යාජ නිරායාස හාස්‍ය රසයයි; සැබෑ ප්‍රීති රසාස්වාදයයි. පළින් පළ දක්නට ඇති කාව්‍යමය වර්ණනා අතිශය රමණීයයි; මෙම කතා සංග්‍රහය අපේ නූතන සාහිත්‍යයෙහි මෙතෙක් මට ආස්වාදය කරන්නට නො ලැබුණ අසාමාන්‍ය ප්‍රතිභාපූර්ණ කලා කෘතියකි."

ගොගොල් 1834 ජූලි 24 වන දින පීතර්බූර්ග් විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉතිහාසය පිළිබඳ මහාචාර්ය ධූරයට පත් විය. මඳ කලක් ඇවෑමෙන් එම ධූරයෙන් ඉල්ලා අස් වූ ඔහු තම ජීවිතය මුළුමනින්ම සාහිත්‍යකලා නිර්මාණයට කැප කෙළේය.

1835 - 1842 දක්වා කාලය තුළ, තරාස් බුල්බා, ඉවාන් දෙපල වයිර බැඳගත් වග, නෙව්ස්කි වීදිය, නාසය, චිත්‍රය, හිම කබාය, කරත්තය යනාදි කෙටිකතා හා කෙටි නවකතා ද රහස් කොමසාරිස්,

විවාහය යනාදි ප්‍රහසන ද ගොගොල් අතින් බිහි විය. අත්තනෝමතික සාර් පාලනයේ දූෂිත නිලබල ක්‍රමය ද ඉහළ සමාජයේ ආත්මාර්ථකාමී නිහීන පටු ජීවන ක්‍රමය ද තියුණු උපහාසයට හසු කරන එම කෘතීන් ප්‍රගතිශීලී සාහිත්‍ය විචාරකයන්ගේත් ප්‍රබුද්ධ පාඨකයන්ගේත් ඉමහත් සැලකිල්ලට ද ප්‍රසාදයට ද පාත්‍ර විය. එහෙත් සාර් පාලනයෙන් අනුබල ලත් පුවත්පත් සඟරා ද ප්‍රතිගාමී කොටස් ද ගොගොල්ට දරුණු ලෙස පහර දෙන්නට වන්හ. ගොගොල්ට බොහෝ කලක් පිටරට යන්නට සිදු වූයේ එහි ප්‍රතිඵල වශයෙනි. ඔහු 1836 ජූනි මාසයේ සිට 1848 දක්වා කාලය තුළ යුරෝපා රටවල - ප්‍රධාන වශයෙන් ඉතාලියේ අගනුවර වන රෝමයේ වාසය කෙළේය.

ඇලෙක්සැන්ඩර් පුෂ්කින්ගේ ඛේදජනක අභාවය පිළිබඳ පුවත ගොගොල්ට අසන්නට ලැබුණේ ඔහු පැරිසියේ සංචාරය කරද්දීය. එම පුවත ඔහු තුළ දනවූයේ හදවත පරපීඩිත කරවන, වාවා ගත නොහෙන ශෝකයකි. ගොගොල් දිගු වේලාවක් නිහඬ ව අසුනෙහි වාඩි වී සිටියේය. ඉක්බිති ව බැරෑරුම් සුසුම් ලමින් අසුනෙන් නැගිට එහි සිටි තම මිතුරන් අමතමින් මෙලෙස තෙපලන්ට විය. "මීට වඩා නරක ආරංචියක් රුසියාවෙන් ලැබිය යුතු නැත. මගේ මුළු ප්‍රීතිය, මගේ පරම ප්‍රීතිය ඔහුත් සමඟ වුන විය. පුෂ්කින්ගේ අකාල අභාවය ගොගොල් සැලකුවේ ජාතික විපතක් ලෙසිනි; කිසිවකුගෙන් හෝ කිසිවකින් හෝ පිරිමසා ගත නො හැකි පෞද්ගලික විපතක් ලෙසිනි.

ගොගොල් රෝමයේ වසන කාලයේ දී තම ප්‍රධානතම කෘතිය ශ්‍රේෂ්ඨ ගද්‍ය කාව්‍යය - වන 'මළ ගිය මිනිස්සු' [1] නිර්මාණය කිරීමෙහි නිරත විය. කතුවරයාගේ සැලැස්ම පරිදි එය කාණ්ඩ තුනකින් සමන්විත විය යුතු කෘතියකි. පළමු වන කාණ්ඩය 1842 දී මුද්‍රණයෙන් නිකුත් විය. යථෝක්ත කෘතිය ගැන විවිධාකාර මිනිස්සු විවිධාකාර අදහස් උදහස් පළ කළහ. එහෙත් එය රුසියාවේ දේශපාලන, සමාජ හා සාහිත්‍ය ජීවිතයේ වැදගත් ම සිද්ධියක් වශයෙන් සියලු දෙනා ඒකමතික ව පිළිගත්හ. "ගොගොල්ගේ කාව්‍යය මුළු රුසියාව කැළඹිල්ලට පත් කෙළේය" යි 19 වන සියවසේ ශ්‍රේෂ්ඨ රුසියානු දාර්ශනික

1. මළ ගිය මිනිස්සු (Dead Souls) සිංහල පරිවර්තනය 'මළ මිනිස්සු' නමින් 1961 වසරේ දී පළ විය. පරිවර්තනය සිරිල් සී. පෙරේරා. කොළඹ, සීමාසහිත ඇම්.ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

ඇලෙක්සැන්ඩර් හර්සන් (1812.04.06 - 1870.01.21) තම මතක සටහන්හි ලා ලියයි.

1848 දී පෙරළා මවුබිමට පැමිණි නිකොලායි ගොගොල් 'මළ ගිය මිනිස්සු' කෘතිය තවදුරටත් ලිවීමෙහි නිරත වන්නට විය. එහි දෙවන කාණ්ඩය ලියා නිමාවට පත් කළ ද එය කතුවරයා තෘප්තියට පත් නොකෙළේ ය. එය ඔහුට හැඟුණේ වැදගම්මකට නැති නොවටනා කෘතියක් ලෙසිනි. එය මුද්‍රණයෙන් පළ නො කරන්නට ඔහු තීරණය කෙළේය.

එවක රුසියානු ජන ජීවිතයත්, තම ජීවිතයත්, සාහිත්‍යකලා නිර්මාණත් සම්බන්ධයෙන් හට ගත් පරස්පර විරෝධී අධ්‍යාත්මික ගැටුම්වලින් ද හදවත පාරවන සිත් තැවුල්වලින් හා කලකිරීමෙන් ද පෙළෙන්නට වන් එක්තරා රාත්‍රියක - 1852 පෙබරවාරි 12 වන දින රාත්‍රියේ - ගොගොල් විසින් 'මළ ගිය මිනිස්සු' කෘතියේ දෙවන කාණ්ඩය ගිනිබත් කරන ලදී.

දස දිනක් ඇවෑමෙන් ඔහු බරපතළ ලෙස රෝගාතුර ව මිය ගියේය. මිය යන විට නිකොලායි ගොගොල්ගේ වයස අවුරුදු 43කි.

ශ්‍රේෂ්ඨ රුසියානු ලේඛක ඉවාන් තුර්ගේනිෆ්, (1818.11.09 - 1883.09.03) ගොගොල්ගේ අභාවය නිමිත්තෙන් මොස්කොව්ස්කිය වේදමෙස්ති පුවත්පතෙහි පළ කළ තම ලිපියෙහි ලා මෙලෙස ලිව්වේය.

"ගොගොල් මිය ගියේය. එම වදන්වලින් කම්පිත නොවන්නේ කවර නම් රුසියානු හදවතක් ද? ඔහුගේ අභාවයෙන් පසු ව ඔහු ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා යනුවෙන් හැඳින්වීමේ අයිතිය, කටුක ශෝකී අයිතිය අපට ලැබී ඇත. ඔහු අපේ සාහිත්‍ය ඉතිහාසයේ නව යුගය උදා කළ මිනිසා වෙයි. ඔහු උදාර කීර්තිමත් පුද්ගලයා වශයෙන් අපට ආඩම්බරය ගෙන දෙන මිනිසා වෙයි. අතීතයේ සිටි ශ්‍රේෂ්ඨතම පුරෝගාමීන් තමන් පටන් ගත් කාර්යය නිමාවට පත් නො කර මිය ගියාක් මෙන් ම ඔහු ද තම බල ශක්තිය කූට ගැන්වෙන අවධියේ දී, විපුල මල්පල දරන වියේ දී මිය ගියේය."[1]

මිනිස් බවෙහි වටනා හරය පිළිබඳ
විශ්වාසය මිනිසා තුළ පහළ කළ යුතුය.
නිකොලායි ගොගොල්

1. මෙම ලිපිය පළ කිරීම නිසා ඉවාන් තුර්ගේනිෆ් සාර් පාලනය විසින් සිර භාරයට ගෙන දිගු කලක් නිවාස සිර අඩස්සියෙහි තබන ලදී.

"ගොගොල් අප ගැන යථාවබෝධය, අප තුළ පුබුදු කළ ලේඛකයෙකි" යථෝක්ත වදන් පවසන ලද්දේ දහනව වන සියවසේ ශ්‍රේෂ්ඨ රුසියානු විප්ලවවාදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී චින්තකයකු වූ නිකොලායි චෙර්නශෙව්ස්කි විසිනි. එම වදන්වල අරුත් වටහා ගනු පිණිස ගොගොල්ගේ කලාත්මක ලෝකය මදක් විශ්ලේෂණයට භාජන කිරීම මැනවැයි සිතෙයි.

හාන්ස්කුගෙල්ගාටන් නමැති තම කාව්‍ය ජනප්‍රසාදයට පාත්‍ර නො වූයේ ඊට ජන ජීවිතය මුල් නොවූ නිසා බවත් 'ඩිකාන්කා ගම්බද ගොවිපොළේ සැන්දෑවන්" නමැති කෘතිය ජනප්‍රසාදයට පාත්‍ර වූයේ ඊට ජන ජීවිතය මුල් වූ නිසා බවත් ගොගොල් පසක් කර ගත්තේ ය. "අපේ සාහිත්‍යය පෝෂණය කරන, අපේ සාහිත්‍යයට සැබෑ ජන ස්වරූපය ලබා දෙන වෘත්තාන්ත, ජනකතා, ජනකවි, ජනගීත අපට ඇත; අපේ තරුණ ලේඛකයෝ ජන ජීවිතය ඇසුරු කළ යුත්තෝ ය; ජන බස් වහර උගත යුත්තෝ ය" යනුවෙන් පුෂ්කින් දුන් උපදේශය ගොගොල්ගේ සිත තුළ තරයේ වැද ගත්තේය. ගොගොල් තමා ඇස්පනාපිට දකින ජීවිතය අවබෝධ කර ගෙන විවරණය කරනු පිණිස, කලාත්මක යථාර්ථවාදී උපහාසාත්මක රීතිය ද කටුකොහොල් හැර මනාව සකසා ඔපමට්ටම් කොට ගත් ජන බස් වහර ද උපයෝගී කොට ගනියි.

ගොගොල් විසින් රහස් කොමසාරිස් [1] ප්‍රහසනය දෙමසකින් රචනය කොට නිම කරන ලද්දේ, ඇලෙක්සැන්ඩර් පුෂ්කින් ඓතිහාසික විත්ති සොයමින් දුරබැහැර පෙදෙස්වල ගමන් ගන්නා විට නගරවල සමහර රජයේ නිලධාරීන් පුෂ්කින් රහස් කොමසාරිස්වරයෙකැයි වරදවා වටහා ගැනීම ගැන දැන ගත් පුවත් ද ගොගොල් ම තම ගමන් බිමන්වල දී අත් දුටු සිද්ධි ද වස්තු කොට ගෙන ය. කතුවරයා සඳහන් කළ පරිදි, "මා රුසියාවේ දුන සිටි හිතුවක්කාර පාලනය, වංචාව, ප්‍රොරෝඩාව, අල්ලස, දූෂණය, සාධාරණත්වය මූර්තිමත් කළ යුතු තැන්වල දක්නට ඇති අසාධාරණත්වය යනාදී සියල්ල කැටි කොට දක්වා සිනා සෙන්නට රහස් කොමසාරිස් නාට්‍යය මඟින් වෑයම් කෙළෙමි. එහෙත් සිනා මුසුව ගලා ගෙන යන දුක්බර කඳුළු දක්නට

1. රහස් කොමසාරිස් - මෙය පී. වැලිකල විසින් සිංහලයට නගන ලදුව 1960 දශකයේ දී පමණ විවාහය හා ආණ්ඩුවේ පරීක්ෂක මැයෙන් ප්‍රකාශිතව ඇත.

ප්‍රබුද්ධ ප්‍රේක්ෂකයෝ සමත් වූහ. "ඔබ කුමටද, කාටද සිනා සෙන්නෙ? ඔබ ඔබට ම සිනා සිය යුතු යි" යනුවෙන් නාට්‍යයේ ප්‍රධාන චරිතයක් වන නගරාධිපති පවසන වදන් මුළු සමාජයට මුර ගා පවසන මෙන් ඇව දෙයි.

1836 අප්‍රේල් 19 වන දින පීතර්බූර්ග් නුවර නාට්‍ය මණ්ඩපයෙහි රහස් කොමසාරිස් නාට්‍ය දර්ශනය නැරඹූ ප්‍රේක්ෂකයන් අතර එවකට රුසියාවේ සාර් - පළමු වන නිකොලායි මහරජතුමා - ද විය. බොහෝ ප්‍රේක්ෂකයෝ සිනා රසය මිස නාට්‍යයේ මුල් හරය හඟින්නට අසමත් වූහ. සිනාවට යටින්, දූෂිත නිලබල පාලන ක්‍රමයට එල්ල වන නිර්දය තියුණු විවේචනය හඟින්නට තරම් රජතුමා ප්‍රඥාවන්ත විය. "කාට කාටත් ටික ටික වදිනවා! මට තමයි සැරට ම වදින්නෙ" යනුවෙන් රඟ හලෙන් පිට වන ගමන් රජු පැවසුවේ එබැවිනි.

ගොගොල් විසින් රචිත චිචිකොෆ්ගේ කපටිකම හෙවත් මළ ගිය මිනිස්සු නමැති ගද්‍ය කාව්‍යයට වස්තු වී ඇත්තේ එවකට රුසියාවේ ගරා වැටෙමින් පැවති ප්‍රවේණිදාස රදලවාදී පාලන ක්‍රමයයි. එවකට රුසියාවේ ඉඩම් හිමියන්ගේ ධනවත්කම මනින ලද්දේ ඔවුන් සතු ඉඩම් ප්‍රමාණය අනුව පමණක් නොව, ඔවුන් සතු ගොවි දාසයන්ගේ සංඛ්‍යාව ද අනුවය. ඉඩම් හිමියෝ ගොවි දාසයන් විකුණූහ; මිල දී ගත්හ; තෑගි කළහ. සාර් රජය වසර පසළොසකට වරක් පමණක් ගොවි දාසයන්ගේ ජන ලේඛනය ගත් බැවින්, ඒ අතරතුරේ දී මිය ගිය ගොවි දාසයන් ජීවත් වන්නවුන් වශයෙන් සලකා ගනුදෙනු කරන අවස්ථා එමට තිබිණි.

මළ ගිය මිනිස්සු කෘතියෙහි කථා නායකයා වන චිචිකොෆ් තක්කඩිකමෙහි කෙළ පැමිණි හිටපු රේගු නිලධාරියෙකි. මිය ගිය ගොවි දාසයන්ගේ නම් දහස් ගණනාවක් එකතු කර ගෙන, වංශක්කාර රදල පැලැන්තියට රිංගා ගෙන ඉහළ සමාජයේ වරප්‍රසාද භුක්ති විඳීමේ කල්පනා සිහිනවලින් මඬනා ලද හෙතෙම, සෙලිෆාන් නමැති රියකරු ද පෙත්රුෂ්කා නමැති සේවකයා ද කැටුව අසුන් තිදෙනෙකු බැඳි ත්‍රොයිකා[1] රථයෙහි නැඟී මුළු රුසියාව පුරා ගමන් කරමින් මිය ගිය

1 ත්‍රොයිකා - ත්‍රිත්වය යන අර්ථ ගෙන දෙන මෙම පදය බොහෝ රුසියානු වාහන සඳහා භාවිත කෙරේ. බොහෝ විට මෙයින් හැඳින්වෙන්නේ එක පෙළට සිටින අසුන් තිදෙනෙකු විසින් අදිනු ලබන කරත්ත විශේෂයකි. මැද සිටින අශ්වයා හැල්මේ ගමන් කරන අතර දෙපස අශ්වයෝ පිම්මේ ගමන් කරති.

ගොවි දාසයන්ගේ නාම මිලයට ගනියි. එවකට රුසියාවේ පාලක පන්තියේ සැබෑ ස්වරූපය කවරේදැයි නිරූපණය කිරීමට ගොගොල් මෙය කදිම අවස්ථාවක් කොට ගනියි.

වැදගැම්මකට නැති බොළඳ කස් දොඩමින් අනගේ මාළිගා තනන මනිලොෆ්, ශක්තිය ගැන පම්මින් තනන ඔස් පරුවකයකින් ගෙනඩ් කිරිසනකු වැනි සබකේවිච්, ගත් කටට ගල් පැහැළන බොරු අදබාන, කිසිම විශ්වාසයක් තැබිය නොහැකි, අශෝභනයක් නොකර නොස්ද්‍රියොෆ්, නිරතුරු සැකයෙන් බියෙන් සසල වෙමි සල්ලි පොට්ටනි මුළු ගසන කොරොබොච්කා ලමාතැනිය, බල්ලන්ට පෙළ් ගෙන පළා යූ කලෙක මෙන්, සරි නර ගත් වස්තුවෙන් තමාට වත් අනුන්ට වත් වැඩක් නොකර කලසන මළ පෙරේතයකු වැනි ප්ලුෂ්කින්, ගොවි දාසයන් මැස්සන් මෙන් මිය යන පුවත අසා ප්‍රීතියෙන් කුල්මත් වන චාටුකාර තුනක චිචිකොෆ් යනාදී චරිත මළ ගිය මිනිස්සු කෘතියෙහි ලා නිරූපිතය. වගල් රදල සමාජයේ පරපුටු ජීවිතයට අවශ්‍ය වන ධන සම්පත් ළහයා දෙමින් ඔවුන්ට බැල මෙහෙවර කරන, ගොවියන්, කම්මල්කාරයන්, කම්කරුවන්, වඩුවන්, පෙදරේරුවන් යනාදීන්ගේ දුක්ඛිත පීඩිත ජීවිතය ද කුසලතා හා දක්ෂතා ද කතුවරයාගේ සානුකම්පික විවරණයට පාත්‍ර වෙයි.

දහනව වන සියවසේ රුසියාවේ ප්‍රගතිශීලී සාහිත්‍ය විචාරකයෙකු වූ වි.ජී.බෙලින්ස්කි (1811.07.12 - 1848.06.06) මළ ගිය මිනිස්සු කෘතිය ගැන පැවසූ වදන් මෙහි ලා සඳහන් කරන්නට කැමැත්තෙමි.

"ගොගොල්ගේ කෘතිය ජන ජීවිතයේ ගුප්ත තැන් හෙළිදරව් කරන්නා වූ රුසියානු ජාතික කලා කෘතියකි; යථා තත්ත්වය වසා ගත් පටලය නිර්දයව ඇද ඉරා දමන්නා වූත් රුසියානු ජීවිතයේ සරුසාර ඵලදාවන් පිළිබඳ ව සියුම් හැඟීමකින් බලවත් ආදරය පළ කරන්නා වූත් කලා කෘතියකි; මිනිස් චරිත හා රුසියානු සමාජ පිරිස්විරිත් අපූර්ව නිර්මාණාත්මක කුසලතාවකින් නිරූපණය කරන්නා වූත් ගැඹුරු සාමාජික හා ඓතිහාසික වටිනාකම්කින් යුක්ත වන්නා වූත් අසාමාන්‍ය කලා කෘතියකි."

නිකොලායි ගොගොල් තම ගද්‍ය කාව්‍යයේ පළමු වන කොටස සමාප්ත කරන්නේ රුසියාවේ දීප්තිමත් අනාගතය කෙරෙහි විශ්වාසය ධ්වනිත කරවන මෙවන් වදන්වලිනි.

"රුසියානු මෑණියනි, ඔබ කොයිබට ද? පිළිතුරු දෙන්න. පිළිතුරක් ලැබෙන්නේ නැත.

රුසියානු ත්‍රොයිකා රථය පුළං රැලි අමරවා ගෙන, බිලි විලා නංවා ගෙන, කළු හෙල් ගංගා මිටියාවත් තරණය කර ගෙන කිකිණි නාදය රැව් පිළිරැව් දී ගෙන වේගයෙන් ඉදිරියට ගමන් ගනියි."

ත්‍රොයිකා රථය රුසියාවේ ඉදිරි ගමන පිළිබඳ මනහර සංකේතයකි.

ගොගොල් විසින් රචිත ඉවාන් දෙපල ඩයිර බැඳ ගත් වග කෙටි නවකතාව, අප අවට ජීවිතයේ නිසරු දෙවේලේ දක්නට ලැබෙන නිස්සාරකමින් පුහු මාන්නාහංකාරකමින් අමනකමින් කිපුණු උපහාසයට හසු කරන්නකි; ජීවිතය පිළිබඳ ගුරු අරුත් මෙනෙහි කරනු වස් අපේ කල්පනාව ප්‍රබුද්ධ කරවන්නකි.

ඉවාන් දෙපල ඩයිර බැඳ ගත් වග කතාව ගොගොල් විසින් පුෂ්කින් හමුවේ කියවා නිම කළ විට පුෂ්කින් මෙසේ පැවසීය.

"අපූර්ව ප්‍රතිභාපූර්ණ නිර්මාණයක්. හාස්‍ය රසයෙන් අනූන යි" අනතුරුව මහා කවියා මඳක් නිහඬ වී සිට කල්පනාකාරීව මෙසේ පවසන්නට විය. "ගණන් නොගත යුතු තරම් සුළු දෙයක් කෙරෙහි මෙතරම් දැඩිව අවධානය යොමු කරවමින් අමන මිනිසුන්ගේ අමනකම් මෙතරම් ප්‍රබල ව නිරූපණය කිරීමේ කුසලතාව මේ තාක් කිසි ම ලේඛකයකුට නො තිබිණි."

"මෙලොව කොතරම් කාන්සි ද මහත්වරුනි." යන වදන්වලින් කතාව අවසන් වන ලීලාව, ඉවාන් දෙපල වැනි මිනිසුන් කෙරෙහි දයානුකම්පාව අප තුළ පහළ කරවමින් ද ශෝකය, කලකිරීම වැනි සංකීර්ණ හැඟීම් අප තුළ දනවමින් ද දුක්බර ගීතයක් සේ අප හදවත සසල කරවයි.

දුප්පත් ලිපිකරුවකුගේ අසරණ ජීවිතය නිරූපිත හිම කබාය ගොගොල් විඳි අත්දැකීම්වලට සමීප කෘතියකි. 1830 දී ඔහු තම මෑණියන් වෙත ලියූ ලිපියක මෙසේ සඳහන් කරයි. මා තවමත් අඳින්නේ පීතර්බූර්ග් නුවරට එද්දී මා ගෙදරින් ගෙනා කබායයි. එය හොඳට ම අබලන් වී ගොසිනි. සීත සමයට උණුසුම් හිම කබායක් මට තව මත් මිලට ගත නොහැකි විය. අධික සීතලට ටිකින් ටික පුරුදු වීම නිසා තරමක් පහසුයි. සීත සමයට අඳින්නේ සැහැල්ලු වැනි කබායයි."

දවසක් ගොගොල් මිතුරන් ද සමඟ සත් සාමිය කරද්දී දෙපාර්තමේන්තුවක ලිපිකරුවෙක් වන තාරාවුන් දඩයමට යාමේ ආසා කෙළේය. ඒ සඳහා ඔහුට තුවක්කුවක් නොතිබිණි. බොහොම අපිරිමැසුම් ගෙන බොහොම දුක් හැහැට විඳ ගෙන අවුරුදු ගණනාවක් ඇවෑමෙන් ඔහුට රූබල් දෙසීයක් එකතු කර ගත හැකි විය. එය සුළුපටු මුදලක් නොවේ! ඔහු එම මුදලින් ඉස්තරම් ම වර්ගයේ තුවක්කුවක් මිලයට ගත්තේය. තෙතෙම පළමු වරට වන තාරාවුන් දඩයමට පින්ලන්ත කලපුවට ගියේ තුවක්කුව, ඉදිරිපස ඔරුකැල්ල මත තබා බැඳ ගෙන. ඔහු ඔරුව පැද ගෙන යන ගමන් අඩ නින්දෙන් මෙන් විසිතුරු සොම්නස් සිතුවිලිවල නිමග්න වන්නට විය. තම අලුත්ම අලුත් තුවක්කුව ගෙහෙහි වැටී දියමත් වූ බව ඔහුට දැක ගත හැකි වූයේ ඔරුව පැද ගෙන බොහෝ දුර ගිය පසුවය. තුවක්කුව සොයා ගන්නට දැරූ සියලු ප්‍රයත්නයන් නිෂ්ඵල විණි. ලිපිකරුවා පෙරළා ගෙදර පැමිණ ඇඳෙහි වැතිරුණේය. ඔහුට ඇඳෙන් නැඟිට ගත නො හැකි විය. තදබල ලෙස උණ ගැනිණි. කාන්තෝරුවේ සිතවත් ලිපිකරුවන් විසින් මුදල් එකතු කොට තුවක්කුවක් මිලයට ගෙන දීමෙන් පසුව පමණකි, ඔහුට ඇඳෙන් නැඟිට ගත හැකි වූයේ. තුවක්කුව නැති වීම පිළිබඳ සිද්ධිය සිහි වන හැම විට දී ම ඔහුගේ මුහුණ සුදුමැලිව ඇසත කිරිවැටී මියෙන් කිලිපොළා යයි. . ."

ගොගොල් හැර, කතාවට සවන් දුන් අනිත් සියලු දෙනා සිනා සුණහ. ගොගොල් බිම බලා ගෙන බොහෝ වේලාවක් කල්පනාවේ නිමග්නව සිටියේය. ඔහු සිත තුළ නිමි කබාය කතාව මෝරා වැඩෙන්නට වූයේ යථෝක්ත කතා වස්තුව බීජයට කොට ගෙනය. කතාවේ අවසාන පිටපත බිහි වූයේ ලේඛකයා විසින් 1839 - 1842 දක්වා තුන් අවුරුද්දක් වරින් වර ලියා සකස් කිරීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙනි.

අසරණ ලිපිකරුවා මිය ගොස් අවතාරයක වේශයෙන් අවුත් මහා බලධරයා බිය ගන්වමින් අසාධාරණත්වයට විරෝධය පළ කිරීම සංකේතාත්මකය.

ගොගොල්ගේ නිමි කබාය අසමානාත්මතාවට විරුද්ධ ව මානුෂික උදාරත්වය උදෙසා ද නිදහස් සාධාරණ ජීවිතය උදෙසා ද ගෙන යන සටනේ ධජයක් මෙන් විශ්ව සාහිත්‍යකලා මන්දිරය මුදුනේ ලෙළ දෙයි.

වර්තමානය සංග්‍රහණීය පුතෙක් වශයෙන් හඳුන්වන්නට සියලු දෙනා අඩුවැඩි වශයෙන් එකඟව සිටිති. අප රුසියානු කවියාණන් ගන්නවා නොවේ, හාස්‍යජනක සිමන් හරිනවා නො ව. ඔහු මාවතක් ඔස්සේ ගමන් ගත්තා සිව් අපි සියලු දෙනා අත් කවර දාගත් පිටා මෑතවින් නගිමු.

නිකොලායි ගොගොල්

ලියෝ තොල්ස්තෝයි, (1828.09.09 - 1910.11.20) ෆියෝදර් දස්තයෙව්ස්කි (1821.11.11 සල්තිකෝෆ් ෂෙද්‍රින්, ඉවාන් තුර්ගේනිෆ්, ඇන්තන් චෙකොෆ්, මැක්සිම් ගෝර්කි යනාදී මහා රුසියානු ගත්කරුවෝ ගොගොල්ගේ යථාර්ථවාදී කලාත්මක රීතියෙන් ආභාසය ලබා රුසියානු සාහිත්‍යකලාව පෝෂණය කළහ. දස්තයෙව්ස්කි එය හැටි කොට දක්වූයේ "අපි සියලුදෙනා ගොගොල්ගේ හිම කබායෙන් එළියට ආවෙමු" යන වදන්වලිනි. නූතන සෝවියට් රුසියානු ලේඛකයෝ යථෝක්ත කලා සම්ප්‍රදාය තව දියුණු කරමින් බහුජාතික සෝවියට් සාහිත්‍යය පෝෂණය කරති. පුෂ්කින් හා ගොගොල් මූලාශ්‍රය කොට ගෙන පැන නැංග රුසියානු සාහිත්‍යකලා උල්පත, සිංහල සාහිත්‍යකලා උල්පත ද ලොව අනෙකුත් ජාතීන්ගේ කලා උල්පත් ද සමඟ එකතු වෙමින් මහා ගංගාවක් සැදී අනවරතයෙන් ගලා බසිමින් මිනිස් සංහතියේ ආධ්‍යාත්මික ලෝකය සරුසාර කරයි.

ගොගොල්ගේ උපහාසාත්මක කලා රීතිය, තියුණු වූව ද, ඇතැම් විට නිර්දය වූව ද මිනිසා විඩම්බන සිනාවට හසු නො කරන සදය මානව දයාන්විත උපහාසයකි. බිඩලු ගල්වාලා කෙසෙල් ගස්වල හර නැති නියාව දක්වන්නා සේ මිනිසුන්ගේ බොරු හර පෙන්වා දෙන්නාවූත් මිනිස්කමේ උතුම් සාරධර්ම ධ්වනිත කොට දක්වන්නා වූත් උපහාසයකි.

සකලික පුත්‍රයෙහි දක්වෙන පරිදි "කවියා පපුවෙහි ඇතුණු ළල ඇත්තෙකි; සැණෙන් සැලෙන ළය ඇත්තෙකි; පීඩිත මිනිසුන් කෙරෙහි පතළ දයා කරුණාව ඇත්තෙකි; දැඩි ආත්ම සංයමය ඇත්තෙකි."

ඇන්තන් චෙකොෆ් වරක සඳහන් කළ පරිදි "නියම කවීන් කොහේ දෝ යමින් තමන් කැටුව එන ලෙස අපට ද අඬ ගසති. ඔවුන් තුළ කිසියම් ජීවන දක්මක් අර්ථයකට පැමිණීමක් පවතින බව සිතින් නොව මුළු අධ්‍යාත්මයෙන් ම අපට හැඟෙයි."

යට දක්වන ලද පාඨ ද්වයයෙන් සැබෑ කවියකුගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණාංගයන් පළ වෙති යි සිතමි. නිකොලායි ගොගොල් එවන් කවියෙකි.

ජීවිතයේ බොරු හර පසෙක දමා සැබෑ හර මතු කර ගනු පිණිසත් ඇත්ත ඇති සැටියෙන් සාක්ෂාත් කර ගනු පිණිසත් අප ගමන් ගන්නා කෙළවරක් නැති ගමනේ දී ගොගොල්ගේ සාහිත්‍යකලා කෘතීන් අපට සමීප කර ගත හැකි යයි ද ගුරු කොට ගත හැකි යයි ද සිතමි.

පද්ම හර්ෂ තුරණගේ

පළමුවන පරිච්ඡේදය

ඉවාන් දෙපල වයිර බැඳ ගත් වග

ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ කබාය බොහොම අගනා අපූරු එකකි! ඔ! කබා අතට ඇල්ලූ, කරට ඇල්ලූ අලුත් ම අලුත් මටසිලුටු තද අළු පැහැති බැටළු ලොම් කැරලිවල ලස්සන! එවන් ලොම් කැරලි කාට ඇත්තේදැයි දන්නේ දෙවියන් පමණකි. දෙවියන්ගේ නාමෙන් එදෙස බැල්මක් හෙළන්න. වෙසෙසින් ඔහු කිසිවකු සමඟ කතාබහ කරන කොට පසෙකින් සිට බැල්මක් හෙළන්න. කොපමණ දිස්නයක්ද! අලංකාරයක්ද! කටින් කියා පෑනෙන් ලියා වනනු බැරිය. සිනිඳු පට සළු! රිදී සළු! ගිනි දලු! දෙවිහාමුදුරුවනේ! දේවදාස සාන්ත නිකුලස් මුනිතුමනි. ඇයිද මට මෙවන් කබායක් නැත්තේ? ඔහු එම කබාය මැසුවේ අගාපියා උන්දෑ කිව් නුවරට යාමට පවා බොහෝ කලකට පෙර දිය. අගාපියා උන්දෑ කවරකු දැයි ඔබ දන්නෙහිද? උන්දෑ නම් අනිකකු නොව නගර ආරච්චිලගේ නෑණ සපා කෑ අගාපියා උන්දෑ මයි.

ඉවාන් ඉවානොවිච් සද්ගුණවත් මිනිසෙකි! මිර්ගොරද් නගරයේ ඔහුගේ ගෙය කොතරම් අපූරුද! ගෙය වටේට පිහිටි සුදු වියන් බැඳි ඕක් ගස් යට දිග බංකු තබා ඇත. තදින් අව්ව පායන දිනවල ඉවාන් ඉවානොවිච් කබාය උනා තබා කමිසය විතරක් හැඳ ගෙන වියන් බැඳි ගස් සෙවණේ වාඩි වී විවේක සුවය විඳියි. ගෙමිදුලේ හා බැහැර සිදු වන දේවල් දෙස නෙත් යොමු කරයි. කවුළුව අසලම බොහෙවින් සරුවට වැවී ඇති ඇපල් ගස් ද පෙයාර්ස් ගස් ද පල බර ය! කවුළුව ඇරිය විට පලතුරු ගස්වල අතු කාමරය තුළට වදියි. ඒ සියල්ල ගෙය වටේට ඇති දේවල් ය. ඔහුගේ උයන්වත්ත දෙස බැලුව හොත්! එහි මොනවද නැත්තේ! ප්ලම්, චෙරි, රට ඇඹිල්ල, පිපිඤ්ඤා, තියඹරා, වට්ටක්කා, රත්කැකිරි. . . කම්මල හා කමත ද සුදුසු තැන්හි සුදුසු සේ ම පිහිටා ඇත.

ඉවාන් ඉවානිච් කොතෙක්ම යහපත් මිනිසෙකි! ඔහු රන්කැකිරිවලට ඉතාමත් කැමතිය. රන්කැකිරි ඔහුගේ ප්‍රියතම කෑමකි. දවල් කෑම අහවර කොට කමිසය හැඳ ගෙන, විශේෂ සුවය විඳින්නට වියන තොටණට යන ගමන් ම රන්කැකිරි ගෙඩි දෙකක් ගෙනෙන ලෙස ආධාර මෙහෙවර කරන ගාප්කා නමැති ගැහැනියට අණ කරයි. ඔහු තම අතින් ම කැකිරි ගෙඩි කපා ඇට වෙන ම කඩදාසියක දවා කැකිරි අනුභව කරන්නට පටන් ගනියි. අනතුරුව ගාප්කා ලවා පැනක් ගෙන්වා ගෙන කැකිරි ඇට දවටු කඩදාසියෙහි මෙවන් වදන් ලියයි: "අසවල් දින කෑ රන්කැකිරි ගෙඩියේ ඇට" එදින කිසියම් අමුත්තෙකු සිටියේ නම් "අසවල් අමුත්තා ද සමග කෑ" යනුවෙන් ලියයි.

මිර්ගොරද් නාගරික උසාවියේ විනිශ්චයකාරතුමා (දැන් ඔහු මිය ගොසිනි) ඉවාන් ඉවානිච්ගේ ගෙය දෙස බලමින් නැමදා ප්‍රීති රසාස්වාදයක් වින්දේය. ඇත්තෙන් ම ගේ සොඳිය අනහර ය. හැම පැත්තකින් පිදුරු වෙණිවලින් සෙවිලි කරන ලද ගෙයි පියස්ස ඈතට පෙනෙන්නේ දැවැන්ත ආප්ප ගොඩක් පිළිවෙළින් එක පිට එක තැබූ මහා පලගනක් මෙනි. නැතහොත් මහා ගස් කඳන්වල පිහෙනා වටකුරු විශාල හතු ඔල් එක පිට එක තබන ලද්දක් මෙනි. මීන් හා ඇපල් ගස්වල අනුපසර අහසට විහිදෙමින් පියස්සේ බාහුම් පලය ද අතුල් කර වසා ගෙන පැතිරෙයි. එළිමහනට ඇරුණු සුදුවන් කැටයම් කවුළු දොර පියන් ගස් කොළන් අතරින් දිස්වෙයි.

ඉවාන් ඉවානිච් ඉතාමත් සද්ගුණවත් මිනිසෙකි! යුධ නිලධාරියා පවා ඔහු ගැන දනියි! යුධ නිලධාරී තැන අසල පාරෙන් බැහැරක් යන හැම විටක දීම ඔහුගේ ගෙට ගොඩ වැදී යන්නට අමතක නොකරයි. අල්ලපු ගමේ පල්ලියේ පීතර පියතුමා, ඔහුගේ ගෙදර අමුත්තන් සතර පස් දෙනෙකු රැස් වූ විටක දීම කියන්නේ, ඉවාන් ඉවානිච් තරම් සද්ධාවෙන් ක්‍රිස්තියානි ආගම අදහන්නා වූත් එතරම් ම බැතිපෙමින් ආගම දහමට අනුකූලව ජීවත් වන්නා වූත් කෙනෙකු ගැන තමා අම්මා මුහුන් කාලෙක පවා නො දන්නා බවයි.

දෙවියනේ, කාලය පියාසර කරන සැටි! ඔහු තණවැන්දුම් වූ තැන් සිට දස අවුරුද්දකටත් වඩා ගත විය. ඔහුට දරුවෝ නො සිටියහ. ගාප්කාගේ ළමයි නිතර ගෙමිදුලේ සෙල්ලම් කරති. ඉවාන් ඉවානිච් එම දරුවන්ගෙන් සැම කෙනෙකුට ම පාන් ගෙඩියක් හෝ කැකිරි කැබැල්ලක් හෝ ඇපල් ගෙඩියක් හෝ දෙයි. ඔහුගේ පියෝ

ඔහු අල්මාරියේ හා ගබඩා කාමරයේ යතුරු කැරැල්ල ගාප්කාට බාර දී ඇත. ඔත පෙට්ටියේ හා ඇඳුම් පැළඳුම් අල්මාරියේ යතුරු කැරැල්ල ඔහු තමන් අත ම තබා ගනියි. තම කාමරයට කිසිවකු එනවාට ඔහු කැමති නැත. ගාප්කා වනාහි පැහැපත් පියකරු දෙකොපුල්, සුසිනිඳු දත පුත, වටමට වශෙවාර ඇ අක්‍ෂපසකින් ද සහිපවත් කයකින් ද යෙවී කරුණ ගැහැනියකි.

ඉවාන් ඉවානවිච් කොපමණ දුඩි දේව භක්තිකයෙක්ද! සද්දාවන්තයෙක්ද! ඔහු තම කදිම කබාය ලා ගෙන හැම ඉරිදාවකම පල්ලියට යයි. පල්ලියට ගොස් හැම දිසාවකටම හිස නමා වැඳ නමස්කාර කොට, සිරිත් පරිදි අල්තාරය ළඟටම වී දුඩි බැතිපෙමින් පහත් ගැඹුරු හඬින් මිරසන් කියයි. පූජාව හමාර වීමෙන් ඉක්බිති ව පල්ලිය අසල සිටින හිඟන්නන් දක බලා ගැනීමේ ආසාව ඉවාන් ඉවානවිච්ට කෙලෙසවත් මැඩ ගත නො හැකිය. ඔහු තුළ නිසගයෙන් පිහිටි දයාකරුණාබර ගුණය නිසා නොවේ නම් එවන් පිරිස තුපදවන කාර්යක කෙසේ වත් තිරත නො වනු නිරනුමානය.

අණ්ඩ දුඹු වැරහැලි ගවුමක් ඇඳ ගත් අබ්බගාත ගැහැනියක ළඟට ඔහු සිරිත් පරිදි ගොස් මෙලෙස අසයි: "අනේ අසරණී, උඹ මේ කොයි පළාතේ ඉඳලාද?"

"මහත්තයෝ මම අල්ලපු ගමේ ඉඳල. තුන්වේලකින් කෑමක් බීමක් නෑ. මගේ ම දරුවෝ මා ගෙදරින් පන්නලා දැමුවා."

"අසරණී, උඹ ඇයි ඉතින් මේ පළාතේ ආවේ?"

"මහත්තයෝ හිඟමනක් ඉල්ලා ගන්න කාගෙන්හරි. බත් වේලකට මොකුත් ලැබිච්චාවේ."

"හ්ම්! එහෙනං උඹට බත් කන්න ආසා හිතිලා?" ඉවාන් ඉවානවිච් පුරුදු පරිදි අසයි.

"මොකද ආසා නැත්තෙ. යමෙක් කන්න බඩගිනියි."

"හ්ම්. බාගදා උඹට මස් මාලුත් කන්න ආසා ඇති නේද?"

"ඔව් මහත්තයෝ පිනට දෙන ඕන දෙයක් සතුටින් බාර ගන්නවා."

"හ්ම්, මස් මාලු බත්වලට වැඩිය හොඳයැ?"

"බඩගිනිකාරයාට මොන පේරිල්ලක් බෙරිල්ලක්ද? දෙන ඕන දෙයක් හොඳයි."

මෙහි දී මැහැල්ල පුරුදු පරිදි අත පෑවාය.

"පලයන්, පලයන්, දෙයියන්ගෙ පිහිටයි." ඉවාන් ඉවානවිච් පැවසීය. "මොකෝ උඹ හිට ගෙන ඉන්නෙ? මම උඹට අඩන්තේට්ටම් කරන්නෙ නැහැ."

මෙයාකාරයෙන් තවත් හිඟන්නන් දෙතුන් දෙනෙකුගෙන් ප්‍රශ්න කරන ඔහු අනතුරුව ගෙදර පැමිණෙයි. නැතහොත් වොඩ්කා වීදුරුවක් බොන්නට අසල්වැසි ඉවාන් නිකිපරොවිච්ගේ ගෙදරට හෝ නඩුකාර-තැනගේ ගෙදරට හෝ පුරපතිගේ ගෙදරට හෝ යයි.

කිසිවෙකු තමාට තෑග්ගක් පිරිනැමීම, නැත්නම් ආගන්තුක සත්කාර කිරීම ඉවාන් ඉවානවිච් ඉතාමත් ප්‍රිය කරයි. එය ඔහුට ඉමහත් සතුට උපදවන කාරණයකි.

ඉවාන් නිකිපරොවිච් ද බොහොම හොඳ මිනිසෙකි. ඔහුගේ ගෙමිදුල ඉවාන් ඉවානවිච්ගේ ගෙමිදුලට යාබදව පිහිටා ඇත. ඔවුනු කොතෙක් මිතුරුදමින් වෙළී සිටින්නෝ ද යත්; එවන් මිතුරෝ දෙදෙනෙක් මෙතෙක් ලොව පහළ වී නොමැත්තාහ. නඩුකාරතැනගේ නිවසෙහි සෑම ඉරිදාවක ම දිවා භෝජනය ගන්නා, තවමත් නිල ඇඳුමින් සැරසී ගමන් බිමන් යන හිටපු රාජ්‍ය නිලධාරියෙකු පවසන පරිදි, ඉවාන් දෙපල යක්ෂයා විසින් රැහැන් පටකින් එකට බඳිනු ලැබ සිටිති. එකෙකු යම් තැනක ද, අනිකා ද එතැනමය.

ඉවාන් නිකිපරොවිච් කවදාවත් විවාහකයෙක් නො විය. ඔහු විවාහ වී සිටියේ ය යි කටකතා පැතිර තිබුණ ද එය අමූලික බොරුවකි. මම ඉවාන් නිකිපරොවිච් ගැන ඉතා මත් මැනවින් දනිමි. විවාහ වීමට අදහසක් පවා ඔහු තුළ නො තිබුණ බව මට පැවසිය හැකිය. එවැනි ඕපාදූප කොහෙන් කෙසේ පැතිරෙන්නේද? ඉවාන් නිකිපරොවිච් උපන්නේ පස්සා පැත්තෙන් වල්ගයක් ඇති වයයි එක්තරා කලක දී කටුළු කතා පැතිර තිබිණ. එහෙත් පස්සා පැත්තෙන් වල්ගයක් ඇති ව යක්ෂයන් පවා උපදින්නේ කලාතුරකින් බවත් ඔවුන්ගෙන් ද බොහෝ දෙනෙකුට වල්ගය තිබෙන්නේ යක්ෂයන්ට වඩා යක්ෂණියන්ට බවත් නිසැකයෙන්

ම ප්‍රකට කාරණයක් බැවින්, එවැනි අමන අවිනීත මහස්ගාත අපගේ උගත් පාඨකයන් හමුවේ නිෂ්ප්‍රභ කිරීම පවා නො වටනේ යයි සිතමි.

එම දුර්ලභ මිතුරන් දෙදෙනා දැඩි හිතවත්කමින් වෙළී සිටිය ද ඔවුහු එකිනෙකාට හාත්පසින් වෙනස් අය වූහ. ඔවුන්ගේ ගති ලක්ෂණ කවරේ දැයි සැසඳීමකින් එය වඩාත් මැනවින් වටහා ගත හැකිය. ඉවාන් ඉවානවිච් අතිශය ප්‍රිය මනාප අයුරින් කතාබහ කිරීමෙහි කුසලතාව ඇත්තෙකි. දෙවියනේ, ඔහුගේ කතා ලතාවෙහි මිහිර! එය හිස පිරිමදින්නාක් වැනි, සුමුදු ඇඟිලි තුඩින් විළුඹ කසන්නාක් වැනි හැඟීමක් දනවන කතාලතාවකි. කතාවට සවන් දෙන සවන් දෙන තරමට කනෙහි මීපැණි වක් කරන්නාක් වැන්න. මිහිරිය. අතිශයින් මිහිරිය. අනික් අතට ඉවාන් නිකිපරවිච් වැඩිපුර නිහඬ වත රකියි. වදනක් දොඩතොත් එය තියුණු සැතකින් කපන්නාක් වැන්න. ඉවාන් ඉවානවිච් කෙට්ටුය; උසය. ඉවාන් නිකිපරවිච් මිටිය; මහතය. ඉවාන් ඉවානවිච්ගේ හිස, හටුව පහතට නැමුණු රාබු අලයක් වැන්න. ඉවාන් ඉවානවිච් දිවා භෝජනයෙන් පසුව පමණක් කමීසය විතරක් හැඳ වියන සෙවණේ වැතිර සිටියි. හේ සවස් වන විට කිසියම් කටයුත්තක යෙදෙයි. ධාන්‍ය විකුණන්නට කඩමණ්ඩියට යයි නැතහොත් වටුවන් අල්ලන්නට කෙත් යායට යයි. ඉවාන් නිකිපරවිච් දවස පුරා ම වියන සෙවණේ වැතිර සිටියි. තදින් අව්ව නො පායන දිනවල මුණින් අතට වැතිර හිරු රැස් තපියි. ගෙයින් බැහැර කිසි ම දිහාවකට නම් යන්නේ ම නැත. උදය කාලයේ දී සිතක් සිතුණොත් මිදුලේ ඔබමොබ ඇවිදියි. වත්තේ කිසියම් වැඩක්පලක් කරයි. යළිත් වැතිරෙයි. කලින් නම් අසල්වැසියා හමු වන්නට ගිය අවස්ථා ද තිබිණි. ඉවාන් ඉවානවිච් ඉතාමත් සියුම් මිනිසෙකි. ඔහු විනීත සතුටුසාමීචි කතාබහේ දී කිසි විටෙක නො හොබිනා අසැබි වදනක් නොපලන්නේ නැත. එවන් වදනක් ඇසුණ ගමන් කෝපයට පත් වෙයි. ඉවාන් නිකිපරවිච් ඇතැම් විට එය ගණන් නො ගනියි. එවිට ඉවාන් ඉවානවිච් හුනස්නෙන් නැගිට මෙලෙස පවසයි: "ඇති, ඇති, නිකිපරවිච් මහත්මයා, දේව උදහස ඇති කරවන ඔවැනි වචන කියනවාට වැඩියෙ හොඳයි අව්ව තපින එක." ඉවාන් ඉවානවිච් තමා අනුභව, කරන තැම් පිඟානෙහි මැස්සකු වැටී සිටිනු දුටුව හොත් කෝපයෙන් පුපුරා හැලෙමින් පිඟාන විසි කරයි. තුස්සි අම්මාට බැණ වදියි. ඉවාන්

හිඳ ගෙන, මේසය ද සමෝවාරය ද තමන්හට අණ කරයි. එමෙන් සිහිල් සුවයක් විඳිමින් තේ පානය කිරීම ඔහුට මහත් ආශ්වාදය ගෙන දෙන්නකි. ඉවාන් නිකිපරවිච් සතියකට වරක් පවි රැවුළ බායි. ඔහු මහත් කුතුහලයෙන් හැම දෙයක් ම හාරා අවුස්සා බලයි. දෙවියනේ, කුමක් හෝ කතාවක් ඔහුට කියන්නට ගිය තොත් එය හමාර නො කරන තෙක් ඔහුට ඉස්පාසුවක් නැත! කිසිවක් තමාගේ සිත් නො ගත තොත් ඔහු එය එවෙලේම අතහරී. ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ බාහිර පෙනුමෙන් නම් ඔහු සතුටින් සිටිනවා ද නැත් නම් කෝපයෙන් සිටිනවාදැයි දැන ගැනීම ඉතාමත් උගහටය. ඔහු සතුටින් සිටින වෙලාවක වුවද සතුට පළ කරන්නේ නැත. ඉවාන් ඉවානොවිච් තරමක කියලුවූ තැනැත්තෙකි. ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ ඇඳ ඇතිරිලි හා පොරෝණයන් කොතෙක් විශාලද යත්, ඒවා දිග හැරියොත් අටුකොටු මිදුල පවා වසා පෙරවීමට තරම් ප්‍රමාණවත්ය. ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ දුම්කොළ පැහැති කොත් ලොකුය; හැකිම් කරය; ඔහුගේ කට තුන් හුලස් ය. ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ බාහිර පෙනුමෙන් නම් ඔහු සතුටින් සිටිනවා ද නැත් නම් කෝපයෙන් සිටිනවාදැයි දැන ගැනීම ඉතා මත් උගහටය. ඔහු සතුටින් සිටින වෙලාවක වුවද සතුට පළකරන්නේ නැත. ඉවාන් ඉවානොවිච් තරමක කියලුවූ තැනැත්තෙකි. ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ ඇඳ ඇතිරිලි හා පොරෝණයන් කොතෙක් විශාල ද යත්, ඒවා දිග හැරියොත් අටුකොටු මිදුල පවා වසා පෙරවීමට තරම් ප්‍රමාණවත් ය. ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ දුම්කොළ පැහැති කොත් ලොකුය; හැකිම්මරය; ඔහුගේ කට තුන් හුලස්ය. ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ කොත් කුඩාය; කහ පැහැතිය. ගත ඇඟිබැම හා පිම්බුණු කම්මුල් අතරින් එම කොත් පෙනෙන නොපෙනෙන තරම් ය. ඔහුගේ නාසය ඉදුනු ප්ලම් ගෙඩියක් වැන්න. ඉවාන් ඉවානොවිච් කිසිවකුට දුම්කුඩුවලින් සංග්‍රහ කරන්නට සැරසෙන හැම විටක ම, දුම්කුඩු පෙට්ටුවේ පියන දිවෙන් ලෙව කා නියපිටින් පියනට තට්ටු කොට, සංග්‍රහය ලබන්නා හඳුනන තැනැත්තකු නම් මෙලෙස තෙපලයි: "ප්‍රිය මහත්මයාණෙනි, මා ඔබගේ නම ගම විතගොත දන්නේ නැතුවට කරුණාකර මෙයින් චූට්ටක් පාවිච්චි කරනවා ද?" එහෙත් ඉවාන් නිකිපරවිච් සංග්‍රහය ලබන්නා අතට කෙළින් ම දුම්කුඩු පෙට්ටුව දෙමින් පවසන්නේ මෙවන් වදන් ය: "කරුණාකර ඩිංගක් ගන්න. ඉවාන් ඉවානොවිච්, ඉවාන්නිකිපරවිච් යන දෙදෙනා ම එක හෙළා මැස්සන්ට වයිර කරති.

මවුන් දෙදෙනා අනිවාර්යයෙන් ම යුදෙව් ජාතිකයාගේ කඩයට ගොස් යුදෙව් ආගම ඇදහීම ගැන ඔහුට යනතින් බැණ වදින අතර ම, මැස්සන් වද කරන කුඩු පෙට්ටි ඔහුගෙන් මිල දී ගන්නේ එම නිසාය.

මෙනයින් ඉවාන් දෙපළ නානාප්‍රකාර අතින් වෙනස් පුද්ගලයන් වුව ද ඉතාමත් සද්ගුණවත් මිනිස්සු දෙදෙනෙකි.

දෙවන පරිච්ඡේදය

ඉවාන් ඉවානවිච්

කුමකින් කුමක් දැන ගන්නට අදහස් කළේද, ඉවාන් දෙපළ අතර කවර කතාබහ ඇති වීද, එය කෙසේ කෙළවර වීද යන වග

ජූලි මාසයේ එක්තරා උදෑසනක ඉවාන් ඉවානවිච් වියත් සෙවණේ වැතිර සිටියේය. ඒ උණුසුම් දිනයකි. වියළි සුළං රැලි මඳින් මඳ හමයි. ඔහු උදෑසනක් සේම නගරයට ඔබ්බෙන් පිහිටි ගමට ගොස් ගොයම් කපන මිනිසුන් හමු විය. මග දී මුණගැසුණු ගැමි ගැහැනුන්ගෙන් හා පිරිමින්ගෙන් කොයිබ සිට ද කොයිබට ද කුමට ද යනාදි වශයෙන් තොරතුරු විමසීය. එයාකාරයෙන් ගිය සැත දුරු කර ගෙන සිත සැහැල්ලු කර ගෙන විවේක සුවය විඳිනු පිණිස වැතිරුණේය. ඔහු වැතිර ගෙන පෙට්ටගම්, අල්මාරි, මිදුල, පිදුරු මඩුව, ගෙමිදුලේ දුව ඇවිදින කුකුළන් යන මේ ආදිය දෙස දිගු වේලාවක් බලමින් මෙලෙස සිතන්නට විය. "දෙවියනේ, මං කොපමණ පොහොසතෙක් ද? මට මොනවද නැත්තේ? කුකුළන්, ගෙවල් දොරවල්, අටුකොටු, නානා ප්‍රකාර විසිතුරු බඩුමුට්ටු, පිරිසිදුවට පෙරාපු ඉස්තරම් ම වොඩ්කා, උයනේ පෙයාර්ස්, ප්ලම්, ගෙවත්තේ පොපි ගස්, ගෝවා, බෝංචි. . . තව මොනව ද නැත්තෙ කියා දැන ගන්නට ඇත් නම්?"

ඉවාන් ඉවානවිච් මෙවන් ගැඹුරු අර්ථාන්විත ප්‍රශ්නයක් නගමින් කල්පනාවෙහි නිමග්න විය. ඒ අතර අලුත් දේවල් ඔහුගේ නෙත් වලට හසු වන්නට විය. නිතැතින් ම ඔහුගේ නෙත් පැහැර ගත්තේ ඉවාන් නිකිෆරවිච්ගේ ගෙමිදුලෙහි කුතුහල උපදවන සුලු දර්ශනයකි. කෙට්ටු ගැහැනියක් තමා අවුස් කරන ලද ඇඳුම් කැඩුම් එකිනෙක පිළිවෙළින් ගෙන මිදුලේ වැලෙහි එලන්නට වූවාය. එක් වර ම පරණ නිල ඇඳුම, හුල් පැළුණු කබා අත ඉහළට ඔසොවමින් විසිතුරු පට

සැට්ටය වැළඳ ගන්නේය. රාජ්‍ය ලාංඡන බොත්තම් ඇල්ලූ, සාවුන් හා කරපටිය සහිත වංශෝත්තම කබාය ද, එත්තරා කලක දී ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ සයට සරි වූව ද දැන් නම් ඇඟිල්ලකට වත් නොසරිලන සැල්ලම් ගැසුණු සුදු යට කලිසම ද රෙදි වැලෙහි එලා දෙන්නට විය. අනතුරු ව දන්නට ලැබුණේ ඉවාන් නිකිෆරොවිච් විසි අවුරුද්දකට ඉහත දී උඩු රැවුල ද වවා පොලිසියට බැඳෙන කාලයේ දී මසන ලද නිල් පැහැති කොට කබායයි. ඊළඟට ඉහළට නෙරා ගිය නළයක් වැනි අසිපත එල්ලන ලදි. ඉක්බිති ව කොට කබා ද ලොකු කාසි තරම් පිත්තල බොත්තම් ඇල්ලූ කොළ පැහැති දිග කබායක් ද රෙදි වැලෙහි දිස්විය. ඊට උඩින් අතුරන ලද්දේ පැණිකොමඩු ගෙඩිය බැගින් බහා ලිය හැකි තරම් ලොකු පළල් සාක්කු සහිත, මිය ගිය ආච්චිගේ පරණ ගවුම යි. හිරු රැස් වැටී නිල්වන් කොළවන් රතුවන් ආකාරයෙන් දිලිසෙන ඇඳුම් පැළඳුම්, විසිතුරු පට රෙදි, අසිපත යනාදිය අතරින්, බයිබලයේ කතාන්දර හා විහිළු ජන කතාන්දර රඟ පාමින් ගුර ගැමි නාට්‍යකලාකරුවන් ගමින් ගමට ඇද ගෙන යන රූකඩ නැටුම් කලා පෙට්ටියක් වන් මනහර දර්ශනයක් ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ දෑස හමුවේ මැවී පෙනෙන්නාක් මෙන් විය. ඉදිරියට ඇදෙන ජනකාය, රජ සිහසුනෙහි වාඩි වී සිටින හෙරොද් රජු දෙස ද බැටළුවකු දක්කා ගෙන යන අන්තෝනි දෙස ද හෙළන බැල්ම මනරම් දසුනකි. රූකඩ නැටුම් කලා පෙට්ටිය අසලින් සිහින් විණා නාදයක් රැව් දෙයි. ජිප්සි මිනිසා බෙරය වෙනුවට තම දෑතින් තොල්පට ගසමින් බෙර තාලය අල්ලයි. හිරු බැස යයි. දකුණු දිග රාත්‍රියේ සිහිලස, නව යොවුන් ගැමි ලියන්ගේ පැහැපත් දෙවුරු ද පුන් පියයුරු ද තර කොට වැළඳ ගනියි.

වැඩි වේලාවක් යන්නට මත්තෙන් මැහැල්ල, කැඩුණු පඩිවලින් ද ගෙවී ගිය සම් පිත්තෝල කොපුවකින් ද යුක්ත පුරාණතම සැදලයක් අව්වේ වැනුවාය.

"මෙතෙකින් මෝඩ ගැනියක්!" ඉවාන් ඉවානොවිච් සිතන්නට විය. "උන්දෑ තව ටිකකින්, ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ රෙදිත් වනන්න බැරිකමක් නෑ."

"ඉවාන් ඉවානොවිච් කළ අනුමානය හරියට ම හරි. විනාඩි පහක් ගත වන්නට හා ම මැහැල්ල ගෙනැවිත් වැනූ ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ විශාල කලිසම්වලින් මිදුලින් අඩක් පමණ වසා ගති. ඉක්බිති ව ඈ තොප්පියක් ද තුවක්කුවක් ද ගෙනාවාය.

"මොකක් ද මේකෙ තේරුම?" ඉවාන් ඉවානවිච් සිතන්නට විය.

"ඉවාන් නිකිපරවිච් ළඟ තුවක්කුවක් තිබෙනවා මා කවදාවත් දැක්කෙ නැ. මොකක් ද මේකෙ තේරුම? කවදාවත් වෙඩි තියන්නෙ නැ, ඒ උණත් තුවක්කුවක් තබා ගෙන ඉන්නවා. මොනවට ද ඌට තුවක්කුවක්? හරි අපූරු බඩුවක් නොවැ. මම බොහොම කලක සිට හිත හිතා ඉන්නවා මේ වගේ බඩුවක් මා ළඟ තබා ගන්න. මේ තුවක්කුව මට ඇත් නම් බොහොම අගෙයි. මම ආසයි තුවක්කුවෙන් විනෝදාස්වාදයක් ලබන්න."

"ඒයි ගැනියේ, ගැනියේ." ඉවාන් ඉවානවිච් ඇඟිල්ලෙන් සංඥා කරමින් හඬ ගෑවේය. මැහැල්ල වැට ළඟට ආවාය.

"ආච්චියේ උඹ අත මොකක් ද ඕය තියෙන්නෙ?"

"පේනව නොවැ, තුවක්කුවක්."

"මොන තුවක්කුවක් ද?"

"මොන තුවක්කුවක් දැයි කවුද දන්නෙ. තුවක්කුව මගේ නම් බාගදා මම දන්නවා මොන තුවක්කුවක් දැයි කියල. මේ තුවක්කුව හාමු මහත්තයගෙ."

ඉවාන් ඉවානවිච් නැගිට තුවක්කුව දෙස හැම පැත්තෙන් ම සුපරීක්ෂාකාරී ව බලන්නට විය. තුවක්කුව කඩුවක් සමග අව්වේ දැම්ම ගැන ඇයට තරවටු කිරීමට පවා ඔහුට අමතක විය.

"මේක යකඩ තුවක්කුවක් වෙන්න ඕන" මැහැල්ල පැවසුවාය.

"හ්ම්! යකඩ තුවක්කුවක්. මොන විදියේ යකඩ තුවක්කුවක් ද?" ඉවාන් ඉවානවිච් කියා ගත්තේ තමාට මය. "ඉතින් තුවක්කුව හාමු මහත්තයා ළඟ තිබෙන්නෙ හුඟක් කල් ඉඳලද?"

"බාග දා හුඟක් කල් සිට."

"අපූරු බඩුවක්" ඉවාන් ඉවානවිච් පවසන්නට විය. "මම තුවක්කුව ඉල්ලා ගන්නම්. ඌට මොනවට ද තුවක්කුවක්? වෙන බඩුවකට මාරු කර ගන්නත් බැරිකමක් නෑ. ආච්චියේ හාමු මහත්තයා ගෙදර ද?"

"ගෙදර"

"හාමු මහත්තයා මොකද කරන්නේ? සැතපෙනවා ද?"

"සැතපෙනවා."

"හොඳයි. මම ඔහු හමු වන්නට එන්නම්."

ඉවාන් ඉවානොවිච් ඇඳ පැළඳ ගෙන, මිර්ගොරොද් නගරයේ පාරවල දී මිනිසුන් මුණ ගැසෙනවාට වඩා බල්ලන් මුණ ගැසෙන බැවින් පොල් අත්තක් ද රැගෙන පිටත් විය.

අල්ලපු වත්තේ පිහිටි ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ ගෙදරට කෝටු වැටෙන් පැන යා හැකි ව තිබුණ ද ඉවාන් ඉවානොවිච් පාර දිගේ යන්නට විය. පාරෙන් ගොස් කුඩා අඩි පාරකට පිවිසිය යුතුය. එය කොතරම් පටු අඩි පාරක් ද යත්; බැරි වෙලාවත් අශ්ව කරත්ත දෙකක් දෙපැත්තෙන් ආවොත් මාරු විය නො හැකි බැවින් කරත්ත දෙක පාරේ කෙළවරට යන තෙක් ම පස්සා ගැසිය යුතුය. පටු මග දෙපස සුවඳ මලින් බර නා නා ගසින් මොනවට රමණීය වෙයි. අඩි පාරේ එක් පසෙකින් ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ පිදුරු මඩුවට ද අනික් පසින් ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ අටුකොටුවට ද, දොරටුවට හා පරෙවි කූඩුව ළඟට ද පිවිසිය හැකිය.

ඉවාන් ඉවානොවිච් දොරටුව ළඟට ගොස් ගේට්ටුවේ අගුළ අරින ශබ්දය ඇසෙන විට ම ගෙය දෙසින් කිරුම් හඬ නැගෙන්නට වන. එගොස් පැමිණියේ හඳුනන්නාකු බව දුටු විගස, නා නා පැහැති බලු රැල වලිග වනමින් ආපසු දිව ගියහ. ඉවාන් නිකිෆරොවිච් තම අතින් ම කෑම දෙන ඉන්දියානු පරෙවියන්, කොළ පැහැති කොමඩු පොතු, හැකිලි පොතු, කැඩුණු බිඳුණු පීප්ප කෑලි, කමිසය පුරා නාවර පෙරා ගත් කොලුවා යන ආකාර විචිත්‍රවත් දර්ශනයෙන් යුක්ත - සිත්තරුන් ප්‍රිය කරන දර්ශනයෙන් යුක්ත ගෙමිදුලට ඉවාන් ඉවානොවිච් පිවිසියේ ය. වැලේ වනන ලද ඇඳුම්වලින් මිදුල පුරා වැටුණු හෙවණ තරමක සිසිලක් දනවයි. මැහැල්ල හිස නමා ආචාර කොට ඔහු පිළිගෙන මුව අයා ගෙන එකත්පස් ව සිට ගෙන සිටියාය. ගෙය ඉදිරිපිට මීස් ගස් දෙකක පියස්සට එක් කොට බඳින ලද වියන, දකුණු දිග රුසියානු ගිම්හාන සමයේ දී හිසේ සිට දෙපතුළ දක්වා දහදිය වගුරුවන සැඩ හිරු රැස් නිවා දමන්නට සමත් නො වේ. සිරිත් පරිදි සවස් කාලයේ පමණක් සක්මන් ගමනෙහි යෙදෙන ඉවාන් ඉවානොවිච් එම සිරිත ද කඩ කොට මෙතරම් කඳ අව්ව ඇති වේලාවක බැහැර යන්නට තීරණය

සිරිසම්පත්ම අනාවරණය භාණ්ඩය ලබා ගැනීමේ නොනිමි ආශාවකින් ඔහු මඩනා ලද්දේ දුයි වටහා ගත හැකිය.

ඉවාන් ඉවානොවිච් පිවිසි තාම්බරයෙහි කවුළු වසා තිබුණ බැවින් ඝන අඳුර පැවතිණි. කවුළු පියනේ සිදුස්සකින් කිරන් හිරු රැස් වැටු වැටෙයි. පියස්සේ කැටයම්වලින් ද, ගස්වලින් ද මිදුලේ වසා ඇති ඇඳුම්වලින් ද විහිදෙන සෙවණැලි අනිත් පස බිත්තියෙහි වැටී පිළිබිඹු සිතුවම් පටක් මෙන් දිස්වෙයි. තාම්බරය පුරා පැතිරෙන අඩ අඳුර මහා සිත්ගන්නාසුලුය.

"දෙවියන්ගෙ පිහිටයි! ඉවාන් ඉවානොවිච් පැවසී ය.

"ආ! ආයුබෝවන් මහත්මයා" තාම්බරයේ මුල්ලෙන් පිළිතුරු ලැබිණ. එම වදන් පලසක දිගා වී උන් ඉවාන් නිකිෆරොවිච් තමා අමුත්තාගේ නෙතට හසු වූ බව හැඟුණු විගස ම, "සමාවෙන්න මම මේ උපන් හැටියට ම යි" පැවසීය.

ඉවාන් නිකිෆරොවිච් ඇගේ තුල්පොටක්වත් නැති ව අඩු හෙළුවෙන් වැතිර සිටියේය.

"කමක් නෑ. අද ඔබ සැතපුණා ද?"

"සැතපුණා. ඔබ සැතපුණා ද?"

"සැතපුණා."

"ඔබ දැන් ද අවදි වුණේ?"

"මම දැන් අවදි වුණා. ජේසු පිහිටයි! මෙතෙක් වේලා කොහොම නිදා ගන්න ද? මම ගමේ ගොඩේ ඇවිදලා ආවා විතරයි. එළිමහනෙ නම් ම අපූරුයි! ඇස නළවනවා! සිත පිනවනවා! රිකිරි ගොයම සරුසාරයි; සිරියාවන්තයි."

"ගොර්පිනා!" ඉවාන් නිකිෆරොවිච් කෑ ගැසුවේ ය. "මේ ඉවානොවිච් මහත්මයාට වොඩ්කා යි කට ගැස්මකුයි අරන් වරෙන්."

"අද කදිම කාලගුණය."

"පැසසුම් දොඩන්නට එපා මහත්මයා. මේක යකාගෙ කාලගුණයක් තමයි! ඉවසන්න බැරි තරමට පායනවා."

"යක්ෂයාට ආ වඩන්න පුරුදු වෙලා තියෙන හැටි, ඔන්න මහත්මයා! ඔබ තො කිව යි කියන්න එපා! දෙවි උදහස ඇති කරවන වචනවල පල විපාක ඔබට එලොවෙ දී විඳවන්න වෙයි!"

"මම ඔබේ තරහ ඇවිස්සුව ද? මං ඔබේ අම්මා අප්පා මතක් කෙළේ නෑ. මට තේරෙන්නෙ නෑ මම ඔබ තරහ ඇවිස්සුවේ කොහොම ද?"

"ඇති, ඇති මහත්මයා!"

"දෙයියම්පා මම ඔබ තරහ ඇවිස්සුවෙ නෑ!"

"පුදුමයි. වටුවෝ නළා හඬට එන්නෙ නැති හැටි."

"ඔබ ඕනා හැටියකට හිතා ගන්න. මම ඔබ තරහ ඇවිස්සුවේ නෑ."

"වටුවෝ නො එන්නෙ මොකදැයි මට තේරෙන්නෙ නෑ" ඉවාන් ඉවානොවිච් තම මිතුරාගේ වචන නෑසුණාක් මෙන් කියන්නට විය. "තව ම කාලය ඇවිල්ල නැද්ද? මට හැඟෙන හැටියට දැන් තමයි කාලය."

"ඔබ කියන හැටියට ටිකිරි ගොයම සරුසාරයි?"

"ගොයම ඇස නලවනවා. සිරියාවන්ත යි" අනතුරු ව නිහඬතාවක් ඇති විය.

"මහත්මයා, ඔබ මස්සට ද ඇඳුම් පැළඳුම් අව්වෙ දමන්නෙ?" ඉවාන් ඉවානොවිච් කාරණයට බැස්සේය.

"ඔව් මේ කාලකණ්ණි ගෑනි, අලුත් ම පාහේ අපූරු ඇඳුම්කැඩුම් දිරාපත් වෙන්න ඇරලා. රෙද්ද තුනියි. අව්වෙ දමා වේළා ගත්තහම ආයිමත් අඳින්න ඇහැකි නොවැ."

"මහත්මයා, වෙළෙන්න දමාපු එක බඩුවක් මගේ හිතට බොහොම ඇල්ලුවා!"

"ඒ මොකක් ද?"

"කරුණාකරල කියන්න, ඇඳුම්කැඩුම් එක්ක මස්සට ද තුවක්කුව අව්වෙ වැනුවේ?" මෙහි දී ඉවාන් ඉවානොවිච් දුම්කුඩු පෙට්ටිය දිගු කොට මෙලෙස පැවසීය: "කරුණාකර මුට්ටියක් ගන්නවද?"

"කමක් නෑ ගන්න! මම මගේ දුම්කුඩු විංගත් උරන්නම්"

ඉවාන් නිකිෆොරොවිච් අවට අතපත ගා තම දුම්කුඩු පෙට්ටිය සොයා ගත්තේය. "මැදියි, මෝඩ ගෑනි, උන්දෑ තුවක්කුවත් අව්වෙ වැනලා!

අපූරු දුම්කුඩු. මෙතරම් සුවඳ ගහන්න මේ දුම්කුඩුවලට පුදෙව, මොනව දමනව ද මම දන්නෙ නෑ. එන්සාල් සුවඳමයි. ඊටත් දිව ස බලන්න. එන්සාල් වගේ නොවෙද? කරුණාකර ඊංගත් ගන්න!"

"මහත්මයා, මම මේ අහන්නෙ තුවක්කුව ගැන. මන්නට ද මගෙ තුවක්කුවත්? ඔබට තුවක්කුවෙන් වැඩක් නෑ නොවැ."

"මොකද වැඩක් නැත්තෙ? වෙඩි තියන්න උවමනා වුණොත්!"

"දෙයියන්ගෙ පිහිටයි මහත්මයා, ඔබ කවදද දඩයමේ යන්නෙ? ඔබ දඩයමේ යාම ඉබ්බෙක් පියාඹනවා වගේ තමයි. අපි ඔක්කොම දෙනා දන්නා හැටියට ඔබ මෙතුවක් කාලෙකට එක තාරාවෙකු වත් දඩයම් කරලා නෑ. දෙවියන්ගෙන් ඔබට ලැබී තිබෙන වාසනා ගුණය වෙඩික්කාරකම නො වෙයි. ඔබට හොඳ වාහනයක් තිබෙනවා. කඩවසම් ගාම්භීර පෙනුමැති දේහයක් තිබෙනවා. මෙතරම් අපූරු ඇඳුම් පැලඳුම්වලින් සැරසී ගෙන මඩ වගුරුවල දඩයමේ ඇවිදින්නෙ මොනවට ද? මහත්මයා, ඔබට උවමනා කරන්නෙ ශාන්ත සැපදායක විවේක සුවය. (අප ඉහත සඳහන් කළ පරිදි ඉවාන් ඉවානවිච් කිසිවක් කිසිවකුට ඒත්තු ගැන්විය යුතු විටක දී කරන ආකාරයට රමණීය අලංකාර බසින් දොඩන්නට විය. දෙවියනේ, ඔහුගේ කතාලතාවේ මිහිර! රමණීයත්වය! ඇත්තෙන් ම ඔබ කළ යුත්තේ බොහොම යහපත් විනීත වැඩකටයුතු. කරුණාකරලා මට දෙන්න තුවක්කුව!"

"ඒ කොහොම ද! ඒක වටිනා තුවක්කුවක් නොවැ. දැන් කාලෙ මේ ජාතියේ තුවක්කුවක් කොහෙන්වත් සොයා ගන්න බෑ. මේ තුවක්කුව මිලයට ගත්තෙ මම පොලිසියට බැඳෙන කාලෙ දී තුර්කි ගැතියෙකුගෙන්. මම කොහොම ද දැන් තුවක්කුව කාටවත් දෙන්නෙ! කොහොම කළ හැකි කාරියක් ද? ඒක උවමනා ම බඩුවක්."

"ඉතින් මොනවට ද තුවක්කුව උවමනා?"

"මොනවට ද? ගෙට පල්හොරු පැන්නොත් . . . අන්න එතකොට යි. උවමනාව තේරෙන්නෙ. දෙයියන්ගෙ පිහිටයි! දැන් මම සැනසිල්ලෙ කාටවත් බය නෑ. ඇයි? මගේ අල්මාරියෙ තුවක්කුව තිබෙන හින්ද."

"අපූරු තුවක්කුව! ඒ වුණත් තුවක්කුවේ යතුර නරක් වෙලා."

"ඉතින් නරක් උණා ම මොකද? හරි ගස්සා ගත හැකි නොවැ. මලකඩ නො බැඳෙන්න තෙල් ගාලා රෙදි කඩකින් මදින එක විතරයි."

"මහත්මයා, ඔබගේ වචනවලින් මට නම් පෙනෙන්නෙ නෑ කිසි ම මිතුරුකමක්. මට මිතුරකු හැටියට සලකන්න ඔබට කිසි උවමනාවක් නෑ."

"මහත්මයා, ඇයි ඔබට මම මිතුරුකම් දක්වල නැතැයි කියන්නෙ? ඔබට ලැජ්ජා නැති හැටි! ඔබේ හරක් මගේ තණ පිට්ටනියෙ තණකොළ කනවා. මම උන් කවදා වත් පන්නා දමල නෑ. ඔබ නගරයට යන කොට නැම දා ම කරත්තෙ ඉල්ලනවා. මම කවදා වත් නො දී ඇරිය ද? ඔබගේ ළමයි වැටෙන් පැනල ඇවිල්ල මගෙ බල්ලොත් එක්ක සෙල්ලම් කරනවා. මම කට ඇරල වචනයක් කියන්නෙ නෑ. ඕනේ සෙල්ලම් කරපුවාවෙ! කරදර කරන්නෙ නැත්නම් ඕනේ සෙල්ලම් කරපුවාවේ!"

"හොඳයි. හැබි කරන්න කැමති නැත්නම් අපි මාරු කර ගනිමු."

"ඉතින් තුවක්කුව වෙනුවට ඔබ මට දෙන්නෙ මොනාව ද?" මෙහි දී ඉවාන් නිකිෆරෝවිච් දෙවැලමිට ගසා නැගිට ඕනෑකමින් ඉවාන් ඉවානොවිච් දෙස බැලුවේය.

"මම තුවක්කුව වෙනුවට ඔබට දෙන්නම්, මගෙ කළු ඌරි! මම බොහොම හොඳින් කෑම දීල ඇති කරපු ඌරි. හරි අපූරු ඌරි පැටික්කි! ලබන අවුරුද්දෙ ඒකි පැටවුන් ගහන එක සිකුරුයි."

"මහත්මයා ඔබ මේ මොනාව දොඩවනවා දැයි මට නම් තේරෙන්නෙ නෑ. මට මොකටද ඔබගේ ඌරි පැටික්කි? යකාට දොළ දෙන්නද?"

"ඔන්න ආයෙත්! යක්ෂයා මතක් නො කර බැරි හැටි! ඔබට පව් සිද්ද වෙනවා, දෙයියනේ පව් සිද්ද වෙනවා!"

"සත්තකට මේක යකාගෙ කතාවක් නොවැ. තුවක්කුව වෙනුවට ඌරි පැටික්කියක් හිලව් කරන්නෙ!"

"කොහොම ද යකාගෙ කතාවක් වෙන්නෙ?"

"ඔබ ම හොඳට කල්පනා කර බලන්න. තුවක්කුව කවුරුත් දන්න වටිනා බඩුවක්. ඉතින් මොකක් ද යකෝ ඌරි පැටික්කි! මේ කතාව ඔබ නො වේයි, වෙන කවුරු හරි කිව්ව නම් මම සලකන්නෙ මට කරපු නින්දාවක් හැටියට."

"ඌරි පැටික්කියගෙ ඇති වරද මොකක්ද?"

"ඔබ මා ගෙනත් යන්නෙ කවරෙක් හැටියට ද? මම උරගෙ(ජ්). *

"වාඩි වෙන්න, වාඩි වෙන්න. එය ඇති. තුවක්කුව ඔබ ළඟ ම තබා ගන්න. ඔබගේ අල්වාරිය මුල්ලෙ මලකඩ කකා තුවක්කුව තිබුණාවෙ. මම කැමති නෑ තවත් ඒ ගැන කතා කරන්න."

අනතුරු ව නිහඬතාවක් පැවතිණ.

"අපේ සාර් රජ්ජුරුවන්ට විරුද්ධ ව රජවරුන් තුන් දෙනෙක් යුද්ධ ප්‍රකාශ කළායි කියනවා" ඉවාන් ඉවානවිච් තෙපළේය.

"ඔව්, මටත් ආරංචි යි. මොකක් ද මේ යුද්දෙ? මොනවට ද යුද්ද කරන්නෙ?"

"හරියට ම කියන්න පුළුවන්කමක් නෑ. මම හිතන්නෙ අපි ඔක්කොම දෙනා තුර්කි ආගම වැළඳ ගැනීමයි. ඒ රජවරුන්ට ඕනෑ කර තිබෙන්නෙ."

"එන්, මොට්ටයන්ට වුවමනා දෙයක හැටි!" ඉවාන් නිකිෆරවිච හිස ඔසොවමින් පැවසීය.

"මන්න බලන්න, ඉතින් අපේ රජතුමා ඔවුන්ට කියන්නෙ මෙහෙමයි. නෑ තුම්ලා ක්‍රිස්තියානි ආගම වැළඳ ගනිල්ලා!"

"ඉතින් මොකෝ? අපේ හමුදාව උන් පරාජය කරාවි."

"පරාජය කරාවි. මහත්මයා, තුවක්කුව මාරු කරන්න කැමති නැද්ද?"

"මට පුදුම යි, ඔබ දැන උගත්කම් ඇති කෙනෙක්. කතා කරන්නෙ ඔහ තො තේරෙන දරුවෙක් වගේ. මොකෝ, මම මෝඩයෙක්. . ."

"වාඩි වෙන්න. දෙයියන්ගෙ පිහිටයි! තුවක්කුව මතබෑවිලා ගියාවෙ. මම තවත් කතා කරන්නෙ නෑ!"

ඒ අතරතුරේ වොඩ්කා ද කටගැස්මක් ද ගෙනැවිත් තබන ලදී.

ඉවාන් ඉවානවිච් වොඩ්කා වීදුරුවක් පානය කොට පස්තැලයක රස බැලීය.

"මේ අහන්න මහත්තයා. මම ඔබට ඊරි පැටික්කිය ඇරුණු කොට ඕට්ස් ධාන්‍ය ගෝනි දෙකකුත් දෙන්නම්. මේ වර ඔබ වැපුරුවේ නෑ නොවැ. ඔබට ඕට්ස් මිලයට ගන්න වෙනවා නොවැ."

"දෙයියම්පා ඉවාන්ඉවානොවිච් මහත්තයා, ඔබ එන්න කතා කරන්න ඕනෑ. මුං ඇට හැළි දෙක කුකුස් ගිල දමල. ඕට්ස් ගෝනි දෙකකට තුවක්කුවක් දීපු විත්තියක් ගැන අහල තියෙනවා ද? කවුරුවත් දෙන්න යන්නෙ නෑ."

"මහත්මයා ඒව විතරක් නෙවී, මම ඌරු පැටික්කියකුත් දෙන බව ඔබට අමතක උණාද?"

"මොනවා! තුවක්කුව වෙනුවට ධාන්‍ය ගෝනි දෙකකුයි, ඌරු පැටික්කියකුයි?"

"ඇයි ඒ මදිද?"

"තුවක්කුව වෙනුවට?"

"ඇත්තෙන් ම, තුවක්කුව වෙනුවට."

"තුවක්කුව වෙනුවට ගෝනි දෙකක්?"

"හිස් ගෝනි දෙකක් නෙවී, ඕට්ස් ගෝනි දෙකක්. ඌරා ගැන අමතක උණාද?"

"ඌරන් එක්ක බුදිය ගන්නවා. එහෙම බැරි නම් යක්ෂයා එක්ක හරි!"

"ඕ! ඔබ සණ්ඩු කොක්කක්! ඔබ වැනි දේව අපහාස කුණුහරුප කියනවට අපායෙ දී ගිනියම් කළ ඉදිකටුවලින් ඔබෙ දිව විදින්නෙ නැද්දැයි බලන්න. ඔබ එක්ක කතාබහෙන් පස්සෙ මූණ කට සෝදා ගන්න ඕන. කට්ටකුමංජල් දුම් අල්ල ගන්න ඕන."

"මේ අහන්න මහත්මයා, තුවක්කුව බොහොම උතුම් වස්තුවක්. විනෝදය සපයන අපූරු බඩුවක්. ගෙදරට අලංකාරයක්. . ."

"මහත්මයා, ඔබට තුවක්කුව, මෝඩයට අර මොකක් ද එක රත්තරන් කියනව වගේ තමයි." ඉවාන් ඉවානොවිච් තරහින් පැවසුවේ ඇත්තට ම කෝප වූ බැවිනි.

"ඔබ, ඉවාන් ඉවානොවිච් හැබෑ පාත්තයෙක්."

ඉවාන් නිකිෆරොවිච් එම වදන නො කියන්නට මිතුරන් වෙන දා මෙන් වාද කර ගෙන බැණ දොඩා ගෙන සමු ගත හැකි ව තිබිණ. එහෙත් සිදු වූයේ ඉඳුරා වෙනස් දෙයකි.

ඉවාන් ඉවානොවිච් කෝපයෙන් පුපුරන්නට විය.

"ඔබ මොකක්ද කීවෙ?" ඔහු හඬ ඔසොවමින් ඇසීය.

"මම කීවෙ ඔබ පාත්තයෙක් වගෙයි කියා."

"මිනිසකුගේ නාම ගම් තනතුර අමතක කරලා මෙතරම් නින්දා සහගත ආමන්ත්‍රණයක් කරන්නට ඔබ ගරුසරු විරහිත උණේ ඇයි?"

"මොකක්ද මම කරපු නින්දාව ? ඔබ මොනවට ද මෙතරම් ගෝරනාඩු දෙන්නෙ?"

"ඔය කිසි ම ගරුසරුකමක් නැතුව ඇයි මට පාත්තයා කියලා අපහාස කෙරුවෙ?"

"මම ඔබට කරපු අපහාසයක් නෑ. ඇයි ඔබ ඔය හැටි කෙතර ගාන්නෙ?"

ඉවාන් ඉවානවිච්ට තව දුරටත් තමා වාවා ගත නො හැකි විය. ඔහුගේ තොල් සැලෙන්නට වන. තුන්හුලස් කට, වටකුරු ව ඇරිණි. ඔහු රවා බගරාවා බැලූ ආකාරය බිය උපදවන සුලු විය. එය ඉවාන් ඉවානවිච් තුළ කලාතුරකින් සිදු වන්නකි. එවැන්නක් සිදු වන්නේ ඔහු ඉතාමත් තදින් කෝප වූ විටෙක දී පමණකි.

"මම ඔබට කීන්දුවට කියන්නම්" ඉවාන් ඉවානවිච් පැවසීය." ඔබගෙයි මගෙයි යාළුකම ඉතින් ඉවරයි!"

"ලොකු විපත්තියක්! දෙයියම්පා එයින් මට වන පාඩුවක් නෑ." ඉවාන් නිකිපරවිච් පිළිතුරු දුන්නේය.

ඔහු කිව්වේ බොරුවකි. බොරුවකි! ඔහුට එය ඉතා මත් අප්‍රසන්න කාරණයක් විය.

"මම මින් මතත ඔබේ ගෙයි මිදුලෙ පස් පාගන්නෙ නෑ."

"ඒයි, ඒයි. ගැනියේ මෙහෙ වරෙල්ලා!" ඉවාන් නිකිපරවිච් කරදර ලීලාවෙන් කුමක් කළ යුතු දැයි නො දැන පැවසී ය. කෙට්ටු ගැහැනිය ද කමිසයක් හැඳ ගත් මිටි කොලුවෙක් ද එතැනට පැමිණියහ. "මෙන්න මේ ඉවානවිච්ව අල්ලලා දොට්ට දමාපල්ලා!"

"මොනව, වංසක්කාරයට?" ඉවාන් ඉවානවිච් ගර්වයෙන් ද පිළිකුලෙන් ද ගුගුරන්නට විය. "පුළුවන් නම් බලාපල්ලා! අත තියන්න එපා! මම තොපේ මොට්ට හාම්පුතත් එක්කම තොපි ඔක්කොම සුන්නද්දූලි කර දමනවා! තොපි කොහේද කියල වගේ වත සතෙකුට වත් හොයා ගන්න බැරි විදියට!" (ඉවාන් ඉවානවිච් ළය කම්පාවෙන් දෙදරුම් කන විටක දී දොඩන්නේ කිය නො හැකි තරම් වේගයකිනි.)

සියලු දෙනා සිත් අදනාසුලු දර්ශනයක් දුටුවාහ. ඉවාන් නිකිපරවිච් ඇගේ තුල් පොටක සැරසිල්ලකින් තොරව තම සුන්දරත්වය මොනවට විදහා පාමින් කාමරය මැද සිට ගෙන සිටියි. ඉවාන් ඉවානවිච් අතක් ඉහළට ඔසවා ගෙන සිටියි. තො වූ විරූ මොහොතකි! අපූරුතම නාට්‍ය දර්ශනයකි! සිටියේ එක ම ප්‍රෙක්ෂකයෙක් පමණකි. ඔහු කම්පයකින් සැරසුණු, සන්සුන් ව ඇඟිල්ලෙන් නාසය හාරමින් සිටි ගොලුවාය.

අන්තිමේ දී ඉවාන් ඉවානවිච් තම තොප්පිය අතට ගත්තේය.

"නිකිපරවිච් මහත්මයා, ඔබගෙ හැසිරීම පුදුමයි. බොහොම අපූරු යි! මම ඔබට උගන්වන්නම්!"

"ඉවානවිච්, දොට්ට බහිනවා, දොට්ට බහිනවා! දොට්ට බහිනවා! මගේ ඇදට ජේන්න විතරක් එන්න එපා! මගේ හැටි දන ගනින්. හොඹිය කැඩෙන්න ගහනවා!"

"එහෙනම් උඹ දන ගනින් නිකිපරවිච්" දබරගිල්ල උරුක් කොට තර්ජනය කළ ඉවාන් ඉවානවිච් ඔහු හඩ නංවමින් වැසූ දොර යළින් ඇරුණේය.

ඉවාන් නිකිපරවිච් ඔහුට වචන දෙකක් කියන්නට දොර ළඟට පැමිණි නමුත්, ඉවාන් ඉවානවිච් ආපසු හැරී නො බලා ම කඩිනමින් මිදුලෙන් බැහැර ගියේය.

තුන්වන පරිච්ඡේදය

ඉවාන් දෙපළ දබර කර ගැනීමෙන් පසු සිදුවූයේ කුමක්ද යන වග

ඉතින්, මිර්ගොරද් නගරයට ගෞරවයක් වන්, අලංකාරයක් වන් පුරුෂයෝ දෙදෙනා දබර කර ගත්හ. කුමකටද? වැදගැම්මකට නැති දෙයකටයි. පාත්තයකු නිසාය. ඔවුහු දෙදෙනා එකිනෙකා මුණ ගැසෙන්නට අකමැති වූහ. ඉතාමත් ළබැඳි මිතුරන් මෙන් සුපුරුදුව සිටි දෙදෙනා අතර පැවති සියලු සබඳතා සිඳී බිඳී යන්නට විය! ඉවාන් ඉවානොවිච් හා ඉවාන් නිකිෆරොවිච් නිතර ඔවුනොවුන්ගේ දුක සැප විමසා බැලූහ. තම සඳලුතලවල සිට සිතට සතුට උපදවන කතා දෙඩූහ. ඔවුන් දෙඩූ දෙඩුම් ඇසූවිට හදවත දයාවෙන් පහසන සුළු විය. ඉරිදා ඉවාන් ඉවානොවිච් හා ඉවාන් නිකිෆරොවිච් තම අගනාකම් කබා ලා ගෙන අතිනත් ගෙන මෙන් එක ළඟින් ගමන් කරමින් පල්ලියට යති. ඇතැම් විට, මිර්ගොරද් නගරයේ පාරවල දක්නට ලැබෙන වළ කඩිත්තක් හෝ කුණුකසළක් හෝ ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ තියුණු දෙනෙතට හසුවෙයි. එවිට ඔහු සැණෙකින් ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ට මෙලෙස තෙපලයි: "බලාගෙනයි, මෙතනින් අඩිය තියන්න එපා. එතන කඩිත්තක්!" අනිත් අතට ඉවාන් නිකිෆරොවිච් ද තම සෙනෙහෙබර මිතුරුකම් පළ කරමින් තම මිතුරා දුටු විගස ඈත සිට ම දුම් කුඩු හොප්පුව දිගු කරමින් "කරුණාකර ඩිංගක් ගන්න" යන වදන් තෙපලයි. ඔවුන් දෙදෙනා. . . එය මා දෙසවන වැකුණු විට මගේ හිස මත හෙණයක් පතිත වුණාක් මෙන් විය. මට එක් වර අදහා ගත නොහැකි විය. දෙවියනේ එය ඇත්තකි! ඉවාන් ඉවානොවිච් ඉවාන් නිකිෆරොවිච් සමඟ දබර කර ගෙන! එතරම් උදාර මිනිස්සු! මින් මතු මෙලොව කවර දෙයක් නම් ශුභය වශයෙන් සැලකිය හැකිද?

ඉවාන් ඉවානොවිච් ගෙදර පැමිණ බොහෝ වේලාවක් ගත වුව ද සිතෙහි කැළඹිල්ල සන්සිඳුණේ නැත. ඔහු වෙන දා නම් ඉස්තාලයට

ගොස් අස් පැටවාට කෑමට පිදුරු ඇත්දැයි බලයි (රත් පැහැති, කළුවන් කේසර හා වලිගය සහිත ඉතාමත් අපූරු අස් පැටවෙක් ඉවාන් ඉවානොවිච්ට සිටියි.) කළුකුමන්ට ද ඌරන්ට ද තම අතින් ම කෑම දෙයි. ලී කැටයම් ශිල්පියකුට නො දෙවෙනි වන පරිදි ඉතාමත් දක්ෂතාවකින් ලී බඳුන් සාදයි. හැකිතොත් පොතක් කියවයි. (එම පොතේ නම ඉවාන් ඉවානොවිච්ට මතක නැත්තේ දශකාර දුරිය බොහෝ කලකට ඉහත දී පොතේ පිට කවරය ද මුල් පිටු ඉරා දමා ඇති බැවිනි.) එහෙත් දැන් ඔහු එවන් පුරුදුපුරුදු කිසිම වැඩක නිරත නොවෙයි. එපමණක් නො ව, ගාප්කා කුස්සියට වී ධාන්‍ය පෙළීම, කෑම ඉල්ලා එළිපත්ත ළඟට දිව ගෙන එන කුකුළන්ට කෝටුවෙන් ගැසීම යනාදි වැඩපලවල යෙදෙන විට දී පවා වැඩක් පලක් නො කර කම්මැලිකම් කරන්නේ ය යි ඔහු ගාප්කාට බැණ වදියි. ඉරුණු කමිසයක් හැඳ නාවර පෙරා ගත් කොලු පැංචා "තාත්ති, තාත්ති, විස්කෝතු දෙන්නැයි" කෑ ගසමින් ඔහු කරා දිව ගිය විට දී ඔහු අඩි පොළොවේ හප්පමින් කොතරම් බියකරු විලාසයෙන් තර්ජන කෙළේ ද යත්, කොලු පැංචා පලාගේ වත් නො සිට කොයිබ දිව ගියේ දැයි දන්නේ දෙවියන් පමණකි.

අන්තිමේ දී ඔහු සිත එකලස් කර ගෙන දිනපතා කරන වැඩකටයුතුවල නිරත වන්නට විය. පමා වී දිවා භෝජනය ගත්තේ ය. සවස් කාලයේ වියන පෙවණට වී විවේක සුවය වින්දේය. උදෑසන සිද්ධිය ඉඳුරා ඔහු සිතින් පලා ගියේ, ගාප්කා විසින් කොමඩු මසින් පිළියෙල කොට දෙන ලද රස නහර පිනවන ආහාරය හේතු කොට ගෙනය. ඉවාන් ඉවානොවිච් ස්වකීය දේපොල කෙරෙහි යළිදු නෙත්සිත් යොමු කරන්නට විය. වරක් ඔහු අසල්වැසි මිදුල දෙස බැලුවේ තමා ට ම මෙසේ කියා ගනිමිනි: "අද මම ඉවාන් නිකිපරොවිච්ගේ ගෙදර දිහාවට ගියේ නෑ. ඔහු හමු වන්නට ගියොත් හොඳයි" ඉවාන් ඉවානොවිච් එලෙස කියා ගෙන කෝටුවක් ද රැගෙන තොප්පිය ද ලා ගෙන පාරට බැස්සේය. එහෙත් දොරටුව දෙසට ළං වෙන්නා හා ම දඩරය සිහි වූයෙන් නිමට කෙළ පහරක් ගසා පෙරළා පැමිණියේය. ඉවාන් නිකිපරොවිච්ගේ මිදුලේ සිදු වූයේ ද ඊට සමාන සිද්ධියකි. මැහැල්ල කෝටු වැටෙන් රිංගා අල්ලපු ගෙදර මිදුලට යන්නට තැත් කරන සැටින්, එවිට ම ඉවාන් නිකිපරොවිච් "මෙහෙ වරෙන්, මෙහෙ වරෙන්, යන්න එපා" යනුවෙන් කෑ ගැසූ සැටින් ඉවාන් ඉවානොවිච් දුටුවේය. එසේ ද වුව ඉවාන් ඉවානොවිච්ට දැනෙන්නට වූයේ බලවත් කාන්සියකි.

ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ නිවසෙහි සිදු වූ එක්තරා විශේෂ සිද්ධියක් කරණ කොට ගෙන, සියලු බලාපොරොත්තු කඩ නො වන්නට, ඇවිලෙන සතුරු ගින්නට සිදුරු නො දමන්නට උදාර මිනිසුන් දෙදෙනා ඊළඟ දවසේ දී ම සමාදාන වන්නට හොඳට ම ඉඩකඩ තිබිණි.

ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ ගෙදරට එදින ම සවස් යාමයේ අගාෆියා උන්දෑ පැමිණි දාය. අගාෆියා ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ නෑදෑයකු හෝ නෑනාවක හෝ වෙනකක් තබා කිට්ටුවන්ත හිත මිතුරියක හෝ නො වූවාය. ඔහු කරා පැමිණෙන්නට ඇයට කිසිදු හේතුවක් නොතිබිණි. ඔහු ද ඇය කෙරෙහි කිසිදු ප්‍රියමනාප බවක් දක්වූයේ නැත. එසේ ද වුව, ඕ ඔහුගේ ගෙදර සතියක් ද, ඇතැම් විට දෙසතියක් ද ගත කරන්නට වූවාය. එකල ඈ යතුරු කැරැල්ල අතට ගෙන මුළු ගෙදර පාලනය තම අණසකට නතු කර ගත්තාය. එය ඉවාන් නිකිෆරොවිච් කිසි සේත් ප්‍රිය නො කළ නමුත්, පුදුමයකට මෙන් කුඩා දරුවකු මෙන් ඔහු ඇගේ අණට කීකරු විය. සමහර විට ඔහු ඇය සමඟ වාද විවාද කරන්නට තැත් කළ ද තම මතය මත ම පිහිටා සිටි අගාෆියා උන්දෑ හැම දා ජය ගත්දාය.

තේ පෝච්චියේ අඬුවෙන් අල්ලා ගන්නා තරම්ම පහසු ලීලාවෙකින් ගැහැනුන් විසින් පිරිමින් නාසයෙන් අල්ලා මෙල්ල කරනු ලැබීම කවරාකාරයකින් සිදු වන්නේ දැයි මට වටහා ගත නො හැකිය. එක්කෝ ගැහැනුන්ගේ අත් එවන් කාර්යකටම ගැළපෙන ආකාරයෙන් මවා තිබෙනවා වන්නට පුළුවන. නැත් නම් පිරිමින්ගේ නාසය එවැන්නකට විනා අන් කිසි ම කාර්යකට නො ගැළපෙනවා වන්නට පුළුවන. ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ නාසය ද දඹ පලයක් වන් කුක්කන් නාසයක් වුව ද, එම නාසයෙන් ම තර කොට අල්ලා ගෙන තම ඔහට බලු කුක්කෙකු මෙන් ඔහු නම්මා ගැනීම අගාෆියා උන්දෑට අසීරු කාර්යක් නො විණි. ඇය සිටිය දී ඔහු නිතැතින්ම තම පුරුදු ජීවන රටාව පවා වෙනස් කෙළේය. දැන් ඔහු වෙන දා මෙන් දිගු වේලාවක් අව්ව නො තපියි. මද වේලාවක් වැතිරුණත් එලෙස වැතිරෙන්නේ ඇගේ නූල් පොටක්වත් නැතුව නොව කමිසයක් හා කලිසමක් හැඳ ගෙනය. ඔහු එලෙස හැසිරෙන්නේ අගාෆියාගේ ඉල්ලීම පරිදි නොවේ. අහන්මහන් චාරිත්‍රවාරිත්‍ර නො තැකූ අගාෆියා උන්දෑ ඉවාන් නිකිෆරොවිච් වාතාබාධයෙන් පෙළෙන විට දී ඔහුගේ හිස පටන් දෙපතුල දක්වා සියොලඟ බෙහෙත් තෙල් ගල්වා සිය දෑතින් ම පිරිමදින

ද ය. අගාෆියා තිසෙනි කැප් තොප්පියක් පලඳියි. ඇගේ නාසය මත ඉන්නෝ තුන් දෙනෙකි. කහ පැහැති මල් සහිත ඇගේ ගවුම කෝපි පාට ය. ඇගේ අංගපුලාව පිප්පයක් වැන්න. කැඩපතකින් තොරව සම නාසය බැලීම උගහට කාරියක් වන්නේ යම් සේ ද එසේ ම ඇගේ ඉනවිය බලා සොයා ගැනීම ද අපහසු කාරියකි. කොට්ට දෙකක හැඩය ගත් ඇගේ කපුල් කොටය. ඈ ඔපාදූප කියයි. උදෑසනක් පාසා ජෙලි අනුභව කරයි. ඇගේ කුණුහරුප බැණුම් කට කතුරකි. ඈ මෙවන් විවිධාකාර කටයුතුවල නිරත වන්නී ගැහැනුන්ට පණමෙන් පුරුදු ව ඇති ආකාරයෙන් මුහුණේ ඉබිකිබි විලාසය මදකින් හෝ වෙනස් නො කරමිනි.

ඈ පැමිණි විගසම සියල්ල ම සිදු වන්නට පටන් ගත්තේ ඉඳුරා අනිත් අතකටය.

"ඉවාන් නිකිපරවිච්, ඔහේ අර මිනිහා එක්ක සමාදාන වෙන්න එපා. ඒ මිනිහා හදන්නෙ ඔහේට නස්පැත්ති කරන්න. ඒ මිනිහා මහ වස නපුරා! එයාගෙ හැටි ඔහේ දන්නෙ නෑ."

කාලකණ්ණි ගැහැනිය තොරතෝංචියක් නැතුව කසුකුසු ගෑමේ, විපාකඵලය වූයේ ඉවාන් ඉවානවිච් ගැන ඇසීම පවා ඉවාන් නිකිපරවිච්ට එපා වීමයි.

සියලු දෙයින් එදිරිවාදිකම් පිරිමසා ගන්නට වන්න. අසල්වැසි ගෙදර බල්ලා මිදුලට දිව ආ විට අතට අසු වුණු දෙයකින් ගුටි ගසන ලදි. වැටෙන් පැන්න ළමයින් ආපසු පැමිණියේ කමිස ඉරා ගෙන, පිටේ කෝටු පාරවල් කා ගෙන අඬා ගෙනය. එතරම් අසික්කිත වැඩක් කෙළේ මන්දයි මැහැල්ලගෙන් අසන්නට ඉවාන් ඉවානවිච් අදහස් කළ ද ඉතා මත් විනීත පුද්ගලයකු වූ ඔහු තමාට ම මෙසේ කියා ගත්තේය:

"වස නපුරු ගෑනි! නාමුට දෙවෙනි නෑ!"

ඇණුම් බැණුම් නින්දා අපහාසවල කුළු ගන්වන සිද්ධිය වූයේ ද්වේෂ සහගත අසල්වැසියා විසින් සිතාමතා ම නින්දාව වැඩි කිරීමේ අටියෙන් මෙන්, අල්ලපු වත්ත මායිම් කොට ගත් කෝටු වැට අද්දර ම කුකුළු කොටුවක් තනන්නට පටන් ගැනීමයි. ඉවාන් ඉවානවිච් කුළ ඉතාමත් පිළිකුල් දනවූ එම කුකුළු කොටුව යක්ෂ වේගයකින් එක් දිනකින් තනවා නිම කරන ලදි.

එම ක්‍රියාව, ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ සිත් තුළ යට ව තිබුණ කෝප සහගත පලි ගැනීමේ චේතනා ගිනි පුළිඟුව මොලවන්නක් විය. ඔහු ඉවසමින් කොටසක් ද අල්ලා කුකුළු කොටුව තැනුව ද ඔහු සිහි තරහ ගතියක් ඇඟවූයේ නැත. එහෙත් ඔහුගේ හදවත කොතෙක් වේගයෙන් ගැහෙන්නට පටන් ගත්තේ ද යත් එම ආරූඪ තර සන්සුන්කම වාවා ගත නො හැකි තරම් විය.

එයාකාරයෙන් ඔහු දවල් දවස ගත කෙළේය. රෑ දවස උදා විය ය. මම සිත්තරෙක් නම් රාත්‍රියේ මනරම් සුන්දරත්වය කොතරම් චමත්කාර ජනකව සිතුවමට නගන්නෙම්ද! මුළු මිර්ගොරොද් නගරය නින්දෙහි සැතපෙන සැටි, අනන්ත අප්‍රමාණ තාරකා නුවර දෙස දෑ ලීලාවෙන් බැලුම් හෙළන සැටි, බල්ලන්ගේ ඇත මෑත බිරුම් හඬින් නිහැඬියාව බිඳී යන සැටි, කතකට පෙම් බැඳ ගත් සල්ලියේ පාදිරි රාළ බල්ලන්ගේ බිරුම් හඬ මැද වරවීතුම් පාමින් වැටකඩුලු අතරින් පැන ගෙන යන සැටි, ගෙවල්වල සුදුවන් බිත්ති මත සඳ රැස් වැටී වඩාත් සුදු පැහැයෙන් බබළන සැටි, සඳ රැසින් නෑවෙන ගස් කොළන් අඳුරුවන් දිස්තියෙන් ද ගස්වල සෙවණැලි තද කළු පැහැයෙන් දිස්වන සැටි, පිපිණු මල් හා නිදිබර තණ පඳුරු නාසාකලු සුවඳ විහිදුවන සැටි, පිපිණු මල් හා නිදිබර තණ පඳුරු නාසාකලු සුවඳ විහිදුවන සැටි, රෑ කල වීකුම්කෙළි පාන රැහැයියන් අස්සක් මුල්ලක් නැර තොරතෝංචියක් නැතුව හඬ දෙන සැටි මට සිතුවමට නැගිය හැකිය. නුවර කුඩා ගෙයක කළුවන් ඇහිබැම ඇති රූමතියක, පිළිබඳ සිත් ඇති තර ගත් පෙම්බර තරුණයා සිහිනෙන් දුක දක, කැකුළු තන පොපිය පොපියා යහනෙහි නුදෙකලාව සැතපෙන සැටි, සඳ රැස් මාලා සිනා සිසී ඇගේ දෙකොපුල් සිප ගන්නා සැටි මට සිතුවමට නැගිය හැකිය. සඳ රැස් රුරා වැටෙන දෙවනෙහි අඳුරු තැටි වන් සෙවණැලි පරින් වර විහිදුවා ගෙන වවුලන් පියාඹන සැටි මට සිතුවමට නැගිය හැකිය. එහෙත් එවන් රාත්‍රියක කියසක් අතැති ව එළිමහනට පිවිසි ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ රුව සිතුවමට නගන්නට මට සමත්කමක් ඇත් දෝ හෝ යි සැක සහිතය. ඔහුගේ මුහුණෙන් පළ වූයේ කොතරම් විවිධාකාර හැඟීම්ද! ඔහු හෙමින් සීරුවේ, කුකුළු කොටුව යටට රිංගා ගත්තේය. ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ බල්ලෝ හාම්පුතුන් දෙදෙනා අතර දබරය ගැන ම නොදන්නා බැවින් දෝ, ඕක් ලී කොටන් සතරක බාරුවෙන් දරා සිටින කුකුළු කොටුව යටට රිංගා ගැනීමට පැරණි

ඕනෑකමින් ම සලකා ඔහුට ඉඩ හැරියහ. ඔහු කිව්වා ම නිමුණු ඕක් ලී කොටය ළඟට ගිය හ. එය කියතින් කපන්නට විය. කියත් පහරින් නැඟෙන්නට වූ ශබ්දය නිසා ඔහු මඳක් පසුබැවු ද නින්දා කරනු ලැබීමෙන් දුවෙන සිත් වේදනාව හේතු කොට ගෙන ඔහු තුළ දහිරිය වැඩෙන්නට විය. පළමුවන ඕක් ලී කොටය කපා දමන ලදි. ඉවාන් ඉවානවිච් ඊ ළඟ කොටය ද කපන්නට විය. ඔහුගේ නෙත් දැල්විණි. සිය කාරණ කොට ගෙන දැසට කිසිවක් පෙනුණේ නැත. හදිසියෙන්ම කළු මිනිසෙක් ගිය ගිගොරවන්නාක් මෙන් පෙනෙන්නට වූ. බැරීන් මෙයෙන් පිරුණු ව ඇගෙන සිතලෙන් කිලිපොලා ගියෙන් ඔහුට ඉමෙි ම නැ ගැසුණේය. එහෙත් එය, තමා දෙසට ගෙල දිගු කරන කුකුළෙකු බව දුටු විට ඔහුගේ සිය එක් වර ම පහ ව ගියේය. ඉවාන් ඉවානවිච් කොටය ද පිහියක ද මැඩ ගෙන යළිත් තම කාර්යයෙහි යෙදෙන්නට විය. දෙවන කොටය ද කපන ලදි. කුකුළු කොටුව සෙලවෙන්නට වන. ඉවාන් ඉවානවිච්ගේ හදවත කොතරම් භයංකරව සැලෙන්නට වන්නේ ද යත්: තුන් වන ලී කොටය කපන්නේ, වරින් වර නතර විය. කොටය කපා තමර කරන්නට වන්න මෙන්න කියා ළං වන විට ම, සෙල්ලෙන්නට පටන් ගත් කුකුළු කොටුව, 'ජරබරාස්' කියන් කඩා ගෙන වැටුණේය. ඉවාන් ඉවානවිච් එතැනින් පැන පස්සේ යන් නමිනි. බියෙන් නැති ගත් ඔහු කියත ද රැගෙන වහා ම ගෙදර දිව ආ නමුත්, තමා කළ භයංකර කාර්යයේ විපාක පල කවරේ දැයි කල්පනාවෙන් එ සී බලන්නට පවා දහිරියක් නැතුව ඇඳෙහි වැතිරුණේ ය. මිනාල්ල, ඉවාන් නිකිපරවිච්, කම්සය නැඳ ගත් තුවා කොලුවා යනාදී සියලු දෙනා ගෙමිදුලට රැස් වී අගාපියා උන්දැගේ මෙහෙය-වීමෙන් පොලු, මුගුරු අමෝරා ගෙන තම ගේ දොර කඩා බිඳ දමන්නට එන්නාක් මෙන' ඔහුට හැඟිණි.

පසුව දා මුළු දවස ම ඉවාන් ඉවානවිච් ගත කෙළේ උණ විකාරයෙන් පෙළෙන්නාක් මෙනි. වෛර බැඳ ගත් අසල්වැසියා පළි ගැනීමේ චේතනාවෙන් තම ගෙය ගිනිබත් කරාවිය යන අමුතු විකාර සිතුවිලි ඔහුගේ සිතෙහි නලියන්නට වන. කිසියම් තැනක වියළි පිදුරු දමා ඇත් ද යි නැතවින් පිරික්සා බලන ලෙස ඔහු තාත්කාට අණ කෙළේ එහෙයිනි. අන්තිමේ දී, ඉවාන් නිකිපරවිච්ට අනතුරු අඟවනු පිණිස වරාත් වේ ලඟකින් නාගරික උසාවියට පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කරන්නට ඔහු සිර ණය කෙළේය. එම පැමිණිල්ල කවරාකාර වී දැයි පිළිග පරිච්ඡේදයෙන් දැන ගත හැකිය.

හතරවන පරිච්ඡේදය

මිර්ගොරද් නාගරික උසාවිය ඉදිරියේ පෙනී සිටීමේදී සිදුවූයේ කුමක්ද යන වග

මිර්ගොරද් රමණීය නුවරකි! එහි දක්නට නැත්තේ කවර නම් බේදිලියේ ගොඩනැගිලිද්! පිදුරු සෙවිල්ලූ උළු සෙවිල්ලූ ගෙවල් ඇත. ලෑලිවලින් නිමවුණු පියසි සහිත ගෙවල් ඇත. දකුණෙන් විහිදුණු වීදිය. වමෙන් විහිදුණු වීදිය. සෑම තැන සිටුවා ඇති අපූරු කෝටු වැටවල් ඕලෙල් වැල් පත්දලමින් වැසිලාය. පත්දලම් උඩ හැඳි වළං පෝච්චි යනාදිය තබා ඇත. තැන තැන පිපුණු සූරියකාන්ත මල් ලෙළ දෙයි. පොපි ගස් රන් පැහැයෙන් බබළයි. අතරින් පතර ලොකු වට්ටක්කා ගෙඩි දිස්වෙයි. සිරිසැප! ගවුම්, කලිසන් යනාදිය වැනීමෙන් වැටවල් හැම දා විසිතුරු සැරසිලි සිරිය උසුලයි. මිර්ගොරද් සොරකම්, තක්කඩිකම්, වංචා කිරීම් නොමැත. එම නිසා සෑම කෙනෙක් ම තමන් කැමති දෙයක් කැමති තැනක තබති, වනති, එල්ලති. චතුරශ්‍ර දිසාවෙන් දක්නට ඇත්තේ මඩවගුරකි. විශ්මය දනවනසුලු මඩවගුරකි! කවදා නමුත් කිසිවකුට දක ගත නො හැකි තරමේ අපූරු මඩවගුරකි! එය මුළු චතුරශ්‍රයම් අරක් ගෙන ඇතුවාක් වැන්න. එද කොට ලූ පිදුරු ගොඩවල් සේ ඈතට දිස් වන ලොකු කුඩා ගෙවල් මඩවගුරේ සුන්දරත්වයෙන් මනෝහර වෙයි.

ඒ සෙසේ වෙසත් නාගරික උසාවි ගොඩනැගිල්ලට වඩා රමණීය ගොඩනැගිල්ලක් තවත් නැතැයි මට සිතේ. මට කියන්නට උවමනා එය ඕක් ලීයෙන් හෝ බර්ච් ලීයෙන් හෝ තැනූ ගොඩනැගිල්ලක් ද යන වග නො වෙයි. දෙවි හාමුදුරුවනේ, එම ගොඩනැගිල්ලේ කවුළු අටකි. එක පේළියට පිහිටි එම කවුළු අටම මා කලින් විස්තර කළා වූ පුරපති පොකුණ යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන්නා වූ මඩවගුරට මුහුණ ලා ඇත! කළුගල් පැහැති බදාම ලා ඇත්තේ උසාවි ගොඩනැගිල්ලෙහි පමණකි. මිර්ගොරද් නුවර අනික් සියලු

ගෙවල්වලට ගා ඇත්තේ සුදුහුණු බදාමය. සමහර ලෑලි ගෙවිල්ලු පියස්සෙහි තීන්ත ගා නොමැත. තීන්තවලට කලඑම් කරන්නට ගෙනැවිත් තිබුණු වෙඬරු, උසාවි කාර්යාලීය සේවකයන් වැඩ කරන අතරතුරේ දී ම ලූණුත් සමඟ අනුභව නො කෙළේ නම් පියස්ස රතු පාට තීන්ත ගා අලංකාර කළ හැකි ව තිබිණි. චතුරශ්‍රය දිසාවට මුහුණ ලා ඇති ද්වාර මණ්ඩපයෙහි, පැමිණිලිකරුවන්ගේ නො සැලකිල්ල නිසා ධාන්‍ය ඇට හෝ කෑමට සුදුසු අනිත් කිසිවක් හෝ විසිරී ඇති බැවින් එහි නිතර කුකුළෝ ගැවසෙති. ද්වාර මණ්ඩපය කොටස් දෙකකින් යුක්තය. එක කොටසක් බැහැදකීම සඳහාය. අනිත් කොටස සිරකරුවන් සඳහාය. බැහැදකින කොටසෙහි සුදු හුණු ගෑ පිරිසිදු කාමර දෙකකි. ඉදිරිපසින් ඇති කාමරය පැමිණිලිකරුවන් සඳහා ය. අනිත් කාමරයෙහි තීන්ත පැල්ලම් ඉහිරුණු මේසය මත මහා පීටර් රජතුමාගේ නියෝගයක් සටහන් කොට ඇති තුන්පට්ටම් පිරමීඩය තබා ඇත. උස් පිටි ඇඳි සහිත ඕක් ලී පුටු තුනකි. බිත්ති අද්දර, උසාවි ලියකියවිලි ආරක්ෂා කරන යකඩ පටි ඇල්ලූ පෙට්ටිය. එක පෙට්ටියක් මත ඉටිවලින් ඔප දමන ලද උස් සපත්තුවක් තබා තිබිණි. උදෑසනක් සේ ම බැහැදකීම ආරම්භ විය. ඉවාන් නිකිපරවිච් තරමට ම මහත දෙගොත හැකි වුව ද මහා තරබාරු දේහයකින් ද කාරුණික පෙනුමකින් ද හෙබි, කිලිටි කබායක් හැඳ ගත් නඩුකාර තැන පයිප්පය උර උරා ගත් කෝප්පයක් බොන ගමින් නාගරික උසාවියේ නිලධාරියා සමඟ දොඩ දොඩා වුන්නේය. නඩුකාරතැනගේ උඩු තොල නාසයට ඉතා කිට්ටුවෙන්ම පිහිටා තිබුණේ ඔහුට හිතේ හැටියට උඩු තොලෙන් දුම් කුඩු ඉරිය හැකි පරිද්දෙනි. එම උඩු තොල ඔහුට දුම්කුඩු පෙට්ටුවකින් ගත හැකි උපකාරය ද ඉටු කර දුන්නේය. මක් නිසා ද යත් නාසයට උරන දුම්කුඩු හැම දා උඩු තොල මත රැඳෙන බැවිනි. ඉතින් නඩුකාර තැන උසාවියේ නිලධාරියා සමඟ දොඩ දොඩා වුන්නේය. පාවහනින් තොර කෙල්ලක් කෝප්ප සහිත බන්දේසියක් රැගෙන පසෙක සිට ගෙන සිටියාය.

ලේකම්, මේසය කෙළවරෙහි, කොතරම් හෝන්දුමාන්දු ගතියකින්, ඒකතානතමකින් නඩු තීන්දුවක් කියවමින් සිටියේ ද යත්; විත්තිකරුවා ඒය අසමින් ම නින්දෙහි සැතපෙනු ඇත. මනෝ විනෝදය ගෙන දෙන සාදයෙක ඇලී ගැලී නො සිටියේ නම් නඩුකාරතැන ද අනිත් හැමටම කලින් නින්දෙහි සැතපෙනු නිරනුමානය.

කටින් මද? ආයින් කියන්න! ඔබ පිටුපසින් කිසිවෙක් සැඟවිලා ඉඳ ගෙන ඔබ වෙනුවෙන් කතා කරනවාද?"

"මෙතැන අනුමාන කරන්න දෙයක් නැ. මගේ ඇහැට ඔහු තවත් පේන්න බැ. ඔහු මට මහ දරුණු නින්දාවක් කරා. මගේ ගරුත්වය කෙලෙසුවා."

"පිතා පුත්‍රයා ස්පිරිතු සාන්තු! මම දැන් ඉතින් මගේ මැණියන්ට කොහොමද ඒත්තු ගන්වන්නෙ. මම නැංගින් එක්ක සණ්ඩු කර ගන්න කොට හැම වෙලේම මගේ මහලු මැණියන් මෙහෙමයි කියන්නෙ! ළමයිනේ, උඹල හැසිරෙන්නෙ බල්ලො බළල්ලු වගේ. උඹලා ඉවාන් ඉවානවිච්ගෙනුයි, ඉවාන් නිකිපරවිච්ගෙනුයි ආදර්ශ ගන්න ඕනෑ. එහෙම යාළු මිත්‍රයො! එහෙම හිතවත්තු! එහෙම නම්බුකාර මිනිස්සු ! ඔන්න බලන්, යාළු මිත්‍රයො! ඉතින් මට කියන්න මොනවට ද කරන උණේ? කොහොම ද?"

"මහත්මයා, ඒක සියුම් කාරණයක්. එය කට වචනයෙන් විස්තර කරන්න බැ. පැමිණිල්ල කියවන්නට අණ කරන්න. මෙන්න මේ හොඳ පැත්තෙන් ගන්න."

"තරාස් තිහනවිච් කියවන්න" නඩුකාරතැන ලේකම් අමතා පැවසීය.

තරාස් තිහනවිච් පැමිණිල්ල ගෙන උසාවිවල සියලු ම ලේකම්වරුන්ට පුරුදු ව ඇති පරිද්දෙන් ඇඹිල්ලෙන් හොටු සුරා දමා කියවන්නට පටන් ගත්තේය.

"මිර්ගොරද් නගරයේ වාසය කරන වංශක්කාර ඉඩම් හිමි ඉවාන් ඉවානවිච් වන මවිසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන පැමිණිල්ල මෙහි පහත සඳහන් වගන්තිවලින් ලියා දක්වන වග නම්;

1. දේවද්‍රෝහිකමින් ද නින්දිත අශික්ෂිතකම්වලින් ද නොයෙකුත් ආකාරයේ නීතිවිරෝධී සාපරාධී ක්‍රියාවලින් ද මුළු ලොව පුරා කුප්‍රකට වංශක්කාර ඉවාන් නිකිපරවිච්, වර්ෂ 1810 ක් වූ ජූලි මස හත් වන දින පෞද්ගලික ව මගේ පැළැන්තියට ද මගේ පෙළපත් නාමයට ද එක හා සමාන ව අවමානයක්, ලැජ්ජාවක් ඇති කරවන පරිද්දෙන් ඉතාමත් බරපතළ නින්දාවක් කොට මගේ සිත වේදනාවට පත් කෙළේය. ඔබ දොලවන පිළිකුල් උපදවන පෙනුමක් ඇති, සණ්ඩු දබර කරන්නට ඉතා මත් කැමති, නොයෙකුත් ආකාරයෙන් දෙවියන්ට නින්දා අපහාස

ගෙන දෙවන වදන් ද අමුතිත්ත කුණුහරුප ද නිතර දෙවේලේ කට දෙකෙළවරින් වැගිරෙන ඉහත කී වංශකාරයා. . ."

මෙහි දී ලේකම් යලිත් වරක් සොටු පුරනු පිණිස කියවීම මදකට නතර කෙළේය. නඩුකාරතැන ඉමහත් ගෞරව පුරස්සර ව දැන දෙපය නො සලා වාඩි වී තමාට ම මෙලෙස කියා ගන්නට විය.

"ලිවීමේ කුසලතාවය මහිමය! දෙයියෝ සාක්කි! මේ මනුස්සයා ලියන අපූරුව!"

තව දුරටත් කියවන ලෙස ඉවාන් ඉවානොවිච් ඉල්ලා සිටියෙන් ලේකම් තැන කියවන්නට පටන් ගත්තේය.

"ඉහතින් සඳහන් කළ වංශක්කාර ඉවාන් නිකිපරොවිච්, මා ඔහු සාරා ගොස් මිත්‍ර ලීලාවෙන් කතා බහ කරන අවස්ථාවේ දී මගේ නමට අවනම්බු ගෙන දෙන ආකාරයෙන්, එනම්, 'පාත්තයා' යන නමින් මා අමතා මට ප්‍රසිද්ධියේ නින්දා අපහාස කෙළේය. එසේ ද වුව එවැනි පිළිකුල් තිරිසන් නාමයක්, මට කවදාවත් නො තිබුණ බව මුළු මහත් මිර්ගොරද් නගරය මැනවින් දන්නා අතර මතුවට ද එවන් නමක් පටබැඳ ගන්නට අදහස් නො කරන බව ද ඉඳුරා පැහැදිලි කාරණයකි. මගේ වංශක්කාර පැලැන්තියට ද මගේ උපන් දිනයට ද මගේ බව්තීස්මයට ද සාක්ෂ්‍ය දරන කරුණු 'ශුද්ධ වූ ත්‍රිත්ව' පල්ලියේ තෝම්බුවෙහි සටහන් කොට තිබේ. විද්‍යාත්මක පොතපත කියවා ඇති සියලු දෙනා දන්නා පරිදි පාත්තයාට පල්ලියේ තෝම්බුවෙහි සටහනක් නො කළ හැක්කේ මත් නිසාදයත්: පාත්තයා තිරශ්චීන පක්ෂියකු මිස මිනිසකු නො වන බැවිනුත්, එය විද්‍යාලයක උගැන්මක් නො ලද්දකුට පවා වැටහෙන කාරණයක් වන බැවිනුත්ය. එහෙත් ඒ සියල්ල ගැන මැනවින් දන්නා ඉහත කී නපුරු වංශක්කාරයා, සිතාමතා ම මගේ පැලැන්තියටත් පෙළපත් නාමයටත් බරපතළ ලෙස නින්දා කිරීමේ අටියෙන් එවැනි පිළිකුල් උපදවන වචනයකින් මට අපහාස කෙළේය.

2. ඉහත සඳහන් අශිෂ්ඨ අවිනීත වංශක්කාරයා මගේ දෙමාපියන්ගේ ජීවිත භුක්තියෙන් පසු මට උරුම වුණු මගේ පරිශුද්ධ සන්තකය කෙලෙසා දමමින් ද සියලුම නීතිරීතිවලට පිටුපා යමින් ද, ඔහුගේ වත්තේ සුළුසු තැනක ප්‍රමාණවත් සවියක්තියෙන් තනා තිබුණ කුකුළු කොටුවක් තනා ගත්තේ, මට තදබල ලෙස නින්දා අපහාස කිරීමට ම මිස අනෙකක් චේතනාවකින් නො වේ. ශිෂ්ට නාගරික

කොටුවකට වැදීම ඊටත් වඩා සුඛුරු කොටුවකට වැදීම හැම මිනිසෙකු ම නො කරන බව ප්‍රකට බැවින්, අහම්බෙන් සිදු විය හැකි අනූන චෝදනාවකට මා හසු කර ගැනීම, ඉහත සඳහන් වංශක්කාරයා අරමුණු කර ගත් එක ම යටිකුට්ටු නීච අභිප්‍රාය වූ බව ඉතා පැහැදිලිය. එමතුදු නොව යථෝක්ත නීති විරෝධී ක්‍රියාවේ දී මගේ දෙමාපියන් ජීවත් ව සිටිය දී ම මට උරුම වුණු මගේ ඉඩමේ ඉදිරි කොටසේ පර්චස් දෙකක බිම ප්‍රමාණය - ධාන්‍ය අටුකොටුව තිබෙන තැන පටන් ගැහැනුන් ඉඳුල් පිඟන්හැලිවලින් සෝදන තැන දක්වා බිම කොටස අල්ලාගෙන තිබේ.

3. නම හා වාසගම මතක් කළ පමණින් අපමණ පිළිකුල උපදවන ඉහත කී වංශක්කාරයා මගේ ගෙයක් එක්ක ම මා ගිනිබත් කර දැමීමේ නපුරු චේතනාවකින් පසු වෙයි. ඊට සැක හැර දක්විය හැකි සාක්ෂි කවරේද යත්;

පළමු වෙනුව, අලසකමත්, තම තරබාරු දේහයත් නිසා, මීට කලින් කවදා වත් ගෙයින් දොට්ට නො බැස්ස ඉහත සඳහන් නපුරු වංශක්කාරයා දැන් කුසීතකම හැර පියා නිතර දෙවේලේ එළිමහනේ ගැවසීමත්, දෙවනු ව මගේ මියගිය දෙමාපියන්ගෙන් මට උරුම වුණු ඉඩමේ වැට අද්දර පිහිටි ඔහු වසන ගෙදර අලි ම අලි ලෝබයකු නිසා හෙතෙම මීට කලින් කවමදාවත් කුඩා කුප්පි ලාම්පුවක් පවා පත්තු නො කෙළේ වී නමුත් දැන් නො වූ විරූ තරම් දිගු වේලාවක් ලොකු පහනක් පත්තු කිරීමත්ය.

කාරණා මෙයාකාර වන බැවින් මගේ ගෙය ගිනිබත් කර දැමීමට අදහස් කිරීම ගැනත් මගේ තත්ත්වයට, මගේ බව්තීස්ම නාමයට හා පෙළපත් නාමයට නින්දා අපහාස කිරීම ගැනත්, ඒ ඔක්කෝට මත් වැඩියෙන් 'පාත්තයා' යනුවෙන් මට අක්‍රෝශ කිරීම ගැනත් වැරදිකරුවා වන ඉහත කී ඉවාන් නිකිපරවිච්ගෙන්, අලාභහානිවලට වන්දි දඩමුදල අය කර ගන්නා ලෙස ද, එම වැරදිකරුවා විලංගු ලා නාගරික හිරගෙදර දමන ලෙස ද මගේ මේ ඉල්ලීම වහාම ක්‍රියාවට නගන ලෙස ද මෙයින් උදක් ඉල්ලා සිටිමි. රචනය කොට ලියන ලද්දේ ඉවාන් ඉවානොවිච විසිනි."

නඩුකාරතැන පැමිණිල්ල ඉදිරිපත් කළ තැනැත්තාට ළං ව ඔහුගේ කබායේ බොත්තම අල්ලා ගෙන වදන් නෙපලන්නට වූයේ මෙවන් ලීලාවකිනි:

"ඉවානොවිච් මහත්මයා, ඔබ මොනවද මේ කරන්නේ? දෙවියන් වහන්සේට බය වෙන්න ඕනෑ! ඔය කොහොමටත් පැමිණිල්ල අහකට දමන්න! ඒක යකාට ගියාවේ! ඉක්මනට ම වැඩිය හොඳයි ඔබ ඉවාන් නිකිෆරොවිච් මුණ ගැහිලා ආචාර සමාචාර කරන්න. සිප වැළඳ ගන්න. එවිට සාප්පුවට ගොහිල්ලා ඇමෙරිකන් බෝතලයක් අර ගෙන එවන් තණය කරන්න. අපි එකතු වෙලා යමු. ඊත් යකාටම අමතක කරලා දමමු!

"නෑ මහත්මයා. මෙහි ඒ වගේ කාරණයක් නො වෙයි" ඉවාන් ඉවානොවිච් තමාට හුරුපුරුදු අහංකාර සහිත ලීලාවෙන් කියන්නට විය. "මෙය ප්‍රිය වචනයෙන් විසඳිය හැකි කාරණයක් නොවෙයි. මහත්වරුනි, ආයුබෝවන්, ආයුබෝවන්." ඔහු සියල්ලන් අමතා පෙර සේ ම අහංකාර ලීලාවෙන් පැවසීය. "මගේ පැමිණිල්ල ගැන නිසියාකාරයෙන් කටයුතු කරනවා ඇතැයි බලාපොරොත්තු වෙනවා" එහි සිටි සියල්ලන් මවිතයට පත් කරවමින් ඔහු නැගී ගියේය.

නඩුකාරතැන වචනයක් නො දොඩා වාඩි වී සිටියේය. ලේකම් දුම්කුඩු ඉරුවේය. ලිපිකරුවෝ තීන්ත කුඩුව වෙනුවට පාවිච්චි කළ බිඳුණු බෝතල් කැබැල්ල පෙරළා ගත්හ. නඩුකාර තැන අන්දුන්කුන්දුන් ව තෝන්තුවාවෙන් මේසය මත ඉහිරුණු තීන්ත විල ඇඟිල්ලෙන් පිස දමන්නට විය.

"ඔබ මොනවා ද මේ ගැන කියන්නේ?" මඳ වේලාවක් නිහඬව සිටි නඩුකාරතැන උසාවි නිලධාරියා අමතමින් පැවසීය.

"කියන්න දෙයක් නෑ" නිලධාරියා පිළිතුරු දුන්නේය.

"මෙන්න බලන්න සිද්ධ වෙන දේවල හැටි." නඩුකාරතැන පැවසීය.

ඔහු එම වචන කියනවාත් එක්කම මහත් ශබ්ද නගා දොර හැරගෙන ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ ඉදිරි භාගය කාමරය තුළට ඇතුළු විය. ඔහුගේ පසු භාගය තවමත් ඉස්තෝප්පුවේය. ඉවාන් නිකිෆරොවිච් දකින්නට ලැබීම, එපමණක් නො ව උසාවියේ දී දකින්නට ලැබීම කොතරම් අරුමයක් වූයේ ද යත් නඩුකාරතැනාට ඉබේට ම කෑ ගැසුණේය. ලේකම් කියවීම නතර කළේය. කොට කබායක් හැඳි ලිපිකරුවෙක් පෑන තොල මත තබා ගත්තේය. අනික් ලිපිකරුවෙක් මැස්සකු ගිල දැමීය. එක්තරා කලක දී පුද්ගලමුද්‍රාවේ පණිවිඩකාරයකු

මෙන් වැඩ කළ. උරයේ පටි ඇල්ලූ කිලුටු කමිසයක් හැඳි, දොරටුව අසල ඇඟ කසකසා සිට ගෙන සිටි රෝගී මහල්ලා පවා මුව අයා ගත්තේ අසල සිටියකුගේ පය පෑගුවේය.

"කොහොමද ඉතින් කාලදසා ය? නිකිපරවිච් මහත්මයා සැප සනීප කොහොමද?"

එහෙත් ඉවාන් නිකිපරවිච් මළ නො මළ නියාවෙන් සිටියේ දොරට හිර වී ඉස්සරහට හෝ පස්සට හෝ අඩියක් තැබිය නො හැකි වූ බැවිනි. ඉස්තෝප්පුව දිසාවෙන් සිට කිසිවකු විසින් ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ පස්සා පැත්තෙන් තල්ලු කරන්නැයි කාවුසාරනැත කළ ඉල්ලීම පලක් ගෙන දුන්නේ නැත. අයැදුමක් කරන්නට අපුන් එවෙලේ ඉස්තෝප්පුවේ සිටි මැහැල්ල පමණක් නම් ඇටකෝටු අත්වලින් මහත් වෑයමක් දරුව ද කිසිවක් කර කියා ගත නො හැකි විය. එකල්හි, මහත දෙතොලකින් ද පුළුල් දෙවුරකින් ද පිම්බුණු නාසයකින් ද සුරා මිහිර වපර බැලුම් හෙළන දෑසකින් ද ඉරුණු කමිස දෙවුලම්ටකින් ද හෙබි කාර්යාලයීය සහායකයෙක්, ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ උඩුකයට ළං වී දැතින් දරුවකු වඩන්නාක් මෙන් ඔහු හරහට අල්ලා ගෙන මහල්ලාට ඉඩියක් කෙළේය. මහල්ලා තම දණහිසින් ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ බඩ ගෙඩියට වැර දී සිටියෙන්, දුක්මුසු කෙඳිරිලි මැද්දේ යාන්තමින් ඔහු ඉස්තෝප්පුවට තල්ලු කර ගත හැකි විය. අනතුරු ව ඔවුනු අඟල ඉවත් කොට අනික් දොර පියන විවෘත කළහ. ඒ අතරතුරේ දී කාර්යාලයීය සහායකයා ද ඔහුට අත්උදව් දුන් මහල්ලා ද බලවත් වෙහෙසින් කළ සුසුම් ලෑමෙන් කොතරම් කදබල ගඳක් පැතිර ගියේ ද යත්, බැහැදැකුම් කාමරය ඇසිල්ලකට තැබෑරුමකට පරිවර්තනය වූවාක් මෙන් විය.

"ඔබට රිදුණාද නිකිපරවිච් මහත්මයා? මම මැණියන් ලවා සප්පිත්තු ටිකක් ගෙන්වා දෙන්නම්. තුනාටියෙයි, පිට කොන්දෙයි සප්පිත්තු ටිකක් ගාලා පිරිමැද්දාම රිදුම එහෙමපිටින්ම ඇවිල යාවි."

එක් වරම පුටුවක් මත ඇද වැටුණු ඉවාන් නිකිපරවිච් බොහෝ වේලාවක් ගත වන තුරු කෙඳිරි ගෑවා මිස ඔහුට කිසිවක් දොඩා ගත නො හැකි විය. වෙහෙසින් හොඳට ම හෙම්බත් ව ඇසෙන නෑසෙන තරම් හීන් හඬින් අන්තිමේ දී මෙලෙස පැවසීය:

"ගන්නවද?" අනතුරු ව සාක්කුවෙන් දුම්කුඩු පෙට්ටිය ගෙන මෙසේ තෙපලීය: "කරුණාකර ඕකෙන් ගන්න."

"ඔබ දකින්නට ලැබීම මොනතරම් සන්තෝෂයට කාරණයක්" හඬුකාරතැන පැවසීය. "අපට කලාතුරකින් ලැබෙන මෙතරම් සතුටක් ඔබ කෙතරම් මහන්සියකින් අපට ලබා දෙන්නට අදහස් කෙළේ කුමක් නිසා ද කියා මට සිතා ගන්නට බැරි තරම්."

"පැමිණිල්ලක් බාර දෙන්නට. . ." ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ට කියා ගත හැකි වූයේ එපමණකි.

"පැමිණිල්ලක්? කවර පැමිණිල්ලක්ද?"

"හඩුවක් දමන්න. . ." මෙහි දී ඔහ්! යන සුසුම් ලැමෙන් දිගු නිශ්වාසයක් පැවතිණ. "අර පල්හෝරාට විරුද්ධව, ඉවාන් ඉවානොවිච්ට විරුද්ධව!"

"දෙවියන්ට ඔප්පු වෙච්චාවේ! ඉතින් ඔබත් එහෙමද! මෙතරම් අපූරු කල්‍යාණ මිත්‍රයෝ! එතරම් කරුණාබර මිනිසෙකුට විරුද්ධව නඩු දමන්න!"

"ඌ සාතන්!" ඉවාන් නිකිෆරොවිච් කීවේ රළුපරළු ලීලාවෙනි.

හඬුකාරතැන කුරුසිය ලකුණු කෙළේය.

"මේ පැමිණිල්ල අර ගෙන කියවන්න!"

"මොනවා කරන්නද, තරාස් තිඛනොවිච් කියවන්න" හඬුකාරතැන මුහුණ ඇඹුල් කර ගනිමින් ලේකම් අමතා පැවසීය. ඒ අතර ඔහුගේ නාසය, උඩු තොලෙහි රැඳි දුම්කුඩු නිතැතින් ම ඉරුවේය. මෙවැනි දුම්කුඩු ඉරීමක් කරන්නේ ඉතාමත් විශේෂ ප්‍රමෝදයෙන් සිටින වේලාවක දී පමණකි. එබැවින් නාසය විසින් කරන ලද එවන් හිතුවක්කාරකම් හඬුකාරතැන කෝප කරවීමට හේතු විය. ඔහු එයට දඬුවම් කරන නියායෙන් අත් ලේන්සුව ගෙන උඩු තොලෙහි රැඳි දුම්කුඩු සහමුලින් පිස දා හැරියේය.

ලේකම් ලියවිල්ලක් කියවන්නට කලින් හැම දා කරන තම සුපුරුදු කාරිය, එනම් අත් ලේන්සුවකින් තොරව දැඟිල්ලෙන් හොටු පුරන කාරිය අනවර කොට සුපුරුදු කට හඬින් මෙලෙස කියවන්නට පටන් ගත්තේය:

"වංගත්කාර ඉවාන් නිකිෆරොවිච් මිර්ගොරද් නාගරික උසාවිය වෙත ඉදිරිපත් කරන පැමිණිල්ල පහත සඳහන් වගන්තිවලින් ලියා දක්වන වග නම්;

1. තමන් වංශක්කාරයෙකැයි හඳුන්වා ගත්තා වූ ද්වේෂ සහගත ක්‍රෝධ සහගත කපටි, චේතනාවෙන් මෙහෙයා ලද ඉවාන් ඉවානවිච් මට විරුද්ධව නොයෙකුත් ආකාරයේ අපකීර්තිකම්, අවුලෙන්ද්‍රකම්, අලාභහානි කිරීමට, ඊයේ දවල් දවස පුරා ම පාරම්බාමින් සිට, සංසාරක පල්හොරකු මෙන්, පොරෝ, කියත්, නියං යනාදි අවි ආයුධ රැගෙන නින්දිත අන්දමින් ඔහුගේ දැකීත්ම තාප මිම හෙළා දැමුවේය. එවැනි නීති විරෝධි මංකොල්ලකාරී ක්‍රියාවකට තුඩු දෙන කිසිම හේතු කාරණාවක් මගේ පාර්ශවයෙන් නො සිදිණි.

2. ඉහත කී වංශක්කාර ඉවාන් ඉවානවිච් මගේ ජීවිතය විනාශ කර දැමීමේ චේතනාව රහසිගතව සිතෙහි තබා ගෙන පසුගිය මාසයේ හත් වන දින මා වෙත පැමිණ, මිත්‍ර ලීලාවෙන් හා චාටුකතා පවත්වමින් මගේ කාමරයේ තිබුණු මට ම අයිති තුවක්කුව ඉල්ලමින් ඔහුට ඇසිබැති වුණ තුමිමැනිකමට අනුව, තුවක්කුව වෙනුවට කළු ලාරකු ද ඕට්ස් ගෝනියක් ද යන මේ වැදගැම්මකට නැති දේවල් මට දෙන බවට යෝජනා කෙළේය. එහෙත් ඔහුගේ අපරාධකාරී චේතනාව මම එදාම අනුමාන කොට ඔහුගෙන් ඈත් වුණෙමි. තක්කඩියෙකු ද අධමයෙකු ද වන ඉවාන් ඉවානවිච් කොසණ්ඩාල පාහර සිතින් මට වැඩ වැදී එවක් පටන් මා සමග ජන්මාන්තර වෛර බැඳ ගන්නට විය. එපමණක් නොව ඉහත සඳහන් ප්‍රචණ්ඩ සාහසික ගති ඇති ඉවාන් ඉවානවිච්ගේ පරම්පරාව අතිශය ජුගුප්සාජනක වන්නේ කවරාකාරයෙන්ද යත්; ඔහුගේ සහෝදරිය මුළු ලොව පුරා කුප්‍රකට පට්ට වල් ගෑනියකි. මීට පස් අවුරුද්දකට පෙරාතු ව මිර්ගොරොද් නගරයට පැමිණ සිටි තව ජෙනරාලයකු පෙඔලුකු සමග ආ හොරෙන් පැන ගියාය. තම සැමියා සහත් මිනිසුන්ගේ ගණයෙහි ලා ඔහුට නින්දා අපහාස කළාය. ඔහුගේ දෙමාපියෝ ඉතාමත් දාමරිකයෝ වූහ; සිතින් සිතා ගත නො හැකි තරම් සුරාවෙහි ඇලුණු ගැලුණු භයානක බේබද්දෝ වූහ. ඉහත සඳහන් වංශක්කාර මැරවරයා තිරශ්චීන ක්‍රියාවලින් ද කටේ විස ඇර කරන ආක්‍රෝශ පරිභවයෙන් ද ඔහුගේ මුළු නෑදෑ කැලකම පරදවන අතර දෙවියන්ට පුදපූජා පවත්වන නියායෙන් කරන අන්ත පාපකර්ම කවරේද යත්: පාස්කු දිනවල පෙහෙවස් රකින්නේ නැත. මෙම දේවද්‍රෝහියා පිලිප්පු මුනීන්ද්‍රයාගේ මංගල්‍යයට පෙර දින බැටළුවකු මිලයට ගෙන,

පහන් පත්තු කරන්නට තෙල් ඕනෑ බවත් කියමින් තම අනියම් බිරිය වන් ගාප්කා ලවා බැටළුවා මරා මස් කරවීය.

හොරකම් හා මංකොල්ලකෑම් කර ඇති ඉහත සඳහන් ප්‍රයෝගකාර මැරවර වංශක්කාරයා විලංගු ලා රාජ්‍ය බන්ධනාගාරයෙහි දමන ලෙසත් ඔහුට හිමි නිලතල හා වංශය අහිමි කොට සයිබීරියාවට පිටුවහල් කරන ලෙසත් මට කළ අලාබහානිවලට ඔහුගෙන් වන්දි අය කොට ලබා දෙන ලෙසත් මම මෙයින් ගෞරව පුරස්සරව ඉල්ලා සිටිමි. මෙම පැමිණිල්ල ලියා ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ මිර්ගොරද් නගරයේ වැසි වංශක්කාර ඉවාන් නිකිපරවිච් විසිනි."

ලේකම් පැමිණිල්ල කියවා අවසන් වූ විගස ම, ඉවාන් නිකිපරවිච් එතැනින් චුතවීමේ අදහසින් තොප්පිය ගෙන හිස නමා ආචාර කෙළේය.

"ඔබ මේ කොහි යන්න ද?" නඩුකාරතැන ඔහු ඇමතුවේය. ටිකක් වාඩි වෙන්න. තේ කෝප්පයක් බොන්න. අරිෂ්කා, මොට කෙල්ල ඇයි ලිපිකාර මහත්තුරු එක්ක ඉගිබිගි කර කර ඉන්නෙ? ගොහින් තේ වතුර අරන් වරෙන්!"

එහෙත් ඉවාන් නිකිපරවිච් මෙතරම් දිගුවේලාවක් ගෙදරින් බැහැරව සිටීමේ අවදානමෙන් බියට පත්ව මෙසේ පවසමින් දොරෙන් පිට විය.

"කරදර වෙන්න එපා, මම බොහොම සතුටින්. . ." එහි සිටි සියල්ලන් පුදුමයට පත් කරවමින් දොර වසා ගෙන යන්නට ගියේය.

කරන්නට දෙයක් නැත. පැමිණිලි දෙක ම බාර ගන්නා ලදි. එය සිත් අදනාසුලු වැදගත් නඩුවකි. ඒ අතර නොවූ විරූ සිද්ධියක් ගැන දැන ගන්නට ලැබුණෙන් එය වඩාත් සිත් අදනා විනෝදජනක ස්වරූපයක් දැරීය. නඩුකාරතැන උසාවි නිලධාරියා ද ලේකම් ද කැටුව බැහැදකුම් කාමරයෙන් බැහැර ගිය විට දීත් පැමිණිලිකරුවන් විසින් ගෙනෙන ලද කුකුළන්, බිත්තර, ලොකු පාන් ගෙඩි, කේක් ගෙඩි කාර්යාලයීය සහායකයන් මලුවලට පුරවන අතරතුරේ දීත් කාමරයට වැදුණු කළු ඌරෙක්, පාන්වත් කේක්වත් නො ව මේසය කෙළවර පිටු පසතට වැටී තිබුණු ඉවාන් නිකිපරවිච්ගේ පැමිණිල්ල ම කටින් ඩැහැ ගත්තේය. ලියවිල්ල ඩැහැ ගත් කළු ඌරා කොතරම් වේගයෙන් දිව්වේ ද යත්; අඩි කෝදුවලින් තීන්ත කුඩුවලින් දමා ගසමින් ඌරා

පස්සෙන් දුවමින් කොතෙක් වෙහෙස දැරුව ද එක ද ලිපිකරුවකුට උඟ අල්ලා ගත නො හැකි විය.

එම අසාමාන්‍ය සිද්ධිය භයංකර කලබැගෑනියකට තුඩු දුන්නේ ය. මන්තිසාද යත්; ලියවිල්ලේ පිටපතක් වත් සකස් කර ගැනීමට කල්වේලා නො තිබුණු බැවිනි. නඩුකාරතැන, උසාවි නිලධාරියා හා ලේකම් එම අද්භූත සිද්ධිය ගැන දිගු වේලාවක් සාකච්ඡා කළහ. ඒ පිළිබඳ ව නාගරාධිපතිට නිල ලියවිල්ලක් යවන්නට ඔවුන් විසින් අන්තිමේ දී තීරණය කරන ලද්දේ එම සිද්ධිය ගැන විශේෂ පරීක්ෂණයක් පොලීසිය විසින් පැවැත්විය යුතු වූ බැවිනි. අංක 389 දරන නිල ලියවිල්ල එදින ම නාගරාධිපතිට යවන ලදි. ඒ සම්බන්ධයෙන් සිදු වූ මෙහෙවින් කුතුහලය උපදවනසුලු විස්තරය මී ළඟ පරිච්ඡේදයෙන් පාඨකයන්ට දැන ගත හැකිය.

පස්වන පරිච්ඡේදය

මිර්ගොරද් නගරයේ ගරු කටයුතු පුද්ගලයන් දෙදෙනා සමු වූ වග

ඉවාන් ඉවානවිච් වත්තේ වැඩපල හමාර කොට සිරිත් පරිදි වියන සෙවණේ සැතපෙන්නා හා ම වචනයෙන් කිය නො හැකි තරම් පුදුමයක් ඔහු තුළ දනවමින් කඩුල්ලෙහි රත් පැහැති තුමක් දෝ දිස් විය. එලෙස දිස්වූයේ සමක් මෙන් පදම්කොට මනා ව ඔප දැමූ, නගරාධිපති හැඳි කබායේ රතුවන් කර වගේ ම රතුවත් කබා අත් කෙළවරය. ඉවාන් ඉවානවිච් මෙලෙස සිතන්නට විය: නගරාධිපති තැන කතාබහ කරන්නට පැමිණීම එතරම් නරක නැහැ" එහෙත් නගරාධිපති ඔහුට කවදාවත් නුපුරුදු ලීලාවෙන් දැත විහිදුවා මහත් කඩිනම් වේගයකින් ගමන් කිරීම ඉවාන් ඉවානවිච් තුළ ඇති කෙළේ පුදුමයෙනුත් පුදුමයකි. නගරාධිපතිගේ නිල කබායෙහි බොත්තම් අටක් අල්ලා තිබිණ. මීට දැවුරුද්දකට කලින් පල්ලියේ මංගල්ලෙ දා පූජාවම රැගෙන පෙරහැර යද්දී නව වන බොත්තම නැති විය. නගරාධිපති තමන් වෙත වාර්තා ඉදිරිපත් කරන්නට දිනපතා පැමිණෙන නාගරික පරිපාලන නිලධාරීන්ගෙන් බොත්තම සොයා ගත්තේදැයි අසන නමුත් පොලිස් මුලාදෑනීන්ට මේ දක්වා ම බොත්තම සොයා ගත නො හැකි විය. බොත්තම් අට නිල කබායෙහි අල්ලා තිබුණේ, ගැහැනුන් මෑ ඇට සිටුවන ආකාරයට, එනම් එකක් වමතටත් අනික දකුණතටත් වැටෙන අයුරිනි. ඉතාමත් මෑතක පැවති යුද්ධයෙන් නගරාධිපතිගේ වම් කකුල වෙඩි වැදී තුවාල වී ඇති බැවින් ඔහු නොණ්ඩි ගසමින් ඇවිදින විට වම් කකුල කොතෙක් ඈතින් තබන්නේ ද යත්, එයින් දකුණු කකුලේ ශක්තිය මුළුමනින් වාරු නැති වී යයි. නගරාධිපති තම ගමන ඉක්මන් කරන තරමට ඉදිරියට යෑම සිදු වූයේ වඩාත් ප්‍රමාද වය. ඉස්තෝප්පුව දෙසට ගමන් ගන්නා අතරතුරේ දී නගරාධිපති එතරම් වේගයෙන්

දැන විහිදුවේ කුමක් නිසා දැයි නොයෙකුත් අනුමාන මෙතෙක් නිමක් නැති වීමට ඉවාන් ඉවානවිච්ට ප්‍රමාණවත් කාලවේලාව ලැබිණ. එය අතිශය වැදගත් කාරියක් විය හැකි යයි ඔහුට හැඟුණේ නගරාධිපති අලුත් අසිපතකින් ද සැරසී සිටිය බැවිනි. නගරාධිපති දොරකඩ පඩිපෙළ ළඟට පැමිණ දැස නොම මසොවා ම එක්වර පඩියට පය ගසා ගත නො හැකි ව කුවාල ලත් වම් කකුල කෙරෙහි රොස්පරොස් වෙමින් සිටිනු දුටු ඉවාන් ඉවානවිච් මහත් කුතුහලයෙන් යුතුව "ආයුබෝවන්, පියෝතර් පියෝදරවිච් මහත්මයා" යනුවෙන් හඬ නැඟුවේ ඉවසිල්ල කෙසේ වත් වාවා ගත නො හැකිවය.

"මගේ ආදරණීය තැගිවන්ත ඉවාන් ඉවානවිච් මහත්මයාට සුබ උදෑසනක් පතනවා" නගරාධිපති පිළිතුරු වශයෙන් පැවසීය.

"කරුණාකරල වාඩි වෙන්න. ඔබගේ තොණ්ඩි කකුලෙ කරදරේ හින්ද ඔබට වෙහෙස වගෙයි මට පෙනෙන්නෙ!"

"මගෙ කකුල!" නගරාධිපති යටි උගුරෙන් බෙරිහන් දුන්නේ යෝධයකු අඟුටුමිට්ටකු දෙස ද, පණ්ඩිතයකු ගෝලබාලයකු දෙස ද හෙළන විදියේ බැල්මක් ඉවාන් ඉවානවිච් දෙස හෙළමිනි. මෙහි දී ඔහු කකුල දිග හැර අඩිය බිම හැප්පුවේය. එවන් නිර්භීතකමක් පැමෙන් ඔහුගේ මුළු සිරුර පැද්දී ගොස් නාසය ගරාදි වැටෙහි හැපී ඔහුට මහත් හිරිහැර වුව ද විනීතාචාරයෙහි නියැලි හේ එය කිසිසේත් ගණනකට නො ගෙන දුම්කුඩු හෙප්පුව ගන්නට මෙන් සාක්කුවට අත දැමීය. "ආදරණීය මිත්‍ර තැගිවන්ත ඉවාන් මහත්මයා, මම ඔබට කියා දෙන්නම් මගේ මේ ජීවිතේට සහභාගි වී ඇති යුද්ධ ව්‍යාපාර ගැන. ඔව්, ගාම්භීරව යුද්ධ කළා. උදාහරණයක් හැටියට කියන්න පුළුවන්, එක් දහස් අටසිය හතේ යුද්දෙ ගැන. ලස්සන ජර්මන් කෙල්ලක දැකල තාප්පෙන් අනික් පැත්තට පැනපු අයුරුව මම ඔබට විස්තර කරන්නම්."

මෙහි දී නගරාධිපති එකැසක් ඉඟිමරා යක්ෂාවේශ කයිරාටික මඳ සිනාවක් පෑවේය.

"අද ඔබ ගියේ කොහාට ද?" නගරාධිපතිගේ කතාව වෙනතකට යොමු කරවීමේ අටියෙන් ද ඔහු පැමිණීමට හේතුව පුළුවන් තරම් ඉක්මනින් දැන ගැනීමේ අදහසින් ද ඉවාන් ඉවානවිච් ඇසීය. නගරාධිපති කුමක් පිණිස පැමිණියේ දැයි ඇසීමට ඔහු තුළ ඇති වූයේ

ඇඩියක නොහැකි තරම් හදබල ආකාරයකින් එහෙත් සියුම් සතිජාරයකින් අනුව එවන් ප්‍රශ්නයක් එක වල්ලේ ඇසීම නිසා නොසිතා ඔහු බිහුව හැඟිණ. ඉවාන් ඉවානොවිච් සිතැඟි හදබද කර ගෙන උත්සාහ බලාපොරොත්තු ව නො ඉවසිල්ලෙන් සිටින අතරතුරේ දී ඔහුගේ හදවත අසාමාන්‍ය වේගයකින් ගැහෙන්නට විය.

"මම ගිය තැන ඔබට විස්තර කරන්නම්" නගරාධිපති පිළිතුරු දුන්නේය. "අද බොහොම අපූරු දවසක්. . ."

අවසන් වදන්වලට සවන් දෙද්දී ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ හදවතේ ගැස්ම නැවතුණාක් මෙන් විය.

"හොඳයි, මම කියන්නම්" නගරාධිපති පවසන්නට විය. "මම අද ඔබ මුණ ගැසෙන්නට ආවේ බොහොම වැදගත් කාරණාවක් මෙහි දී නගරාධිපතිගේ මුහුණේ පෙනුම හා විලාසය, දොරකඩ පවසන හොඬ වූ විට දී පළ වූ ආකාරයට ම මහත් බැරෑරුම් ස්වරූපය ගත්තේය.

ඉවාන් ඉවානොවිච් උද්යෝගිමත් විය. උණෙන් පෙළෙන විට නැහෙන්නාක් මෙන් මෙසේ අසන්නට කඩිනම් විය.

"මොකක් ද වැදගත්කම? එය වැදගත් කාරණයක් ද?"

"මෙන්න බලන්න, ආදරණීය නැගිවන්න ඉවාන් මහත්මයා, මෙය ඔබත් මමත් අතර කාරණයක් නො වෙයි. මෙය රාජකාරියක්. රාජකාරිය කළ යුතුයි. ඔබ රාජ නීතියක් කඩ කරලා තිබෙනවා."

"මහත්මයා ඔබ මොනව ද මේ කියන්නෙ? මට මෙලෝ දෙයක් තේරෙන්නෙ නැහැ."

"ඇයි ද ඔබට මෙලෝ දෙයක් නො තේරෙන්නෙ? ඔබට අයිති සතෙක් රාජකාරි ලියවිල්ලක් පැහැර ගෙන ගොහින්. ඉතින් ඔබ කියාව ඔබට මෙලෝ දෙයක් තේරෙන්නෙ නැත කියා!"

"සතා මොකා ද?"

"ඔබට අයිති කළු ඌරා."

"ඉතින් මම කොහොමද වැරදිකාරයෙක් වෙන්නෙ? ඌරෝ ගොඩනැගිලිලෙ දොරවල් ඇරල තබන්නෙ ඇයි?"

"මහත්මයා ඌරා අයිති ඔබටයි. ඒ නිසා ඔබයි වැරදිකරු."

"ඔබට ස්තුති කරන්න වටිනවා. මාව ඌරකුට සමාන කිරීම ගැන."

"දෙයියම්පා මහත්මයා, මම එහෙම දෙයක් කිව්වෙ නැහැ. පරිපාලන නිලධාරින්ගෙ අණ පරිදි නගරයේ මහා වීදිවල සත්තුන්ට ගැවසෙන්න තහනම් බව මම හොඳ හැටි දන්නවා. එය තහනම් කාරියක්."

"දෙයියන්ට ඔප්පු වෙච්චාවෙ, ඔබ මොනවද මේ කියන්නෙ! ඌරෙක් මහ පාරේ ඇවිදීම මහ ලොකු දෙයක්!"

"නැහැ, ඉවාන් මහත්මයා මම ඔබට තේරුම් කර දෙන්නම්. ඌරෙක් මහා පාරේ ඇවිදීම සම්පූර්ණයෙන් තහනම්. මොනව කරන්නද? රාජ නීතියට අපි කීකරු විය යුතුයි. සමහර දා කුකුළෝ, පාත්තයෝ වීදියේ නැත් නම් චතුරශ්‍රයේ ඇවිද්දත් මගේ විරුද්ධත්වයක් නැහැ. හොඳින් සිතට ගන්න: කුකුළෝ, පාත්තයෝ. එනමුත් ඌරන්, එළුවන්, මිනිසුන් ගැවසෙන වීදිවලට ඇරීම තහනම් කරන නියෝගයක් මම පසුගිය අවුරුද්දේම නිකුත් කළා. කවින් කට පතුරුවලා සහ රැස්වීම් පවත්වලා එම තහනම මිනිසුන්ට පැහැදිලි කර දෙන ලෙස මම ඒ දවස්වල ම අණ කළා."

"නැහැ මහත්මයා, ඔබ මගේ හිත රිද්දවීම හැර වෙන මොකුත් මට මෙතැන පේන්නෙ නැහැ."

"ඔන්න ආදරණීය නැගිවන්ත මහත්තයෝ, ඔබගේ හිත රිද්දවන්නට නම් මම කවම කවදාවත් අදහස් කෙළේ නැහැ. ඔබ ම මතක් කර බලන්න. පසුගිය අවුරුද්දේ ඔබ නියමිත උස ප්‍රමාණයට වැඩියෙන් බොහොම උස් කරලා වහලය සාදපු අවස්ථාවේ මම ඔබට වචනයක් කිව්වෙ නැහැ. අනික් අතට මම එය කොහෙත් ම නොදක්කා වගේ හිටියා. ආදරණීය මිත්‍රයා, මම දනුත් ඒ වගේ මයි, එනමුත් මම රාජකාරිය ඉටු කළ යුතුයි. නගරයේ සුද්ද පවිත්‍රකම ගැන මම වගකිව යුතු යි. ඔබ ම සිතා බලන්න. ඔන්න එක පාරට ම මහා වීදියේ. . ."

"අපොයි ඔබේ මහවීදිය නම් කදිමයි! ඔක්කොම ගෑනු කුණුකසළ විසි කරන මහවීදිය!"

"ඔන්න බලන්න. . . ඔබයි මගේ හිත රිද්දන්නෙ! සමහර වෙලාවට වැටකඩුලු මඩුකුඩාරම් අසල කුණුකසළ විසි කරන එක ඇත්ත තමයි. එනමුත් බඩ ගැබ්බර ඊරියක් මහවීදියේ චතුරශ්‍රයේ ඇවිදීම නොහොබ. . ."

"ඉතින් මොකොද මහත්තයා, ඌරාත් දෙවියන් වහන්සේගේ මැවිල්ලක් නොවැ."

"ඇත්තයි. එය මුළු ලෝකයා ම දන්නා කාරණයක්. ඔබ උගතෙක්, නොයෙකුත් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර හදාරලා තියෙනවා. මම කිසි ම විද්‍යා ශාස්ත්‍රයක් ඉගෙන ගෙන නැහැ. මම වැල් අකුරු ලියන්නට ඉගෙන ගත්තෙ වයස තිහේ දී. මම සාමාන්‍ය මිනිහෙක්. එය ඔබත් දන්නා කාරණයක්."

"හ්ම්!" ඉවාන් ඉවානොවිච් පැවසීය.

"ඔව්" නගරාධිපති තව දුරටත් කියන්නට විය. "මම එක් දහස් අටසිය එකේ අවුරුද්දේ දී හතළිස් දෙවන පාබළ හමුදාවේ හතර වන සේනාංකයේ නිලධාරියෙක්. අපේ සේනාංකයේ අණ දෙන නිලධාරියා කපිතාන් යෙරමේයෙව්" මෙහි දී නගරාධිපති ඉවාන් ඉවානොවිච් අසෙහි තිබුණු විවෘත ඇරිය දුම්කුඩු පෙට්ටියට ඇඟිල්ල ඔබා දුම්කුඩු ටිකක් ගත්තේය.

ඉවාන් ඉවානොවිච් මෙසේ පිළිතුරු දුන්නේය:

"හ්ම්!"

"ඉතින් මගේ යුතුකම" නගරාධිපති කියන්නට විය. "රජයේ අණසකට කීකරු වීමයි. උසාවියේ ලියවිල්ලක් හොරකම් කිරීම නීතියේ හැටියට බරපතළ අපරාධයක් බව ඔබ දන්නවාද?"

"ඔව්, මම දන්නවා. කැමති නම් ඔබට උගන්වන්නත් මම දන්නවා. නීතියෙහි සඳහන් වෙන්නෙ මිනිසුන් ගැන. උදාහරණයක් වශයෙන් ඔබ උසාවියේ ලියවිල්ලක් හොරකම් කළොත්. එනමුත් ඌරා තිරිසනෙක්. දෙවියන්ගේ මැවිල්ලක්."

"ඒ ඔක්කොම ඇත්ත, නමුත් නීතිය කියන්නෙ මෙහෙමයි: 'හොරකමට වැරදිකාර' කරුණාකරල සාවධානව අහගන්න. 'වැරදිකාර' මෙහි දී වර්ගයවත් ලිංගයවත් තනතුරවත් සඳහන් කරන්නේ නැහැ. ඒ කියන්නෙ සතෙකු වුණත් වැරදිකාරයකු වෙන්න පුළුවන්. ඉතින් සතා විනය කඩ කළ එකකු හැටියට නඩු තීන්දුවට අනුව දඬුවම් දෙන්නට කලින් සතා පොලිසියට ඉදිරිපත් කළ යුතුයි."

"නැහැ, නගරාධිපතිතුමා." ඉවාන් ඉවානොවිච් උපේක්ෂාවෙන් විරුද්ධත්වය පළ කෙළේය. "ඒක නම් වෙන්නෙ නැහැ."

"ඔබ කැමති නැතියත්, මම රාජකාරිය කළ යුතු යි."

"ඔබ මා බය ගන්වනවා ද? ඌර මෙහියන්න කමතට නැති සෙබළකු එවන්න ද ඔබ අදහස් කරන්නෙ? මම කුස්සි අම්මාට අණ කරනවා. ඌට ඉලපත් පාර දීල එළවල දමන්න. උගෙ අඩුමඩු කවල දමන්න."

"ඔබ සමඟ වාද කරන්න හයියක් මට නැහැ. ඌරා පොලීසියට ඉදිරිපත් කරන්න අකමැති නම් මහාප හැටියට උගෙන් ප්‍රයෝජන ගන්න. නත්තලට ඌ මස් කරල කෑමට ගන්න. මම ඔබගෙන් ඉතාමත් නිහැතමින් ඉල්ලා සිටින්නෙ මෙන්න මෙච්චරයි; ගාජ්ජා බොහොම අපූරුවට රසට හදන ඌරු මස් කුට්ටිවලින් මටත් මස් කුට්ටි දෙකක් එවන්න. මගේ බිරින්දෑ ජීවාගේ රස බලන්න බොහොම ආසයි."

"මස් කුට්ටි දෙකක් එවන්නම්."

"ආදරණීය මිතුර, නැගිවත්ත මහත්මයා, ඔබට බොහොම ස්තුති යි. මම ඔබට තවත් වචනයක් කියන්නට ඕනෑ. තඩුකාරතුමාත් අප දන්නා හඳුනන සියලු දෙනාත් මට කටයුත්තක් පවරා තිබෙනවා. ඒ කියන්නෙ ඔබගේ හිත මිතුරු ඉවාන් නිකිපරොවිච් සමඟ ඔබ සමාදාන කරවන්න."

"මොනවා! ඒ අසික්කිතයා එක්ක? ඒ ගොරහැඩි පාහරයා එක්ක? මම සමාදාන වෙන්නෙ නෑ, කව ම කවදාවත්. ඒක වෙන්නෙ නෑ. ඒක නම් වෙන්නෙ නෑ. . ." ඉවාන් ඉවානොවිච් කියා සිටියේ ඉතාමත් දැඩිතර ව හා තීරණාත්මක වය.

"ඔබ මහාප හැටියට" නගරාධිපති නැවසුවේ දෙනාසා පුටුවෙන් ම දුම්කුඩු උරමිනි. "ඔබට උපදෙස් දෙන්න මට හයියක් නැහැ, මම කියන්නෙ මෙන්න මෙකයි. ඔබ දෙපල වයිර බැඳ ගෙන. ඉතින් සමාදාන වුණ හැටියේ. . ."

එහෙත් ඉවාන් ඉවානොවිච් කතාව වෙනතකට යොමු කරවන්නට උවමනා විට දී හැම දා ම කරන පරිද්දෙන් වටුවන් අල්ලන හැටි කියන්නට පටන් ගත්තේය.

එනයින් කිසිදු ප්‍රතිඵලයක් නො ලබා ම පෙරළා ගෙදර බලා යාමට නගරාධිපතිට සිදු විය.

හයවන පරිච්ඡේදය

පාඨකයාට සියල්ල පහසුවෙන් දැන ගත හැකි වග

සිදු වූ දෙය වසන් කරන්නට උසාවියේ දී කොතරම් මහත් උත්සාහයක් දැරුවත්, ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ ඌරා විසින් ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ පැමිණිල්ල සොරා ගන්නා ලද බව පසු දා ම මුළු මිර්ගොරද් නගරය පුරා පතළ විය. කට වරද්දා ගැනීමකින් රහස හෙළි වූයේ නගරාධිපති අතින් මය. එම සිද්ධිය ගැන ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ට පැවසූ විට දී වදනක් නොදෙඩූ ඔහු ගත් කටට ම ඇසුවේ මෙපමණකි.
"කළු ඌරා ද?"

එහෙත් සිද්ධිය දැන ගත් අගාපියා උන්දෑ ඉවාන් නිකිෆරොවිච් ළඟට ආයෙමත් ඇඟැලුම් පාන්නට වූ විය.

"ඔහේ මොනවද මේ කියන්නෙ? ඔහේ ඒක ගණන් නොගෙන හිටියොත් මෝඩයකුට බාර අර ගෙන ඔහේට හිනා වේවි! එහෙම වුණායින් පස්සෙ ඔහේ මොන වංසක්කාරයෙක් ද! ඔහේ බොහොම නැමති රසකැවිලි විකුණන ගැහැනියට සලකන තරම් වත් ඔහේට සලකන එකක් නෑ. ඊටත් වඩා අන්ත වේවි!"

කලහකාර අම්මණ්ඩි අන්තිමේ දී ඔහු පොළඹවා ගන්නට සමත් වූවාය. මුහුණ පුරා කළුවන් ලප ඉහිරුණු අණ්ඩ දුඹුරු කබායක් ද දිගු සාටකයක් ද හැඳි, මැදි වියේ සිටි පෙත්සම් ලියන මිනිහෙක් ආ... විසින් කොහෙන් දෝ සොයා ගන්නා ලදි. පෙත්සම් ලියන්නා තම සපත්තු තාරවලින් මැද ගනියි. එක් කනක පිහාටු පෑන් තුන බැගින් ගසා ගෙන, කුඩා තීන්ත කුප්පියක් තබා බොත්තමට තබා ... පොටකින් එල්ලා ගෙන ඇවිදියි. පත්තෑල නවයක් එක වර කට... ඔබා ගෙන දස වන පත්තෑලය සාක්කුවෙහි ලා ගනියි. ගත් රාජ්‍ය ලාංඡනය සහිත එක කඩදාසියක කොතරම් ගනු පැමිණිලි ප්‍රමාණයක් අඩංගු කරන්නේ ද යත්, කිසිවෙක් නැතුව කිසිහුම් අරින්නේ නැතුව

එය එක එල්ලේ කියවා ගෙන යන්නට කිසිවකුට අවශ්‍යතාවක් නැත. එවන් ගති සිරිත්වලින් හෙබි මෙම පුංචි මිනිසා එතෙක් නාරා ගාරා අවුස්සා සවිහොස නො සක්‍ස වැඩ කිරීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් අන්තිමේ දී මෙවන් ලියවිල්ලක් බිහි විය:

"වංශක්කාර ඉවාන් නිකිෆරොවිච් වන මා විසින් මිර්ගොරද් නාගරික උසාවිය වෙත ලියා දන්වන වග නම්,

වංශක්කාර ඉවාන් ඉවානොවිච් ද වංශක්කාර ඉවාන් නිකිෆරොවිච් වන මා ද අතර පැන නැඟි කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් මවිසින් ඉදිරිපත් කළ පැමිණිල්ලෙන් පසු ව මිර්ගොරද් නාගරික උසාවිය දෝෂ සහගත වැරදි සහගත කුට්ටාලිකමකට ඉඩ දී තිබේ. සත් උරේකු විසින් කරන ලද නිතීන මුරණ්ඩු ක්‍රියාව රහසිගත ව තබා ගෙන සිටිය ද දැන් එය විවස්තර මිනිසුන් අතර කුතුහලය පැතිරීමට මුල් ව ඇත. ඉහත සඳහන් කළ උරා ලියවිල්ලක් හොරකම් කිරීමට සමත්කමක් ඇත්තෙකැයි ඇදහිය නො හැකි මොඩ සතෙකු බැවින් යථෝක්ත නපුරු චේතනා සහගත ක්‍රියාවට උසාවිය විසින් ම ඉඩ දුන් බවට කිසි සැකයක් නැත. ඊට අනුව ඉඳුරා පැහැදිලි වන කාරණය නම් තමා වංශක්කාරයෙකැයි කියා ගන්නා පුත්, හොර මැරකම් කිරීම, ජීවිතයට අනතුරු කිරීම, ආගමක් ධර්මයක් නො තැකීම ගැන කලක සිට ම කුප්‍රකට ව සිටින්නා වූ ඉවාන් ඉවානොවිච් විසින්, ඉහත සඳහන් කළ උරා එවැනි ක්‍රියාවකට පුරුදු පුහුණු කොට පොළඹවන ලද බව ය. එහෙත් පක්ෂපාතීත්වය ආවේණික කොට ගත් මිර්ගොරද් නාගරික උසාවිය රහසිගතව එවැනි ක්‍රියාවකට අනුකූලතාව පළ කොට ඇත. එවැනි අනුකූලතාවකින් තොර ව ඉහත සඳහන් කළ උරාට කවරාකාරයකින් වත් ලියවිල්ල පැහැර ගෙන යෑමට පුළුවන්කමක් නැත්තේ මන්නිසා ද යත්; නාගරික උසාවියෙහි බොහෝ සේවකයන් රාජකාරියෙහි නිරතව සිටින බැවිනි. අනික් කිසිවකු නැතත් ඉස්තෝප්පුවේ නිතර රැකවලෙහි සිටින එකැස් කණ අතක් තොර සෙබළා උරාට පොලු පහරක් දී පන්නා දැමීමට තරම් උපන් හපන්කමක් ඇත්තකු වන බැවිනි. එයින් මැනවින් පැහැදිලි වන කාරණය නම් නාගරික උසාවිය ලැබෙන වාසි ප්‍රයෝජනය ඉතා මිත් කැදර ව සරිහරියට බෙදා ගැනීමේ අදහසින් කුට්ටාලිකමක යෙදී ඇති බව යි. ඉහත සඳහන් වංශක්කාර මැරවර ඉවාන් ඉවානොවිච් දුන් වැඩි ඇත්තේ

ගලේ පැහැරූ බළලාගේ තත්වයට ය. වංශක්කාර ඉවාන් නිකිෆරොවිච් වන මෙවිසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන මෙම අයදුම් සැලකිල්ලට ගෙන, කළු උරයා හෝ ඌ සමඟ එකතුවූ ව ක්‍රියා කළ වංශක්කාර ඉවාන් ඉවානොවිච්ට හෝ දඬුවම් නො කළහොත් උසාවිය කළ නීතිවිරෝධී ක්‍රියාව ගැන රාජ්‍ය සභාවට පැමිණිලි කරන බව මෙයින් දන්වා සිටිමි. මේ වගට, වංශක්කාර ඉවාන් නිකිෆරොවිච්."

එම අයදුම් ක්‍රියාකාරී වන්නට විය. කරුණාවන්ත සියලුම මිනිසුන් තුළ නිතර දක්නට ලැබෙන ආකාරයට තඩුකාරයා අධික සියලුම මිනිසෙක් විය. ඔහු කාරණය ගැන ලේකම්ට දන්වීය. දෙතොල් පද කර ගෙන 'හ්ම්' යනුවෙන් ගැඹුරු හඬක් නැගූ ලේකම්ගේ මුහුණින් පළ වූයේ තම දෙපා ළඟට බිල්ලක් දුව ගෙන එනවා දකින විට යක්ෂයාගේ මුහුණෙහි පමණක් පළ වන සැක උපදවන සුලු උදාසීන දෙව්ටකාවිටු බැල්මකි. ඇත්තේ එක ම මාර්ගයක් පමණකි. එනම් මිතුරන් දෙදෙන සමාදාන කරවීම යි. එහෙත් මේ දක්වා ඒ සඳහා දරූ සියලු ප්‍රයත්නයන් පල නොදුන් බැවින් එය කළ හැක්කේ කෙසේද? ඒ කෙසේ වෙතත් යළි උත්සාහ කර බලන්ට තීරණය කරන ලදී. ඉවාන් ඉවානොවිච් මුරණ්ඩු ලීලාවෙන් ඊට අකමැත්ත ප්‍රකාශ කළා පමණක් නොව, තදබල කෝපයට ද පත් විය. ඉවාන් නිකිෆරොවිච් ඊට පිළිතුරු වශයෙන් පස්සා පැත්ත හැරෙව්වා මිස වදනක් දෙඩුවේ නැත. එකල්හි උසාවිය කවදාවත් කීර්තියක් ලබා නැති අසාමාන්‍ය කඩිනම් වේගයකින් නඩුව පිළිබඳ ක්‍රියාකටයුතු කෙරෙන්නට විය. එදින ම නඩුවට අදාළ ලියවිලි සකස් කොට අංක යොදා ලිපි ගොනුව අමුණා සේප්පුවෙහි තැන්පත් කරන ලදී. එම ලියවිලි සේප්පුවේ අවුරුද්දක් දවුරුද්දක් තුන් අවුරුද්දක් තිබුණේය; තිබුණේය; තිබුණේය. එම කාලය තුළ මිර්ගොරොද් නුවර බොහෝ තරුණියෝ දීග ගියෝය. නගරයේ අලුත් මාවතක් ඉදි කරන ලදී. තඩුකාරයාගේ හක්කේ මුර දතක් ද උඩු ඇන්දේ දත් දෙකක් ද වැටුණේය. ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ මිදුලේ පෙරටත් වැඩියෙන් කොළු කෙලි පැටව් දුව පනින්නට වන් පටුනු කොහෙන් පාත් වූවෝ දැයි දෙවියෝ දනිති. ඉවාන් නිකිෆරොවිච් අසල්වැසියාට විරුද්ධ ව තර්ජන ගර්ජන කරන බියෙන් අලුත් කකුළු කොටුවක් තලින් තිබුණු තැනට මදක් ඇතින් තැනුවේය අසල්වැසියා නො දකින පරිද්දෙන් පැලලි බැඳ ගෙන සියල්ල වෙළා ගත්තේය. එතැයින් තාමුලකාර මිනිස්සු දෙදෙනා කවදා වත් එක් එකිනෙකා

නුඹිච්චි නො වූහ. නඩුව පිළිබඳ ලියකියවිලි තීන්ත පැල්ලම් ගැසුණු චිච්රැඩ් සේප්පුවේ ඉතාමත් මැකවින් සුරකි ව තැන්පත් ව තිබුණේය.

ඒ අතරතුරේ දී මිර්ගොරද් නගරයට අතිශය වැදගත්කමින් උතුරා සිද්ධියක් සිදු විණ.

නගරාධිපති ප්‍රිය සම්භාෂණයක් පැවැත්විය. ප්‍රිය සම්භාෂණවල ද නා නා ප්‍රකාර අපූර්ව මංගල භෝජන සංග්‍රහවල ද විසිතුරු සිරිය ඒත්තුමට නගන්නට පින්සල් හා සායම් මම කොයේ නම් සොයා ගන්නෙමිද? ඔබගේ සර්ලෝසුව ගෙන එය විවෘත කොට එහි සිදු වන්නේ කවර ක්‍රියාදාමයක් දැයි බලන්න. බිය උපදවන අනම්මිනම් නො වේද? නගරාධිපතිගේ ගෙමිදුලෙහි නතර කර ඇති වාහනවල සිතිය නො හැකි තරම් රථ රෝද සංඛ්‍යාව කිහෙකි ඔබ ගන්න. කවර නම් රථයක් ද එහි දක්නට නැත්තේ? එක් කරත්තයක පිටුපස පුළුල්ය. ඉදිරිපස පටුය. අනික් කරත්තයක පිටුපස පටුය. ඉදිරිපස පුළුල්ය. තව කරත්තයක් විශාල ගොයම් කොළයක් වැන්න. තැන තොක් මුදලාලි හාමිනේ මහතෙතු වැන්න. තව කරත්තයක් කට කට කොට පූ වැටහැලි හැඳ ගත් යුදෙව් ජාතිකයකු වැන්න. තැන තොක් මුරමහින් නම බෙරී නැති ඇට සැකිල්ලක් වැන්න. කිසිවකුට හෝ කිසිවකට හෝ සමාන නො කළ හැකි තවත් කරත්තයක් ඉතාමත් විරූපී අද්භූත සත්තෙකුගේ ස්වරූපය දරයි. රථරෝද හා පියාපුරු අසුන් අතරින් කතිර හැඩැති ගෙන සම් කවර ඇල්ලූ ලොකු කවුළු සහිත පිය ද දක්නට ඇතිය. කත් පැහැති හා නා මාදිලියේ තොප්පි පැළඳ ගත් රියැදුරෝ රථවලින් මුදන ලද අසුන් මිදුල හරහා දක්කා ගෙන යති. නගරාධිපති පවත්වන්නේ කවර නම් ප්‍රිය සම්භාෂණයක් ද! අපගේ කතාවට නායක වන ඉවාන් ඉවානොවිච් ඇතුළු බොහෝ පුහුවරු එහි පැමිණ සිටියහ. ඔවුන් සියලු දෙනාගේ නම් ගම් මෙහි ලියන්නට බැරිය. අත විඳෙන බැවිනි! කොපමණ කාන්තාවෝ එහි සිටියාහුද? තලරවළු කාන්තාවෝ ය. සුදු කාන්තාවෝය. උස්, මිටි, මහත, කෙට්ටු කාන්තාවෝය. ඉතා සුම මිටින් ගත හැකි කාන්තාවෝය. කොපමණ ගොරෝසිද? කොපමණ ගවුම්ද? රතු, කහ, නිල්, කොළ, සුදුරු යනාදි නන් පැහැයෙන් විසිතුරු. අසුන් හා පරණ ඇඳුම් පැලඳුම්ය. අත් ලේන්සු සේද පටි කොපමණ ද! අපේ ඇස්වලට දෙවියන්ගේ පිහිට තමයි! අප ඇස් ලැබූ සිත පල වන්නේ එවන් දසුම්කලු දර්ශනයකිනි. නාම් කිම ඇර තිබුණු මෙසයේ දිග පළල! සියලු දෙනා කතාබහ කළ පැව! ප්‍රීති ඝෝෂා පැවැත්වූ

සැටි! එය ඇඹරුම් ගල් ගෙරිද හා දති රෝද සහිත මෝලෙන් නාගිය ශෝකාව පරදවනසුලු ශෝකාවකි! ඔහුන් කුමක් ගැන කතාබහ කෙළේ දැයි විස්තර කරන්නට බැගදා මට පුළුවන්කමක් නැති විය හැකිය. එහෙත් කාලගුණය ගැන, බල්ලන් ගැන, තිරිඟු ගැන, තොප්පි ගැන, අශ්ව පැටවුන් ගැන යනාදී වශයෙන් සිත් අදනාසුලු වූත් ප්‍රයෝජනවත් වූත් දේවල් ගැන කතාබහ කළ බව සිතා ගත හැකිය. අපගේ කතාවට පාත්‍ර වන ඉවාන් ඉවානවිච් නො ව එකැස් කණ අනික් ඉවාන් ඉවානවිච් කෙනෙක් මෙලෙස පැවසීය.

"මගේ දකුණු ඇසට ඉවාන් නිකිෆරොවිච් මහත්මයා නො පෙනීම මට හරිම පුදුමයක් නොවැ" (එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානවිච් තම ගැන හැම දා උපහාස මුඛයෙන් වදන් කෙළෙයි.)

"එන්න කැමති වුණේ නැහැ" නගරාධිපති කීය.

"ඒ මොකොද?"

"දෙයියන්ගෙ වැඩක් තමයි. දැන් දවුරුද්දක් වෙනවා ඉවාන්ලා දෙපළ වෛර බැඳ ගෙන. එකෙක් සිටින තැනකට අනිකා මුත්තා කිවත් යන්නෙ නැහැ!"

"ඔබ මොනවද මේ කියන්නෙ" මෙසේ දී එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානවිච් දෑස උඩ හිඳුවා දෑත එක් කොට බැඳ ගත්තේය. "හොඳින් දෑස පෙනෙන මිනිස්සුත් සාමයෙන් සමඟියෙන් ජීවත් වන්නෙ නැත්නම් එකැස් කණ මට ලබන්නේ කවර නම් සැලදසාවක් ද!"

ඒ කීමට සියලු දෙනා කොක් හඬ ලා සිනා සුණහ. ඉවාන් ඉවානවිච් තැනට කිසිත කාලයක් අලුත් විහිළු වදන් ගෙදීගෙමි සහගත වූ බැවින්, සියලු දෙනා ඔහුට ආදරය කළ. නාසය මත මැස්සෙක් වසා ගෙන සිටිය ද මුහුණෙහි කිසි ම ඉරියව්වක් පළ නොකර මෙතෙක් වෙලා මුල්ලක වාඩි වී සිටි, කොට කබායක් හැඳි නාස් පොල්ලෙහි පැලැස්තරයක් ඇල්ලූ උස මිනිසා තම අසුනෙන් නැඟිට එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානවිච් වට කර ගෙන සිටි පිරිස ළඟට කිට්ටු විය.

"මේ අහන්න!" තමන් මිටා සැඟෙන පිරිසක් රැස් ව සිටිනු දී එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානවිච් කොපළේය. "මම කියන දෙය අහන්න! මගේ පොට්ට ඇස දිහා බල බලා ඉන්නවාට වැඩිය ප්‍රයෝජනවත් වැඩක් කරමු. අපි සන්තොස් දෙනා එකමුතු ව අපේ මිතුරන් දෙදෙනා

සමගි කරවමු. දැන් ඉවාන් ඉවානොවිච් මහත්මයා ගෑනු ළමයින් එක්ක දොඩ දොඩා ඉන්න වෙලාවේ අපි හෙමින් සීරුවේ ඉවාන් නිකිෆරොවිච් මහත්මයා කැඳවා ගෙන එමු. ඔවුන් දෙදෙනා මුණ ගස්වමු."

සියලු දෙනා ම එම යෝජනාව එක හඬින් අනුමත කළහ. නිකිෆරොවිච්ගේ ගෙදරට වහා ම කෙනෙකු යවා, කෙසේ හෝ ඔහු අර්පිත සංග්‍රහයට කැඳවා ගෙන ආ යුතු යයි තීරණය කළහ. එහෙත් ඔවුන් සියලු දෙනාගේ විමතියට හේතු වූයේ එම කාර්යය කාට පැවරිය යුතු ද යන වැදගත් ප්‍රශ්නය යි. රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික කටයුත්තක දී වුවත් දක්ෂතාවකින් වඩාත් සියුම් කුශලතාවකින් කවුරුන්ට ක්‍රියා කළ හැකි දැයි ඔවුනු දිගු වේලාවක් වාද විවාද කළහ. අන්තිමේ දී එම කාර්ය ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෙව් ගොලොපුසියා වෙත පවරන්නට ඒකමතික ව තීරණය කරන ලදී.

පළමුකොට එම අපූරු පුද්ගලයා කවරෙකු දැයි පාඨකයාට මඳක් හඳුන්වා දිය යුතුව තිබේ. ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෙව් වචනයේ පරිසමාප්ත අර්ථයෙන් ම සද්ගුණවතෙකි. සිල්වතෙකි. මිර්ගොරොද් නගරයේ ප්‍රභූවරයෙකු ඔහුට කරේ බඳින ලේන්සුවක් තෑගි කළත් අමුඩ ලේන්සුවක් තෑගි කළත් ඔහු එක සේ ස්තුති කරයි. ඔහුගේ නාසයට කිසිවෙකු නියපිටින් පහරක් ගැසුවත් ස්තුති කරයි. ඔබගේ කබාය දුඹුරු පාට නමුත් කබා අත් නිල් පාට මොකදැයි ඇසුවොත් ඔහු සිරිත් පරිදි පිළිතුරු දෙන්නේ මෙයාකාරයෙනි "ඉතින් ඔබට නැහැ නොවැ එවන් කබායක්. තව ටික දවසකින් මුළු කබාය ම එක පාටක් ගනීවි." ඇත්තෙන්ම අව් රශ්මිය වැටී නිල් පාට කබා අත් දුඹුරු පැහැය ගන්නට විය. දැන් මුළු කබාය ම දුඹුරු පාට යි. තවත් අරුම පුදුම දෙයකි. ඔහු තම ලොම් රෙදි කබාය ගිම්හාන සමයට ඇඳීමත් කපු රෙදි කබාය සීත සමයට ඇඳීමත් ය. ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෙව්ට තමන්ගේ ම ගෙයක් දොරක් නොමැත. කලකට පෙර නගර කෙළවරේ ඔහුටම අයිති ගෙයක් තිබිණි. ඔහු එය විකුණා එයින් ලත් මුදලින් කළු වලිග සහිත රතු අසුන් තුන් දෙනෙකු ද කුඩා කරත්තයක් ද මිල දී ගත්තේය. ඔහු එම රියෙහි නැඟී ඉඩම් හිමියන් මුණ ගැසෙන්නට ගියේය. එහෙත් එවැනි ගමන් බිමන් බොහෝ කරදරකාරී වූ බැවින් ද අසුන් නඩත්තු කරන්නට මුදල් හිඟ පාඩු වූ බැවින් ද ඔහු ඒ සියල්ල රෙඩිංගෝටයකට ද වැඩකාර කොල්ලෙකුට ද මාරු කොට වැඩිපුර රූබල් විසි පහක් ද ලබා ගත්තේය. අනතුරු ව ඔහු රෙඩිංගෝටය විකුණුවේය.

වැඩකාර කෙල්ල, රන් අලෙවි දුන් අගනා සමින් නිමවුණු උඩුකොට් සුර පසියකට මාරු කෙළේය. කිසිවකු ළඟ නොමැති උඩුකොට් සුර පසියක් දැන් ඔහු සතුව තිබෙන්නේ එහෙයිනි. දැන් ඔහුට විනෝදය සඳහා ගම්වල ඇවිදින්නට යාමට පවා කාලවේලාවක් නොමැත. ඔහු නගරයේ නතර විය යුතුය. තම නඩුවට නියමිත කටයුතු කොට විනෝදය ලබන වංශවතුන්ගේ ගෙවල්වල ඔහු රාත්‍රිය ගත කළ යුතුය. ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෝ හොඳින් කන්නට බොන්නට හැකි මිනිසෙකි. ඉමහත් කුසලතාවකින් කාඩ්දාසි සෙල්ලම් කරන්නෙකි.

කීකරුව අවනත වීම නැම දා ඔහුට සුපුරුදු කාරියක් වූ බැවින් ඔහු වහා ම තොප්පිය පැලඳ ගෙන සැරයටිය ද රැගෙන යන්නට පිටත් විය. ඔහු යන ගමන් කල්පනා කරන්නට වූයේ කවර නම් උපායකින් ඉවාන් නිකිපරොවිච් භෝජන සංග්‍රහයට කැඳවා ගත හැකි ද යන්නයි. ගරුකටයුතු මිනිසකුට සරිලන පරිද්දෙන් ඔහු තුළ පිහිටි දැඩිකර ගතිලක්ෂණ නිසා මෙම ව්‍යාපාරය පල නොදෙන දිය නො හැකියාවක් මෙනි. ඇත්තෙන් ම සයනාසනයෙන් නැගිටීම පවා මහත් කරදරයක් කොට අවශ්‍ය කාරියක් කොට ඔහු සලකන විට දී භෝජන සංග්‍රහයට පැමිණෙන්නට කෙසේ නම් තීරණය කරයිද? හොඳයි, ඔහු සයනාසනයෙන් නැගිටියත්, තම පරම සතුරා ඉන්නා තැන නිසැක ව දැන දැන ම එතැනට යාවිද? ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෝ වඩ වඩාත් ගැඹුරින් කල්පනාවේ නිමග්න වන තරමට ඔහු මුහුණ පාන බාධාවන් ද වැඩි වන්නට විය. ඒ දිනය මහත් උණුසුම් දවසකි. හිරු අව්ව පායයි. ඔහුගේ ඉහින් කනින් දහදිය පෙරෙයි. ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෝ තමන්ගේ නඩුවට නියමිත කටයුතු කරන්නට පුහුවරුනට ඉඩ දෙන්න ද, බොහෝ කාරණා අතින් ඉතා මත් සිලුම් කපටි මිනිසෙකි. අවාසනාවන්තයකු ඔහු හමු වූ පැමිණීමේ කඩු නුවමාරුවේ දී පමණකි. උවමනා තැනක දී අන්ත මෝඩයකුගේ කොටස රඟ පාන්නට පුළුම් උපදවනසුලු කුරුලුකූටි දක්ෂමක් ඔහු තිබිණ. ඇතැම් විටක දී ඔහු ගෙන් වඳිනා කණුවක් මෙන් හැසිරෙන්නේ මහා ප්‍රඥාවන්තයකු වුව ද මුළා කරවන තරම් ශූර විලාසයකිනි.

ඉතින් ඔහු ඉවාන් නිකිපරොවිච්ගේ හිත දිනා ගන්නා ආකාරය ගැන නොයෙකුත් අන්දමේ අපූරු කල්පනාවල නිමග්න වෙමින් ගමන් කරන අතරතුරේ දී බලාපොරොත්තු විරහිතව ම කිසියම් කාරණයක් ඔහු අන්දුන් කුන්දුන් කරවිය. ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෝ එක්තරා අරුම පුදුම යටකලිසමක් අඳින්නේ කවදාද එදාට ඔහුගේ සිත්තොණ්ඩය

ඒකාන්තයෙන් ම බල්ලන් සපා කන බව අපේ පාඨකයාට දැන්විය යුතු කාරණයකි. අවාසනාවකට මෙන් මෙදින ද ඔහු හැඳ සිටියේ එම ලටකලිසමකි. කල්පනාවෙහි නිමග්න වන අතරතුරේ දී ඔහුගේ දෙසවන් බිහිරි කරවමින් බල්ලන්ගේ බියකරු ගිරුම් හඬක් දස දෙසින් නැගෙන්නට වන. ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෙව් අනිත් කිසිදු මිනිසකුට කළ නො හැකි තරම් මහා හඬකින් බෙරිහන් දුන්නේද යත්; හඳුනන ගැහැනියක ද මහා දැවැන්ත දේහයකින් හෙබි ගෙහිමියා ද පමණක් නොව අසල්වැසි ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ මිදුලේ සිටි කොලු රැළ ද ඔහු කරා දිව ආහ. බල්ලන්ට සපා කෑ හැකි වූයේ ඔහුගේ එක කකුලක් වුව ද එය ඔහුගේ දහිරිය බොහෝ දුරට සිඳ බිඳ දැමූ බැවින් දෝ ඔහු දොරකඩට පිවිසියේ තරමක බයාදු ගතියකිනි.

හත්වන පරිච්ඡේදය

සමාප්තිය

"ආ! ආයුබෝවන්, ඔබ ඔක්කට ද බල්ලන් කුලප්පු කරන්නෙ ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෆ් දුටු ඉවාන් නිකිපරවිච් එලෙස පැවසුවේ ඔහු සමග කවුරුත් පාහේ විහිළු තහළු කරන බැවිනි.

"උන් ඔක්කොම මහබැවිලා ගියාවෙ! කවුද උන් කුලප්පු කරන්නෙ?"

"ඔබ බොරු කියනවා නොවැ."

"දෙයියම්පා නැහැ. නගරාධිපතිතුමා ඔබට භෝජන සංග්‍රහය ආරාධනා කරනවා!"

"ඡම්!"

"දෙයියම්පා! කොච්චර බලවත් කාරුණික ආරාධනයක් තිබ්බොත්, මට එය එයාකාරයෙන් ම කියා ගන්නත් බැහැ. මෙන්න මෙහෙමයි කියන්නෙ: ඉවාන් නිකිපරවිච් මට සලකන්නෙ සතුරෙකු වගෙයිලු. කතා බහ කරන්නටවත් වාඩි වෙන්නටවත් කවදාවත් ගෙ ගොඩ වෙන්නෙ නැතිලු."

ඉවාන් නිකිපරවිච් තම නිකට පිරිමැද්දේය.

"නිකිපරවිච් මහත්මයා දන් ම නාවොත් මොනව කරන්න කියා දන්නෙ නැතිලු; එය හිතාමතා ම විරුද්ධකම් පෑමක්ලු. ඉතින් කරුණාකර ඔබ ම ගොහින් නිකිපරවිච් මහත්මයා කැඳවා ගෙන එන්නැයි මගෙන් ඉල්ලා හිටියා. මහත්මයා අපි යමු! එතැන බොහොම වැදගත් පිරිසක් රැස් ව සිටිනවා."

දොරකඩ සිට ගෙන මුළු වැර යොදා හැඩිලූ කුකුළා දෙස ඉවාන් නිකිපරවිච් බලා ගෙන සිටින්නට විය.

"නිකිපරවිච් මහත්මයා ඔබ දන්නවා නම්" උද්යෝගිමත් දුන

තව දුරටත් කියන්නට විය. "ගොඩ්ඩා තැලුනයේ තිබෙන රසමසවුළු! ගොයාගෙයකුත් නැති ඔබ ජාති! ඔබගොඩ රසවත් අපූරු නාග බිත්තර!"

එවන් වදන් තෙපලද්දී ඉවාන් නිකිෆරොවිච් තම හිස හරවා සාවධානව සවන් දෙන්නට විය.

එය දූතයා හඬින් දුව ගැන්වීය.

"ඉක්මනින් යමු. ගොඩාක් රාළහාමිත් ඇවිත් ඉන්නවා! ඇයි මහත්මයා?" ඉවාන් නිකිෆරොවිච් හට එක ම ඉරියව්වෙන් වැතිර සිටිනු දුටු දූතයා කියන්නට විය. "මොකෝ? යමුද? නො යමුද?"

"මම කැමති නැහැ."

'කැමති නැහැ' යන වචන ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියන් පුදුමයට පත් කෙළේය. එම වැදගත් මිනිසාගේ කැමැත්ත ස්ථිර වශයෙන් ම ලැබෙනැයි ඔහු බලාපොරොත්තු වුව ද ඔහුට ඇසුණේ 'කැමති නැහැ' යන දැඩි වචනයි.

"ඉතින් ඇයි ඔබ කැමති නැත්තේ?" ඔහු ඇසුවේ ඉතාමත් කලාතුරකින් පමණක් ඔහු තුළ හට ගන්නා කෝපයකිනි; නඩුකාරතැන හා නගරාධිපති අපූරු විනෝදයක් ලබා ගැනීමේ අටියෙන් ගිනි දැල්වූ කඩදාසියක් ඔහුගේ හිස මත තබන විට දී පවා ඇති නො වන තරමේ තදබල කෝපයකිනි.

ඉවාන් නිකිෆරොවිච් දුම්කුඩු ස්වල්පයක් ඉරුවේය.

"නිකිෆරොවිච් මහත්මයා ඔබගේ කැමැත්තක්. ඔබ නො යන්නෙ මොකදැයි මට නම් තේරෙන්නෙ නැහැ."

"ඇයි මම එතැනට යන්නෙ? අර පල් හොරා එතැන ඉන්න හොට!" ඉවාන් නිකිෆරොවිච් පැවසීය. ඔහු සිරිත් පරිදි තම අසල්වැසියා හැඳින්වූයේ 'පල් හොරා' යනුවෙනි.

දෙවි හාමුදුරුවනේ! කොපමණ කාලයක සිට ද . . .

දෙවියන් ඉදිරියේ දිවුරන්නම්, "දෙයියම්පා ඔහු එතැන නැහැ! මේ දෙවියන් ඉදිරියේ දිවුරන්නම්, ඔහු එතැන නැහැ! හෙණ ගුලියක් පාත් වෙලා මා මෙතැන ම මරා දමාවි!" පැයකට දසවරක් වුව ද දෙවියන්පල්ලා කියා දිවුරන්නට පුරුදු වී සිටි ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියන් පිළිතුරු දුන්නේය. "නිකිෆරොවිච් මහත්මයා, ඉතින් අපි යමු!"

"ඔබ බොරු කියන්නෙ, ඔහු එතැන?"

"දෙවියන්පල්ලා, දෙවියන්පල්ලා! ඔහු එතැන නැත. ඔහු එතැන සිටිනවා නම් මට මෙතැනින් යන්නට වරම් දෙන්න එපා! මම ඉ... සිතා බලන්න මම මිනිසාට ද බොරු කියන්නෙ? මගේ අභාග්‍ය කො... වෙයි! ඉතින් තවත් විශ්වාස කරන්නෙ නැද්ද? මිනිසේ පය පැළිලා මෙතැන ම මා මැරිලා මහපොළොවෙලා යාවි! මගේ පියාටවත් මවටවත් මටවත් කවදා වත් ස්වර්ග රාජ්‍යයේ දකින්න නො ලැබේවා! ඉතින් තවත් විශ්වාස කරන්නෙ නැද්ද?"

එවන් ඒත්තු ගැන්වීම්වලින් මුළුමනින් සන්සුන් ව සිත එකලු කර ගත් ඉවාන් නිකිෆරොවිච් තම ඇඳුම් පැලඳුම් ගෙනෙන ලෙස දුවැන්ත සිරුරකින් හෙබි මෙහෙකරුවාට අණ කෙළේය.

ඉවාන් නිකිෆරොවිච් ඉතාමත් දිග පළල යටකලිසම ඇන්ද පැවිත්, ඔහුගේ කර වටා ටයිපටිය බැන්ද පැවිත්, වම් අත කෙළවරින් මැද පැළී ගිය කපු රෙදි කබාය ඔහුට ඇන්දවූ පැවිත් මෙහි ලා විස්තර කිරීම ඉඳුරා අනවශ්‍ය ය යි සිතමි. ඔහු මුළු කාලය තුළ ම සන්සුන් ව සිටි බවත්, කිසියම් භාණ්ඩයකට තුර්කි දුම්කොළ කුරපිය මිශ්‍ර කරන ලෙස ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෝ කළ ඉල්ලීමට වදනකින් හෝ පිළිතුරු නො දුන් බවත් සඳහන් කළ යුතුය.

ඒ අතරතුරේ දී, ඉවාන් නිකිෆරොවිච් පැමිණෙන්නා වූත්, වැදගත් මිනිසුන් දෙදෙනා සමාදාන වීමේ ඒකමතික බලාපොරොත්තුව ඉටු වන්නා වූත් තීරණාත්මක මොහොත, ප්‍රිය සම්භාෂණයට රැස් වී සිටියවුන් පුළ පුලා බලා සිටියේ නො ඉවසිල්ලෙනි. ඉවාන් නිකිෆරොවිච් නො පැමිණෙතියි බොහෝ දෙනා විශ්වාස කළහ. ඔහු නො පැමිණෙන බවට නගරාධිපති එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානොවිච් සමඟ ඔට්ටුවක් පවා ඇල්ලුවේය. එහෙත් ඔවුන්ට ඒ ගැන තීරණයකට එළඹිය නොහැකි වූයේ නගරාධිපති තුළ හොඳට ම තරහ අවුස්සවමින් ඔහුගේ තොණ්ඩි කකුල තමන්ගේ ඇසට ඔට්ටු ඇල්ලිය යුතු යයි එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානොවිච් තරයේ කියා සිටි බැවිනි. රැස් ව සිටියෝ හඬ නොනගා සිනා සුණහ. මිර්ගොරද් නගරයේ මහාමංගල උත්සවයක දී වුව ද පස්වරු දෙක වන විට භෝජන සංග්‍රහයට වාඩි වන්නේ වී නමුත් මෙදින දෙක පසු වී බොහෝ වෙලා ගත වී ඇතත් කිසිවෙක් තාම මේසයට වාඩි නො වූහ.

ඇන්තොන් ප්‍රොකොපියෝ දොර ළඟට පැමිණි විගස ම සියල්ලෝ

වුනිසින් ඔහු වට කරගන්නා ලදී. ඇසූ සියලු ප්‍රශ්නවලට 'එසේයත් නැත' යන නිර්ණායත්මක වචනයෙන් ඔහු කෙටියෙන් දුන්නේය. ඔහු එම වචනය කියනවාත් සමඟ ම ඇඹුම් බැඹුම් වරුසාවක් ඔහු පිට වැටෙන්නට විය. දූත කාර්ය අසාර්ථක වීම ගැන ඔහුට සාප කරන්නට වන්න. එත සාරට ම දොර් දෙබෑ කර ගෙන ඉවාන් නිකිෆරොවිච් පෙනී සිටියේය.

සාතන් හෝ මළ මිනියෙකු හෝ පෙනී සිටියේ නම් ඒ ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ගේ බලාපොරොත්තු විරහිත පැමිණීම තරම් විස්මයක් රැස්ව සිටියවුන් තුළ ඇති නො කරනු ඇත. ඇන්තොන් ප්‍රොකොෆියෙව් මුළු සභාවට කළ විහිළුවෙන් ප්‍රීතියෙන් පිනා ගියේ බව අල්ලා ගෙන හොඳට ම සිනා සෙන්නට වන.

කෙසේ හෝ වේවා, එතරම් කෙටි කලක් තුළ දී වංශක්කාරයකුට සවිලන පරිද්දෙන් මෙතරම් සුවිනීතව ඇඳ පැළඳ ගන්නට ඉවාන් නිකිෆරොවිච් සමත් වීම, සියල්ලන්ට අදහා ගත නො හැක්කාක් මෙන් විය. ඒ වෙලාවේ එතැන ඉවාන් ඉවානොවිච් නො සිටියේය. ඔහු කිසියම් කාරණයක් සඳහා බැහැර ගොස් සිටියේය. විස්මය සන්සිඳුවා ගත් සියලු දෙනා ඉවාන් නිකිෆරොවිච්ට නිරෝගී සම්පත්තිය පතා ඔහුගේ මහත දෙගෙන දේහ සම්පත ගැන සතුට පළ කළහ. ඉවාන් නිකිෆරොවිච් සියල්ලන් සිඹ සනසමින් මෙලෙස පැවසීය: "බොහොම ස්තුතියි!"

ඒ අතරතුරේ දී කාමරය හරහා රැගෙන යන රසමසවුලින් ද නා නා ජාති ආහාර පානාදියෙන් ද නාසිකා සුවඳ බඩගිනි අවුස්සන්නේ නාසා පිනවයි. සියලු දෙනා භෝජනාගාරයට පිවිසියහ. දොඩම්පු, නිහඬ කෙට්ටු, මහත කාන්තා පෙළ පළමු ව වාඩි වූහ. දිගු මේසය, නන් පැහැති මල් රැලි කැඩිමින් බඩිමින් පෙළ දෙන්නාක් වැන්න. දිසිරි මුසු මේසයෙහි ඇර තිබුණු කෑමබීම ජාති වර්ණනා නො කරමි. දිසිරි මුසු මේසයෙහි ඇර තිබුණු කෑමබීම ජාති, මස් මාළු, සෝස් වර්ග, සලාද, කට්ලිස්, පස්තෑල. සුප්, තම්බාපු බැදපු මස් මාළු, සෝස් යනාදී විශේෂයෙන් කකුළුන් තුළ බියක් දනවූ මත්පැන් මුසු සෝස් යනාදී විශේෂයෙන් කතුන් තුළ බියක් දනවූ මත්පැන් ගැන විස්තර නො කරමි. එවන් කෑම රසකහර පිනවන කෑම ජාති ගැන විස්තර නො කරමි. එවන් කෑම ජාති ගැන කටකතා පතළ කරනවාට වඩා ඒවා අනුභව කරන්නට මා වඩාත් කැමැත්තක් දක්වන බැවිනි.

මාළු ඇඹුල ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ බෙහෙවින් හිතට ඇල්ලූ කෑමක් විය. සේ මාළු දිසිය ළං කොට ගෙන සුපුරුදු සපන්කම් දක්වමින් විය. ඔහු ඉතාමත් අඩා විය, සේ මාළු දිසිය ළං කොට ගෙන ඔහු ඉතාමත් ඵලදායී පෝෂණදායී කාර්යයෙහි නිරත වන්නට විය.

මාළු කටු නෝරා බේය. තසිමෙහි තැබිය. අහම්බෙන් මෙන් ඔහුගේ නෙත් මේසයෙහි ඉදිරි අසුන දෙසට යොමු විය. දෙයියන්ගෙ වැඩක් තමයි, පුදුමයෙනුත් පුදුමයකි! ඔහු ඉදිරියෙන් වාඩි වී සිටින්නේ ඉවාන් නිකිපරොවිච්ය!

ඒ වේලාවේ ම ඉවාන් නිකිපරොවිච්ගේ නෙත් ද ඉදිරි අසුන දෙසට යොමු විය. නැත! මට නම් බැරිය! . . . මට අසීස් ලැබෙන දෙන්න! එම දර්ශනය විස්තර කරන්නට මගේ කබල් පෑන සමත් නැත! ඔවුන් දෙදෙනාගේ මුහුණු විස්මයෙන් ගල් ගැසුණාක් මෙන් විය. දෙදෙනා ම දුටුවේ බොහෝ කලක සිට දන්න පුරුදු හඳුනන මුහුණුය. හදිසියේ දුටු මිතුරා කරා ගොස් දුම්කුඩු පෙට්ටිය දිගු කොට කරුණාකර ඩිංගක් ගන්නැයි කියන්නට සැරසුණාක් මෙන් විය. ඒ සමග ම මුහුණු දෙකින් ම පළ වූයේ අසුබ පෙරනිමිත්තක් දුටුවාක් වැනි භයංකර පෙනුමකි! ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ හා ඉවාන් නිකිපරොවිච්ගේ ඉහින් කනින් දහදිය වෑගිරෙන්නට විය.

කෑම මේසයෙහි කොපමණ දෙනා වාඩි වී සිටියෝ ද ඒ සියලු දෙනාම සාවධානයෙන්, එක්තරා කලෙක දී මිතුදම් වෙළී සිටි මිතුරන් දෙදෙනා කෙරෙන් නෙත් මෑත් නො කර ගෙන තුෂ්ණීම්භූත ව සිටියහ. වලිකුකුළු මස් පිසින ආකාරය ගැන, බෙහෙවින් සිත් අදනාසුලු කතාබහක නියැලී සිටි කාන්තාවෝ වහාම දෙඩවීම නතර කළහ. සියල්ල නිහඬතාවෙහි ගිලී නිමග්න විය! එය කුසලතාපූර්ණ ප්‍රතිභාපූර්ණ මහා සිත්තරකු විසින් සිත්තමට නැගිය යුතු දර්ශනයකි!

අන්තිමේ දී ඉවාන් ඉවානොවිච් අත්ලේන්සුව ගෙන හොටු සුරන්නට විය. ඉවාන් නිකිපරොවිච් අවට බලා විවෘත දොර දෙසට නෙත් යොමු කෙළේය. නගරාධිපති එම ඉරියව්ව වහාම තේරුම් ගත්තෙන් දොර තර කොට වසා තබන ලෙස අණ කෙළේය. මිතුරෝ දෙදෙන එක් වරක් වත් ඔවුනොවුන් දෙස නො බලා ආහාර ගන්නට වන්හ.

භෝජන සංග්‍රහය හමාර වූ විගස ම හිටපු මිතුරන් දෙදෙනා තම තොප්පි සොයන්නට වූයේ හෙමින් සීරුවේ එතැනින් මාරු වනු පිණිසය. එකල්හි නගරාධිපති ඉඟියක් කෙළෙන්, එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානොවිච්, ඉවාන් නිකිපරොවිච්ගේ පිටුපසින් ද නගරාධිපති ඉවාන් ඉවානොවිච්ගේ පිටුපසින් සිට ගෙන, දෙදෙනා එකිනෙකා මුණ ගැසී අතට අත දී ආචාර කරනු වස් පසුපසින් තල්ලු කරන්නට වන්හ.

එකැස් කුණා ඉවාන් ඉවානොවිච් තරමක් ඇළෙව්ට වූව ද, බොහෝ දුරට සාර්ථක ව මුණ ගස්වන අතිසා සිටින දෙසට ඉවාන් නිකිෆරොවිච් තල්ලු කරන්නට විය. එහෙත් නගරාධිපතිට අවිය ඇතින් කතන්නට සිදු වන බැවින් තම කොණ්ඩ කතුල ගැපෙස්වත් කීකරු කර ගත නො හැකිව ඉඳුරා අතික් දිසාවකට තල්ලු කර ගෙන යන්නට වූයෙන්, බෝතල්වලින් පිරුණු මේසයෙහි හැපීම යන්නමින් මහා නරවා ගත්ත ද, කුතුහලයෙන් අත්දුත්කුත්දුත් ව කාලය මැදට වැදුණු රතු පැහැති ගවුමක් හැඳි තුළ කාන්තාවකගේ ඇගෙහි ඉවාන් ඉවානොවිච් හැපුණේය. එය එතරම් සුබ පෙර නිමිත්තක් නො වූයෙන් හඬුකාරතැන නගරාධිපතිගේ තැන ගෙන, තල්ලු කරන කාර්ය නිසි පරිදි කරන්නට අදහස් කර ගෙන, උඩු කොලෙහි රැඳි දුම්කුඩු සියල්ල එක් වර දෙනාසා පුටයෙන් ම උරා, ඉවාන් ඉවානොවිච් අතික් දිසාවකට තල්ලු කර දැමීය. මෙය මීර්ගොරද් නගරයේ මිනිසුන් සමාදාන කරවන සුපුරුදු විධියකි. එය එක්තරා ආකාරයක පන්දු කෙළියක් වැන්න. හඬුකාරතැන ඉවාන් ඉවානොවිච් තල්ලු කළ විගස ම එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානොවිච්, වහලෙන් වැසි වතුර වැටෙන්නාක් මෙන් සිරුර පුරා දහදිය පෙරෙන ඉවාන් නිකිෆරොවිච් මුළු වැර යොදා තල්ලු කෙළේය. හිටපු මිතුරන් දෙදෙනා ගිලවස් අකැමැත්ත පළ කෙළේ වී නමුත් දෙපාර්ශ්වයට තල්ලුව සාර්ථක කර ගත හැකි වූයේ අතික් අමුත්තන්ගේ ද නො මඳ සහයෝගිතාව ලැබුණ බැවිනි.

මවුනු සියලු දෙනා හැම පැත්තෙන් ම තදබදේට තෙරපෙමින් හිටපු මිතුරන් දෙදෙනා වට කර ගෙන, එකිනෙකාට අතට අත දී ආචාර නො කරන තෙක් ඔවුන්ට බැහැර යන්නට ඉඩ නො දුන්න.

"නිකිෆරොවිච් මහත්මයා, ඉවානොවිච් මහත්මයා ඔබලා දෙදෙනාට ම දෙවියන්ගේ පිහිටයි! ඇත්ත කියන්න, ඇයි ඔබලා වපීර බැඳ ගත්තේ? වැදගැම්මකට නැති දේකට නොවැ? ඔබලාට මිනිසුන් ඉදිරියේත් දෙවියන් ඉදිරියේත් විලිලැජ්ජා නැද්ද?"

"මම දන්නෙ නෑ" ඉවාන් නිකිෆරොවිච් වෙහෙසින් හති අරිමින් කීවේ ය (ඔහු සමාදාන වන්නට කෙසේවත් කැමැති බව පෙනෙන්නට තිබිණි) "මම ඉවාන් ඉවානොවිච්ට විරුද්ධව වරදක් කළ බවක් මම දන්නෙ නෑ. ඔහු මගේ කුකුළු කොටුව කඩා දැම්මෙ ඇයි? මාව කාලකණ්ණියා කර දමන්නට කෝන්තර කෙළේ ඇයි?"

"මම කිසිම නපුරු චේතනාවක් ගැන වැරදිකරුවෙක් නෙවි" ඉවාන් ඉවානවිච් ඉවාන් නිකිපරවිච් දෙස නො බලමින් පැවසීය. " මම දෙවියන් ඉදිරියේත් ඔබ සියලු දෙනා ඉදිරියේත් තම්බුකාර වංශක්කාර පැලැන්තිය ඉදිරියේත් දිවුරන්නම්, මම මගේ සතුරාට විරුද්ධ ව කිසිවක් කෙළේ නෑ. ඔහු මක්කට ද මගේ නමට මගේ පැලැන්තියට නින්දා අපහාස කරන්නෙ? කැළැල් කරන්නෙ?"

"ඉවානවිච් මහත්මයා, මොකක් ද මම ඔබේ නමට කරපු කැලල?" ඉවාන් නිකිපරවිච් ඇසීය.

තව විනාඩියක පහදා දීමකින්, කාලාන්තරයක සිට ඇවිලෙන වයිරයේ ගින්න නිවා දැමිය හැකිව තිබිණි. ඉවාන් නිකපරවිච්, 'කරුණාකර ඩිංගක් ගන්න' යැයි කියනු පිණිස දුම්කුඩු හෙප්පුව ගන්නට සාක්කුවට අත පවා දැමුවේය.

"මහත්මයාණෙනි, මෙතැන කීමටවත් නො හොබිනා වචනයකින් ඔබ මගේ පැලැන්තියටත් පෙළපත් නාමයටත් නින්දා අපහාස කිරීම කැලලක් නො වන්නේ හානියක් නො වන්නේ කොහොමද?" ඉවාන් ඉවානවිච් දෑස නොම ඔසොවාම පිළිතුරු දුන්නේය.

"ඉවානවිච් මහත්මයා මම ඔබට යාළුකමට කියන්නම්!" (මෙහි දී ඉවාන් නිකිපරවිච් ඉඳුරා හොඳ හිත පළ කරන ලීලාවෙන්, ඉවාන් ඉවානවිච්ගේ කබායේ බොත්තම් ඇඟිල්ලෙන් ඇල්ලුවේය). "යකාගෙ වැඩක් තමයි, මොන කෙහෙම්මලකට ද ඔබ තරහ උණේ! මම ඔබට 'පාත්තයා' කියපු නිසා. . ."

තමා අරපරිස්සම් මඳකමකින් ක්‍රිය කළබව, එම වදන් තෙපලූ විගස ම ඉවාන් නිකිපරවිච් වටහා ගත්තේය. එහෙත් පමා වූවා වැඩි ය; වචනය උච්චාරණය කර හමාරය.

ඔක්කොම යකාට ගියේය!

එදා වැදගත් පැලැන්තියේ කිසිවකු අහල පහළ නො සිටිය දී එම වචනය උච්චාරණය කළ විට, දෙවියන් විසින් මිනිසකු තුළ කවදාවත් ඇති නො කළ යුතු තරම් තදබල කෝපයකින් ඉවාන් ඉවානවිච් පුපුරා හැළුණේ දැයි සැලකිල්ලට ගන්නා විට, මෙදා, බොහෝ කුලකාන්තාවන් සිටින සභාවක දී, ඉවාන් ඉවානවිච් ඉමහත් විනීතාචාර ලීලාවෙන් ඇඟැලුම් පාන කුලකාන්තාවන් ඉදිරිපිට දී, එම මාරාන්තික

දරුණු වචනය උච්චාරණය කිරීමේ විපාකපල කවරාකාර වී දැයි කාරුණික පාඨකයන්ට වටහා ගත හැකිය. ඉවාන් නිකිපරවිච නම් කාරණය එක්තරා අන්දමකින් සමථයකට පත් කර ගන්නට ඉඩකඩ තිබිණ. එහෙත් සියල්ල කෙළවර විය.!

හෙතෙම ඉවාන් නිකිපරවිච් දෙස බැල්මක් හෙළීය. කොහොම බැල්මක් ද! එම බැල්මට කිසියම් ආනුභාසම්පන්න ආඥාදායක බලයක් වරම පවරන ලද නම් සැණෙකින් ඉවාන් නිකිපරවිච අළුබවට පත් කර දමනු ඇත. එවන් බැල්ම වටහා ගත් අමුත්තෝ ඔවුන් පසෙකට කරන්නට කඩිනම් වූහ. එක ද හිඟන්නෙකුගේ වුව ද සුවඳුක් විමසා බැලීමට අතපසු නො කරන්නා වූත් විනීතාචාරයට ආදර්ශයක් බඳු වූත් එම මිනිසා භයංකර ක්‍රෝධාග්නියෙන් පුපුරා හැලෙමින් වේගයෙන් බැහැරට දුව ගියේය. සිත් සතන් දෙහෙදු කර ගෙන හමා යන දරුණු කෝපයේ ප්‍රචණ්ඩ කුණාටුවල සැටි එයාකාරය!

මුළු මාසයක් ම ඉවාන් ඉවානවිච් ගැන කිසිදු වගතුගක් අසන්නට ලැබුණේ නැත. ඔහු කිසි ම දිහාවකට නො ගොස් තම ගෙදරට ම වැදී සිටියේය. අභිරහස් පෙට්ටගම විවෘත කරන ලදි. පෙට්ටගමෙන් එළියට ගත්තේ රූබල් කාසි! මුතුන් මිත්තන් සඟවා තැබූ රූබල් කාසි! එම ධනය උසාවිවල කයිරාටික ජාවාරම්කාරයන් අතට පත් වන්නට විය. නඩුව ඉහළ උසාවියට තබන ලදි. නඩුව පිළිබඳව හෙට තීන්දුවක් දෙන්නේය යන ප්‍රීති සහගත ආරංචිය දැන ගත් විට පමණක් ඉවාන් ඉවානවිච් ගෙයින් බැහැර යන්නට තීරණය කෙළේය. අහෝ! නඩුව ඉහළ උසාවියේ විභාගයට ගත් තැන් සිට දිනපතා ම ප්‍රකාශයට පත් වූයේ තීන්දුව හෙට ලැබෙන බවය. එයාකාරයෙන් දස අවුරුද්දක් ගත විය!

පස් අවුරුද්දකට පෙරාතුව මම මිර්ගොරද් නගරය හරහා ගමනක් ගියෙමි. මා ගියේ නරක කාලගුණය පවතින සමයකය. ඒ පාරවල් මඩ වුණු, තෙතමනය ද මීදුම ද සහිත අඳුරු දුක්බර සරත් සමයයි. ඒකාකාරව නොරතෝංචියක් නැතුව වසින වැස්ස හේතු කොට ගෙන වටාපිටාවෙන් නැඟුණු අස්වාභාවික තිල්ල තුනී පටක් මෙන් තණබිම් ද කෙත්යායවල් ද වසා ගෙන ඇත්තේ, මහල්ලකු කෙළි සෙල්ලමට හැඳවමින් ද මැහැල්ලකට රෝස පොකුරක් පිළිගන්වමින් ද සරදම් කරන්නාක් මෙනි. එවක කාලගුණය මා කෙරෙහි ඇති කෙළේ අනුපම

බලපෑමකි. කාලගුණය දූකින් කණස්සල්ලෙන් තැවෙන විට දී මම ද දූකින් කණස්සල්ලෙන් තැවුණෙමි. ඒ කෙසේ වෙතත් මිර්ගොරද් නගරය දිසාවට මා කිට්ටු වන විට මගේ හදවත වේගයෙන් ගැහෙන බව මට හැඟිණි. දෙවියනේ අපමණ මතක, මතක පටයට නැගී නැගී එන සැටි! මම දොළොස් අවුරුද්දකින් මිර්ගොරද් නගරය නො දුටුවෙමි. එවක මෙම නගරයේ, සිත් සතන් සසල කරවන මිතුදහමකින් එක ම මිනිස්සු දෙදෙනෙක්, එක ම මිතුරෝ දෙදෙනෙක් වාසය කළහ. කදිම මිනිස්සු කොපමණ මිය ගියාහු ද! නඩුකාරතැන මිය ගියේ ඒ කාලයේ දී මය. එකැස් කණ ඉවාන් ඉවානවිච් ද වැඩි කල් ජීවත් නො විය. මම නගරයේ මහ වීදියට පිවිසුණෙමි. අගට පිදුරු ගුලි කොට තබා බඳින ලද කණු හැම තැන සිටුවා ඇත. කිසියම් නව නිවාස යෝජනා ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක වන බව පෙනෙයි. අතන මෙතැන කඩා දැමූ ගෙවල් කීපයකි. කැඩුණු බිඳුණු වැටවල් දුක්මුසු පෙනුමක් උසුලයි.

එදින උත්සව දිනයකි. මම පල්ලිය ළඟ දී මා ගමන් කළ කරත්තය නතර කරන ලෙස අණ කොට, කිසිවකුගේ භාවනාවට අවහිර නොවන පරිද්දෙන් ඉතාමත් හෙමින් සීරුවේ පල්ලියට ඇතුළු වීමි. අවහිරයක් වන්නට කෙනෙක් නැත. පල්ලි හිස්ය. මිනිස්සු කොහෙත් ම පානේ නැත්තාහ. බාගදා දෙවියන් අදහන බැතිමතුන් ද නරක කාලගුණයට බියෙන් ගෙවල් තුළට වී සිටිනවා වෙන්නට පුළුවන. රෝගී පෙනුමකින් යුතු අඳුරු දවාලේ දල්වෙන ඉටිපන්දම්, පුදුම උපදවනසුලු අප්‍රසන්න හැඟීමක් දනවයි. පල්ලියට පිවිසෙන අඳුරු ද්වාර මණ්ඩපය ශෝකාකුල ය. වටකුරු වීදුරු ඇල්ලූ දිගටි කවුළු ඔස්සේ වැසි කඳුළු බිඳු රූරා වැටෙයි. මම ද්වාර මණ්ඩපයට ගොස් බෙහෙවින් වයස්ගත කෙස් පැසුණු මහල්ලකුගෙන් මෙලෙස ඇසීමි:

"කරුණාකර කියන්න ඉවාන් නිකිපරවිච් තවම ජීවතුන් අතර ද?"

එවේලේ සුරුවම් අබියස පහන වඩාත් දීප්තිමත් ව දල්වෙන්නට වූයෙන්, මා ඇමතූ මිනිසාගේ මුහුණට එක එල්ලේ ම පහන් එළිය වැටිණි. සුපුරුදු දේහ ලක්ෂණ දුටු විට මම පුදුමයෙන් පුදුමයට පත් වීමි! ඒ අනෙකෙකු නොව ඉවාන් නිකිපරවිච්ය! එහෙත් ඔහු කොතරම් වෙනස් වෙලාද!

"නිකිපරවිච් මහත්මයා, කොහොමද ඉතින් සැපදුක්? ඔබ බොහොම මහලු වෙලා නොවැ!"

"ඔව්, මහලු යි. මම අද පොල්තාවා නුවරට ගොහින් ආවා" ඉවාන් නිකිපරවිච් පැවසීය.

"මට නම් අදහා ගන්නත් බැහැ! මෙතරම් නරක කාලගුණයක් ඇති දවසක ඔබ පොල්තාවා නුවරට ගියා?"

"මොනවා කරන්න ද! තඩුව. . ."

මට ඉබේ ම සුසුම් හෙළුණේය. සුසුම් ලැම වටහා ගත් ඉවාන් නිකිපරවිච් මෙලෙස පැවසීය:

"කරදර වෙන්න එපා, හොඳට ම විශ්වාස කටයුතු ආරංචියක් මට ලැබුණා. ලබන සතියේ දී මගේ වාසියට තඩුව තීන්දු කෙරෙන බවට."

මා දෙවුර හකුළා එතැනින් බැහැර ගියේ, ඉවාන් ඉවානවිච් ගැන කිසියම් තොරතුරක් දැන ගැනීමේ අදහසිනි.

"ඉවානවිච් මහත්මයා ගෙදර ඉන්නවා" කිසිවෙක් මට පැවසීය.

"ඔහු ඉස්තෝප්පුවේ!"

මා දුටුවේ ඉතා මත් කෙට්ටු සිරුරකි. ඇත්තෙන් ම මේ ඉවාන් ඉවානවිච් ද? මුහුණ එහෙම පිටින් ම රැලි වැටිලාය; හිසකේ හොඳට ම සුදු වෙලාය. එහෙත් අර කබාය තව මත් එසේය. අප ආචාර සමාචාර කිරීමෙන් ඉක්බිතිව ඉවාන් ඉවානවිච් ඔහුගේ කට පළල් මුහුණට හැම දා ගැළපුණු සතුටු මඳ සිනාවෙන් මා අමතා මෙලෙස පැවසීය:

ප්‍රීතිමත් ආරංචියක් ඔබට කියන්නද?"

"මොකක්ද ආරංචිය?" මම ඇසීමි.

"හෙට මගේ නඩුවට ඒකාන්තයෙන් ම තීන්දුවක් දෙනවා. උසාවිය කියන්නෙ එහෙමයි."

මම වඩාත් ගැඹුරු සුසුමක් හෙළීමි. ඉතාමත් වැදගත් කාරියක් සඳහා මා යා යුතු වූ බැවින් කඩිනමින් සමු ගෙන මම මගේ කරත්තයෙහි වාඩි ගතිමි. මිර්ගොරද් නගරයේ ශීඝ්‍රගාමී පණිවිඩකරුවන් මෙන් වාඩි ගතිමි. ප්‍රකටව සිටින කෙට්ටු අශ්වයෝ, කන් කකියවන හඬක් නංවමින් හය කුර පහරින් දසත මඩ විසුරුවමින් රිය ඇද ගෙන දුවති. ඉටි රෙද්දක් පොරොවා ගෙන රියැදුරු අසුනෙහි වාඩි වී සිටින රියකරු නහවා

ගෙන බොර සුරත වැස්ස ඇද හැළෙයි. හිරිකඩ වැදීමෙන් මම මුළු මතින් තෙතබරියන් වීමි. දුබල මහල්ලා විසින් අලුත්වැඩියා කරන ලද සුද්ද ආම්පන්න පැටවූ රියකුටිය කැටුව සෙබළ පිරිස සෙමින් සෙමින් ගියමං කරති. ආගෙමින් අතරින් පතර වළවල් හැරුණු. තැනින් තැන කළු පැහැ ගත් නිල් පැහැ ගත් කෙත් යාය; තෙමුණු පිහාටු පුම්බන කපුටෝ, කවුඩෝ; ඒකාකාරව ඇද හැළෙන වැස්ස; ආලෝකයෙන් තොර දුක් කඳුළු බර අහස. මෙලොව කාන්සියි මහත්වරුනි!

හිම කබාය

1. God Father - [illegible]

2. God Mother - [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

පීටර්ස්බර්ග් නුවර අඳුරු අහසෙහි එළිය කෙමෙන් බැස යයි. [illegible]

සහ කුස්සියකිනුත් සමන්විත වූවකි. මෙම නිවසෙහි පුළු අලංකාර කෙරෙව්වට, මෙහෙත් දේ පරිභෝග කොට, ඇතැම් විට [illegible] පවා සිල දී ගත් ලාම්පුවක් නැතහොත් එවන් කිසිවක් [illegible] කොටින් කියතොත් සියලුම ලිපිකරුවෝ තම යහළුවන්ගේ [illegible] පෙවුල්වලට වී ඉතුරු විස්කෝතු කප කපා තේ බොමින් හෝ [illegible] පයිප්ප උරමින් හෝ කාඩ්දායි සෙල්ලම් කරති. ඒ අතර ඉහළ සමාජය අලුත් ම මිනාදුප දොඩති (නැම රුසියන්කාරයාම ඉහළ සමාජය කෙලෙත් සම්බන්ධ වී සිටින්නේ ද යන්. ඔහුට එක [illegible] වත් එය අත් හැරිය නො හැකිය) දෙඩීමට අලුත් මිනාදුපයක් නැ[illegible] නම් අණ දෙන නිලධාරියකුට වරක් කී විහිළු කතාවක්වත්, එනම් [illegible] පීටර් රජුගේ අශ්වාරෝහක පුතිමාවේ අශ්වයාගේ වල්ගය කපා දැමීම ගැ[illegible] කතාව හෝ කියති. කොටින් කියතොත් අගනුවර වසන [illegible] නිලධාරියෙක් ම තමන්ට හැකි හොඳ ම අයුරින් විනෝද වෙයි. මෙසේ නැම කෙනෙකු ම විනෝද වෙද්දී පවා අකාකි විනෝදයේ [illegible] ආදරය කිරීමට වායමක් දරුවේ නැත. උත්සවයක දී හෝ [illegible] සැඳෑයක දී හෝ ඔහු දුටු බවක් කිසිවකුට කීමට පුළුවන්කමක් නොවිය. තම හිතේ හැටියට ලියකියවිලි පිටපත් කිරීමෙන් අනතුරුව පසු දා දෙවියන් විසින් තමාට පිටපත් කිරීමට ලබා දෙන ලියකියවිලි පිළිබඳ ව ඇති වූ සන්තෝෂයෙන් මඳ සිනා පාමින් ඔහු නිදා ගන්නට

යයි. අවුරුද්දකට රූබල් හාරසියයක වැටුපක් ලබමින් [illegible]

[illegible]

තුනෙන් කළ [illegible] කරන අය පවා සීතලෙන් පෙළෙති. [illegible] අකාකි වැනි දුප්පත් ලිපිකරුවන් [illegible] තත්ත්වයකට. මෙයින් ගැලවීමට [illegible] ඇති එක ම [illegible] පරණ සැහැල්ලු හිම කබා ලා ගෙන හැකි තරම් වේගයෙන් දිව ගොස් [illegible] දුවවෙයි. මෙසේ දිව ගොස් කාර්යාලයේ දොරටුව ළඟ [illegible] වන තුරු [illegible] සුදානම් වෙයි. අකාකි තම ගෙදර සිට දෙපාර්තමේන්තුවට [illegible] හැකි තරම් වේගයෙන් දුවත්, ඇතැම් අවස්ථාවල දී [illegible] පිටට හා උරයට වදින බව දැනිණි. ඊට හේතුව හිම කබාවේ කිසියම් දෝෂයක් වනැයි ඔහුට අවසානයේ දී සිතුනු පහළ විය. ගෙදර දී පරීක්ෂාවෙන් බැලූ විට තම හිම කබාවේ දෙතුන් තැනක් විශේෂයෙන් පිටේ [illegible] හොඳට ම ගෙවී ඇති බව ද [illegible] ද ඔහුට පෙනිණි. [illegible] අකාකිගේ හිම කබාය ද දෙපාර්තමේන්තුවේ විහිළු තහළුවලට ලක් වූ බව සඳහන් කළ යුතුය. හිම කබායකට නො ගැළපෙන [illegible] හිඟරු නමක් වන 'කපිකබල් ලෝගුව' යන නමින් එය හැඳින්විණි. ඇත්තෙන්ම එය පුදුම මෝස්තරයකින් යුක්ත විය. එහි කොලරය කබායේ අනික් කොටස්වලට අණ්ඩ දැමීමට පාවිච්චි කරන බැවින් අවුරුද්දෙන් අවුරුද්ද වඩ වඩාත් කොට වෙයි. අණ්ඩ දැමීම ඇඳුම

ඔසන්නා විසින් ලස්සනට නො කරන ලදි. එහි පුනිර්ලය මුහුදේ සිත තබාගෙන ගෝනියක් වැනි එල්ලා වැටෙන අවලස්සන ඇඳුමක් විය. අකාකි තම හිම තබාගෙන ඉරී ඇති බැව් දැන ගැනීමෙන් පසු පෙත්‍රොවිච් නම් සන්නාලියා ළඟට එය ගෙන යාමට තීරණය කළේය. පෙත්‍රොවිච් වනාහී එක්තරා පැහැක සිව් වන මාලයේ පස්සා පැත්තට වන්නට ඇති ගෙයක වසන එකැස් කණ වූව ද, මුහුණ පුරා කැලැල් තිබුණ ද රජයේ ලිපිකරුවන්ගේ හා වෙනත් මහත්වරුන්ගේ කලිසම් සහ අන්ඩ දමන සන්නාලියෙකි. ඇත්තෙන්ම ඔහුට එම කාරිය කළ හැක්කේ බීමත් නො වූ විට දීත් අනික් කිසියම් 'වැදගත්' ව්‍යාපාරයක නිරත නො වන විට දීත් පමණකි. මෙම සන්නාලියා ගැන කියමින් අප කාලය නාස්ති කළ යුතු නැතත් කතාවක එන හැම චරිතයක් ම සම්පූර්ණයෙන් නිරූපණය කිරීම අද ඝෝස්තරයක් වී තිබේ. එම නිසා පෙත්‍රොවිච් ගැන ද යමක් කියමු. මුල දී ඔහු හඳුන්වනු ලැබුවේ ඔහුගේ ඔවිසියම් නම වන ග්‍රිගෝරි යනුවෙනි. ඔහු එක්තරා කාලයක දී ඉඩම්හිමියකුගේ දාසයකුව සිටියේය. නිදහස ලබා ගැනීමෙන් පසු ඔහු තමා පෙත්‍රොවිච් යනුවෙන් හඳුන්වා ගන්නට පටන් ගත්තේය. ඔහු හැම නිවාඩු දවසක ම බොහෝ සෙයින් මත්පැන් පානය කරයි. පළමු ව ඔහු බීවේ විශේෂ නිවාඩු දිනවලය. පසුව කිසිම ශේෂයක් බේරීමක් නැති ව හැම ආගමික නිවාඩු දිනයක ම, එනම් කැලැන්ඩරයේ කුරුසිය ලකුණු කර තිබුණු සියලුම දිනවල මත්පැන් බොන්නට පටන් ගත්තේය. එම කාරණයේ දී ඔහු තම මුතුන් මිත්තන්ගේ සම්ප්‍රදාය මත පිහිටා සිටියෙකි. තම බිරිඳ සමග කලහ කරන ඔහු ඇයට මෝඩියකැයි ද ජර්මන්කාරියකැයි ද කියමින් බැණ වදියි. ඔහුගේ බිරිඳ ගැන සඳහන් කළ බැවින් ඇය ගැන ද වචනයක් දෙකක් කීම හොඳයි. ඈ පෙත්‍රොවිච්ගේ බිරිඳ බවත් හිසෙහි ලේන්සුවක් නො බැඳ තොප්පියක් පළඳින බවත් ඇරුණු කොට ඇය ගැන අප දන්නේ බොහොම ස්වල්පයකි. ඇය ලස්සන හෝ අවලස්සන හෝ ගැහැනියක දැයි කිව නො හැකිය. එහෙත් ඇයට මේ පිළිබඳ ව පුරසාරම් දෙඩිය නො හැකි බව කිව යුතුය. ඇතැම් විට පාරේ දී ඇය හමු වන මුරකරුවෙක් පමණක් තම උඩුරැවුල නටවා, එක්තරා අපූරු හඬකින් කාරමින් ඇගේ තොප්පිය දෙස එබී බලයි.

පිහන්, හැලි වළන් ආදිය සේදූ කිලුටු වතුරෙන් පෙඟුණු, මත්පැන් ගඳ වහනය වන, බැලීමට පිරිය හුපදවන (පීතර්ස්බර්ග් නුවර ගෙවල්වල

තරප්පුවල හැටි මෙසේය) පඩිපෙළ දිගේ නග නගින් අකාකි සිතුවේ පෙත්‍රොවිච් මේ වැඩෙට කොපමණ මුදලක් ඉල්ලයි ද යන්නයි. ඒ සඳහා රූබල් දෙකකට වඩා නො දෙන්නට ඔහු සිත හදා ගත්තේය. පෙත්‍රොවිච්ගේ බිරිඳ මාළු වගයක් බදිමින් දොර ඇර දමා තිබිණි. කුස්සිය පුරා කොතෙක් දුම් පිරී තිබුණේ ද යත් කැරපොත්තෝ පවා දක්නට නො තිබිණ. අකාකි පෙත්‍රොවිච්ගේ බිරිඳට ද නො දැනී කුස්සිය හරහා පෙත්‍රොවිච්ගේ කාමරයට ගියේය. ඔහු යන විට, පෙත්‍රොවිච්, පාට නො කළ විශාල මේසයක් මත තුර්කි පාෂා කෙනෙකු මෙන් එරමිණිය ගොතා ගෙන වාඩි වී සිටියේය. ඔහුගේ පාද, වැඩ කරද්දී සන්නාලියන් අනුගමනය කරන සිරිතට අනුව පාවහනින් තොර විය. පළමුවෙන් ම අකාකිගේ නෙත් ගොමු වූයේ ඔහු හොඳින් දන්නා, ඉබිකටුවක් මෙන් ඝනකම් නියපොත්තක් ඇති පෙත්‍රොවිච්ගේ කකුලේ ලොකු මාපටැඟිල්ල දෙසටය. ඔහුගේ කරෙහි පට නූල් හා කපු නූල් කැරලි එල්ලෙමින් තිබිණි. ඔහුගේ දණහිස මත ඉරුණු රෙදි කෑලි සිටයක් විය. පෙත්‍රොවිච් කිසියේ ඉඳිකටු මලට නූල දැමීමට බොහෝ වේලාවක සිට වෑයම් කරමින්, අඳුරු කාමරය කෙරෙහි පමණක් නොව නූල කෙරෙහි පවා ඔහු කෝපයෙන් පුපුරන්නට විය: "මෙතෝ යකෝ නොට යන්න බැරි ද? උඹ මගෙත් මැරුම් කනවා නාස්තිකාරයා!" යනුවෙන් ඔහු මුමුණන්නට විය. අකාකි කනගාටු වූයේ පෙත්‍රොවිච් කෝපයට පත් ව සිටින වේලාවක ම එන්නට සිදු වීම ගැනය. පෙත්‍රොවිච් තරමක සතුටින් සිටින වේලාවක පමණක් මෙම වැඩය බාර දෙන්නට ඔහු කැමති විය. එසේ නැත හොත් "කට ගොන්නක් බී අන්තු හොඳට යන්තයා" යනුවෙන් බිරිඳ ඔහු හඳුන්වන වේලාවක නම් පෙත්‍රොවිච් සිතා ම දෙයකට අවනත වෙයි. කියන තරම් ගණනකට වුව ද එකඟ වෙයි. එවැනි අවස්ථාවක ඔහු හිස පහත් කොට ස්තුති පවා කරයි. එහෙත් පසු ව, ඔහුගේ බිරිඳ අකාකි හමු වීමට පැමිණ තම සැමියා බීමත් ව සිටි වේලාවක එවැනි සුළු මුදලකට එකඟ වූ බව දැන වැරැණු කඳුළින් කියන්නීය. එවිට අකාකි එය සම්මතකට පත් කරන්නේ තව කොපෙක් දහයක් වැඩිපුර දෙන බව කියමිනි. එහෙත් මේ වේලාවේ පෙත්‍රොවිච් මත්පැනින් බේරී වී නොමැත. එපමණක් නොව කෝපයට පත්ව සිටින නිසා තමාට කැමති ගණනක් කියන්නට ද ඉඩක් ඇත. අකාකි එය වටහා ගෙන එයින් බේරීමට උපායක් සිතන්නට විය. එහෙත්

ඔහු පසා වූවා වැනිය. පෙත්‍රොවිච් තම එකැස කරකවා ඔහු දෙස ඕනෑකමින් බැලීය.

"ආයුබෝවන්, පෙත්‍රොවිච්!" අකාකි නිහැඬින් පැවසීය.

"ආයුබෝවන් මහත්තයා, කොහොම ද ඉතින්" පෙත්‍රොවිච් කීයේ තමාට ගෙනා ගොදුර කුමක් දැයි දැන ගනු පිණිසයෙන් අකාකිගේ අත දෙස බලමිනි.

"හොඳේ පෙත්‍රොවිච්, මේ. . . මේ. . . උඹ දන්නවා නෙ. . ." අකාකි කීවේය. අකාකි කිසිවක් පැහැදිලි කරද්දී කිසි ම අර්ථයක් නොගෙන දෙන නිපාත පද, විශේෂණ පද ආදිය කියයි. ඔහු කියන්නට යන කරුණ කාරණය වචන් වරපතල නම් වාක්‍ය අවසන් නොකිරීමේ පුරුද්දක් ඔහුට තිබේ. "මේ මේ දන්නවා නේ, පොඩි වැඩක්, දන්නවා නෙ. . ." කියමින්, කිව යුතු සියල්ල කිවේය යන විශ්වාසයෙන් වාක්‍යය අවසන් කිරීමට ඔහුට ම අමතක වෙයි.

"මොකද්ද මහත්තයා තියෙන්නෙ" පෙත්‍රොවිච් තමා ම මැදි තමාට බෙහෙවින් පුරුදු අකාකිගේ නිල ඇඳුම දෙස - කරපටිය, අත්, පසුපස, වැටිය, බොත්තම් කාස ආදිය දෙස - තම එකැසින් විමසිලිමත් ව බලමින් කීවේය. මෙය සන්නාලියන් අතර අනාදිමත් කාලයක පටන් පැවත එන සිරිතකි. සන්නාලියකු කිසිවක් දුටු විට පළමුවෙන් ම කරන කාරිය මෙයයි.

"හොඳේ, පෙත්‍රොවිච් මේ බලපන්, දන්නව නේ, මගේ මේ කබාය. මෙතෙ රෙද්ද දන්නව නේ. බොහොම හොඳයි, අනර්ඝයි, හොඳ තත්වයක තියෙන්නෙ. මේ, මේ ටිකක් කිලුටු වගේ පේන්නෙ. උඹ හිතනව ඇති, මේක පරණ එකක් කියල. නමුත් මේ අලුත් එකක් වගේ ම හොඳ යි. එක තැනක දෙතැනක, ඔව් මේ පිටෙයි උරහිසෙයි මේ පොඩ්ඩ ඇරුණු කොට, අබලන් වෙලා වගේ පෙනුණට, මේ අනික් උරහිසෙත් බොහොම පොඩ්ඩක්, බලපන්. . . මච්චර යි, ඔක්කොම බොහොම පුංචි වැඩක්. . ."

පෙත්‍රොවිච් කබාය ගෙන පළමුකොට එය මේසය මත අතුරා බොහෝ වේලාවක් එදෙස පරීක්ෂාවෙන් බලා හිස සෙලෙව්වේය. ඉක්බිති ව කවුළු පඩියට අත දිගු කොට සෙන්පතියකුගේ රූපය පියනෙහි සිතුවම් කොට තිබුණු දුම්කුඩු පෙට්ටියක් ගත්තේය. ඒ සිතුවම කවර සෙන්පතියකුගේ දැයි හරි හැටි කිව නො හැක්කේ

සිතුවමේ මුහුණ වූ තැන ඇඟිල්ලෙන් [illegible] කඩදාසි කෑල්ලක් අලවා තිබුණු හෙයිනි. පෙත්‍රොවිච් [illegible] එළිය දෙසට අල්ලා හරින් පරීක්ෂාවෙන් [illegible] සෙලෙව්වේය. අනතුරුව [illegible] ය. ඉක්බිති ව [illegible] පියනා ඇර දුම්කුඩු ටිකක් නැහැයට උරා [illegible] අකා මෙසේ කියන්නට විය:

"නෑ මහත්තයා, මේක මහන්න බෑ, [illegible] වෙලා නෑ."

මෙම වදන් ඇසූ අකාකිගේ පපුව [illegible]

"මොකද පෙත්‍රොවිච් ඒක බැරි?" දරුවකුගේ වැනි බැගෑ හඬකින් ඔහු කීවේය. "උරහිස් විතරයි පොඩ්ඩක් ඉරිලා තියෙන්නෙ, [illegible] උඹ ළඟ ඇති නොවැ රෙදි කෑලි."

"ඔව්, මා ළඟ ඕන තරම් රෙදි කෑලි තියෙනවා මහත්තයා. ඕන තරම් තියෙනවා, රෙදි කෑලි" පෙත්‍රොවිච් කියන්නට විය. "මහත්තයා, මේ කබායට අණ්ඩ දමන්න පුළුවන්කමක් නෑ. කබාය එහෙම්පිටින් ම සවුත්තු වෙලා. ඉඳිකටුවක් ගැහුවු ගමන් ඔක්කොම ඉරිල යාවි!"

"ඉතින් ඒක ඉරිල ගියොත් උඹට බැරියැ, ආයින් අණ්ඩ දමන්න."

"අනේ මහත්තයා මේකට අණ්ඩ දමන්න බෑ, කොහොම ද මම මේක මහන්නෙ? මහත්තයාටම පේනවා නොවැ, ඉරිල තියෙන හැටි. මේකට තවත් රෙදි කෑලි අල්ලන්න බෑ. හුළං හැමුවොත් ඔක්කොම ගහ ගෙන යාවි."

"කරුණාකරල පොඩ්ඩක් හරි පේසපන්න. ඒක නිසාම ඇ. . . ඇත්තටම. දන්නවා නේ. . ."

"නෑ, මහත්තයා" පෙත්‍රොවිච් තීරණාත්මක ලීලාවෙනි. "කබාය මහන්න බැහැ. එහෙම පිටින් ම සවුත්තු වෙලා. මට මහත්තයාට දෙන්න ඇහැකි එක ම අවවාදය, සීත කාලෙට මේස් වෙනුවට කකුල්වල දවටා ගන්න කබාය කෑලිවලට කපන්න කියන එකයි. මට ජර්මන්කාරයන්ගේ මේස් පොඩියක් වත් උණුසුම් නෑ නොවැ! ඇත්ත මේ මේස්වලින් උන්ට සල්ලි කන්දරාවක් ලැබෙනවා නොවැ (පෙත්‍රොවිච් ඉඩක් ලද හැම විටක ම ජර්මන්කාරයන්ට විරුද්ධව කතා

කරන්නට හැමැත්තක් දක්වයි). මම හිතන්නෙ මහත්තයාට අලුත් කබායක් මහන්න වෙයි."

'අලුත්' යන වචනය ඇසුණු කෙණෙහි ම තම දෑස ඉදිරියේ දුමාරයක් ඇති වුවාක් මෙනුත්, කාමරයේ වූ හැම දෙයක්ම කැකෑරෙන්නට පටන් ගත්තාක් මෙනුත් අකාකිට දැනිණි. ඔහුට පැහැදිලි ව පෙනුණු එකම දෙය නම්, පෙත්‍රොවිච්ගේ දුම්කුඩු පෙට්ටුවේ පියනේ සිතුවම් කොට තිබුණු, මුහුණෙහි කඩදාසි කෑල්ලක් අලවන ලද සෙන්පති රූපය පමණකි.

"මොකටා අලුත් කබායක්?" හීනෙන් දොඩවන්නාක් මෙන් ඔහු කීවේය. "මට හැබැ සල්ලි අලුත් එකක් ගන්න."

"ඔව් මහත්තයා අලුත් හිම කබායක්" පෙත්‍රොවිච් කීවේ අනුකම්පා විරහිත උදාසීන ලීලාවකිනි.

"හොඳයි, ඉතින් මම අලුත් කබායක් ගන්නව නම් කීයක් විතර වෙයි ද?"

"කීයක් විතර වෙයි ද?"

"ඔව්."

"ඔව්, මහත්තයා, රුබල් පණහේ නෝට්ටු තුනක් හැත් නම් ඒ විතක් වැඩි වෙයි" අර්ථාන්විත ව තොල් තද කර ගෙන පෙත්‍රොවිච් කීවේය.

තමා පවසන වදන්වල විපාක ඵල දකින්නට පෙත්‍රොවිච් දැඩි ආසාවක් දක්වන්නෙකි. ඔහු හදිසියේම කිසිවකුගේ හිසටම වදින පහරක් එල්ල කොට එම වචනවලින් පසු පහර කෑ තැනැත්තාගේ මුහුණ කවරාකාර දැයි බලනු පිණිස ඔහු දෙස ඇස් කොනින් බැල්මක් හෙළයි.

"හිම කබායක් රුබල් එකසිය පණහක්!" නිතර ම හෙමින් කතා කරන අසරණ අකාකි, ඔාග දා තම ජීවිතයේ පළමු වන වතාවට මහ හඬින් කෑ ගැසුවේ ය.

"ඔව්, මහත්තයා" පෙත්‍රොවිච් පැවසීය. "ඒ ඔක්කොම මහත්තයා මැසීමට අදහස් කරන කබායෙ තත්වය උඩ යි තිබෙන්නෙ. ගෙල වටේට අතර්ස ලොම් ඇල්ලූ පෝරුවට පට වැස්මක් ඇල්ලූ කබායක් නම් රුබල් දෙසීයක් විතර වෙයි."

"පෙත්‍රොවිච්, කරුණාකරල. . ." අකාකි පෙත්‍රොවිච්ගේ වචනවලට ඇහුම්කන් නො දෙමින්, හැකිතාක් ඇවිටිලිකාර හඬින් [illegible] පැවසීය. "අනේ, පෙත්‍රොවිච් කරුණාකරල මට මේ කබාය [illegible] දෙන්න. මට තව ටික කලක් පාවිච්චි කරන්න පුළුවන්, දන්නව නේ. . ."

"නෑ, මහත්තයා, ඒක මහා මොන්සියත් මහත්තයාගෙ සල්ලිත් නාස්ති කර දැමීමක්" පෙත්‍රොවිච් කීවේය. මෙම කියමනෙන් පසු අකාකි, පෙත්‍රොවිච්ගේ කාමරයෙන් පිට වූයේ මුළුමනින් විනාශයට පත් හැඟීමකින් යුතුවය.

පෙත්‍රොවිච් ඔහු බැහැර ගිය පසු ද තම තොල් තරයේ තද කර ගෙන, වැඩට පටා නො ගොස් බොහෝ වේලාවක් හිටි තැන ම හිඳ ගෙන සිටියේය. තමා පහත් තත්ත්වයට නො වැටීම ගැනත් ඇඳුම් මැසීමේ කලාවට අගෞරවයක් නොවීම ගැනත් ඔහු සතුටු විය.

වීදියේ දී තමා සිහිනයක් දකින්නාක් මෙන් අකාකිට දැනිණි. "ඉතින් ඒකත් එහෙම තමයි" ඔහු කොඳුරමින් තමාට ම කියා ගන්නට විය. "මම කොහොම වත් හිතුවෙ නෑ මේ විදියට වෙයි කියල. . ." ඔහු යළිත් නිතරම මෙලෙස කියන්නට විය: "ඔව්, ඒකත් එහෙම තමයි, ඒක නම් ම පුදුමයක්. . . මම කවදාවත් හිතුවෙ නෑ මේ විදියට කෙළවර වෙයි කියල. . ." ඉක්බිති ව තවත් ටික වේලාවක් ගත වූ මෙසේ කීවේය: "ඔව්කෙ හැටි එහෙම තමයි. හදිසියේ ම කොයි තරම් දරුණු පහරක් ද! කොච්චර භයානක දෙයක් ද!" ඔහු මෙයාකාරයෙන් කොඳුරමින් නො දනුවත් ව ම ඉදුරා වැරදි මඟකින් ගෙදර යන්නට විය. පාරේ යද්දී දුම් කවුළු සුද්ද කරන කොස්සක් ඇඟේ වැදී ඔහුගේ උරයේ පැත්තක් එහෙම පිටින් ම කළු විය. සාදා ගෙන යන ගෙයක් උඩින් හුණු පදාසයක් ඔහු පිට වැටුණේය. ඔහුට මේ කිසිවක් දැනුණේ නැත. එහෙත් දුම්කුඩු පෙට්ටුවකින් දුම්කුඩු ඩිංගක් උරමින් සිටි පොලිස් භටයකුගේ ඇඟෙහි හැපුණු විට ඔහුට මඳක් සිහි ආවේය. එය ද පොලිස් භටයා මෙසේ කීවාට පසුව යි: "මොකෝ මිනිහෝ උඹ මගේ ඇඟේ හැපෙන්නේ? යන්නෙ කොහෙද කියල උඹට පේන්නෙ නැද්ද? මොකෝ උඹට පාර ඉඩ මදි ද?" මෙයින් සිහි පිහිය ලැබූ ඔහු කඩිනමින් ගෙදර යන්නට විය. තම තත්ත්වය නියම්කාරයෙන් වටහා

ගෙන සිත එක අරමුණක පිහිටුවා ගත හැකි වූයේ ඔහු [illegible] නැමිණියාට පසු ව පමණකි. ඉනාමත් ඇදී හෘදයාගම කාරණයක් [illegible] කතාබහ කළ හැකි ඥානවන්ත යහළුවකු සමඟ කතා කරන්නක් මෙන්, ඔහු නමා සමඟ ම අතැහැඳිලි වාක්‍යවලින් ගොත ව [illegible] ව අතුවිල ව සාකච්ඡා කරන්නට විය.

"නෑ, නෑ" අකාකි පැවසීය. "දැන් හොඳට ම පැහැදිලියි පෙත්‍රොවිච් සමඟ තවත් කතා කරන්නට පුළුවන්කමක් නෑ. [illegible] එකට ම හැකි මිනිහට දෙයි කපල තියෙනවා. ලමිත ඉරිදා උදේ මිනිහට ආයෙමත් හම්බු වෙන්න යනත්ත හොඳයි. සෙනසුරාදා [illegible] හොඳට ම බිලා ඉරිදා උදේත් ඇහැ හරවා හරවා නිදි මරාගෙන සිටිවි. වෙරි මරගාතෙ නැති කර ගන්න තවත් 'අවියක්' [illegible] වේවි. ගැනි කොපෙක් එකක් දෙන්නෙ නෑ. මම කෙළින් ම [illegible] කොපෙක් දහයක් හරි, ඊට ටිකක් වැඩියෙන් හරි මිනිහගෙ [illegible] මොලවනවා. එතකොට මිනිහා ටිකක් සාධාරණව හිතලා, [illegible] ගැන අදහස වෙනස් කරාවි. ඔව්, එහෙම හොඳයි. . ." [illegible] මෙයාකාරයෙන් තමා සමඟ ම තර්ක කෙළේය. ඔහුට ඉන් [illegible] ධෛර්යයක් ලැබිණි. අන්තිමේ දී ඉරිදා පැමිණියේය. පෙත්‍රොවිච් [illegible] බිරිඳ ගෙදරින් බැහැර ගොස් සිටින බව දුර තියාම දැන ගත් [illegible] කෙළින් ම ඔහු කරා ගියේය. සෙනසුරාදා රෑ කෙරුණු සුරා පූජාවෙන් පසු පෙත්‍රොවිච් සිටියේ රවා ගත් ගමන් ම ය. ඔහුට තම හිස කෙළින් තබා ගත නො හැකි විය. හිස පොළොවට ම බර වුවක් මෙන් විය. ඒ කෙසේ වෙතත් අකාකි පැමිණ සිටින බව ඔහු එක් වර ම දුටුවේ [illegible] අකාකි පැමිණියේ කුමට දැයි වැටහුණු විගස ම එය, යක්ෂයා පැමිණ කුත්තු කරන්නාක් මෙනි, පෙත්‍රොවිච්ට දැනුණේ.

"කොහොම වත් බෑ මහත්තයා. අලුත් කබායකට ඕඩරයක් දෙන්න!"

අකාකි වහා ම ඔහු අත කොපෙක් දහයේ කාසියක් තැබීය.

"මහත්තයාට බොහොම ස්තුති සී" පෙත්‍රොවිච් කීය. "සත්තයි, මහත්තයා බොහොම කරුණාවන්තයි. මම මහත්තයාට සජීර සජීර පාලා මගේ ඇගට ටිකක් පණ ගන්නා ගන්න පොඩි අවියක් ගන්නම්. ඒ උනත් මම මහත්තයා උනා නම් ඔය හිම කබාය ගැන පොඩියක් වත් කරදර වෙන්නෙ නෑ. ඒක මොකකටවත් හොඳ නෑ.

"මම මහත්තයාට පොරොන්දු වෙනවා. මම ගොඩාක් ලස්සනට හිම කබායක් මහත්තයාට මහල දෙන්නම්. ඔව්, මම ඒ වැඩේ අගේට කරල දෙන්නම්."

අකාකි පරණ කබාය අලුත්වැඩියා කිරීම ගැන කිසිවක් කියන්නට තැත් කෙළේය. එහෙත් පෙත්‍රොවිච් ඔහුට ඇහුම්කන් දීමට එක් වැඩක් නො කොට මෙසේ කියන්නට විය: "මහත්තයා ඒ ගැන විශ්වාසය තියන්න. මම අලුත් කබායක් මහල දෙන්නම්. මට කරන්න ඇහැකි හැටියට හොඳට ම වැඩේ කරල දෙන්නම්. අලුත් මෝස්තරයට අනුව කරව පිදී ගාංචුවක් ගෙණ අල්ලන්න ඇහැකි."

අලුත් හිම කබායක් ගත යුතු බව අකාකිට අවසාන වශයෙන් වැටහුණේ එවිටය. ඔහුගේ හදවත පත් වී මැලවී ගියාක් මෙන් විය. ඇත්තෙන් ම අලුත් හිම කබායක් මැසීම සඳහා කොසේ ද? ඒ සඳහා මුදල් ලබා ගන්නේ කොහෙන්ද? උත්සව නිමිත්තෙන් ලැබෙන පාරිතෝෂික දීමනා මේ සඳහා යෙදවිය හැකිය. එහෙත් එම මුදල් සියල්ල දැනට ම වෙන් කොට හමාරය, ඒ ගැන සිතා පූර්වය. එම මුදලින් අලුත් කලිසමක් ගත යුතුය. පරණ සපත්තු කුට්ටමකට අලුත් අඩි දැමීම වෙනුවෙන් සපත්තුකරුවාට බොහෝ කලක සිට දීමට ඇති ණයක් ගෙවිය යුතුය. තව ද, කමිස තුනක් මැසීමට ඕඩරයක් දිය යුතුය. මෙහි මුද්‍රිත වචනවලින් සඳහන් කළ නො හැකි යට ඇඳුම් දෙකක් ද ගත යුතුය. කොටින් කියතොත් ඔක්කොම මුදල් අන්තිම කොපෙක් එක ද කඩා වියදම් වනු ඇත. යම් හෙයකින් දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂවරයා රූබල් හතළිහේ පාරිතෝෂික දීමනාව වෙනුවට, රූබල් හතළිස් පහක් නැත් නම් පණහක් දීමට තරම් කරුණාවන්ත වුවත් ඉතුරු කර ගත හැකි වනුයේ ඉතාමත් සුළු මුදලකි. හිම කබායට අවශ්‍ය මුදල සමඟ සසඳන විට එය මහා සාගරයට වූ දිය බිඳක් වැන්න. ඇතැම් විට පෙත්‍රොවිච් තම හිතු මනාපයට ලොකු මුදලක් ඉල්ලන පැටිත් ඔහුගේ බිරිඳ පවා ඒ ගැන මෙසේ පුදුමය පළ කරන පැටිත් අකාකි සිතුවේය: "හොඳට ම පිස්සු වැහිල. නාකි මොට්ටය, එක කාලෙකට වැඩට සරිලන මුදලක් අය කරන්නෙ නෑ. දැන් යකා වැහිල ද කොහෙද නමුන්ගෙ වටිනාකමටත් වැඩියෙන් අය කරනවා!" යනුවෙන් ඇය කියනු ඇත. පෙත්‍රොවිච් කබාය මැසීම රූබල් අසූවකට බාර ගත්තත් ප්‍රශ්නය තවමත් එසේ ම පවතියි. එනම්, රූබල් අසූවක් ලබා ගන්නේ කොහෙන්ද? එහින්

අඩක් සොයා ගත හැකි වනු ඇත. තව, අඩක්, ඊට ටිකක් වැඩියෙන් වුණත් ඔහුට සොයා ගත හැකි බව පැහැදිය. එහෙත් අනිත් අඩ සොයා ගන්නේ කොහෙන්ද?

අකාකි එම මුදලින් මුල් භාගය සොයා ගන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේ කෙසේ දැයි පළමු කොට පාඨකයා දැන ගත යුතුය. කඩා වියදම් කරන හැම රූබලයකින්ම සුළු මුදලක්, සල්ලි දමන්නට සිදුරක් ඇති, යතුරු ලන ලද පෙට්ටියකට දමීමේ පුරුද්දක් අකාකිට ඇත්තේය. හැම හය මාසයකම අවසානයෙහි ඔහු මෙලෙස එකතු කළ තඹ කාසි ගණන් කොට රිදී කාසිවලට මාරු කරයි. මෙසේ අවුරුදු කීපයක් ඇවෑමෙන් රූබල් හතළිහකට වැඩි ගණනක් ඔහු එය ඉතුරු වී ඇත. එහෙයින් උවමනා මුදලින් අඩක් ඔහුට තිබේ. එහෙත් අනිත් අඩ ඔහු ලබා ගන්නේ කොහෙන්ද? තව රූබල් හතළිහක් සොයා ගන්නේ කොහෙන්ද?

අකාකි සිතුවේය, සිතුවේය. යටත් පිරිසෙයින් අවුරුද්දක් වත් තම සාමාන්‍ය වියහියදම් අඩු කරන්නට අවසානයේ දී ඔහු තීරණය කළේය. දැන් ඔහු සවස් කාලයේ තේ කෝප්පයක් නො බොයි; රෑ ඉටිපන්දම් නොදල්වයි. රෑ කාලයේ කිසියම් වැඩක් කරන්නට ඇතොත් ඔහු එය කරන්නේ ගෙහිමි කාන්තාවගේ කාමරයට ගොස් ඇගේ ඉටිපන්දම් එළියෙනි. සපත්තු අඩි ඉක්මනින් නො ගෙවෙනු පිණිස ඔහු ඇඟිලි තුඩු අගින් යන්නාක් මෙන් ගල් උඩ බොහොම පරිස්සමින් අඩි තබමින් ඇවිදියි. ඔහු රෙදි අපුල්ලන්නට දෙන්නේ කලාතුරකිනි. ඇඳුම් ඉක්මනින් කිලුටු නො වනු පිණිස ඔහු ගෙදර පැමිණි විගස තුනී කපු රෙද්දකින් කළ බොහෝ සෙයින් පරණ වී ගිය දිග ලෝගු කබායක් අඳියි. ඇත්තෙන් ම මෙවන් සකසුරුවම්කමකට පුරුදු වීම පළමුව අකාකිට මහත් අමාරු කාරියක් විය. එහෙත් ටික කලක් ඇවෑමෙන් ඔහු ඊට පුරුදු විය. සියලු දෙය ම කරදරයක් නොවැනි ව කෙරී ගෙන ගියේය. සවස බඩගින්නේ ඇවිදීම පවා ඔහු ගණනකට ගත්තේ නැත. අනාගත හිම කබාය පිළිබඳ උත්කෘෂ්ට අදහසින් ඔහුගේ සිතුම් පැතුම් පරිපූර්ණ වී ඇති හෙයින් ඔහු ආධ්‍යාත්මිකව පෝෂණය ලබා සිටියි. එතැන් පටන් විවාහ වූවාක් වැනි, තමා පසෙකින් [illegible] සිටින්නාක් වැනි තමා තව දුරටත් හුදෙකලාව නො සිටින්නාක් වැනි, තම ජීවන මාවතේ දුක සැප එක හා සමාන ව බෙදාහදා ගැනීමට එකඟ වූ සහකාරියක සිටින්නාක් වැනි පරිසමාප්ත භාවයක් ඔහුගේ

මුළු පැවැත්මම ඇතුළත් මෙන් විය. ඔහුගේ මේ දිවිසහකාරිය, පුළුන් අස්තරිය අතිශය [illegible] ජීවිත කාලය පුරා ම [illegible] හිම කබායයි. [illegible] සහගත බවක් ඇති විය. [illegible] ඔහුගේ චරිතයෙහි [illegible] විය. ඔහුගේ [illegible] අතුරුදහන් වූවාක් මෙනි. [illegible] ඔහුගේ ඇසෙහි දීප්තියක් දිස්වෙයි. [illegible] අතිශය නිර්භීත සිතුවිල්ලක්, [illegible] කොලරයකින් යුත් හිම කබායක් [illegible] යන සිතුවිල්ල පහළ වෙයි. [illegible] සිතුවිලි ඔහු කාර්යාලයෙහි වැඩ කරන විට පවා [illegible] ඇති නොකරවන තරම්ය. ඔහු පිටපත් ලියද්දී [illegible] යම්තම් වරදක් ඇති වන්නට ගිය විගස ම, "අනේ දෙවියනේ" යි තමාට ම කියා ගනිමින් කුරුසිය ලකුණු කරයි. [illegible] සිරීමට එනම්, කොහෙද රෙදි මිල දී ගත යුත්තේ කොතැනින් ද, ගත යුත්තේ මොන පාට රෙද්දක් ද, මිල කොපමණ වේ ද [illegible] සාකච්ඡා කිරීමට යටත් පිරිසෙයින් මසකට වරක් [illegible] ඔහු වන්නට යයි. [illegible] හිම කබාය සඳහා [illegible] කිරීමට වැඩි කලක් නැතැයි [illegible] භාවයකින් යුතුවය, ඔහු [illegible]

සියලුම දේ ඔහු සිතුවාට වඩා ඉක්මනින් සිදු විය. සියලු බලාපොරොත්තුවලට වෙනස් ව යම් [illegible] හතළිහක් හෝ හතළිස් පහක් හෝ නො ව රූබල් හැටක් ලැබුණේය. ඔව්, පාරිතෝෂික දීමනා වශයෙන් ඔහුට රූබල් හැටක් ලැබිණි. [illegible] හිම කබායක් උවමනා බව [illegible] දන්නා නිසා දෝ නැත් නම් එය මුළු අහම්බෙන් සිදු වූවක් දෝ නොදනිමි. ඇත්ත නම් අකාකිට වැඩිපුර රූබල් විස්සක් ලැබීමයි. මෙය සියලුම සිදුවීම් ඉක්මන් කරවීමට හේතු විය. තව දෙතුන් මාසයක් බඩගින්නේ සිටීමෙන් [illegible] අකාකිට නියම වශයෙන් ම රූබල් අසූවක් පමණ ඉතිරි කර ගත හැකි විය. සාමාන්‍යයෙන් හෙමින් වැඩ කරන ඔහුගේ හදවත වේගයෙන්

ගැහෙන්නට විය. පසු දා ම ඔහු පෙත්‍රොවිච් ද කැටුව සාප්පුවට ගියේය. ඔවුහු අනගි රෙද්දක් මිලයට ගත්හ. පුදුමයක් නොවේ! මේ කාරණය ගැන බොහොම පරිස්සමින් සාකච්ඡා කොට ඇතිවා පමණක් නොව හය මාසයකටත් වඩා ඒ ගැන සිතා බැලූ බැවිනි. ඔවුහු සෑම මාසයකම පාහේ සාප්පුවට ගොස් රෙදිවල මිල ගණන් විමසා බැලූහ. මෙම දුර දක්නා බලයේ ප්‍රතිඵලය නම් පෙත්‍රොවිච් සඳහන් කරන පරිදි, ඔවුන්ට ඊට වඩා අගනා රෙද්දක් මිලයට ගත නො හැකි බව යි. පෝරු දැමීම සඳහා ඔවුහු කපු රෙදි තෝරා ගත්හ. පෙත්‍රොවිච් කියන හැටියට ඉස්තරම් වර්ගයේ කපු රෙදි පට රෙදිවලට වඩා කදිමය. එසේ ම අලංකාරය. මට හිලුවුය (?). ඔවුන් කොලරය සඳහා මුගටි ලොම් නො ගත්තේ මිල අධික බැවිනි. ඒ වෙනුවට බළල් ලොම් තෝරා ගත්හ. ඉතාමත් හොඳ බළල් ලොම් ඈත සිට බලන විට පෙනෙන්නේ මුගටි ලොම් මෙනි. පෙත්‍රොවිච් කබාය මැසීමට ගත්තේ දෙසතියක් පමණකි. එපමණ කලක් ගත වූයේ ද පුළුන් යොදා මැසීමට සිදුවූ බැවිනි. එසේ නො වන්නට ඊට වඩා වේලපසින් කබාය මසා ඉවර කළ හැකි ව තිබිණි. පෙත්‍රොවිච් කබාය මැසීමේ කුලිය වශයෙන් රූබල් දොළහක් ගත්තේය. ඊට වඩා අඩුවෙන් කොහොමවත් කළ නො හැකි විය. ඔහු විසින් පට නූල් පමණක් පාවිච්චි කොට දෙමුටු (?) සහිතව කදිමට කබාය මසන ලදී.

ඒ සිදු වූණේ. . . ඒ සිදු වූණේ කවර දා දැයි හරියටම කිව නො හැකිය. එහෙත් පෙත්‍රොවිච් අලුත් හිම කබාය බාර දුන් දවස අකාකිගේ ජීවිතයේ ඉතා මත් ප්‍රීති ප්‍රමෝදිත දිනය වූවාට සැකයක් නොමැත. පෙත්‍රොවිච් කබාය ගෙනාවේ උදේ පාන්දර අකාකි දෙපාර්තමේන්තුවට යාමට කලිනි. හිම කබාය පිළිගැනීමට එතරම් හොඳ වේලාවක් තවත් නොමැත. දැඩි සීතල පටන් ගත්තා පමණකි. හැම දෙයකින් ම පළ වූයේ කාලගුණයේ රළපරළ බව තව වැඩි වන්නාක් මෙනි. පෙත්‍රොවිච් හිම කබාය රැගෙන ආවේ හොඳ සන්නාලියකු ක්‍රියා කරන පරිද්දෙනි. අකාකි මීට පෙර කවදාවත් නො දුටු අර්ථාන්විත බැරෑරුම් පෙනුමක් පෙත්‍රොවිච්ගේ මුහුණේ පළ විණි. තමා සුළුපටු නො වන වැඩක් නිමාවට පත් කෙළේ යයි ද අනුන් මැසූ කබාවලට පෝරු දමමින් අලුත්වැඩියා කරන උදවිය හා තමා අතර විශාල වෙනසක් ඇත්තේය යි ද යන හැඟීම ඔහුගේ මුහුණෙන් පළ විණි. පෙත්‍රොවිච් ඔතා ගෙන ආ තුවාය තුළින් හිම කබාය එළියට ගත්තේය. (තුවාය අපුල්ලපු මෙන්

ම වූවකි. ඔහු එය නමා, පාවිච්චිය සඳහා සාක්කුවෙහි ලා ගත්තේය.) පෙත්‍රොවිච් හිම කබාය [illegible] දෙස, බලමින් එය තම දෑතින් අල්ලා බොහොම [illegible] ලීලාවෙන් අකාකිගේ දෙවුරහිසෙහි ලෑවේය. [illegible] කෙළේය. කරුණාකොට නො වූ අකාකිට [illegible] ඇඳීමට උදව්වනා වූ හැටින්, පෙත්‍රොවිච් [illegible] ඇඳීමට අකාකිට උදව් කරන්නට විය. [illegible] පටා කබාය කදිමය. හිම කබාය [illegible] සිඳිදු සැකයක් නොමැත. පෙත්‍රොවිච් [illegible] පටා හැකි කුඩා විදියක වැඩිහුන්, ඔහු අකාකි [illegible] දන්නා හඳුනන බැවිනුත්ය. කබාය මැසීමට [illegible] ගත්තේ. එය නේවීස්කි විදියේ [illegible] කුලිය විතරක් රූබල් හැත්තෑ පහක් [illegible] කාරණා ගැන සාකච්ඡා කිරීමට අකාකි කැමති නො විය. [illegible] කියනවා නම් ලොකු ගණන් පිළිබඳව කතා කිරීමට [illegible] ආසාව අකාකි තුළ [illegible] බියකි. ඔහු මුදල් ගෙවා, ස්තුති කොට, තම අලුත් හිම කබාය ලා ගෙන වහා ම දෙපාර්තමේන්තුවට යාමට පිටත් විය. පෙත්‍රොවිච් ද ඔහු කැටුව [illegible] විදියේ [illegible] බොහෝ වේලාවක් නතර ව සිට, තම අතින් මැසූ කබාය දෙස ඈත සිට බලමින් එය අගය කරන්නට විය. ඉක්බිතිව ඔහු [illegible] කෙටි පාරකින් අන් විදියකට ගොස්, [illegible] නැවතත් හිම කබාය දෙස බලන්නට විය. මේ වර ඔහු බලන්නට වූයේ අකාකි පැත්තෙහි සිටය, එනම් ඉදිරියෙන් සිටය.

මේ අතර අකාකි ගමන් කරන්නට වූයේ, අහසින් මෙන් කරන්නාක් මෙන් නිම්හිම් නැති ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙනි. තම උරය මත අලුත් හිම කබායක් තිබෙන බව මොහොතකට වත් අමතක කරන්නට ඔහුට පුළුවන් වූයේ නැත. ඒ ගැන සිතීමෙන් මහත් ප්‍රීතියට පත් ඔහු වරින් වර තමාටම සිනා සෙන්නට විය. ඇත්තෙන් ම එය දෙයාකාරයකින් වැඩදායකය. පළමුවනුව එය උණුසුම්ය. දෙවනු ව එය කදිමය. දුර ප්‍රමාණය පවා නොදැනුණු ඔහුට හදිසියෙන් ම තමා දෙපාර්තමේන්තුවේ සිටින බව පමණක් දැනිණි. ඔහු සාලයේ දී තම කබාය ගලවා එය පරිස්සමින් විමසා බලා විශේෂ ආරක්ෂාව පිණිස එය දොරටුපාලකයාට බාර දුන්නේය. අකාකිගේ අලුත් හිම කබාය පිළිබඳ

පුවත මුළු දෙපාර්තමේන්තුව පුරා ම පැතුරුණේ කෙසේ දැයි කිව නො හැකිය. අකාකි තම පරණ හිම කබාය ඉවත විසි කොට ඇති බවත් දැන් ඔහුට කදිම අලුත් හිම කබායක් ඇති බවත් සියල්ලෝ එසැණ ම දැන ගත්හ. ඔවුහු එවේලේම සතුටින් අකාකිගේ හිම කබාය බලනු පිණිස සාලයට රොක් වූහ. සුබ පැතුම්, සුභාශිංසන ඔහු වෙත වැසි වසින්නට විය. මුල දී අකාකි මඳ කොට සිනා පෑවේය. අනතුරු ව ඔහුට තරමක විලියක් දැනෙන්නට විය. ඔවුන් සියලු දෙනා ම ඔහු වටා රැස් වී ඔහුගේ හිම කබාය වෙනුවෙන් උත්සවයක් පැවැත්විය යුතු බව, අඩු ගණනේ සියල්ලන්ට තේ පැන් සංග්‍රහයකට වත් ආරාධනා කළ යුතු බව කියන්නට වන් විට ඔහු මහත් ආකූල ව්‍යාකූල තත්ත්වයකට පත් වූයේ කුමක් කළ යුතු ද, ඔවුන්ට කුමක් කිව යුතුද යනු හෝ, මේ කරදරයෙන් මිඳෙන්නේ කෙසේද යනු හෝ නො දන්නේය. වෙනකසක් තබා, ටික වේලාවකට පසු, එය අලුත් කබායක් නො ව එය තමන්ගේ පරණ කබාය ම බව බැලවත් සේ රතු වෙමින්, මහත් නිහතමානීකමකින් ඔවුන්ට ඒත්තු ගැන්වීමට ඔහු වෑයම් කෙළේය. අන්තිමේ දී එක් ලිපිකරුවෙක් කන්තෝරුවේ උප ප්‍රධාන ලිපිකරුවාට වඩා තත්ත්වයෙන් අඩු නො වන කෙනෙක් - තමා ආඩම්බරකාරයකු නො වන බව හා තමාට වඩා අහිංසක මිනිසුන් මග නො හරින බව නිසැකයෙන් ම පෙන්වන්නට මෙන් මෙලෙස පැවසීය: "හා හොඳයි, අකාකි අකාකියෙවිච් වෙනුවට මම පවත්වනවා සංග්‍රහයක්. මහත්වරුනි, මම ඔක්කොම දෙනාට ආරාධනා කරනවා අද හවස අපේ ගෙදරට තේ පැන් සංග්‍රහයකට එන්ට කියලා. මගේ උපන් දිනයත් අදට ම යි යෙදිල තියෙන්නෙ." ලිපිකරුවෝ පුරුදු පරිදි මහත් ප්‍රීතියෙන් ඔහුට සුබ පතා උනන්දුවෙන් ඔහුගේ ආරාධනය පිළිගත්තෝය. මුල දී අකාකි සමාව අයදින්නට වෑයම් කෙළේය. එහෙත් එය ආචාර සම්පන්න නො වන බවත් ලජ්ජා විය යුතු කාරණයක් බවත් සෑම කෙනෙකු ම පවසන්නට වන් විට නිකම් ම ඇඟ බේරා ගත නො හැකි බව අකාකිට වැටහිණි. ඒ කෙසේ වුව ද පසු ව ඔහුට තරමක සතුටක් දැනිණි. මක්නිසා ද යත් තම අලුත් හිම කබාය ලා ගෙන සවස ප්‍රිය සම්භාෂණයට යාමට ඔහුට එයින් ඉඩප්‍රස්තාවක් ලැබුණ බැවිනි.

ඒ දවස අකාකිට මහා උත්සව දිනයක් මෙන් විය. ඔහු ගෙදර පැමිණියේ සිතෙහි හට ගත් නිමිහිම් නැති ප්‍රීති ප්‍රමෝදයකින් යුතුවය. ඔහු ගෙදර පැමිණ කබාය ගලවා බොහොම පරිස්සමින් එය බිත්තියෙහි

එල්ලුවේය. ඔහු මඳ වේලාවක් [illegible] දෙස මහත් ආශාවෙන් බලන්නට විය. ඉන්පසු ව [illegible] වී ඇති පරණ හිම කබාය ගෙන එය අලුත් හිම කබාය හා නිකමට සසඳා බැලුවේය. ඔහුට [illegible] සිනා නො කර සිටිය නො හැකි විය. [illegible] අතරතුරේ දී, තම පරණ හිම කබායේ [illegible] සිතෙන් තමාට ම මඳ කොට සිනා පෑවේය. [illegible] මහත් සතුටකිනි. [illegible] පසු ඔහු [illegible] කෙළේ නැත. ඔහු ඇඳට වැටෙන තුරු [illegible] සිත පිනවා ගත්තේය. ඉන්පසු ව [illegible] ඇඳුම් ඇඳ ගෙන හිම කබාය ලා ගෙන වීදියට බැස්සේය.

[illegible] ලිපිකරුවා නගරයේ කවර පෙදෙසක වසන්නේ දැයි අපට කීමට ම සිහිනැත්තේ දුර්වලකමක් නොවේද. අපේ ධාරණ ශක්තිය [illegible] ම [illegible] පිරිහෙන්නට පටන් ගෙන තිබේ. පීටර්ස්බර්ග් නුවර සියලු දේ, ඔහු ගෙවල් අපේ හිසෙහි කොතරම් නො පැහැදිලි ව [illegible] නලියන්නේ ද යත් [illegible] ඒ කෙසේ වුවත් ලිපිකරුවා නගරයේ හොඳ ම පෙදෙසක වසන බවට සැකයක් නැත. එහි තේරුම නම් අකාකි වසන [illegible] ඔහු නො වසන බව යි. පළමුව මඳ ආලෝකය ඇති පාළු පාරවල් පසු කර ගෙන යාමට අකාකිට සිදු විය. එහෙත් ලිපිකරුවාගේ නිවාසය පිහිටි එක්ම ජනාකීර්ණ ගැවසීම ද දීප්තිමත් ආලෝකය ද වැඩි වන්නට විය. වීදිවල බොහෝ මිනිස්සු සැරිසරති. මනහර ඇඳුමින් සැරසුණු කාන්තාවෝය. පිරිමි අගනා ලොමින් නිමවුණු කොලර සහිත කබා හැඳ සිටිති. පිත්තල ඇණ ගැල්වූ [illegible] හිම යාන දක්කන දුප්පත් ගැමි කුලී රියැදුරන් එහි සිටියේ ටික දෙනෙකි. එහෙත් තරුණ පැහැති වෙල්වුඩ් තොප්පි ලා ගෙන අලංකාර හිම යාන දක්කන කුලී රියැදුරෝ බොහෝ දෙනෙක් සිටිති. ඔවුන්ගේ හිම යාන වාර්නිෂ් කොට මනා ව ඔප දමා ඇත. ඒවායේ ආසන සතපා ඇත්තේ වලස් හම් කවරවලිනි. ඉතාමත් විසිතුරු ව සරසා ඇති හිම කරත්ත වීදි දිගේ මහත් වේගයෙන් හිම පීරා ගෙන ගමන් ගන්නා විට "ඊර ඊර" යන හඬ නැගෙයි. අකාකි මේ සියල්ල දෙස බලන්නට වූයේ එවන් දර්ශනයක් තම ජීවිතේට කවදාවත් නො දුටුවාක් මෙනි. ඇත්තෙන්ම

අවුරුදු ගණනාවක් ඔහු සවස් කාලයේ කාමරයෙන් පැහැර සිටියේ හැක. ඔහු පසුතින් ආලෝකමත් සාප්පුවක කවුළුවක් අසල සිට ගත්තේය. බොහෝවිට නැව ඇති කළමා නිරුවත් පාදයක් [illegible] සපත්තුවක් ගලවන දුම්ත් ගැහැනියකගේ පින්තූරයක් දෙස ඔහු විනාඩි කීපයක් බලා සිටින්නට විය. එම ගැහැනියට පිටුපසින් මිනිසෙක් අතින් කාමරයක දොර තුළින් හිස මතු කොට එබී බලයි. ඔහුගේ කම්බිල්ල් දෙපස රැවුල කළමය. නිකටෙහි කුඩා රැවුලක් ඇත. අකාකි තම හිස සොලවා විරිත්තුවේය. ඉක්බිතිව තම ගමන යන්නට විය. ඔහු විරිත්තුවේ කුමක් නිසා ද? ඔහු විරිත්තුවේ බාග වෙලාවට ඔහු පෙර නො දුටු විරූ කිසිවක් දුටු නිසා විය හැකිය. නැත මිනිසකුගේ සිත් තුළ තිබියම් ගුප්ත සහජ හැඟීමක් ඇඹි ව තිබෙන නිසා විය හැකි ය. එසේත් නැත නොත් අනෙක් ලිපිකරුවන් මෙන් ඔහු මෙසේ සිතුවා විය හැකිය: "කපොයි මේ කාලකණ්ණි ප්‍රාකාරයෝ. උන් මොන මිනිස්සු ද? උන්ට ඕනෑ මොනව හරි පෙළඹවිල්ලක්, මොනව හරි, මොනව හරි. . ." බාග දා ඔහු මොනවත් ම නො සිතුවා විය හැකි ය. මිනිසකුගේ සිත් තුළට කිඳා බැස ඔහු සිතන දෙය දන ගැනීම කෙසේ නම් කළ හැක්කේ ද? අන්තිමේ දී ඔහු තම කන්තෝරුවේ වැඩ කරන උප ප්‍රධාන ලිපිකරුවා වසන නිවසට ළඟා වූයේය.

උප ප්‍රධාන ලිපිකරුවා බොහොම 'ජයපහට' වසන කැනැත්තෙකි. තරප්පු පෙළෙහි ලාම්පුවක් දල්වෙමින් තිබිණ. ඔහුගේ ගෙය දෙවන මාලයේ පිහිටියේය. සාලයට පිවිසි අකාකි නැපුවුල් සපත්තු ගෙම්මේ පේළියට තබා ඇති සැටි දුටුවේ ය. සාලය මැද 'පූ'[1] තඩ භාංචමින් දුම් දමමින් රත් වන සැමෝවාරයක් විය. හිම තබා සහ තබා බිත්තියෙහි එල්ලා තිබිණ. ඒ අතර අනාගි ලොම්න් හා විල්ලුදවලින් නිමවුණු කොලර සහිත කබා පවා දක්න හැකි විය. බිත්තියේ අනික් පැත්තෙන් නො පැහැදිලි සංවාද හඬක් ඇසේ. දොර හැර සේවකයා පැමිණෙන විට එම හඬ පැහැදිලිව වේගයෙන් ඇසෙන්නට විය. සේවකයා පැමිණියේ හිස් වීදුරු, වෙඩරු භාජනයක් හා විස්කෝතු වින් එකක් ආදියෙන් පිරුණු බන්දේසියක් රැගෙනය. ලිපිකරුවන් පැමිණ බොහෝ වේලාවක් ගත වී ඇති බවත් ඔවුන් දනට ම පළමු තේ වීදුරුව බී හමාර බවත් එයින් පැහැදිලි විය.

1. තේ සඳහා වතුර උණු කරන භාජනයකි.

අකාකි තම හිස [illegible] [illegible] ... [illegible] ... කවදාසි පෙල්ලම් [illegible] ... සියල්ලම - [illegible] ... අන්තිමේ දී ඔහු කවදාසි පෙල්ලම් තරන්නන් අසල වාඩි වී කවදාසි බලන්නට විය. [illegible] ... අපිත්තට විය. [illegible] ... ගන්නා වේලාව ද [illegible] ... ශැම්පේන් වීදුරුවක් [illegible] ... ආරාධනය කරන ලදි. [illegible] ... කට්ලට්ස්, පස්තැල, ශැම්පේන් යනාදියෙන් [illegible] ... ශැම්පේන් පානයෙන් පසු කාමරයේ [illegible] ... පත් කළාක් මෙන් ඔහුට දනෙන්නට විය. [illegible] ... මැදියම් රැය බව ද, ගෙදර යාමට වේලාව හරි බව ද ඔහුට [illegible] ... වූයේ හැක. [illegible]

හතර වන්නට කරන ඇට්ටිලිවලින් ගැලවෙනු පිණිස ගෙමින් සිටියෝ කාමරයෙන් පිට වූහ. ඔහු කාලයට අවුන් හිම කබාය ගසා ගත්තේ ය. පිටි දී ඔහු උඩුවී හිම කබාය කාගෙවු ඇති කරවන ලීලාවෙන් හිම වැඩිර තිගෙන තැටිය. ඔහු එය අතුලා ගසා බිසා දමා, දූවිලි නොදැ නැවී පිස දමා, අනතුරු ව එය තම උර මත ලා ගෙන පඩිපෙළ දිගේ පහළට බැස විදියට පිවිසියේය.

විදිය තවම ආලෝකවත්ය. කුඩා කඩසාප්පු. එහෙම ගෙකොකරුවන්ගේ සමන් හාලා විවෘත කර තිබේ. වසන ලද ඇතිකුත් කට සාප්පුවල දොරවල් තුළින් දිගු එළිය දහරක් දිස්වෙයි. කිසිවක් ගැනීමට සාප්පුවට පැමිණි, මෙහෙකාර තරුණ තරුණියෝ පේලිය සල්ලාපයෙහි යෙදී සිටිති. බාග දා ඔවුන්ගේ හාම්පුතුන් ඔවුන්ට කුමකින් කුමක් වී දැයි සිතනවා විය නැකිය. අකාකි බලවත් ප්‍රීතියකින් යුතු ව විදිය දිගේ දිගට ම ගමන් ගන්නට විය. වරෙක ඔහු, මුළු අඟ පසඟ ගත්සා අසාමාන්‍ය ලෙස ලෙළ දෙවමින් විදුලියක වේගයෙන් පියඹා කර ගෙන ගිය කාන්තාවක පසු පස පවා කුමක් නිසා දෝ දුවන්නට විය. ඉක්බිති ව හදිසියෙන් ම නතර වූ ඔහු පෙර දී මෙන් සෙමින් සෙමින් ගමන් කෙළේය. නුහුරුදු වේගයක් තමන් පැමිණියේ කෙසේ දැයි ඔහු තමන් ගැන ම පුදුම විය. ඊ ළඟට ඔහු පිවිසියේ බෙහෙවින් අඳුරු පාළු විදිවලටය. දවල් කාලයේ පවා ප්‍රියජනක පෙනුමක් නොමැති මෙම විදි ඒ කාලයේ රටත් අන්තය. විදිවල මඳ එළිය විහිදුවන ලාම්පු දල්වා තිබුණේ අතරින් පතර ය. නගර සභා පාලකයන් ලාම්පුතෙල් අරපිරිමසා ගෙන පාවිච්චි කරන සැටියකි. අනතුරු ව ඔහු පැමිණියේ ලී ගෙවල් හා වැටවල් සහිත පෙදෙසකටය. එහි මිනිස් පුළුටක් දක්නට නැත. විදිවල හිම මඳ ලෙස දිලිසේ. දොරවල් වසන ලද සිය ගණන් දුක්බර පැල්පත් බර නින්දට වැටී ඇතිවාක් වැන්න. හදිස්සියෙන් ම, යාන්තමින් ගෙවල් පෙනෙන චතුරශ්‍රයක් හරහා වැටී ඇති පාරකට ඔහු පිවිසුණේය. චතුරශ්‍රය ඉමක් කොනක් නැති භයානක කාන්තාරයක් මෙනි, ඔහුට පෙනුණේ.

පාර දිගේ දිගට ම කොණේට දැයි දෙවියො දනිති. කිසියම් මුර පොළකින් විහිදෙන එළියක් ඔහුට පෙනෙන්නට විය. එම එළිය ලෝකය කෙළවර සිට විහිදෙන්නක් මෙනි. චතුරශ්‍රයට පිවිසුණ විට අකාකිගේ විනෝදජනක විලාසය මුළුමනින් අතුරුදහන් විය. කිසියම් අසුබ සිද්ධියක පෙරනිමිති හඟින්නාක් වැනි අනියත බියකින් යුතුව

ය. ඔහු චතුරශ්‍රයට පිවිසියේ [illegible] ඔහු පිටුපස බැලුවේය. [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] ඔහුගේ ඇස් ඉදිරියෙහි සිට ගෙන සිටින [illegible] ඔවුන් තමාට [illegible] මිනිසුන් දෙදෙනකි. ඔහුගේ දැස අඳුරු විය. [illegible] "[illegible] හිම කබාය" [illegible] මිනිසෙක් ඔහු කොලරයෙන් [illegible] "[illegible] වෙයල්ලා" යි [illegible] අනික් මිනිසා ලිපිකරුවකුගේ හිසක් වැනි [illegible] ඔහුගේ මුඛය ළඟට ළං කොට සොලවමින්, "කෑ ගසන්න බලන්න" යි කීවේය. අකාකිට දැනුණේ ඔවුන් හිම කබාය උදුරා ගත් බවත්, ඔවුන් [illegible] තමා හිම ගොඩේ වැටුණු බවත් පමණකි. ටික වේලාවකට කිසිවක් ඔහුට දැනුණේ නැත. විනාඩි කීපයකින් පිබිදී සිහිය ලත් ඔහු නැගිට සිට ගත්තේය. එහෙත් අහල පහළ කිසිවෙක් පෙනෙන්නට නො සිටියහ. චතුරශ්‍රයේ සීතල අධික බවත් හිම කබාය නැති බවත් ඔහුට දැනිණි. ඔහු පිහිට ඉල්ලා කෑ ගසන්නට පටන් ගත්තේය. එහෙත් චතුරශ්‍රයේ අනික් කෙළවරට ඇසෙන්නට තරම් ඔහුගේ කට හඬ දුර්වල වූවාක් මෙනි. ඔහු බලාපොරොත්තු සුන් ව, [illegible] නැගුව කෑ ගසමින් ම, පොලිස් භටයකු සිට ගෙන සිටින මුරපොළ දිසාවට චතුරශ්‍රය හරහා දුවන්නට විය. තම [illegible] වී සිටි පොලිස් භටයා දුව ගෙන එන මේ මිනිසා දෙස මද උනන්දුවකින් බලා සිටියේය. හැතැප්මක් ඇත සිට බර කටින් කෑ ගසමින් තමා දෙසට දිව එන මේ මිනිසා යකාගේ මිනිසෙක් නොවේ දැයි ඔහු පුදුම විය. අකාකි පොලිස් භටයා කරා ගොස් ඔහු නිදා සිටි බවත්, ඔහුගේ ඇස් ඉදිරිපිට ම මංකොල්ල කනු ඔහු නො දුටු බවත් කියා අමාරුවෙන් හුස්ම ගනිමින් කෑ ගසන්නට විය. පොලිස් භටයා තමා කිසිවක් නො දුටු බව කීවේය. මිනිසුන් දෙදෙනා චතුරශ්‍රය මැද දී අකාකි නතර කළ හැටි ඔහු දුටුවේය. එහෙත් ඒ අකාකිගේ යාළුවන් වනැයි ඔහු සිතුවේය. මෙහි සිට තමාට බැණීමෙන් පොලිස් භටයා ඔහුට අවවාද දෙමින්, පලක් නැති බවත්, හෙට උදේ ම පොලිස් ඉන්ස්පෙක්ටරයා හමු

වන්නට යා යුතු බවත්, නිසැකයෙන් ම හිම සම්ය ගන්නවුන් ඔහු සොයන බවත් කිවේය.

අකාකි ලුව ගෙන ගෙදර පැමිණියේ මහත් කැලඹිලි සහගත අවුල් වියවුල් ස්වභාවයකිනි. මඳ පුව ද තවමත් වැවෙන, ඔහුගේ කලගල් හා හිස පිටුපසෙහි කෙස් අවුල් වෙලාය. ඇළපත, පසුව හා කලිසම හිමෙන් වැසිලාය. මහ හඬින් දොරට ගසන හඬ අසා අවදි වුණු ගේ හිමි මහලු කාන්තාව කඩිනමින් සයනාසනයෙන් නැත, එක සපත්තුවක් පය ලා ගෙන තනපට එක අතකින් පපුවට තබා අල්ලා ගෙන දොර ඇරීමට දිව ආවාය. දොර ඇරිය කෙණෙහි අකාකිගේ වියකරු විලාසය දුටු ඕ විස්මයෙන් පස්සට විසි වූවාය. ඔහු සිදු වූ දෙය ඇයට කීවේය. කලබලයෙන් අතපය වනමින් ඕ සියල්ල ඔහු කෙළින් ම දිස්ත්‍රික් පොලිස් අධිකාරිවරයා හමු වන්නට යා යුතු බවය. මන්තිසාද යත්; පොලිස් ඉන්ස්පැක්ටර් ඔහු රැවටිය හැකි බැවිනි. බොහෝ දේවල් පොරොන්දු වී පසු ව ඔහු අතරමං කොට හැරිය හැකි බැවිනි. දිස්ත්‍රික් පොලිස් අධිකාරි ළඟට යාම වඩා හොඳය. මන් නිසා ද යත්, ඇ ඔහු හොඳින් දනියි. ඇ ළඟ කලක් කෝකි වැඩේ කළ ෆින් ජාතික කෙල්ලක් දැන් දිස්ත්‍රික් පොලිස් අධිකාරිගේ ගෙදර ආයාකම් කරයි. එපමණක් නො ව ඔහු ගෙය අසලින් ගමන් කරන හැටි ඇ නිතර ම දකියි. ඔහු හැම ඉරිදාවක ම පල්ලියට යයි. ඔහු යාච්ඤා කරන අතරතුරේ දී බොහොම ප්‍රසන්න ලීලාවෙන් වටපිට බලයි. මෙයාකාරයෙන් සියලු දේවල් සලකා බලන විට ඔහු කරුණාවන්ත අයකු විය යුතු ය යනු ඇගේ අදහස විය.

මෙම දුක්මුසුතම් පිංවට කන් දුන් අකාකි දුකින් නිහඬවම නැතුව තම කාමරයට ගියේය. ඔහු එදා රාත්‍රිය ගත කෙළේ කෙසේ දැයි විනිශ්චය කිරීම අනිත් මිනිසකුගේ තත්ත්වයට බැසීමට පුළුවන් අයෙකුට අපි බාර කරමු.

පසුව දා පාන්දරින් ම ඔහු දිස්ත්‍රික් පොලිස් අධිකාරි හමු වන්නට ගියේය. එහෙත් ඔහු තව ම නිදි බව ඔහුට දන්වන ලදි. ඔහු දහයට ගියේය. එවිට ද ඔහු නිදි බව දන්වන ලදි. ඔහු නැවත එකොළහට ගිය විට පොලිස් අධිකාරීතුමා ගෙදර නැති බව කීහ. ඔහු යළිත් දවල් කෑම කන වේලාවට ගියේය. එහෙත් නැවතුම් කාමරයේ ලිපිකරුවෝ ඔහු කුමකට ආවේ ද, ඒ සියල්ල කුමක් ද, කුමක් සිදු වූයේ ද යන්න පළමුව දන්වන තුරු, මොනයම් කාරණාවක් නිසාවත් ඔහුට ඇතුළු

වීමට ඉඩ දිය නො හැකි බව කීහ. අන්තිමේ දී [illegible] වතාවට තම අභිමානය පල කළ යුතු බව [illegible] පොලිස් අධිකාරී පෞද්ගලික ව හමු වන්නට [illegible] ඇතුළු වන්නට ඉඩ නො දීමේ අයිතියක් [illegible] රාජකාරි කටයුත්තක් සඳහා තමා දෙපාර්තමේන්තුවෙන් [illegible] තමා මේ ගැන පැමිණිලි කළොත් ඔවුන්ට සිදු වන දේ [illegible] බවත් අකාකි ගරුසරු නැති ව කීවේය. ලිපිකරුවන් [illegible] කියන්නට දෙයක් නොවැටි විය. [illegible] වෙත යැළ කිරීමට ගියේය.

අකාකිගේ හිම සම්ය කොල්ලකෑම පිළිබඳ ප්‍රධාන පොලිස් අධිකාරීතුමා අසා ගෙන සිටියේ ඉතාමත් පුදුම උපදවනසුලු ආකාර ස්වභාවයකිනි. ප්‍රධාන කාරණා ගැන කල්පනා කර බලනවා වෙනුවට ඔහු කෙළේ ඒ හා සම්බන්ධයක් නැති [illegible] ප්‍රශ්න ඔහුගෙන් ඇසීමයි. එනම්, එතරම් පමා වී ගෙදර පැමිණියේ [illegible] නිසා ද, ඊයේ ඒ කිසියම් ගණිකා නිවාසයකට [illegible] කර කියන්න පුළුවන් ද යනාදී වශයෙනි. අකාකි [illegible] තත්ත්වයකට පැමිණියේ [illegible] හිම සම්ය [illegible] පියවරක් පොලිසිය ගනිවි දෝ යන්න ගැන [illegible] වී ගියේ.

එදින (ජීවිතයේ පළමු වන වතාවට) ඔහු දෙපාර්තමේන්තුවට ගියේ නැත. පසුව දා ඔහු දෙපාර්තමේන්තුවට ගියේ පොරොන් වර තෝවනිය නම් පරණ හිම සම්ය ලා ගෙන පුදුමැලිවය. එවන් කතානුවාදායක අවස්ථාවක දී පවා අකාකිට විහිළු තහළු නො කර සිටීමට තරම් පසුබට නො වන උදවිය එම් සිටියත් හිම සම්ය කොල්ලකෑම පිළිබඳ පුවත බොහෝ දෙනා තුළ සම්පාතයක් ඇති කළේ බව පෙනිණි. ඔවුහු වහා ම අකාකි වෙනුවෙන් සම්මාදමක් එකතු කරන්නට තීරණය කළහ. එහෙත් අධ්‍යක්ෂවරයාගේ රූපය ඇඳීම සඳහාත්, දෙපාර්තමේන්තුවේ ලොක්කා මිතුරකුගේ යෝජනා එක්තරා ලේඛකයකුගේ එක්තරා පොතක් සඳහාත් ලිපිකරුවන් දායක ම බොහෝ මුදලක් වැය කර තිබෙන බැවින් ඔවුන්ට එකතු කර ගත හැකි වූයේ ඉතා සුළු මුදලකි. එක් ලිපිකරුවෙක් අකාකි කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් ඔහුට කිසියම් උපදේශයක් දීමට තීරණය කෙළේය. අකාකි නාගරික පොලිසියේ සහය නොලැබිය යුතු බව ඔහුගේ

අදහස විය. පොලිස් ස්ථානාධිපති උසස් නිලධාරීන්ගේ සිත් දිනා ගෙන තනතුර උසස් කර ගැනීමේ අවශ්‍යයෙන් හිම කබාය කවර කාරණයකින් හෝ සොයා ගත්තත්, එය අකාකිගේ ම හිම කබාය යයි නිත්‍යානුකූල ව සනාථ කොට ඔප්පු නො කරන තුරු එය කවදාවත් අකාකිට පොලිසියෙන් ලබා ගැනීමට හැකි වන්නේ නැත. එබැවින් අකාකි කෙළින් ම කිසියම් මහබලධර පුද්ගලයකු හමු වන්නට සහ වචනයේ ප්‍රකාශයෙන් හෝ ලියකියවිලිවලින් හෝ අදාළ මිනිසුන්ට දැන්වීමෙන් හෝ මේ කාරණය ගැන වඩා ඉක්මනින් යමක් කිරීමට මහබලධරයාට පුළුවන්කම ඇත.

අකාකි මහබලධරයා හමු වන්නට යාමට තීරණය කර ගත්තේ ය. ඔහු වෙත මොනවා කරන්න ද? මෙම මහබලධරයාගේ නියම තත්ත්වය හෝ ඔහුගේ නියම රක්ෂාව හෝ කවුරුත් අනිශ්චිතයි. මහබලධරයා, මහබලධරයකු බවට පත් වූයේ ඉතාමත් මෑතක දී බව කිම ප්‍රමාණවත්ය. ඒ වනතුරු ඔහු සිටියේ නිකම්ම නිලධරයකු වශයෙනි. අනික් අතිශය වැදගත් මහා කාර්යාල හා සමග සසඳා බලන විට ඔහුගේ කාර්යාලය අද පවා වැදගත් මහා කාර්යාලයක් වශයෙන් ගණන් නො ගැනේ. එහෙත් ඇතැමුන්ට වැදගත් නො වන මිනිසුන් සමහරුන්ට පෙනෙන්නේ බොහෝවිට වැදගත් හැටියට ය. එය කෙසේ වෙතත් මහබලධරයා තම බලවත්කම වැඩි කර ගන්නට හැකි හැම දෙයක් ම කෙළේය. තමා කාර්යාලයට පැමිණෙන විට තමා යටතෙහි සිටින්නවුන් සෝපානයේ දී ම තමා පිළිගත යුතු යයි ඔහු නියියක් පැනෙව්වේය. ඔහු හමු වන්නට එන කිසිවකුට කෙළින් ම කාර්යාලයට ඇතුළු වීමට ඉඩ නො දිය යුතුය. සියල්ල ම දැඩිතර විනයානුකූලව කළයුතු විය. පාර්ශ්වික ලේකම් රාජ්‍ය උපදේශකවරයාගේ ලේකම්ට දැන්විය යුතුය. රාජ්‍ය උපදේශකවරයාගේ ලේකම්, රාජ්‍ය ලේකම්වරයකුට හෝ තවත් එවැනි කිසිවකුට හෝ වේලපහින් දැන්විය යුතුය. කිසියම් වැදගත් කටයුත්තක් සඳහා ඔහු හමු විය හැක්කේ මෙවන් ක්‍රියා මාර්ගයකින් පමණකි. සකල සිරිත් පිරිත් මුළු රුසියාවේ හැම තෙනෙක් ම තම ලොක්කා අන්ධානුකරණය කිරීම, බෝ වන රෝගයක් මෙන් පැතිර පවතින බව සඳහන් කළ යුතුව තිබේ. කිසියම් කුඩා කාර්යාලයක ප්‍රධානකමට පත් කරනු ලැබූ නව එන ශ්‍රේණියේ ලිපිකරුවකු පිළිබඳ කතාවක් ද පතළ වී ඇත. මෙම ලිපිකරුවා එම තනතුරට පත් වූ විගස ම "ආස්ථාන මණ්ඩපය" නමින් තමාට වෙන

ම කාමරයක් වෙන් කොට ගත්තේය. එම ආස්ථාන මණ්ඩපයේ [illegible] ලියන මේසයක් [illegible] දොර ඇරීමට [illegible] ලෙස සිටෙව්වේය.

මහබලධරයාගේ ආචාර සමාචාර හා පැවතුම් ගරු ගාම්භීර හා ශ්‍රේෂ්ඨ ය. සිත් අදහාගත වූ විය. එහෙත් ඒවා එතරම් [illegible] ඔහුගේ මුළු පාලන ක්‍රමයට ම පදනම් වූයේ "සදහම" ය. "සදහම, සදහම, තව තවත් සදහම්" යනුවෙන් ඔහු නිතර පෙරැලුවේ ය. අමතන මිනිසාගේ මුහුණට "තව තවත්" යන වචන ඔහු [illegible] අර්ථාන්විත විය. [illegible] ලිපිකරුවන් [illegible] පාලන කටයුතු භයෙන් වෙව්ලමින් කර ගෙන [illegible] විශේෂ හදකමකට හේතුවක් නො පෙනිණි. [illegible] ලිපිකරුවෝ තම සියලු වැඩ කටයුතු කරන්න [illegible] සිටිති. ඔහු කාමරය අසලින් [illegible] ගෙන සිටිති. තමාට වඩා තත්ත්වයෙන් පහළ අයෙකු සමග කතා කරන විට ඔහු නිතර වහරන යෙදුම් තුනක් ඇත්තේය: "මොකද මිනිහො?" "නුඹ දන්නවද ද කා එක්ක ද නුඹ කතා කරන්නෙ කියල." "නුඹට තේරෙනව ද නුඹ ඉදිරියෙන් ඉන්නෙ කවුද කියල?" එහෙත් ඔහු බොහොම කරුණාවන්ත මිනිසෙකි. විශේෂයෙන් තම සමයන් අතර සිටින විට ඔහු යහපත්ය. පරෝපකාරයෙහි නියැලීය. එහෙත් මහබලධර පදවිය විසින් ඔහු ඇතුළු වශයෙන් බවට පත් කෙරිණි. අලුත් තනතුර ලැබීමත් සමග ම වැගිලා වී තම පාලන පැටලුණේය. මුළුමනින් අන්දුන් කුන්දුන් විය. තමන් කළ යුතු දේ පෙනේ ම නොදන්නේය. තමන්ගේ පැලැන්තියට අයත් අයෙකු ඉදිරියේ නම් ඔහු සාමාන්‍ය මිනිසෙකි. බොහොම විනීත අයෙකි. බොහෝ කාරණා අතින් මෝඩ මිනිසකුගේ තත්ත්වයට ළං වීමක් පවා නැත. එහෙත් තමාට වඩා එක පැලැන්තියක් වත් පහළ මිනිසුන් සමග කතාබහ කරන විට ඒ සියල්ල පුන් වී යයි. ඔහු නිහඬ ව වාඩි වී සිටියි. ඔහුගේ තත්ත්වය අනුකම්පා උපදවන - සුලු ය. ඊට වඩා හොඳින් කාලය ගත කළ හැකි බව ඔහුට ම හැඟෙයි. කිසියම් සිත් ගන්නා සංවාදයක යෙදීමේ හෝ ප්‍රිය උපදවන මිනිසුන් සමග කතාබහ කිරීමේ හෝ දැඩි අභිලාෂයක් ඇතැම්විට ඔහු තුළ පහළ වේ. එහෙත් ඔහු නිතර ම මෙවි

පහත සඳහන් ආකාරයට සිතීම පුරුදු කොට ගෙන ඇත. ඔහුගේ මෙය මගේ තත්ත්වයට ගැළපෙන්නේද? මෙය ... වඩා වැඩියෙන් පළ කිරීමක් නො වන්නේද? ... ව පැහැදිලිමෙන් තමා පහත් තත්ත්වයට නො වැටෙන්නේ ... මෙසේ තර්ක කිරීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් නිතර ම ... ඔහුට සිදු විය. ඔහු විටින් විට "ඔව්" හෝ "නෑ" හෝ යන ... පද පමණක් කියයි. මෙයාකාරයෙන් ... නිලධාරියකු වශයෙන් ඔහු තමා පිළිබඳ ව ම ප්‍රතිරූපයක් ඇති ... ගෙන ඇත.

මෙවන් ගතිගුණ ඇති මහබලධරයා හමු වන්නට ... පැමිණීමේ තමාට තෝරා ගත හැකි ඉතාමත්ම නුසුදුසු වේලාවේ ... ඇත්තෙන් ම මහබලධරයාට එය එතරම් අවාසනාවන්ත වේලාවක් නො වූවත් එය අනාගිට බොහෝ ම අභාග්‍ය සම්පන්න වේලාවකි. අනාගි පැමිණෙන විට මහබලධරයා සිටියේ තම පැරණි යාළුවා සමඟ බොහොම ප්‍රසන්න සතුටු සාදයක යෙදෙමිනි. ඔහුගේ ළමා කාලයේ සිටම යහළුවකු වූ මොහු පීතර්බුර්ග් නුවරට මෑතක දී පැමිණියෙකි. අවුරුදු කීපයකින් ඔහු තම යාළුවා නො දුටුවේය. ... තමුන්නෙහු ඔහු හමු වන්නට පැමිණ සිටින බව දන්වූයේ හරියට ම මේ වේලාවේ දිය. "ඒ කවුද?" ඔහු ඇසුවේ රළු හඬකිනි.

"කවුද ලිපිකාර මහත්තයෙක්."

"ආ" මහබලධරයා පැවසී. "එයාට ඉන්න කියාපන්, මට දැන් වැඩ තියෙනවා."

මෙහි දී මහබලධරයා කීවේ අමූලික බොරුවක් බව පදහන් කිරීම අතිශය සාධාරණය. ඔහුට කොහොමවත් වැඩක් තිබුණේ නැත. තම පැරණි යහළුවාට කියන්නට තිබෙන සියලු ම දේවල් ඔහු බොහෝ වේලාවකට පෙර කියා හමාරය. දැන් කර ගෙන යන ඔවුන්ගේ සංවාදය දිග ඇණ්ගිරීම්වලින් යුක්තය. එසේත් තම යාළුවාගේ දණහිසට ගසමින් "ආ ඉවාන් අබ්‍රමොවිච්" කියයි. එවිට අනිකා "හෝ, ඔව්, ඔව්, බොහොම හරි. ස්තෙපාන් වර්ලාමොවිච්" කියයි. ඒ කෙසේ වෙතත් ඔහු ලිපිකරුවාට නතර වන්නට කීවේය. අවුරුදු ගණනාවකට පෙර ලිපිකාරකම අවසන් කොට, දැන් මුළු කාලය ම ගම්බද පළාතක වාසය කරන තම යහළුවාට පෙන්වන්නට ඔහුට ඕනෑ කෙළේ තමා කොතරම් වේලාවක් පිට කාමරයෙහි ලිපිකරුවකු නවත්වා ගෙන සිටිනවා ද

පෙන්නයි. අන්තිමේ දී කතාබහ අවසන් කොට, ... ගෙම නිහඬ ව සිට, හාන්සි පුටුවේ ... ඉරුවාව පසුව, ... දොර ළඟ ලිපිගොනු මිටියක් ... කීවේය: "අර කවුද ලිපිකාරයෙක් ඉන්නව ... වෙන්න. එයාට එන්න කියාපන්" ... නිල ඇඳුම ඇඳි ඔහු දැඩි ජවරයකින් ...

"මොකද කාරණාව?" මෙම වදන් ... පවටම ලැබෙන්නට සතියකට කලින් ... විශ්ලේෂයෙන් ... දුනිණි. ඔහු තමාට ... "හොඳයි", "දන්නවද" යන වචන බොහෝ වර ... ඔහු කතාව සම්පූර්ණයෙන් ... අන්දමින් එය කොල්ලකනු ලැබූ බවත් ... හෝ පොලිස්පතිට නැත්නම් වෙනත් ... කතාව සොයා දෙන ලෙස හාමුදුරුවන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින බවත් කීවේය. මෙමලෙස කතා කිරීම ... හැටියට මහබලධරයාට කල්පනා විය.

"උඹ මොකක් ද කියන්නෙ මිනිහෝ?" ඔහු ඇසුවේ පුපුරු රළුසරින් හඬිනි. "උඹ දන්නෙ නැද්ද මේවා කරන්න ඕනෑ විදිය? උඹ මොකට ද මා ළඟට ආවෙ? මේ වැඩ කරන හැටි උඹ දන්නෙ නැද්ද? ඉස්සර වෙලා උඹ මගේ කාර්යාලයට පෙත්සමක් එවන්න ඕන. ඒ පෙත්සම ප්‍රධාන ලියන්නා ගාවට යවන්න ඕන. ප්‍රධාන ලියන්නා මගේ ලේකම්ට බාර දෙන්න ඕන. ලේකම් මට බාර දෙන්න ඕන. . ."

"එහෙම වුණත් හාමුදුරුවනේ. . ." තමන් තුළ පැවති මඳ ධෛර්යය වඩා ගන්නට වෑයම් කරමින් අනාගි පැවසීය. සිරුර පුරා දාඩිය දමා ඇති බව ඔහුට දැනිණි. "මට නිදහස තියෙනවා හාමුදුරුවනේ, මම හාමුදුරුවන්ට කරදර කරනවා තමයි. ඒ මොකද, ඒ මොකද ලේකම්වරු විශ්වාස කරන්න බැරි මිනිස්සු හාමුදුරුවනේ, ඉතින්..."

"මොනවා, මොනවා, මොනවා?" මහබලධරයා පැවසීය. "උඹ මේ වගේ ලජ්ජා නැති අවිනීත විදියට කතා කරන්නෙ මොකද? උඹට

කොහෙන් ද මේ වගේ පුදුම අදහස්? කවුන්සල ප්‍රධානීන්ට උත්තමයන්ට විරුද්ධ ව තරුණයන් අතර පැතිරෙන මේ කැරලිකාර අදහස්වල තේරුම මොකක්ද?"

අකාකි වයස පණහ ද පසු කළ අයෙකු බව සහතික කරන්නට හෝ නොවැටුණකක් මෙනි. ඔහු අකාකි තරුණයකු යනුවෙන් හැඳින්වූයේ නම් එසේ කෙළේ අනිත් කිසිවකු හා සමඟ සංසන්දනය කිරීමෙනුයි සිතිය හැකිය. එනම් වයස හැත්තෑවක මිනිසකු හා සමඟ සසඳන විට අකාකි තරුණයෙකි.

"උඹට තේරෙනවද උඹ කාටද කතා කරන්නෙ කියලා? උඹ ඉදිරියෙන් ඉන්නෙ කවුද කියල උඹට තේරෙනවද? උඹට තේරෙනවද? මම අහන්නෙ උඹට තේරෙනවද?"

මෙහි දී ඔහු කොතරම් වැරෙන් අඩි පොළොවේ ගස්සා අතිශය ශබ්දවත් හඬින් ගුගුරා හැරුණේ ද යත්, එයින් බියට පත් වූයේ අකාකි විතරක් නොවේ. අකාකිට සිහිය නැති වුවාක් මෙනි. ඔහුගේ සර්වාංගය ම වෙවුලන්නට විය. ඔහුට පිහිට වනු පිණිස දොරටු පාලකයන් දුව ගෙන නො ආයේ නම් ඔහු බිම ඇද වැටෙනු ඇත. මුළුමනින් ම සිහිසන් නැති වූවකු වත්තන් කර ගෙන යන්නාක් මෙන් ඔවුන් විසින් ඔහු මෑතැර ගෙන යන ලදී. තමා කළ කාර්යයෙහි විපාක පල දැකීමෙන් මහබලධරයා සතුටට පත් විය. තම එක වචනයක් මිනිසකු සිහිසන් නැති කරවීමට සමත් බව දැකීමෙන් ඔහු තුළ හට ගත්තේ නිමක් නැති ප්‍රීතියකි. ඔහු තම මිතුරා දෙස බැලුවේ, එය මිතුරා තුළ කවර හැඟීමක් ඇති කළා දැයි දැන ගනු පිණිසය. මිතුරා අපහසු ගතියකින් හා ඉඳුරා බියජනක විලාසයකින් සිටීම ඔහුගේ සතුටට කාරණයක් විය.

තරප්පු පෙළ බැස්සේ කෙසේද, වීදියට පැමිණියේ කෙසේද යනු අකාකිට මතක නැත. ඔහුගේ දෑත හා පාද දණට ම මැරිලාය. ඔහුගේ ජීවිතේට මහබලධරයෙකු මෙතරම් තදින් ඔහුට බැණ වැදී නැත. ඔහුගේ ම දෙපාර්තමේන්තුවේ ලොක්කා පවා එසේ කර නැත. වීදිය පිස ගෙන මොර ගාමින් හමා යන හිම කුණාටුවකට හසු වෙමින් ඔහු ගමන් කෙළේය. ඔහුගේ මුව විවර ව තිබිණි. ඔහු නිත වරක් ම පය පැකිළී පදික වේදිකාවෙහි වැටුණේය. සෑම පුළඟ පීතර්ස්බර්ග් නුවර සිරිතට අනුව, සතර දිසාවෙන් ම හැම වීදියකින් ම එක වර හමා යයි. ඔහුගේ උගුරෙහි දුවිල්ලක් හට ගත්තේය. ඔහු

[illegible] වදනක් දෙඩිය නො හැකි විය. ඔහුගේ මුළු සිරුර ඉදිමී ගියේය. ඔහු ඇඳෙහි වැතිරුණේය. නිලධාරීයකුගේ තර්ජනයක බලපෑම මෙතරම් [illegible]

පසුව දා අකාකිට තදබල උණ ... හැදිනි. සාමාන්‍ය උදාර දේශගුණයේ පිහිටෙන් ඔහුගේ ... ලෙඩ ඉක්මනින් බරපතළ විය. දොස්තර පැමිණ නාඩි බලා කළ හැකි කිසිවක් නො වූයෙන් කිසියම් බෙහෙතක් දුන්නේය. ඔහු එසේ කෙළේ ලෙඩාට වෛද්‍ය ආධාර නො දී සිටීම සිදු නො වනු පිණිසය. කෙසේ නමුත් දුන්නත් දවස්කින් හෝ වැඩිම වුවහොත් හෝ සියල්ල නිමා වන බව පැවසූ දොස්තර ගේ හිමි කාන්තාව වෙතට හැරී මෙසේ කියන්නට විය: "කාලය නාස්ති කරන්න ඕනෑ නෑ, පොහොට්ටු ලෑලි මිනී පෙට්ටියක් ඕඩර් කරන එක හොඳයි. මේ මිනිහාගේ ඕක් ලීවලින් හදාපු මිනී පෙට්ටියක් ගන්න තරම් සල්ලි තියෙනවා නෙවෙයි නේද?" මෙම අවසානාත්මක වචන අකාකිට ඇසුණේ නම්, ඔහු ඔවුන්ට කන් දුන්නේ නම් කිසියම් බිහිසුණු ඇඟීමක් ඔහු තුළ ඇති වන්නේද? තම අසරණ ජීවිතය ගැන දුකක් හැඟීමක් පහළ වන්නේද? එහෙත් අසරණ මිනිසා උණෙන් පෙළෙමින් උණ විකාරයන් දොඩවමින් සිටි බැවින් මේ ගැන කිසිවක් සිව නොහැකිය. එකකට එකක් වෙනස් අවතාර පිරිසක් ඔහු ඉදිරියේ පෙනෙන්නට විය. වරෙක ඔහු පෙත්‍රොවිච් දකියි. හොරුන් අල්ලන්නට පුළුවන්කම ඇති විශේෂ උගුලකින් යුක්ත හිම කබායක් මැසීමට ඔහු පෙත්‍රොවිච්ට ඕඩරයක් දුන්නේය. තම ඇඳ යට හොරු සැඟවී සිටිතැයි විශ්වාස කළ ඔහු ඇඳ යටින් හොරුන් එළියට ඇද දමන ලෙස ගේ හිමි කාන්තාවට නො කඩවා ඇවිටිලි කරන්නට විය. තම බ්ලැන්කට්ටුව තුළින් පවා හොරකු එළියට ඇද දමන ලෙස වරක් ඔහු ඇයට කීවේය. තම අලුත් හිම කබාය තිබෙද්දී පරණ හිම කබාය එල්ලා තිබෙන්නේ මන්දැයි තවත් වරක දී ඔහු අසන්නට විය. අනතුරු ව තමා මහබලධරයාගේ තර්ජන ගර්ජනයට සත් දෙමින් "සමාවුයි හාමුදුරුවනේ" කියමින් ඔහු ඉදිරියේ සිට ගෙන සිටින අයුරු ඔහුට පෙනේ. ඉක්බිති ඔහු මහා හඬින් අමු සිරන කුණුහරුප වැලක් කියා ගෙන යන්නට විය. ඒවා කොතරම් බියකරු වචන ද යත් උපන්දාසිට එවැනි වචන අසා නැති ගේ හිමි කාන්තාව කුරුසය අඳින්නට වූවාය. කුණුහරුප හැම විටම ඇසෙන්නේ "හාමුදුරුවනේ" යන වචනයක්

ඒත්ත විය. ඔහු මෙයාකාරයෙන් දිගට ම විකාරෙන් දෙඩවන්නට විය. ඔහුගේ නො පැහැදිලි වචන හැම විට ම සම්බන්ධ වූයේ එක ම හිම කබාය සමගය. ඒ හැර ඔහුගේ වචනවලින් කිසියම් පැහැදිලි අදහසක් ගත නො හැකි විය. අන්තිමේ දී අසරණ අකාකි අකාකියෙවිච් මළේය.

ඔහුගේ කාමරයවත්, ඔහුට අයිති දේවල්වත් සීල් තැබුවේ නැත. මක්නිසාද යත්, පළමුවනු ව, ඔහුට උරුමක්කාරයන් නො සිටි බැවිනි, දෙවනු ව, පිහාටු පෑන් මිටියක්, ආණ්ඩුවේ සුදු කඩදාසි මිටියක්, මේස් කුට්ටම් තුනක්, කලිසමවලින් ගැලවුණු බොත්තම් දෙක තුනක් හා පාඨකයා දනට ම දන්නා පරණ හිම කබාය ඇරුණු කොට වටිනා කිව යුතු යමක් ඔහුට නොවූ බැවිනි. පසුව මේ සියලු වස්තුව අයත් වූයේ කාට දැයි දන්නේ දෙවියන් පමණකි. මෙම කතාවේ කතුවරයා ඒ ගැන සෙවීමට සැහෙන පමණ උනන්දුවක් නො දැක්වූ බව මෙහි ලා සඳහන් කළ යුතුය. අකාකි සොහොන් බිමට ගෙන ගොස් භූමදාන කරනු ලැබිය. අකාකි නොමැති ව එවැන්නකු කවදා වත් ජීවත් නොවුණාක් මෙන් පීතර්බුර්ග් නුවර සියලු වැඩ කටයුතු කෙරී ගෙන ගියේය. කවදාවත් කිසිවකුගේ පිහිටක් නො ලැබූ, කවදාවත් කිසිවෙකු කිසි ම සැලකිල්ලක් නො දැක්වූ, කිසිවකුගේ ආදරයක් නො ලැබූ, ගෙවල්වල හැසිරෙන සාමාන්‍ය මැස්සකු වුව අණුදක්නයෙන් පරීක්ෂා කිරීමට අතපසු නො කරන සත්ත්ව විද්‍යාඥයකුගේ පවා සැලකිල්ලට භාජන නො වූ මිනිසෙක් නිකම් ම, සලකුණකුදු නො තබා නැති වී ගියේ ය. දෙපාර්තමේන්තුවේ එකට වැඩ කළ තම සගයන්ගේ නින්දා අපහාස විරිත්තීම් බැනුම් විඳ දරා ගත්, කිසි ම වැදගත් වැඩක් නොකොට මරණයට ගොදුරු වුණු, එහෙත් ජීවිතයේ අවසාන කාලයේ දී දුප්පත්කමින් පිරිකුණු අඳුරු ජීවිතයට මොහොතක ආලෝකයක් ලබා දුන් හිම කබායක වේශයෙන් පැමිණි ප්‍රභා සම්පන්න ආගන්තුකයකුගේ ක්ෂණික දර්ශනය කිසි විටෙක රඳවා ගත නො හැකි වූ මිනිසකු පිට, අන්තිමේ දී විනාශය කඩා වැටුණේය; මේ පොළෝ තලයේ වසන රාජ රාජ මහාමාත්‍යාදීන්, බලවතුන් පිට විනාශය කඩා වැටෙන්නාක් මෙන් ම ඔහුගේ හිස මත ද අනුකම්පා විරහිත ව විනාශය කඩා වැටුණේය. . .!

අකාකිගේ මරණයෙන් දින කීපයකට පසු ඔහුට වහා ම දෙපාර්තමේන්තුවට පැමිණෙන ලෙස මුරකරුවකු අත පණිවුඩයක්

යවනු ලැබී. දෙපාර්තමේන්තුවේ ලොක්කාට අකාකි [illegible] වුවමනා විය. එහෙත් මුරකරුවා ඔහු නොපැමිණි ව ආපසු [illegible] අකාකිට පැමිණිය නොහැකි බව කීය. "ඒ මොකෑදෝ" අසු විට "එයා එන්ට බැහැ, මහත්තයා. ඔහුව එයා මැරිලා. අද මැරිලා දවස් හතරක් වෙනවා" යි ඔහු කීවේය. අකාකි ගැන දෙපාර්තමේන්තුවට සැල වූයේ මේ ආකාරයෙනි. පසු දා ඔහු වෙනුවට වැඩ කරනු දක්නා ලදි. ඔහු අකුරු ලියන්නේ අකාකි මෙන් කෙළින් අතට නොව හරහට ඇලවය.

එහෙත් මෙය අකාකිගේ අවසානය යැයි කාට නම් සිත ගත හැක්ක දැ? මුළු ජීවිත කාලය තුළ ප්‍රසිද්ධියක් නො ලැබීමට වන්දියක් වශයෙන් මෙන් ඔහුගේ මරණයෙන් දින කීපයකට පසු භාවිතේ කරන තත්ත්වවලට ඔහු මුල් විය. අපේ දුප්පත් කතාව අනුව අවසාන වන්නට හේතු වූයේ මෙසේයි. රාත්‍රී කාලයේදී නැඹුරුකම ඇති අවතාරයක් කලින්කලින් පාලම අසල එබිකමෙමින් නොල්මින් කරන්නට පටන් ගෙන ඇති බව පීතර්බුර්ග් නුවර පුරා ම පැතිරෙන්නට විය. මෙම අවතාරය, හොරකම් කරන ලද හිම කබායක් සොයන බවත් හැකි වූ එම හිම කබාය සොයන ව්‍යාජයෙන් හැම මිනිසකුගේ හැම වර්ගයක ම හිම කබා එනම්, බළල් ලොම් සහිත හිම කබා, මුගටි ලොම් සහිත හිම කබා, බීවර් හා සිවල් ලොම් සහිත හිම කබා, කොටින් කියතොත් හැම වර්ගයක ම සත්ත්ව ලොමින් නිම කළ, මිනිසුන් පාවිච්චි කරන හිම කබා අද ලොවා ගන්නා බවත් පැතිරිණි. තම ඇස් පනා පිට ම අවතාරය දුටු එක්තරා දෙපාර්තමේන්තුවක ලිපිකරුවෙක්, ඒ අකාකි බව එක් වර ම හඳුනා ගත්තේය. එහෙත් ඔහු කොතරම් බියට පත් වී ද යත්, හැකි ඉක්මනින් දෙපයට වැර දී මහත් වේගයෙන් දුවන්නට පටන් ගත් බැවින් අවතාරය හරි හැටි දැක ගත නො හැකි විය. ඔහුට දැක ගත හැකි වූයේ අවතාරය ඈත සිට ඇඟිල්ල උරුක් කොට තර්ජනය කරන හැටි පමණකි. දෙ දෙසින් නො කඩවා පැමිණිලි ගලා එන්නට විය. අවතාරය හිම කබා ගලවා ඇද දැමීම හේතු කොට ගෙන ලිපිකරුවන්ට පමණක් නො ව රාජ්‍ය උපදේශකවරුන්ට පවා අතිමහත් උවදුරු - අනතුරුවලට මුහුණ පාන්නට සිදු විය. පණපිටින් හෝ මරා හෝ අවතාරය අල්ලන හැටියටත්, අනිත් අවතාරවලට ද පාඩමක් වශයෙන් අනුකම්පා විරහිත ව දඬුවම් පමුණුවන හැටියටත් පොලිසියට අණ ලැබිණි. එහෙත්

ඔවුන්ට අවකාශය අල්ලා ගත නො හැකි වූයේ යන්තමිනි. තිරිසන් පවු මහෙහි සේවයෙහි නිරත ව සිටි එක්තරා පොලිස් භටයෙක් වෙත් අවකාශය තමාගේ උදුරා ගන්නට තැත් කරන විට දී ම අවකාශයේ බෙල්ල මුලින් අල්ලා ගත්තේය. එය සිදු වූයේ පලෙන දී පටවන වාදනය කළ මහලු සංගීත කාර්යකුගේ හිම කබාය උදුරා ගන්නට අවකාශය තැත් කරන විට දීය. පොලිස් භටයා බෙල්ල මුලින් අවකාශය අල්ලා ගෙන අත් උඩට තම සහායන් දෙදෙනෙකුට අඬ ගැසුවේය. සහායන් පැමිණි විට ඔහු තත්තවියා ඔවුන්ට අල්ලා ගන්නට දී, සීතල නිසා සෑහ වරක් ලෙඩ වූ තම නැහැය පණ පොවා ගන්නට ලිමියුව වැංගේ උරනු පිණිස තම උස් සපත්තුවක ලා ඇති දුම්කුඩු පෙට්ටිය ගන්නට හැකුරු වූණේය. එම දුම්කුඩු යගතකුට වත් ලෙඩුලන්නට හැකි තරම් සැර වර්ගයක් විය යුතුය. පොලිස් භටයා තම දකුණු නාස් පුඩුව ඇඟිල්ලකින් වසා ගෙන අත්ලෙන් බාගයක් පමණ පිරුණු දුම්කුඩු වම් නාස් පුඩුවෙන් ඉරුවේය. එවිට අවකාශය කොතරම් සදින් කිඹිහුමක් ඇරියේ ද යත්, දුම්කුඩු ඉසිරී ගොස් ඔවුන් තිදෙනාගේ ඇස් නො පෙනී ගියේය. ඔවුන් තම නෙත් පිස දැමීමට අත් එසවූ අතරතුර දී අවකාශය මුළුමනින් ම අතුරුදහන් විය. අවකාශය තමන් අතට අසු වී සිටියා ම දැයි සහතික කොට කීමට පවා ඔවුන්ට හැකියාවක් නො විය. එතැන් පටන් පොලිස් භටයෝ පළ මිනිසුන්ට කොතෙක් බියක් දක්වන්නට වී ද කියතොත් ජීවත් ව සිටින්නන් අත්අඩංගුවට ගන්නට පවා බිය වූහ. ඔවුහු "ඒයි උඹ මහත මක් කරනව ද. යන දිහාවක පලයන්!" යනුවෙන් ඈත සිට කෑ ගසති. ලිපිකරුවාගේ අවකාශය, බියජනක ගති ඇති මිනිසුන්ට අපමණ බිය එලවමින් කලින්කින් පාලමට එහායින් පවා හැසිරෙන්නට පටන් ගති.

මහබලධරයා අපට සහමුලින් ම අමතක වූවාක් මෙනි. ඇත්ත වශයෙන් ම අපේ මේ කතාව අරුම පුදුම දෙයක් වූයේ ඔහු හේතු කොට ගෙනය. ඔහු නො සිටින්නට අපේ කතාව ඉඳුරා යථාර්ථවාදී ව නිමාව කළ හැකි ව තිබිණ. පළමු කොට සාධාරණත්වයේ නාමයෙන් මෙලෙස සඳහන් කළ යුතුය. තමාගේ නිර්දය තර්ජනයට ලක් වී අකාකි පිට වී ගිය කෙණෙහි ම මහබලධරයාගේ සිත තුළ ඔහු කෙරෙහි දයානුකම්පාවක් හට ගත්තේය. ඔහු මනුෂ්‍යයෙකු කෙරෙහි දක්විය යුතු දයානුකම්පාවෙන් තොර වූයෙක් නොවේ. කාරුණික හැඟීම පළ කිරීම තම පරිවම විසින් නිතර ම වළකනු ලැබුවත් ඔහුගේ හදවත

තිරසකුරු කරුණාවර හැඟීම්වලින් පුතු විය. [illegible] බිය වීලෙස ම අසරණ අකාකි ගැන [illegible] [illegible] ඉන්න සොයා බැලීමට, ඊට සතියකට පමණ පසු තම ලිපිකරුවා අකාකි වෙනුවට යැව්වේය. අකාකි [illegible] විට මහබලධරයා බොහෝ සෙයින් කලබල විය. [illegible] පුරා ඔහුට පීඩා කෙළේය. ඔහු [illegible] සිත මදකට වෙනතක යොමු කිරීමට [illegible] දැම්මෙක් සිතූ ඔහු සවස ගත කරනු පිණිස තම යහළුවකුගේ ගෙදර ගියේය. එහි දී ඔහුට බොහෝ අඩුක්කනේ මුණ ගැසිය හැකිය. එය වඩාත් සතුටුදායක වන්නේ තමන්ගේ ම පැලැන්තියට අයත් කෙනෙක් ඔහුට එතන දී හමු විය හැකි බැවිනි. මෙම කාරණය ඔහුගේ සිතෙහි මහත් සනනයක් ඇති කෙළේය. ඔහු එහි ගොස් සිතා මුලුමනින් මූල උපදවන සල්ලාපයෙහි යෙදුණේය. මෙහෙයින් පුසන්න ස්වභාවයකින් ඔහු එහි ගත කෙළේ. අඩුරු සිතුවිලිවලින් මිදී වඩාත් පුර්ණයෙන් සිත පිනවා ගනු පිණිස ඔහු කැම්පේන් වීදුරු කිහිපයක් ම පානය කෙළේය. කැම්පේන් පානය කිරීම, එම රාත්‍රියේ ඔහුගේ වැඩ පිළිවෙළ එක්තරා අන්දමකින් වෙනස් කිරීමට හේතුවිය. එනම්, කෙළින් ම ගෙදර නො ගොස්, කරොලිනා ඉවානොව්නා නම් තම යහළු කාන්තාව හමු වන්නට යාමට ඔහු තීරණය කෙළේය. ජර්මන් ජෙදාතමින් පැවත එන මෙම කාන්තාව සමග ඔහු බොහොම මිත්‍රවූන්ත මිත්‍ර සම්බන්ධතාවක් ඇති කර ගෙන සිටියි. මහබලධරයා තරුණයකු නො වන බැවින්, හොඳ සැමියෙකු හා උදාර පියෙකු බැව් මෙහි දී සඳහන් කළ යුතුය. ඔහුගේ පුතුන් දෙදෙනාගෙන් එකෙක් දැනට ම රජයේ සේවයෙහි නිරත ව සිටියි. මදක් වකුටු වූව ද සදිසි වූ තැනැත් ඇති, රූමත් සොළොස් හැවිරිදි ඔහුගේ දියණිය හැමදාම උදේට ඔහුගේ අත සිඹිමින් "බොන්ජෝර් පාපා" කියයි. සුන්දර පෙනුමකින් හෙබි, කවමත් තාරුණ්‍ය වියෙහි පසු වන ඔහුගේ බිරිඳ පළමු ව තම අත ඔහුට සිඹින්නට දී අනතුරු ව ඔහුගේ අත සිඹ ගනියි. ගෙදර පරිසින

මෙවන් සෞම්‍යක්‍රමයින් මෙන් නාස්තියට පත් වන මහබලධරයා, සිදු පවිත්‍ර මිත්‍රත්වය සහා නගරයේ අනෙක් කොටසෙහි යහර කාන්තාවන් තබා ගැනීමට අයිතියක් ඇතැයි සිතුවේය. මෙම යහර කාන්තාවන් ඔහුගේ බිරිඳට වඩා කරුණ හෝ රූමත් හෝ නැත. එහෙත් ලෝක ධර්මයේ හැටි එහෙම තමයි. ඒ ගැන විනිශ්චයක් කරන්නට අපට අයිතියක් නැත. ඉතින් මහබලධරයා පඩි පෙළෙන් බැස හිම කරත්තයට නැඟී, "කැරොලිනා ඉවානොව්නාගේ ගෙදරට" යි රියැදුරුට කීවේය. ඉක්බිතිව ඔහු තම ඉතාමත් අගනා උණුසුම් හිම කබාය තුළ ව සිරුරෙහි දවටා ගෙන උණුසුම් ව ගුලි ගැසී ප්‍රීති ප්‍රමෝදය තිබෙන් නැවියට විඳින්නට විය. රුසියන්නාරයකුට මීට වඩා සැපයක් ඇත්තේ නැත. මෙවන් වේලාවක කිසිවක් ගැන නො සිතුව ද, එසිතෙන පරයන පියකරු සිතුවිලි වෙනෙස මහන්සියක් හෝ කරදරයක් හෝ නොමැති ව බැල නො කැඩි ඉබේට ම හිසට පිවිසෙයි. ඔහු ඉමහත් ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන් සවස සිදු වූ සියල්ල මෙනෙහි කෙළේය. තම යහළුවන් අතර මහත් සිනා ඇති කළ, දනුන් තමාට ම සෙමින් සියා ගන්නා විහිළු වදන් ඔහුට සිහි විය. එම විහිළු වදන් පළමු වතාවට අසන්නාක් මෙන් ඔහු මහත් ආස්වාදයක් වින්දේය. ඔහු සිනා පුපුරු ඉමහත් සන්තෝෂයෙනි. කොහෙත් දෝ කුමකට දෝ යන්න ගැන සිහි නැතිමක් නොමැති ව හදිස්සියෙන් ම මොර ගහමින් හමා යන්නට වූ සැඩ සුළඟ පමණකි, ඔහුගේ ප්‍රීතියට ඉඳ හිට බාධා කෙළේ. සැඩ සුළඟ හිඳුණු පිහියක් මෙන් ඔහුගේ මුහුණ සපා ගෙන යයි. හිම ගුලි ඔහු වසා ගෙන වැටේ. ඔහුගේ කබා කොලරය රැවල් රෙද්දක් මෙන් ලෙළ දෙයි. කිසියම් අද්භූත බලවේගයක් සැණෙකින් ඔහු හිස මත කබා වැටී එයින් ඔහු බේරීමට නිරතුරු වෑයම් කරන්නාක් මෙන් දනිණි. කිසිවෙකු එක පැහැර ඉතාමත් තරයේ තම කබා කොලරයෙන් වැහැ ගත් බව මහබලධරයාට දැනිණි. ආපසු හැරී බැලූ විට ඔහු දුටුවේ, හුල් පැහුණු පරණ ලිපිකාර නිල ඇඳුමකින් සැරසුණු කුඩා මිනිසෙකි. ඒ අකාකි බව ඔහු එක් වර ම හඳුනා ගත්තේය. ලිපිකරුවාගේ මුහුණ හිම මෙන් සුදු පාටය. මළ මිනිසාගේ මුව ඇද වන සැටි දකින්නා හා ම මහබලධරයා මරුවා ම දුටුවකු සේ මරණ බියෙන් කිලිපොලා ගියේය. "අහා! උඹ තමයි, අන්තිමට මට උඹ අහු වුණා, බෙල්ල මුලින්! මට ඕනෑ උඹේ හිම කබාය! මගේ හිම කබාය

1.බොංෂූර් පපා (Banjour Papa) (ප්‍රංශයෙනි)

ගොඩාකට ගෙදන්න බොරුත් කෙළේ නෑ, ඒ වේලාවට මං ... පහත් ගත්තෙත නෑ, මට නින්දා කළා දැන් ඉතින් දීපන් මට උඹේ හිම කබාය!" අකාකිගේ අවතාරය කියන්නට විය. අසරණ මහබලධරයා හොඳ මැරුණා විතරයි. කන්තෝරුවේ දී සාමාන්‍යයෙන් ඔහුට පහත් අය ඉදිරියේ දී ඔහුගේ එක බැල්මක් හා පෙනුම ම ... මෙහෙම කෙනෙක් ද!" යනුවෙන් කියමට තරම් ප්‍රබල වූවත් මේ හදිසි අවස්ථාවේ දී එනා දේහ ශක්තිය ඇති අනෙක් බොහෝ මිනිසුන් මෙන් ම සිදු දැක ලේ වතුර කරවන භයෙන් පෙළෙන්නට විය. ඔහු තම හිම කබාය තමන් විසින් ම ඇද ඉවතට වීසි කොට දමා, හෙට වූ විරූ කහමින්, "හනික ගෙදර පලයන්!" යි රියැදුරුට කෑ ගැසුවේ. ... හැසිරෙන පීලාවෙන් හදිසි අවස්ථාව වනා ම ... ලෙඩවන් අණක් සමඟ ම වෙන දා ලැබෙන පහර වදා නො ලැබුණ ද, ... බලාපොරොත්තුවෙන් දෙවුර හකුළා ගත් වී කෝච්චිය වැරෙන් එල්ලා ගෙන, කසය ලෙලවා වීයක වේගයෙන් යන්නට විය. විනාඩි හයක් යන්නට මත්තෙන් මහබලධරයා තම ගෙදර දොරකඩෙහි විය. ඔහු කැරොලිනා ඉවානොව්නා ළඟට යනවා වෙනුවට, සුදුමැලි ව බියපත් ව හිම කබාය ද නොමැති ව ගෙදර පැමිණියේය. කෙළේ හෝ වැනි වැනී ගොස් අමාරුවෙන් ඔහුට තම කාමරයට යා හැකි විය. ඔහු ගත කෙළේ බෙහෙවින් නො සන්සුන් රාත්‍රියකි. උදේ තේ පානය කරද්දී ඔහුගේ දියණිය "අද තාත්තා හොඳට ම සුදුමැලි වෙලා" යි කෙපලාය. එහෙත් පියා පිළිතුරු දුන්නේ නැත. තමාට සිදු වූ දෙය ගැනවත් තමා කොහේ සිටියා ද, තමා යාමට අදහස් කෙළේ කොහාට ද යන්න ගැනවත් ඔහු වදනක් දෙඩුවේ නැත. මෙම සිද්ධිය මහබලධරයා තුළ බලවත් ලෙස තා වැදුණේය. "මොකද මිනිහො, උඹ දන්නව ද කාට ද උඹ කතා කරන්නෙ කියල? කවුද උඹ ඉදිරියෙන් ඉන්නෙ කියල උඹ දන්නව ද?" යන වචන ඔහු යටත් වැඩි කරන්නාට දුන් ඇහෙන්නෙ කලාතුරකිනි. දැන් ඔහු එසේ කියනොත් කියන්නේ තමාට වෙසන සියලු දෙයට කන් දීමෙන් පසු ව පමණකි.

ඊට පසු ව සිදු වූ ඉතා මත් අරුම පුදුම සිද්ධිය නම් ලිපිකරුවාගේ අවතාරය හොල්මන් කිරීම එදායින් මුළුමනින් නතර වීමයි. තමාට හොඳට ගැළපුණු මහබලධරයාගේ හිම කබාය ගැන අවතාරය මහත් සතුටට පත් වූවා විය හැකිය. හිම කබා උදුරා ගනු ලැබූ මිනිසුන් ගැන තවත් අසන්නට නො ලැබිණි. නිවිහැන්ගේ නො සිටිය හැකි.

අනුන්ගේ වැඩවලට ඇඟිලි ගසන සමහර මිනිස්සු තමන්ගේ ඇතුළු පෙදෙස්වල ලිපිකරුවන්ගේ අවශ්‍යතා [illegible] දිනක් දිනට ම තියන්නට වන්න. ඇත්තෙන් ම එක පොලිස් භටයෙක් අවශ්‍යය [illegible] වී තිබූ හැටි [illegible] පොලිස් භටයාගේ ඇඟෙහි හැපුණු විට ඔහු [illegible] වැටිණි. [illegible] ඉතින් මෙම පොලිස් භටයා අවශ්‍යය [illegible] කෙළේ නැත. ඔහු අඳුරේ ම අවශ්‍යය පසුපස යන්නට විය. [illegible] "මොනව ද උඹට ඕනෑ" යි ඇසුවේය. "මොකුත් නෑ" යි කී පොලිස් භටයා [illegible] හැරිණි. එසේ ද වුව මෙම අවශ්‍යය බොහෝ සෙයින් උස ය. [illegible] තිබිණි. [illegible] පාලම දෙසට ගමන් කළ අවශ්‍යය රාත්‍රි අඳුරට වැදී අතුරුදහන් විය.

දියේ ගිලුණු කාන්තාව

[illegible]

1. ශාන්තා

එංගලන්ත පුරා ගීතරාවය පැතිර ගියේ [illegible] දිවා කාලයේ වැඩ කටයුතු සහ කරදරවලින් [illegible] සැන්දෑවේ දීප්තිය පවසිද් දී තරුණියෝ සහ තරුණියෝ [illegible] එක් රැස්වූවෝ එකිනෙකාට [illegible] සොම්නස මෙන් ම දොම්නස [illegible] සිහින ලොවක ගිලී [illegible] දෙයක් ම අනියත [illegible] ගී ගැයීම නො නැවතිණි. [illegible] 'ඔන්දුරාව'[1] වයමින් ගී ගයන [illegible] ඔහුගේ හිස මත විසිතුරු හිස් වැස්මකි. [illegible] ගමන් කරයි. [illegible] ඉදිරිපිට ඔහු සෙමින් නැවතුණේය. මේ ගෙය කාගේ ද? මේ දොර කාගේ ද? තරමක් වෙලා නිහඬ වී සිටි [illegible] වයමින් ගයන්නට වී:

1. [illegible] - සංස්කාරක

නිදා බැහැල යන්ට ගියා,
හවස අඳුර පැතිරෙනවා,
පෙම්බර මගේ ආදරියේ,
මා පිළිගත් සුන්දරියේ!

"මාගේ රුමත් පෙම්බරිය සැප නින්දේ නිදි වගෙයි!" යි ගයානයෙන් ඉන්පිනි ව එසේ පැවසූ කොස ඔයා කවුළුව අසලට ගොස් ඇය ඇමතීය. "ගාල්යා, මගේ ගාල්යා! ඔයා නිදි ද නැතිනම් මා හමුවීමට අකැමැති ද? අප මිට කෙනෙකු දකිවි කියලා බයවෙලා ද? නැතිනම් ඔයාගේ සුදු මුහුණ හීතලට අනුවෙයි කියලා බය වෙලාද? ඔයා බිය නොවන්න. හරිම උණුසුම්. මිට කෙනෙකු ආවොත් මම ඔයාට කවියක් පොරවන්නම්.

ඉණට ඔසහ සළුවෙන් ඔයාගේ දෙඋර වසන්නම්. දෑසින් ඔයා සුවිය කරන්නම්. කිසිවකු අප දකින්නේ නැහැ. සීතල සුළං හමන්නට පටන් ගත්තොත්, මම ඔයා මගේ හදවතට ළං කර ගන්නම්. දෙකොල් සිපගෙන උණුසුම් කරන්නම්. මගේ විසිතුරු කොප්පියෙන් ඔයාගේ සුදු වත පාද වසන්නම්. පෙම්බරිය, වස්තුව, අලංකාරය! මොහොතකට මා දෙස බලන්න. කවුළුවෙන් ඔයා ගේ සුදුවත් අත වත් පෙන්වන්න. ... නැහැ ඔයා නිදි නැහැ මගේ සුන්දර කෙල්ලේ ආඩම්බරකාරියේ! ක්ෂණික නින්දට නිසා ලජ්ජාවට පත් කෙනෙකු ගේ කටහඬට සමාන ලෙස තම කටහඬ වෙනස් කරමින් ලෙව්කෝ පැවසුවේ බිඳු කැගමිනි. "ඔයාට ආසයි ද මා නින්දාවට පත් කරන්නට එහෙනම් ආයුබෝවන්!"

අනතුරුව ඔහු ආපසු හැරී කොප්පිය හැඩයකට සහ උඩහු ලෙස පැළඳා ගෙනැ බන්දුරාවේ තත් සෙමින් වයමින් ජනේලයෙන් ඈත් විය. මේ වන විට දොරෙහි ලී මිට හඬ නැගුවේ අගුල ඇරුණු නිසිනි. හඬක් පිට කැරමින් දොර විවෘත විය. දහ හත්වැනි වසන්තයට පා තබා ඇති රූප සුන්දරියක් අඳුර බිඳගෙනැ දොරෙන් එබී බැලුවේ කුලැටි ලෙසිනි, දොරෙහි ලී මිට අල්ලාගත් වන ම ඕ දොරකඩින් පිටතට ආවාය. අඩ අඳුර පළවා හරින ඇගේ නුවන් තරු ලෙස දිදුලන්නට විය. ඒවා පැහැදිලිය. ඇගේ ගෙල පැළඳි මාලයේ කාන්තිය රඟ කැට මෙනි. ලජ්ජාව නිසා ඇගේ මුහුණේ හටගත්තේ රත් පැහැයකි. තරුණයාගේ උකුසු ඇස්වලින් සැඟවීමට ඕ අසමත් වූවාය.

"ඔයාට පොඩ්ඩක් වත් ඉවසීම නැහැනෙවා!" ඇය සුහුරු සිනහ මුසු ස්වරයෙනි. දනටමත් ඔයා තරහවෙලා! ඔයා මේ වගේ වෙලාවක කොඩියා ගන්නේ මක්නිසාද? මිනිස්සු කාණ්ඩ කැපිලා මහ පාරේ ඇවිදිනවා. . . මම බියෙන් වෙවුලනවා. . ."

"අනේ මගේ රූප සුන්දරියේ, ඔයා බියෙන් වෙවුලන්නට එපා! මා හඳින් මදා ගන්න!" තරුණයා එසේ පවසන්නේ ඇය වැළඳගෙනැ සම්පවීමෙනි. තවේ පිල්ලා හිඳුණු ... කෙළේය. දෙදෙනා දොර අසල වාඩි වූහ. "පැයක්වත් ඔයා නො බලා සිටියොත් මගේ සිතෙහි ඇති වන දුක ඔයා දන්නවා නෙව."

"මා සිතන්නේ මොනවා ගැන ද කියලා ඔයා දන්නවා ද?" ඔහුගේ පපුවට බර වී කළ තරුණිය ඇගේ කල්පනාකාරී නුවන් ඔහු දෙස යොමු කළාය. "කවුදෝ මගේ කනට කොඳුරා කියනවා වගෙ යි. ඉදිරියට අපට නිතර හමුවීමට බැරිය කියලා. මෙහෙ මිනිස්සු තරුණයන්ට නැහැ. කෙල්ලෝ ඉරිසියාවෙන් මා දිහා බලනවා. කොල්ලෝ. . . මගේ මවුතුමිය පවා මැතක සිට මා දිහා දුටු ලෙස බලන්නට පටන් අරගෙන. මිට මිනිසුන් ළඟ ඉන්නා විට මිට වැඩිය මට සතුටක් ලැබුණා."

අවසන් වචන ඇගේ මුවින් පිට වන විට, ඇගේ මුහුණෙන් සළුවේ එක්තරා කාන්සිය මුසු ගතියෙකි.

"උපන් ගමට ආපසු ඇවිත් මාස දෙකක් පහුවුණා විතරයි! දනටමත් කාන්සිය නැදිලා! සමහර විට ඔයා මාව එපා වෙලාද?"

"අනේ නැහැ. ඔයා මට එපා වෙලා නැහැ" යි තරුණිය සිනවෙමින් සිනා පෑමිනි. කළුවන් ඇති බැමි ඇති මගේ සහෝදරයේ. මම ඔයාට ආදරේ කරනවා! ඔයාගේ දුඹුරුවන් ඇස් නිසාත් මා ඔයාට පෙම් කරනවා. ඒ ඇස්වලින් මා දිහා බැලූ විගස මගේ සිත ප්‍රීතිමත්වනවා. මගෙ හිතට ප්‍රීතියක් දනෙනවා. ඔයා සතුටින් තරුණ උඩු රැවුල පොලවන විටත්, මගේ සිත සතුටින් සිනාසෙනවා. මහ පාරේ යමින් සින්දු කියලා බන්දුරාව වාදනය කරනවා ඇසීමට මා මොහොම ආදරය කරනවා."

"ගාල්යා මාගේ සුන්දරියේ!" යැයි ඇය අමතූ තරුණයා ඇය පපුවට දැඩි ලෙස තද කැරැ ගෙනැ සිප ගත්තේය.

"පොඩ්ඩකට හරවන්න, ලෙව්කෝ! වේලාසනින් කියන්න, ඔයා තාත්තාගේ සම්බන්ධ කතා කළාද?"

"මොනවා ගැන ද?" තරුණයා ඇහුවේ නින්දෙන් පිබිදුණු විලසක මෙනි. මං ඔයා විවාහ කරගැනීමට කැමති යි. ඔයා මගේ බිරිඳ වීමට කැමති යි කියලා එක ගැන ද? ඔහු කිව්වා."

"බිරිඳ" යන වචනය ඔහුගේ කටින් පිට වුණේ දෙමහසක පිටු නහෙයිනි.

"ඉතින් එයා කිව්වෙ මොනවා කරන්නද?"

"එයත් එක්ක මොනවා කරන්නද? තාති තත්තාඩියා බිරිඳු වගේ නිකම් හිටියා. ඇහුණෙ නැතුවට මට බණින්ට පටන් ගත්තා. මා කොහේ යනවා ද දන්නේ යකා විතර යි. මහ පාරට බැහැලා අනිත් කොල්ලන් සමඟ එකතු වෙලා රස්තියාදු වෙමින් දඟ කරනවා කියලා බැන්නා. ගාල්යා, මගෙ සුන්දරියේ, ඔයා දුක්වෙන්නට එපා. කොසාකයකු වන මගේ නිම පිළිගන්න. මම තාත්තාගේ හිත දිනා ගන්නම්."

"ලෙව්කෝ, ඔයාට තියෙන්නේ වචනයක් කියන්න විතර යි. හැම දෙයක් ම ඔයාට ඕන හැටියට සිදු වේවි. මම එය අත්දැක බලා තියෙනවා. වරක් ඔයා කියන දේට හා අකමැති වුණත්, ඔයා කියපු හැටියේම මම ඔයාට ඉබේටම යටත් වුණා. අර බලන්න! අර බලන්න! " යැයි ඈ කියමින් ඔහුගේ උරහිසට හිස තබා අහසට නෙත් යොමු කළාය. උක්රේනයේ උණුසුම් අහස ඉමක් නැති නිල්වන් ගගන ගැබින් යුක්තය. ඊට පහළින් විජ්නායා පොකුරු සහිත අතුවලින් යුත් ගස් ය. බලන්න, බලන්න, අහා අහසේ තරු පායන හැටි එක යි, දෙක යි, තුන යි, හතර යි, පහ යි. . . දෙවියන්ගේ දේව දූතයෝ ඒ ගොල්ලන්ගේ දේව මාලිගාවල ජනේල ඇරලා අප දිහා බලන විට තමා යි, ඒ තරු පායන්නේ, එහෙම නේද? ලෙව්කෝ, එහෙම නේද? ඒ ගොල්ල අපේ මහ පොළව දිහා බලනවා නේද? මිනිසුන්ටත් කුරුල්ලන්ට වගේ පියාපත් තිබුණා නම්, අහස උසට පියාඹන්නට තිබුණා නේද. . . අනේ බියානකයි! අපේ ඕක් ගස් එකකටවත් බැහැ අහස උසට වැඩෙන්නට. නමුත් කොහේ දෝ රටක තියෙනව ලු එක් ඕක් ගහක්, අහසට වැඩෙන්නට තරම් එය උස ලු. මංගල්‍ය දවස්වලට දෙවියන් වහන්සේ මහ පොළවට වඩින්නේ එම ඕක් ගහ ඔස්සේ."

"මගේ ගාල්යා, එහෙම නො වෙයි, අහසේ අඳුරු මහ පොළවට වඩින්නට තරම් දිගැති ඉණිමඟක් දෙවියන්ට තියෙනවා. පාස්කු දිවස උත්සවය දාට අළු දූතයෝ ඒ ඉණිමඟ අහසේ සිට බානවා. දෙවියෝ එම ඉණිමඟේ පළමුවැනි පෙත්තට පය තියන විට සියලු යකුන් රොත්ත පිටින් එක වර ම නිරයට වැටෙනවා. ඒ නිසා තමයි ක්‍රිස්තු තුමාගේ මංගල්‍ය දාට ලෝකයේ එක ම යකෙකුවත් ඉතිරි නැත්තේ. ගේ විස්තර කෙළේය.

"අඳුර නිහඬ ව සෙලවෙන ඇටි, හරියට සිඳිදුනු සොවිල්ලක ... වගෙ යි!" මෙසේ කී ගාන්නා පොකුණ පෙන්වූවාය. පොකුණ සීමාකොට වැටී ඇති ක්ලෙලාත් ගස් ය. ඒවායේ පෙනුම ... ය. වේවිකා රුක්වලද අතු පොකුණු ජලයට යට වී ඇති නිසා ... ඒ රුක් අඬන්නාක් මෙනි.

ජලයෙන් පිළිබිඹු වන අහස පොකුණ අල්ලාගෙන සිටියේ ... මහල්ලකු මෙනි. ඈඳිරි අහසේ බැබලෙන තරු දිලි සීතල ... දලිස. උණුසුම් රාත්‍රී සුළඟේ ඒවායේ කාන්තිය කෙමෙන් නිවී යයි. ඉක්මණින් ම රාත්‍රියේ අනගි රාජ්‍යයාගේ පැමිණීම බලා-පොරොත්තුවෙනි. වනය අසල කඳු මුදුනේ වසන ලද දොර සහිත ජනේලවලින් යුත් පැරණි ලීවුවා ගෙය නිදිකිරා වැටෙන විලසක ... එහි වියස්ස මත පෙදු පාසි සහ වල් හබරල වැවිලාය. එහි ... ඉදිරිපිට පොකුරු මෙන් අතු සහිත ඇපල් ගස් ය. වනය සිය සෙවනැලිවලින් ගෙය අන්ධකාරයෙහි ගිල්වා දැමීමට තර්ජනය කරයි. ... පාමුලින් පටන් ගන්නා කටු සහ මදය සහිත ගෙඩි ඇති බැද්ද එක් ... පොකුණ දක්වා විහිදී ඇත.

"මට හීනෙන් වගේ මතකයි!" ගාන්නා කීවේ එම ගෙය දෙසට යොමු කළ නෙත් ඇතිවය. "බොහොම ඉස්සර, මම පුංචි කාලෙ, අම්මා ළඟ වැඩුණු විට, ඒ ගෙය ගැන මහා භයානක කතා මට කිවුවා. ලෙව්කෝ, ඔයා ඒ ගැන දන්නවා නේද, කියන්නකෝ!. . ."

"මගේ පෙම්බරියේ, එම ගෙට දෙවියන්ගේ පිහිට යි අම්මණ්ඩිලා සහ මෝඩ මිනිස්සු කියන කතා ගණන් ගන්ට පුළුවන් ද! ඔයා නිකම් ඇහුම්කන් දීලා බය වෙනවා විතර යි. ඔයාට සන්සුන් නින්දක් නැතුව යාවි."

"අනේ කියන්න, කියන්න, කළුවන් ඇහි බැම් ඇති ආදරවන්තය!" ඈ, ඔහු අමතන්නී ඔහුගේ කම්මුලට ඇගේ මුහුණ තබමින් ඔහු

වැළඳගත්තාය. "නැහැ! මට පේන්නේ ඔයා මට ආදරය නැතුවා වගේ. ඔයාට වෙනත් පෙම්වතියක් ඉන්නවා. මම ඔය වෙන්නේ නැහැ. මම සන්සුන්ව රෑට නිදා ගන්නම්. ඔයා මට විස්තර කරන්නේ නැති නම් මට නින්දත් නැති ව යාවි. මම ඒ ගැන කල්පනා කරමින් සිතා වද දෙන්නට පටන් ගන්නවා.... ලෙව්කෝ, විස්තර කරන්නකෝ!"

"ලම්ප්සියත්තේ හිත ඇතුළෙ යන්නයා ඉඳගෙන උන්ගේ අතුගලය අවුස්සනවා කියන කතාව ඇත්තක් වෙන්නට ඕන. ඔන්න එහෙනම් අහන්නකෝ, මගේ පෙම්බර වස්තුවේ! අස්සර කාලේ මය ගෙදර 'සොත්නි' නිලධාරියෙක් වාසය කළා. ඔය නිලධාරියාගේ දුව බොහොම ලස්සන හෝනා කෙනෙක්. ඔයාගේ මුහුණ වගේ ම ඇගේ මුහුණත් හිම වගේ සුදු පාට යි. නිලධාරියාගේ නැණ මැරිලා කලක් ගත වෙලා. ඉතින් ඔහු තව කසාදයක් බඳින්න තීරණය කළා. "තාත්තා කුඩම්මා කෙනෙකු බැඳ ගත්තයින් පස්සේ, අස්සර වගේ ම මට ආදරය කරනවාද?" දුව ඇහුවා. "ඔව්, මගේ ආදර දුවේ, ඉස්සරට වැඩිය ආදරයෙන් මම නුඹ මගේ හදවතට ළං කර ගන්නවා! ඉස්සරටත් වැඩියෙන් මම දුවට කන කර බඩුත්, මුදුත් අරන් දෙනවා!" තාත්තා කිවුවා. නිලධාරියා තමාගේ අලුත් ගෙදරට තරුණ ගැහැණියක ගෙනාවා. තරුණ ගැහැණිය ලස්සනයි. ඒ තරුණ බිරිඳගේ කම්මුල් රතු පාටයි. ඇඟ සුදු පාටයි. මේ තරුණ කුඩම්මා දුව දෙස බැලුවේ ඉඩුනු විදිහකට. දුව කුඩම්මාගේ බැල්ම දුටු හැටියේ ම බොහොම බය වෙලා කෑ ගැසුවා. ඒ දුෂ්ට කුඩම්මා ඇයට වචනයකින්වත් සංග්‍රහ කළේ නැහැ. රෑ වුණා, නිලධාරියා තරුණ බිරිඳත් සමඟ මංගල යහන් ගැබට ගියා. තරුණ දුව ඇගේ කාමරය වසා ගෙන දුක වාවා ගන්නට බැරි ව අඬන්නට වුණා. ඔන්න බැලින්නම්, භයානක කළු කඩි බැළලියක් ඇය වෙතට කඩා පනිනවා. උගේ ඇඟේ මයිල් ගිනි සිළුවලට සමාන යි. අයෝමය නියපොතුවලින් උා පොළව සූරනවා. තරුණිය බය වෙලා බංකුවට පැන්නා. බැළලිත් එතැනට පැන්නා. එතකොට තරුණිය ඇඳට පැන්නා. බැළලිත් ඇඳට පැනලා ඇගේ බෙල්ල මිරිකන්නට පටන් ගත්තා. තරුණිය කෑ ගහලා උාව බිමට ඇදලා දැම්මා. මෙන්න බොලේ උා ආයෙමත් ඇය ළඟට එනවා. තරුණියට පරණ බියක් ඇති වුණා. ඇ බිත්තියේ එල්ලා තිබිච්ච තාත්තා ගේ කඩුව ඇරගෙන උාගේ යකඩ නියපොතුවලට ගැසුවා. එවිට පය කැඩිලා වෙන් වුණා. බැළලී කෑ ගසා ගෙන කළුවර මුල්ලට පැනලා

වුණා. තරුණ කුඩම්මා මුළු දවස තිස්සේ ම ඇගේ කාමරයෙන් එළියට ආවේ නැහැ. දවස් තුනකට පසුව ඇ කාමරයෙන් එන විට ඇගේ අත වෙළුම් පටිවලින් වෙළා තිබුණා. කුඩම්මා යක්ෂිනියක් බවත්, තමා ඇගේ අත කැපූ බවත් තරුණ දුව කළා. හෝනා කෙනෙකු වගේ කාමරයට වෙලා ඉන්නේ ගෙවීම හෝදන්නට වතුර ගෙනෙන ලෙස හතරවැනි දවසේ - තාත්තා දුවට අණ කළා. තරුණ හෝනාව මොකොම මොනවා කරන්න ද, තාත්තාගේ අණ ඉටු කිරීමට ඇයට සිදු පස්වැනි දවසේ දී නිලධාරියා ඇගේ දුව පාවනත් නැති ව පිටතට එළවා දැම්මේ පාන් කැල්ලක් වත් දෙන්නේ නැති ව තරුණ දුව දැකින් ඇගේ සුදුවත් මුහුණ වසාගෙන අඬමින් කීවා. "තාත්තේ, තාත්තාගේ දුව ව විනාශ කළා. මායාකාර තාත්තාගේ ආත්මය විනාශ කළා. දෙවියෝ තාත්තාට සමාව අවාසනාවත් මට දෙවියෝ මෙලොව ජීවත්වීමට අවසර දී වගෙයි. . .!" කතාව කී ලෙව්කෝ ගාන්නා දෙසට හැරී ගෙය පෙන්වා මෙසේ ද පැවසී ය: "ගෙට ඈත තියෙන පෙනවා නේද! අන්න ඒ බෑවුමේ ඉඳලා පොකුණට පැනලා දුව දිවි නසා ගත්තා. . ."

"යකින්නට මොනවා වුණාද?" කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව ගාන්නා ප්‍රශ්න කළේ ඔහුගේ විස්තරයට බාධා කරමිනි.

"යකින්න ද? එදා ඉඳලා පොකුණට පැනලා දිවි නසා ගත් සියලු ගැණු මේ වත්තට ඇවිත් රෑට සඳ රැස් නානවා කියලා ගමේ අම්මණ්ඩිලා හිතින් මවා ගත්තා. නිලධාරියාගේ දුව පොකුණට පැන දිවි නසා ගත් සියලු ගැහැණුන්ගේ නායිකාව බවට පත් වුණා. රෑක දී කුඩම්මා පොකුණ අද්දර ඉන්නවා දැකලා ඇ කෑ ගසාගෙන කුඩම්මා වතුරට ඇදලා දැම්මා. නමුත් යකින්න ගැලවීමේ උපායක් ගත්තා. ඇ ජලය යටට කිමිදිලා සිය දිවි හානි කරගත් අනිකුත් ගැහැණුන් වගේ ගැහැණියකගේ වෙස් ගත්තා. සිය දිවි හානි කරගත් ගැණු යකින්නට පහර දීමට වේවැල් අරගෙන ඇය සොච්චාට ගන්නට බැරි වුණා. ඔන්න ඉතින් ඔයා අම්මණ්ඩිලාගේ පට්ටපල් විශ්වාස කරන්න! හැමදාම රෑට නිලධාරියාගේ දුව අනිකුත් රැස්කරලා ඔවුන්ගේ මූණ දිහා බලමින් කුඩම්මා හොයනවා

ප්‍රි. කලුත් මෙතෙක් හොයාගන්නට බැරි වුණාලු. සමහරුම මිනිසුන් කළුවුණෙකත් ඔහු ලවා තුවම්මා සෙව්වට අණ කරනවාලු. හැකිනම් ගිලිච්චා අමින ඔවුට ඇය තර්ජනය කරනවාලු. එසේ පුරපෙම්කර ගාන්නා, මහලු වූය තියන කතාවල හැටි ඔහොම තමයි. . .! දැන් මේ අටම අගිහිරිලාර රදලයා එහි මෙන්නුන් පෙරන ඉස්කාගාරයක් හදන්නට යනවා. ඒ වාටු පවත් ගන්නට බිල්ට්යකු එව්වා. . . ගාන්නා අපේ සංගීත කාරයෝ ආපහු එන හඬ මට ඇහෙනවා. ගාන්නා, ඔයාට සුබ රාත්‍රියක්! ඔයා හොඳට නිදාගන්න. නාකි අම්මණ්ඩිලාගේ පල්හැලි ගැන ඔයා කල්පනා කරන්න එපා!"

ඔහු එසේ පවසා ඇය තදින් බදා වැළඳ, සිප ගෙනැ පිට වී ගියේය.

"සුබ රාත්‍රියක් වේවා, ලෙව්කෝ!" ගාන්නා කල්පනාකාරී ලෙස ඇඳිරි වනය දෙස බලමින් පැවසුවාය.

හිනි රන් පැහැයක් විශාල චන්ද්‍රයා අහස ගන්නට වූයේ මහෝත්සාහය ලෙසිනි. චන්ද්‍රයාගෙන් අඩක් තවමත් ක්ෂිතිජයෙන් ඉහළට නැග නැති නමුදු මුළු මහත් පෘථිවිය ම එක්තරා උත්සවාකාරී ගතියෙකින් වෙළී ගොසිනි. සඳ රැස් පොකුණු ජලයෙහි පිළිබිඹු විය. කුරු ලතාවලැ සෙවණැලි තද කොළ පැහැයක් ගති.

"ගාන්නා ආයුබෝවන්"! ඇය පසුපසින් යමෙක් ඇය සිප ගනිමින් පැවසීය.

"ඔයා ආපහු ආවාද?" ගාන්නා එසේ අසමින් ඔහු දෙසට හැරුණු ද, ඇය ඉදිරියේ හාඳුණන තරුණයෙකු සිටියෙන් ඕ පසෙකට වූවාය.

"ආයුබෝවන්, ගාන්නා!" යැයි යමෙක් යළිත් ඇගේ කම්මුලක් සිප ගත්තේය.

"මන්න තවත් හොල්මනක් ඇවිල්ලා!" යැයි ගාන්නා තමාට මැ කියා ගත්තේ හැඬවිතිනි.

"ආයුබෝවන්, සුන්දර ගාන්නා!"

"එහෙනම් තුන්වැනි එකෙකුත් මෙතැන!"

"ආයුබෝවන්, ආයුබෝවන් ගාන්නා!" යැයි කියමින් ඇය හැම පැත්තෙන් ම වට කැරගෙන සිප ගන්නට වූහ.

"මෙතැන එහෙම සිටින් ම කලපනයෙ!" යැයි කා ගැහු ගාන්නා ඇය තැනීමට ඉදිරියට එන් තරුණයින් පල්ල නොවැ ගත් පලා ගන්නාය. "තොරත් නැතිව සිප ගැනීම වලක්වා එහා නැති ද! මෙතෙකම් නියොත් ඇස්වැසිත් ම මට පාරට බඩින්නට නැති දෝ!"

ඒ වචනත් සමඟ දොර වැසෙන ඇවිනතුත් එහි යතුර අගුළු ලූයෙන හඬත් ඇසිණි.

11. ගම්පතියා

ඔබ උක්රේනයේ රාත්‍රිය ගැන දන්නෙහිද? අහෝ, ඔබ උක්රේනයේ රාත්‍රිය ගැන නොදන්නෙහිද? එම රාත්‍රිය නරඹන්න. අහස මැද අඩ සඳය. සීමා රහිත අහස තවත් විශාල වී දසත පැතිර ගොස් ඛ්‍යවට පත්වෙලාය. අහස බබලයි, හුස්ම ගනී. දිදුලන් චන්ද්‍රයා නැගිඑන්නේය. අපූරු වාතය. සිසිල්ය. ඉන් පුණිත සුවඳක් වනය වෙයි. නුමු කුස මාදුය. සිත කය පිනවන ගෙහා ගැබ සුන්දු ලෙස වෙයි. දිව්‍යමය රාත්‍රියකි! මායාකාරී රාත්‍රියකි! වනය නිශ්චල අ ආශ්චර්ජනකය. වනයේ සෙවණැල්ල ශෝඩමය අන්ධකාරයක් ඇති කරයි. පොකුණු නිසලය. සන්සුන්ය. ඒවායේ සීතල ඇඳිරි ජලය ගස් වල ඇඳිරි කොළ පැහැති සෙවණැලි වැටිලාය. වෙරයොමුනා සහ වෙලර්ෂණා රැක් දුව් සීතලට බිය වූ නිසා දෝ ඉඳහිට කොළ සොලවා හඬ නගයි. රාත්‍රියේ සුන්දර සුළඟ සොරකු සේ අවුත්, මේ පැතෙකින් සිපගන්නා විට, රැක් ගොමුවේ කොළ සෙලවෙන්නේ කෝපයෙනි. තරහ වූ ලෙසිනි. මුළු භූ දර්ශනය ම නිඳිගෙන සිටී. එහෙත් අහසේ හැම වස්තුවක් ම ජීවමානය. හැම දෙයක් ම පුදුමාකාර ය ආනන්දජනකය. සිත සීමා රහිත පරිමාණයකින් වැඩී ඇත. අපූරු ගැබිමෙති. සිතේ ගැඹුරෙහි දිදුවන් රේඛා වැනි දර්ශන මැවෙයි. එය දිව්‍යමය රාත්‍රියකි! ආශ්චර්යමත් රාත්‍රියකි! හිටිඟැටියේ ම හැම දෙයක් ම - වනය, පොකුණු සහ ස්ටෙප් භූමි - පණ ලැබුහ. උක්රේනයේ ගී ගයන සැලලිහිණියාගේ ගම්භීර හඬ ඇසෙයි. අහස ගෙන සිටින චන්ද්‍රයා පවා කුරුල්ලු ගීත අසන සැටියෙකි... මේ ආනන්දජනක රාත්‍රිය ගම මන්කැරී දමලාය. සඳ රැසින් ගමේ ගෙවල් සහ ගොළු වඩාත් දීප්තිමත් ලෙස දිලිසෙයි. ගෙවල්වලැ කෙටි බිත්ති අන්ධකාරයේ සිට වඩාත් දීප්තිමත් ලෙස කැපී පෙනෙයි. ගීත ගායනය නැවතිණි.

හැම දෙයක් ම සන්සුන්ය. සඳඑළියෙන් ගම්මු නිදති. අතරින් පතර ගෙයක ජනේලවලින් ආලෝකය දිස්වේ. සමහර පවුල් ගෙමිදුලට වී රාත්‍රී ආහාරය ගන්නේ ඔවුන් පමා වූ බැවිනි.

"ගොපක් නැටුම මෙහෙමත් නටනවාද! නැටුම් හරි නැති බව මට පෙනුණා. කුම්පාදිරි මොනවා කියනවාද?. . . ඔන්න දැනුත් ගොප් තුලා ගොප් තුලා, ගොප්, ගොප්, ගොප්!" කට ගොන්නක් බී ගත් මැදි වියේ මිනිසෙක් පාරේ නට නටා ගමන් කරමින් එසේ තමාට ම කියාගනී. "දෙවියම්පා ගොපක් නැටුම මෙහෙම නො වෙයි! මට මොනවද කමක්කද? දෙවියම්පා මෙහෙම නො වෙයි! ඔන්න ඉතින් ගොප් තුලා ගොප් තුලා, ගොප්, ගොප්, ගොප්!"

"මේ මිනිහාට පිස්සුද! තරුණයෙක් නම් කට කමක් නැහැ. හමුත් නාකි ගොන්නෙක්. මෙයා මහ පාරේ නටනවා! ළමයින්ට වුණත් හිනායන වැඩක්!" මිදුරු මිරියක් ගෙනයන ගැහැණියක් කෑ ගසා කීවාය. "ගමරාල ගෙදර යනවා. නිදින් නිදා ගන්නවා!"

"මම යන්නම්!" යැයි නැවතුණු මිනිහා පැවසීය. "මම යන්නම්, මම ඕනෑ ම ගම්පතියෙකුට බය නැහැ. උගේ තාත්තාට යකා පෙනුණාවේ! ගම්පතියා මහ ලොකු කෙරුමෙක්. හිම තුෂාරය පවතින විට ඔහු මිනිසුන්ගේ හිසට ඇල් වතුර වත්කරනවා. ඉතින් ඒ නිසා ඔහු ආඩම්බර වුණා! ඉතින් එයා මහ ලොක්කා! ගම්පතියා! මම මට ම ලොක්කා දෙවියෝ දඬුවම් දුන්නාවේ! මම මට ම ලොක්කා. මොනා හේතුවකට ද කිසිම හේතුවක් නැතුව. . ." ඔහු එසේ කියමින් ළඟ ම ඇති ගෙයි ජනෙල් වීදුරුව පහුරු තාත්තට වූයේ ගෙදොරේ මිට ඇල්ලීම නැත් කරමිනි. "අම්මණ්ඩියේ දොර ඇරපන්! ඇයි, බොල ගෑණියේ, ඉක්මන් කරපිය! දොර ඇරපිය! දොර ඇරපිය කසාකයාට නිදා ගන්න ඕන!"

"කලේනික් ගොයියෝ, තුඹ මොක ද අනුන්ගේ ගෙවල්වලට රිංගන්න හදන්නේ?" නවක ගායනයට සහ නැටුමට සහභාගී වූ තරුණියෝ බෙබදු ගැමියා අමතා කෑ ගසමින් සිනාසුනහ. "තුඹට තුඹේ ගේ පෙන්වන්න ද?"

"පෙන්නපල්ලා මගේ ආදරණීය පැටික්කියනේ!"

"අපි පැටික්කියෝද? ඔන්න අහපල්ලා!" එකියක් කියුවාය. "කලේනික් වාට්ටුකාරයා! වාට්ටු මහට යවවිලා අපි එයාට

එයාගේ ගෙය පෙන්වන්න ඕන. . . එහෙම බැහැ. අපි ඉස්සරහ මිට නටන්න ඕන!"

"නටන්න ඕනද? ආ, නුඹලා හරි හපන් කෙල්ලන් වගයක්" කලේනික් කියුවේ සිනාසෙමින්. දොරකිල්ලෙන් නර්තනය නැරඹමින් ඔවුන්ගේ දෙපා වැනෙනවා නිසා එකතැන සිට ගැනීමට නො හැකිව හැල්දෙමිනි. "නුඹලා සිපගැනීමට මට අවසර දෙනවාද? නුඹලා සියලු දෙනා ම මම සිපගන්නවා. හැම සියලු දෙනාම. . .!" මෙසේ කියමින් ඔහු ඔවුන් අල්ලා ගැනීමට වෑයමින පාද පසුම්ින් ඔවුන් පසුපස දුවන්නට වී.

තරුණියන් කෑ ගසා දිව්වාය. එහෙත් කලේනික්ට දිවීමට නොහැකි බව දුටු ඔවුහු වඩාත් පෙළඹෙමින් වුවෝ අනික් පැත්තට දුවන්නට වූහ.

"ආන්න තුඹේ ගෙය!" යැයි ඔවුන් ඔහුට කීවේ අනික් ගෙවල්වලට වඩා විශාල ගෙය, එනම් ගම්පතියාගේ නිවෙස පෙන්වමිනි.

කලේනික් කීකරු ලෙස අනික් පැත්තට ගියේ, යළිත් වරක් ගම්පතියාට බැණ වදිමිනි.

කලේනික් මෙතරම් කාඩු වන අදහස් ජනිත කරවන මේ ගම්පතියා කවුද? අනේ, එම ගම්පතියා ගමේ ප්‍රධාන පුද්ගලයාය. කලේනික් තම ගමනේ අවසානය දක්වා ගමන් කරන අතර අපට සැක රහිතව එම ගම්පතියා ගැන විස්තරයක් කළ හැකිය. ගම්මු ඔහු දකින විට හිස්වැසුම් අතට ගනිති. පැහිරි පැටික්කියෝ ඔහුට සුබ දිනයක් වේවා! යි පතති. ගමේ තරුණයන් අතරින් ගම්පතියා වීමට අකමැත්තා කවරෙක් ද? ගම්මුන්ගේ දුම්කුඩු හෙප්පුවලට අත දැමීමට සියලු නිදහස ගම්පතියාට ඇත. ඔහු එසේ අත පොවන තුරු ගම්මු හිස්වැසුම් ගළවා ගෙන හිස් පහත් කරගෙන සිටිති. ගම්පතියා ඔහුගේ මහ තැති ගොරහැඩි ඇඟිලි සිතුවම සහිත දුම්කුඩු හෙප්පුවට දමයි. ගොවි සභාවලදීත් ඔහුගේ බලය සීමා සහිත වුණ ද ගම් සභා පාරවල් අලුත් වැඩියා කිරීමටත්, අගල් කැපීමටත්, ගම්පතියා කෙසේ හෝ ඔහුට අවශ්‍ය මිනිසුන් යැවීමට නිතර සමත් වෙයි. මුම්මා ගෙනැ සිටින ගම්පතියාගේ බාහිර පෙනුම දරුණුය. ඔහු වැඩි කතාබහට කොහෙත් ම කැමති නැත්තෙකි. මීට බොහෝ කලකට පෙර දෙවියන්ගේ ආශිර්වාදය ලත් යෙක්කැතරිනා සාර් රැජිණ ක්‍රිමියාවට ගිය සංචාරයේ දී රාජ සේවකයකු

ලෙස මේ ගම්පතියා තෝරා ගන්නා ලදී. රජිණගේ සේවකයකු ලෙස ඔහු දෙදවසක් ම ගත කෙළේය. රජිණගේ පියැලුරු අසල ආසනයේ වාඩි වී සිටීමේ භාග්‍යය පවා ඔහුට ලැබිණි. එදා සිට මේ ගම්පතියා කිසත් ගම්මිරිස්වලින් හිස නැවතිමෙන්, ඔහුගේ දිගැති උඩු රැවුල අහසාකින් එය පහළට කරකැවීමෙන්, රාජාලියකු සේ පවුකින් බැලීමෙන් උගත්තේය. එදා සිට ගම්පතියා කරන හැම කතාවක දී ම, රජිණගේ පියැලුරු ආසනයේ වාඩි වී සිය සැටි මතක් කිරීම නොකඩවා කෙළේය. තමාට අසාමාන්‍ය යමක් ඇසෙන විට විශේෂයෙන් සිතිරුකු ලෙස හැසිරීම ඔහුට රුචි විය. ගම්පතියාට සේන්තුවට ඇඳීම නො රුස්සයි. ඔහු කපුවන් ඇඳුමක් ඇඟ ලා ගෙනැ පලාවන් වුලන් පටියක් බඳ වටා ඔතා ගනී. ඔහු මීට වඩා වෙනත් ඇඳුමක් ඇන්දේ රජිණගේ සේවකයකු ලෙස කුම්යාවට ගිය ගමනේ දීය. එහිදී ඔහු නිල්වන් කොසයක් සුපානයක් (දිගැති ලෝගුවක්) ඇඳ සිටියේය. එහෙත් එම කාලය ගැන මතක් කිරීමට ගමේ දන් සිටින්නේ ඉතා සුළු පිරිසකැයි කිව හැකිය. ඒ සුපානය ඔහු පෙට්ටගමක දමා යතුරු ලෑවේ ය. ගම්පතියා කණවැන්දුම් මිනිහකු වුව ද, ඔහුගේ ගෙදර පිරිඳගේ සොහොයුරියක් නැතිනම් නෑනා මිසකෙනෙක් වාසය කරයි. මේ ගැහැණිය ගෙදර ආහාර පිසයි, පුටු බංකු සෝදයි, ගෙයට හුණු ගායි, ගම්පතියාට අවශ්‍ය ඇඳුම් සඳහා කපු වියයි, ගෙදර වැඩ කටයුතු මෙහෙයවයි. ගැමියන් කියන්නේ ඇය ඔහුගේ නෑ කෙනෙකු නො වන බවය. එහෙත් ගම්පතිට විරුද්ධව මෙවැනි ප්‍රචාරය කරන්නන් බොහෝ දෙනෙකු ගමේ සිටින බව අපි දනිමු. මේ ප්‍රචාරයට තවත් අමතර හේතුවක් ද විය. ගම්පතියා ගැහැණුන් වැඩ කරන කුඹුරුවලට යන විටත්, තරුණ වූ වරුත් ඇති කොසාකයන්ගේ ගෙවල්වලට යන විටත්, ගෙදර සිටින ඔහුගේ නෑනා එයට තදින් විරුද්ධ වූවාය. ගම්පතියා එයැප් කණෙනි. එහෙත් ඔහුගේ පියවි ඇසට දුර සිටින තරුණියක වුව ද යසට පෙනේ. ඔහු එලෙස බැලීමට පෙර ඔහුගේ තෙල් සහිත මුහුණ වමේට කැරකැවෙන්නේ ගෙදර 'නෑනා' ඔහු දෙස බලන්නී ද යන්න දනගැනීමටය. ගම්පතියා ගැන දන ගැනීමට අවශ්‍ය කරුණු සියල්ල පාහේ අප විස්තර කළෙද. බෙබදු කලේනික් සිය ගමනින් අඩක් වත් අවසන් කළේ නැත. ඔහු ගම්පතිව ලුණු - ඇඹුල් සහිත වචනවලින් සංග්‍රහ කරන්නට වූයේ, කම්මැලි කට ට සහ වතුර දිවට ගලා ආ නොසරුප් බසිනි.

iii පුතිමල්ලවයකුගේ බලාපොරොත්තු විරහිත පැමිණීම. කුමන්ත්‍රණය

"කොල්ලනේ, මට බලා, මම කැමති නැහැ! මේ විදිහට මුරණ්ඩු වැඩ කිරීමේ තේරුම කුමක්ද? පිස්සු නැටීම තුඹිලාට එපා වෙලා නැතිද? තවත් පිස්සු වැඩ නො කළාට අපි දැනටමත් කළ දේ මදිද? ගෙවල්වලට ගිහිල්ලා නිදා ගනිල්ලා!" යැයි ලෙව්කෝ තමා තවදුරටත් කොළොප්පම්වලට ඇද ගැනීමට කළ ප්‍රයත්නයට විරුද්ධව පැවසීය. "සොඳුරනි, තුඹලාට ආයුබෝවන්. සුබ රාත්‍රියක් වේවා!" ඔහු ඉක්මණින් මඩුන්ගෙන් ඈත් විය.

"මගේ ගාන්නා සුන්දරිය නිදිද?" විජිනාව ගස් සහිත ගෙය අසලින් යමින් හේ කල්පනා කළේය. නිශබ්දතාවය මැද ඔහුට කසුකුසු ගාන හඬක් ඇසිණි. ලෙව්කෝ නැවති දෙමසට සවන් දෙන්නට වී. තුරු අතරින් සුදුවන් කමිසයක් පෙනෙයි. "මෙයේ තේරුම කුමක් ද?" එලෙස සිතූ ඔහු ගසකට මුවා විය. සඳ රැස් නිසා ඔහු ඉදිරියේ සිටින තරුණියගේ මුහුණ පෙනිණි. ඕ ගාන්නා ය! ඔහුට පිටුපා ඇය ඉදිරියේ සිටින උස මිනිසා කවරෙක්ද? ලෙව්කෝ ඔහු හඳුනා ගැනීමට ගත් වෑයම අසාර්ථක විය. සෙවණැලි විසින් ඔහු එහෙම පිටින් ම වසා දමන ලදී. ලෙව්කෝ මත පමණක් යමසමින් සඳ එළිය වැටී ඇති නිසා ඔහු අඩියක්වත් ඉදිරියට තැබුවහොත් හෙළිදරව් වීමේ උවදුරට මුණ පා සිටියේය. ඔහු ගසට හේත්තු වී, සිටි තැන ම නිහඬව සිටීමට තීරණය කෙළේය. තරුණිය ඔහුගේ නම කියන සැටි ලෙව්කෝට පැහැදිලි ලෙස ඇසිණි.

"ලෙව්කෝද? ලෙව්කෝ හොටු පෙරනා කොල්ලෙක්!" බැරෑඩි හඬින් හා සෙමින් උසැති මිනිහා පැවසීය. "ඔයා ළඟ ඔහු ඉන්නවා මා දක්කොත්, මම ඔහුගේ කෙස් වැටිය අදිනවා. . ."

"මගේ කෙස් වැටියෙන් අදින බවට පුරසාරම් දොඩවන අර බැල්ලිගෙ පුතා මොකාද කියල දැනගැනීමට මා කැමති යි," තමාට මැ කියාගත් ලෙව්කෝ බෙල්ල දිගු කැරගෙන සවන් දුන්නේ එක වචනයකුදු නොනැවීමට ඉටාගෙනය.

සාදුණන පුද්ගලයා ඉතා ගෙමින් කතා කළ නිසා ඔහුගේ කටින් පිටවන වචන ඇසීම දුෂ්කර විය.

"අනේ, මයාව ලජ්ජා නැතිද!" ගාන්නා ඔහුගේ කතාව අවසානයේ දී අහුට කීය. "ඔයා බොරු කියනවා, ඔයා මා රවටනවා. ඔයා මට ආදරය කරන්නේ නැහැ. මයා මට ආදරය කරනවා යි කියල මං කිසිම දාක විශ්වාස කරන්නේ නැහැ!"

"ඒ ගැන මම දන්නවා!" යැයි උස මිනිසා දිගට ම කතා කරන්නට විය. "ලෙවිකෝ නුඹට මින නැති පුහු දේවල් ගොඩක් කියලා තියෙනවා මේ නිසා නුඹේ හිත අවුලුණා. (මේ සාදුණන පුද්ගලයාගේ කට කඩ එතරම් සාදුණන එකක් නො වන නිසා, එය අසා පුරුදු කට කඩක් පමණක් ලෙවිකෝට තැගිණි). හමුත් මම ලෙවිකෝට මා කවුද කියල හඳුන්වා දෙන්නම්! ඌ හිතන්නේ මම උගේ කපටිකම් නොදන්නවා යි කියලා. මගේ දෑතේ හයිය ඒ බැල්ලිගෙ පුතාට දැනගන්නට ලැබෙයි."

මේ වචන ඇසුණු විට ලෙවිකෝට කෝපය උතුලා ගත නොහැකි විය. සාදුණන පුද්ගලයා වෙතට පියවර තුනකින් ළං වූ ඔහු, කන හරහා සැරෙන් දීමට මුළු මහත් ශක්තිය යොදා අත වැනීය. එවිත් පහරක් සා බිම නො වැටී සිටීමට හයිය ඇතැයි කියන මේ මිනිසා සමත් නොවන්නට ඉඩ තිබිණි. එහෙත් එවිට ම වාගේ සඳ එළිය ඔහු මත වැටුණේ, ඔහු අනෙකකු නොව තම පියා බැව් හඳුනාගත් ලෙවිකෝ සිටි හැටියේ ම ගල් ගැසුණේය. ඔහුගේ හිස ඉබේට ම වැනිණි, ඔහුගේ දත් අතරින් මුදු හඬක් පිටවිණි. එයින් ඔහුගේ මවිතය ප්‍රකාශ විණි. නුදුරු තැනෙක කොළ අතු සෙළවෙන හඬක් නැගුණෙන්, ගාන්නා නිතිනට ගෙට ඇතුළු වී දොර වසා ගත්තාය.

"ගාන්නා! සුබ රාත්‍රියක් වේවා!" යි මේ වෙලාවේ දී කෑ ගැසූ එක් තරුණයෙක් ඉදිරියට පැන සෑලටරේ සිටි ගම්පතියාව බදා ගත්ත ද. එහි උඩු රැවුල් ගත් ඔහුගේ මුහුණේ ඇනුණෙන්, බිය වී අහකට පැන්නේය.

"ලස්සන කෙල්ලේ, ආයුබෝවන්!" යැයි සැඟ වී සිටි තවත් තරුණයෙක් කියත් ම ගම්පතියා ඔහු ඉහඬ වැරෙන් තල්ලු කළෙත්, ඔහු විසි වී ගියේය.

එවිට ඔහුගේ බෙල බදා ගත් තරුණයින් කිය දෙනෙක් ම කෑ ගැසුහ: "ගාන්නා, සුබ රාත්‍රියක්! සුබ රාත්‍රියක්!"

"යස් පැටවුනි, නොවී යන අතක පල යව්!" තරුණයින්ට පයින් ගසමින් ගම්පතියා කෑ ගැසීය. "මම ගාන්නා වුණේ කොහොමෙ ද? තොපගේ තාත්තලා වගේ තොපත් එල්ලුම් ගහට පලයව්, යක් පැටවුනි! ඒ පැණිවලට ඇලුණු මැස්සෝ! මම තොපට ගාන්නා කෙනෙකු දෙන්නම්! . ."

"ඒ ගම් මුලාදෑණියා, ගම්පතියා!" යැයි කෑ ගැසූ තරුණයෝ දසත දිව ගියහ.

"තාත්තේ, නුඹ හරි හපනා!" යැයි ලෙවිකෝ තීරව මවිතයට පත්විම නිසා ඇති වූ තත්ත්වයෙන් මිදෙමින්, බැණවදිමින් අත යමින් සිටින ගම්පතියා දෙස බලමින්. "මන්න නුඹ තරහා මගඩියක නැව්! අපුරුයි! අපේ කසාදය ගැන කියන කොට ගාන්නා බිහිරකු වගේ හැසිරීම නිසා පුදුම වුණ මා නුඹ හිටිවිමේ තේරුම ගැන කල්පනා කළා. හිටපිය, නාකි මෝඩයා, එව තරුණ කෙල්ලන්ගේ ජනේල ගානේ ඇවිදින නුඹට යස පාඩමක් උගන්වන්නම්. අනුන්ගේ මනාලියන් පැහැර ගන්නට හදන නුඹට යස පාඩමක් උගන්වන්නම්! කොල්ලනේ, මෙහෙ වරෙල්ලා! මා ළඟට වරෙල්ලා!" යළි එකට රොත්වුණු කොල්ලන්ට ඔහු අත වනා අඬ ගැසීය. "මෙතට වරෙල්ලා! නිදිත් නිදාගන්නට කියලා මා නුඹලාට කිව්වා. හමුත් දැන් මම ලැස්ති යි නුඹලාත් එක්ක ඒ එළිවන තුරු කෙළි කවටකම් කිරීමට."

"අන්න ඒ විරණය අපූරු යි," ගමේ ප්‍රථම මුරණ්ඩු සහ විහිළුකාරයා හැටියට ප්‍රසිද්ධ පුළුල් උරහල ඇති දුවැන්තයෙක් පැවසීය. "හිතේ හැටියට ඇවිදලා විහිළු තහළු කරන්ට බැරි වුණා ම මට වමනය දමීමට තරම් පාළු ගතියක් ඇතිවෙනවා. හරියට යමක් අඩුවුණා වගෙ යි. හරියට හිසේ තොප්පිය නැතිනම් දුම් කෝටය නැතිවුණා වගෙයි. කොසාකයෙකු නොවේ, පශුයකු වගෙ දැනෙනවා."

"අද ගම්පතියාව කුලප්පු කිරීමට නුඹලා කැමතිද?"

"ගම්පතියා ද?"

"ඔව් ගම්පතියා. එයා කල්පනා කරලා තියෙන්නේ මොනවා ද! එයා අප ආණ්ඩු කරන්නට එන්නේ උක්රයින ආණ්ඩුකාරයාගේ සුද්ද හමුදාවේ ලොක්කා - හෙට්මන් වගෙයි. ඔහු අපට සලකන්නේ වහලුන් වගෙයි. ඒ විතරක් ද ඔහු අපේ කෙල්ලන් ළඟටත් යන්නට පටන් අරගෙන. ගම්පතියා බඩ නො ගාපු එක ම ලස්සන කෙල්ලකුවත් අපේ ගමේ නැහැ යි මා සිතනවා."

"ඒක නම් ඇත්ත තමයි, ඇත්ත තමයි!" තරුණයෝ එක හඬින් අනුමත කළහ.

"කොල්ලනේ, අපි එයා ගේ වගාපුත්තමු ද? අපත් එයා වගේ ම මිනිසුන් නොවේද? අපි නිදහස් කොසාකයෝ, දෙවියන්ට පින්සිදු වේවා! කොල්ලනේ, අපි නිදහස් කොසාකයන් බව ඔහුට පෙන්වා දෙමු!"

"මට අපේ තරම පෙන්වමු! ගම්පතියාට අත තියන විට ලියන්නා අමතක කරන්නට බැහැ!"

"ලියන්නාටත් අත නො තියා ඉන්නේ නැහැ! ගම්පතියා ගැන යස සින්දුවක් මම හොඳුවා. මම ඒ ගීතය තුනිලාට උගන්වන්නම්" යැයි ලෙව්කෝ කීවේ බන්දුරාවේ තත් හඬ නංවමිනි. "එය ගයන්නට මහන්සි ගනිල්ලා! හැම කෙනෙක් ම අතට අහුවෙච්ච විසාට ඇඳුම් ඇඳගනිල්ලා!"

"නෙමිබත් එක තුරු නටපිය කොසාක් තරුණයෙනි!" යැයි කී නැඹුරු තරුණයා හාලයකට අත්පුඩි ගසමින් පාද පොළවට ගසන්නට වූයේය. "ප්‍රීතිය කොතරම්ද! නිදහස කොතරම්ද! ඉස්සර කාලේ දන ගත්තා වගේ අපි නටනවා, උඩ පනිනවා, හරියට අපි දෙවි ලොවට ගියා වගෙයි, කොල්ලනේ, නටපියව්, නට නටා පැනපියව්! . . ."

තරුණ පිරිස් මහ හඬින් ගී ගයමින් ගම දෙවනත් කළහ. සද්ගුණවත් මැහැල්ලෝ මේ ඝෝෂාව නිසා අවදි වූවෝ, නිදිමතින් ම කුරුසියේ ලකුණ ඇඳ ගනිමින් කොඳුරන්නට වූහ: "මන්න දැන් ඉතින් තරුණයෝ යකා නටන්න පටන් අරගෙන. . ."

iv තරුණයෝ විනෝදවෙති

ගම්සභා පාරේ එක් කොනක පිහිටි නිවසෙහි පමණක් තවමත් පහන් ආලෝකය දක්නට ලැබේ. එය ගම්පතිගේ නිවෙසය. ඔහු සිය රාත්‍රි ආහාරය ගෙනැ බොහෝ වේලාවක් ගෙවී ගිය අතර, මීට බොහෝ වේලාවකට පෙර නින්දට යාමට සවා ඉඩ තිබිණි. එහෙත් මේ වේලාවේදී ඔහු හමුවීමට අමුත්තෙක් පැමිණ සිටී. කොසාකයන්ගේ ඉඩම් අතර කුඩා ඉඩමක් හිමි රදළයෙක් වූ මන්පැන් පෙරීම සඳහා එවූ

ගිල්පියාය, මේ අමුත්තා. ගෙදර දේවරූප තබා ඇති ගරු කටයුතු ගෙමුල්ල හැටියට සැළකෙන ස්ථානයේ වාඩි වී සිටින මේ අමුත්තා මිටිය, තරබාරුය, ඔහුගේ කුඩා නුවන් නිතර සිනා පාන්නාක් මෙනි. ඔහු ඉමහත් තෘප්තියෙකින් දුම් කෝප්පය උරන බව ඔහුගේ මුහුණේ සිරියාවෙන් පෙනේ. අලු බවට පත්වෙන දුම්කොළ ඔහු නිතර, නිතර ගසා දමයි. ඔහුගේ දුම් කෝප්පයෙන් නිකුත්වන දුම් වලා, ඔහුගේ හිස වටා පාවෙන්නට වූයේ නිල්වන් මීදුමක් මෙනි. කසිප්පු පෙරන මඩුවෙක සවි කළ ඇති මහත බටයකට එබී සිටීම එපා වී, ගම්පතියාගේ ගෙදර මේසය අසල වාඩි වී, විනෝදකාමී ලෙස දුම් ගුළි පිට කැරන හැටියක් පෙනිණි. ගිල්පියාගේ නාසයට යටින් ඔහුගේ බුරුසු කෙටි උඩුරැවුළ දොඩට පැතලාය. එහෙත් දුම් කෝප්පයෙන් පැන නගින දුම් වලා නිසා ඔහුගේ එම උඩු රැවුළ මීයෙකුට සමාන ය. ගබඩා කාමරයේ බළල් කට්ටියගේ ග්‍රහණයෙන් මුදවා ගත් එම මී පැටවා ඔහු දත් දෙපෙළට හිර කැරගෙන ඇතිවාක් මෙනි. ගෙදර ස්වාමියා වන ගම්පති තෙමේ කමිසයක් සහ කපු කලිසමක් ඇඳ සිටියේය. ඔහුගේ උකුසු ඇස හවසට නිඳ යන හිරු මෙන් කෙමෙන් කුඩා වන්නටත්, ඇදිරි වන්නටත් පටන් ගත්තේය. ගම්පතිට ආධාර කරන තාඩයේ ගම්මුන් දසඅදනාගෙන් එකෙක් මේසයේ අනික් කොන අසල වාඩි වී, දුම් කෝව උරයි. ඔහු මෙතැන ඉන්නේ ගෙ හිමි ගම්පතිට ගරු කිරීමක් ලෙස කබායකුත් පොරවා ගෙනය.

"තමුසෙගේ ඔය කසිප්පු පෙරන වැඩ ඉක්මනින් ම පටන් ගන්නවාද?" ගම්පතියා ගිල්පියා ගෙන් ප්‍රශ්න කළේ ඇනුම් හරිමින් සහ විවෘත වූණ කට මත කුරුසියේ ලකුණ ඇඳ ගනිමිනි.

"දෙව පිහිට ලැබුණොත්, මේ සරත් කාලයේ දී අපට කසිප්පු පෙරීමට හැකි වේවි දේව මෑණියන්ගේ මංගල්‍ය දවස වන විට ගම්මුලාදැනි මහත්තයට පදමට ගහලා නටන්නට ඇහැක් වේවි!"

එය පවසන විට මන්පැන් පෙරන්නාගේ නෙත් අතුරුදහන් වන තරමේ සිනා රැල්ලක් මතු වී, එය දෙකන් දක්වා පුළුල් විය. සිනාව නිසා මුළු සිරුර ම සෙලවෙන්නට විය. ඔහුගේ දෙතොල් වලින් මොහොතකට දුම්කෝප්පය ඉවත් විය.

"දෙවි පිහිටෙන් යැ" යි ගම්පති කීවේ සිනාවකට සමාන යමක් මවා ගෙනය.

"දැන් නම් දෙවි පිහිටෙන් මන්පැන් පෙරන තැන් කීපයක් ම ඔහු වෙලා තියෙනවා. මන්න ඉස්සර කාලේ මම රජිණේට පෙරපල්ලාව කාගේ ගෙනයන විට. . ."

"මන්න එහෙනම් මතක් කරන්න! ඒ කාලේ ක්‍රෙමෙන්චුක්වල ඉඳලා රෝම්නි දක්වා ඇති මහ දිගට කසිප්පු පෙරන තැන් දෙකක්වත් තිබුණේ නැහැ. දැන් කොහොම ද . . . නාපලත් ජර්මන්කාරයො හොයාගෙන තියෙන දෙයක් ගැන දන්නවා ද? දැන් අවන්ත ක්‍රිස්තියානි කාරයින් කරන පරිදි දර දමා කරන දේ වාෂ්ප බලයෙන් කිරීමට මේ ජර්මන්කාරයින් පටන් අරගෙන තියෙනවා." මන්පැන් පෙරන බිල්පියා ඒ ගැන කියන අතර කල්පනාකාරී ලෙස මේසය මත ඇති තම දෑත් දෙස බැලීය. "වාෂ්ප බලයෙන් ඒ වැඩේ කරන්නේ කොහොම ද කියලා දෙවියම්පා මම නම් දන්නේ නැහැ!"

"මේ ජර්මන් කාරයෝ පල් මෝඩයෝ!" යැයි ගම්පති කීවේය. "මම මය බැල්ලිගෙ පුතාලට කස පහර දෙනවා! වාෂ්ප බලයෙන් උණුකරන්ට පුළුවන් කියලා, උපන් තේකට අහලා තියෙනව ද! වාෂ්පවලින් සුප් උණු කළොත් ඒවා බිපු හැටියෙම කට පිච්චිලා යනවා. . ."

ලී බංකුවේ වාඩි වී, දෙපා වකුටු කැර ගෙන සිටි ගම්පතිගේ භාර්යා මන්පැන් පෙරන්නා ඇමතුවාය: "ඉතින් උන්නැහේ අපේ ගමේ පදිංචි වෙන්නේ ගෑණියෙක නැතුවද?"

"මට ගෑණියෙක මොකටද? එයා වටිනා බඩුවක් නම්, ඒක වෙනින් මැඩික්."

"ඇය ලස්සන නැහිද?" ගම්පති ප්‍රශ්න කළේ තම එකැස ඔහු දෙසට එල්ල කරමිනි.

"මොන ලස්සනක්ද! යකින්න වගේ නාකි යි. මූණත් හකුළුව රැලි ගැහිලා. කට හරියට පරණ පොකැට් එකක් වගෙ යි." බිල්පියාගේ මිටි දේහය කොක්සන් හඬ සහිත සිනාව නිසා සලිත් කම්පනය විය.

මේ වෙලාවේ දී දොර අසල යම්කුගේ පා ගැටෙන හඬක් නැගිණි. දොර හැර ගෙනු ගෙතුළට වන් මිනිහා තොප්පිය නොගලවා. ගෙ මැද සිට ගෙන කට හැර ගෙන, වහල දෙස බලන්නේ යමක් සිතමින් පමු අනිකකු නොව කලේනික්ය.

"එන්න ඉතින් මම ගෙදර ආවා!" යැයි ඔහු කීවේ වාඩි වී සිටියවුන් ගැන අවධානය යොමු නො කැරමිනි. "ජේතාවද සාතාන් මගේ ගමන දික් කරපු හැටි! යනවා, යනවා. ගමනට කෙළවරක් නැහැ! හරියට මගෙ කකුල් දෙක කඩා දමල වගෙයි. ආන්න අප් බැටළු කබාය අරන් දීපන්, අම්මණ්ඩියේ අද රෑට කුමක් එක්ක නිදාගන්න උඳුනේ මැස්සට නගින්නේ නැහැ. දෙවියම්පා නගින්නේ නැහැ. මගේ දෙපා කකියනවා. දේවරූප තියන මුල්ලේ පහළ බැටළු කබාය තියෙනවා. එය ගෙනෙන්! නැහැ යි අර දුම්කුඩු භාජනය පෙරළන්නට එපා. එහි දුම්කුඩු තියෙනවා. අහපයි එපා. ඕන නැහැ! ඕන නැහැ! නුඹ අද බීලා වෙරිවෙලා ද, එහෙනම් මම අරගන්නම්."

කලේනික් වාඩි වී සිටි බංකුවෙන් මදක් නැගිට සිටිය ද, සිසියම් අදිසි බලයකින් ඔහු බංකුවට බැඳ ඇති විලෙක මෙන් විය.

"මය වැඩේට මම කැමති යි!" ගම්පති පැවසීය. "පිට ගෙදරකට ඇවිල්ලා තමන්ගේ ගෙදර වගේ අණ කිරීම. මේකාට ගරු සරු ඇතිව පිටමං කරන්නට ඕන!. . ."

"අනේ උන්නැහේ එයාට නිදාගන්නට ඉඩ දෙන්නැ"යි මන්පැන් පෙරන්නා ඉල්ලා සිටියේ ගම්පතිගේ අතක් අල්ලා ගනිමින්ය. "මය මිනිහා අපට ප්‍රයෝජනවත්. මේ වගේ මිනිසුන් වැඩියෙන් හිටිය තරමට අපේ කසිප්පු ව්‍යාපාරය සාර්ථක වෙනවා. . ."

මන්පැන් පෙරන්නා එසේ පැවසුවේ ඔහු යහගුණ ඇති කෙනෙකු නිසා නොවේ. දැන් බංකුවේ වාඩි වී සිටින මිනිහා වහාම පන්නා දැමීම නිසා විශාල වියතක් ඇති වෙති යි යන මිථ්‍යා විශ්වාසයකින් ඔහු පෙළුණු බැවිනි.

"මහලු වයස ආවා ම එහෙම තම යි! බංකුවේ දිගාවෙමින් කලේනික් දොඩවන්නට විය. බීලා වෙරිවෙලා කීවා ම එය හොඳ වැඩි යි! නමුත් හැබෑවට නම් මට වෙරි නැහැ. දෙවියම්පා වෙරි නැහැ! බොරු කීමෙන් පලක් තියෙනවා ද? ගම්පතියා ඉදිරිපිට දී වුණත් මට කියන්නට පුළුවනි. මට ගම්පතියා මොකාද? ඒ බැල්ලිගේ පුතා මහබෑවෙලා ගියාදෙන්! මම උාට කෙළ ගහනවා. ඒ පොට්ටයා කරත්තෙට යට වුණාවෙ! ඌ හිම කුණාටු කාලෙට මිනිසුන්ට ඇල් වතුර වත් කරන නිසා. . ."

"ඊයෙරෙක් ගෙට ඇතුළු වෙලා කනුල් මේසය උඩ තියන්නට ඉද්දිපත් වෙලා" යැයි කී ගම්පතියා තෝන්තුවෙන් නැගිට සිටියේය. එහෙත් එවේලෙහි ම ගෙයි ජනේල පිදුරුව සිඳගෙන, ගෙට ඇතුළු වුණ ගල් කැටයක් ඔහුගේ දෙපා ළඟ වැටිණි. ගම්පති කැටයි ගල් කැටය ඇහිඳ ගෙන, කතා කෙළේය: "මේ ගල විසි කරපු සල්ලාලයා මම දන්නවා නම්, ඌට මම යස පාඩමක් උගන්වනවා, ගල් ගහන හැටි පෙන්වනවා! මුන්ට හැදිල තියෙන විශේෂ හැටි!" යැයි ඔහු කිපෙවි ගල්ක කැටය දෙස හපුරු බැල්මක් හෙළමිනි. "මේ ගල ගෙහු එකාගේ උගුරේ එක හිර වුණාවේ. . ."

"නවතින්න, එහෙම කියන්න එපා! දෙවි පිහිටයි!" සිත්පතුන් පෙරන්නා සුදුමැලි ව ඔහුගේ අතක් අල්ලා ගත්තේය. "ඔය විදිහට බණින්ට එපා! එහෙම නො කිමට හුඟ එලොව දීත්, මෙලොව දීත් දෙවියෝ ආරක්ෂා කරනවා!"

"මෙත්ත ආරක්ෂා කරන්නෙත් ඇවිත්! ගල ගෙහු එකා මත මැ වුණාදෙන්!"

"උන්නැහේ එහෙම හිතන්න එපා! මගේ මැරිච්ච නැන්දම්මාට වෙච්ච දේ ඔබ දන්නේ නැති ද?"

"නැන්දම්මාටද?"

"ඔව්. ඉස්සර සමහර විට දූතව වඩා ටිකක් වේලාසනින් මැරිච්ච නැන්දම්ම යි, මැරිච්ච බාබන්ඩිසියි, ගෙදර වැඩකාරයයි, වැඩකාරියි, ළමයින් පස්දෙනයි ය කෑමට රැස්වුණා. අල දමා හැදූ කුඩා පිටි බෝල්වලින් ටිකක් නැන්දම්මා ලොකු හැලියෙන් මේසමට දැම්මා. එහෙම කළේ ඒවායේ රස්නය අඩු කරන්ට යි. දවසේ වැඩවලින් සඳු ව සියලු දෙනා ම බඩගින්නේ හිටිය නිසා කෑම නිවෙන තුරු බලා සිටීමට කැමති වුණේ නැහැ. ඔවුන් දිගැති සිහින් කෝටු ගෙන, ඒවාට අමුණා ගෙන පිටි බෝල කන්නට පටන් ගත්තා. මන්ත පිටි නැටියේ ම අම්මා මුතුන් කාලෙදිවත් නොදුටු මිනිහෙක් ඇවිත් කෑම ඉල්ලුවා. බඩගින්නේ හිටිය මිනිහකුට කෑම නො දී ඉන්ට පුළුවන් ද? එවිට ඔහුට කම්බිපු පිටිබෝල කෑමට ලී තුරක් දුන්නා. ඒ මිනිහා පිටි බෝල කෑවේ ගොහෙත් පිදුරු කන්නා වගේ. අනික් කට්ටිය පිටි බෝලයක් බැගින් කන විට අර මිනිහා මේසමේ තිබිච්ච අනික් කොටස එහෙම පිටින් ම කාලා ඉවර යි. ඒ පාර නැන්දම්මා මේසමට පිටිබෝල දැම්මේ අමුත්තා කාලා හිටිය නිසා. ඔහු මේ වර හෙමින් කනු ඇතැ යි කියා

සිතාගෙන. ඒ වර ඒ මිනිහා පෙරටත් වඩා වේගයෙන් කන්නට පටන් ගත්තා! ඒ විතරක්ද, ඔහු කෑම මේසම හිස් කළා. "තොපගෙ උගුර හිරවෙලා මට පැලිලා යන්ට ඕනා" කියලා මිනින් සාපකළා. බඩගින්නේ හිටිය නැන්දම්මා. සිටි හැටියේ ම කම්මත් හිටිය මිනිහා ඇදගෙන වැටුණා. අනික් අය ඔහු ළඟට යන්නත් ඉස්සෙල්ලා ඔහුගේ උගුර හිරවෙලා ඔහු මළා!"

"ඒ වගෙ සාපලක් කැදරයකුට එහෙම නම යි, වෙන්න ඕන!" ගම්පති එය අනුමත කෙළේය.

"නමුත් ඊට පස්සෙ සිද්ද වෙච්ච දේ කියන්නම්; එදා ඉඳලා නැන්දම්මාට හිතේ නිස්කලංකයක් නැහැ. ඒ වුණ හැටියේ ම මළගිය ප්‍රාණකාරයා ඇවිත්, එහෙල් බටය උඩ වාඩි වෙලා ඉන්නවා. උගේ කටේ එදා කාපු පිටිබෝල. දවල් කාලෙට කිසි කරදරයක් නැහැ. [illegible] නැන්දම්මා සන්සුන් ව ඉන්නවා. හවස කළුවර වුණ හැටියේ ම මළගිය ප්‍රාණකාරයා, ඒ බැල්ලිගෙ පුතා බටය උඩට එනවා."

"කටේ පිටි බෝල තියෙනවාද?"

"ඔව්. කටේ පිටි බෝල."

"හරිම අපූරුයි. මටත් සමාන කතාවක් මැරිච්ච රජිණගේ කාලෙදී අහල තියෙනවා. . ."

ගම්පති මෙහි දී සිය කතාව නැවැත්වීය. ජනේලය අසල පිරිසක් කටහ ශබ්දයක් ඇසිණි. ප්‍රථමයෙන් ඔන්ද්‍රාවේ කන්වලින් හීන් හඬක් පිටවිය. අනතුරුව ගායනය ආරම්භ විය. කන්වල හඬ වැඩි වත් ම, සිප දෙනෙකු ගේ කටහඬ ගායනයට එක් වී, ගීතය දසත රැව් දිණි:

"තරුණයිනි, ඇහුණ ද තුඹලාට?
අපේ සිස් දුබල බව කියතිද!
පොට්ටයගෙ මළ ශරීරය ලී ඇඹ සෙලවිලා, ගැලවිලා.
පිදුරාළ, ගම්පති ගෙ මළවට
වාගෙන් පව් ගසනු වට රවුමට!
වැඩුරාළ, ගම්පති ගෙ මළවට
ගසනු කසයකින් ලේ ගලන්නට!

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

IV අවදුවීම.

[illegible]

[illegible]

නිකොලායි ගොගොල්

රුසියානු සාහිත්‍යයේ විවේචනාත්මක යථාර්ථවාදයේ පුරෝගාමියා වන නිකොලායි ගොගොල් (1809 - 1852) සමකාලීන සරල රුසියානු ජීවිතය ගැඹුරින් හදාරා ඇති අසමසම නිර්මාණකරුවෙකු ලෙස සැලකෙයි. 1842 දී ඔහු අතින් නිර්මාණය වූ "මළ සමිය" නමැති රුසියානු සමාජයේ පාලක් සුසුමන් සාදර ලෙසින් හඳුනාගත් අමතක නිර්මාණයක් හැටි සැලකේ.

කුරුළු පොත්

[illegible]

මිල රු. 250/=